

ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY
- ZWIĄZEK STOWARZYSZEŃ

SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI
STATUTOWEJ W ROKU
2022

Mikołów, 2023

Spis treści

INFORMACJE OGÓLNE	5
JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ POD NAZWĄ "ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY"	5
SKŁAD ZARZĄDU ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO – ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ	5
POSIEDZENIA ZARZĄDU W ROKU SPRAWOZDAWCZYM	5
SKŁAD KOMISJI REWIZYJNEJ ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO – ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ	6
WALNE ZGROMADZENIA CZŁONKÓW ZWOŁANE W ROKU SPRAWOZDAWCZYM	6
DYREKCJA OGRODU BOTANICZNEGO	6
RADA NAUKOWA	6
PRACOWNICY ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO - ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ	7
STAŻYŚCI I PRAKTYKANCY	7
WOŁONTARIAT	8
KURSY I SZKOLENIA PRACOWNIKÓW ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO	9
KURSY I SZKOLENIA ORGANIZOWANE PRZEZ ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY	9
KONTROLE NA TERENIE ŚOB W ROKU SPRAWOZDAWCZYM	10
UTRZYMANIE INFRASTRUKTURY ZARZĄDZANEJ PRZEZ ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY – ZWIĄZEK STOWARZYSZEŃ	10
1. Utrzymanie infrastruktury Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej ŚOB	10
2. Utrzymanie infrastruktury Ośrodka Edukacji Ekologicznej Dzieci	10
3. Budynek techniczno-socjalny przy ul. Zamkowej 2	11
4. Utrzymanie infrastruktury towarzyszącej kolekcji roślin ozdobnych	11
5. Regionalna Stacja Edukacji Ekologicznej w Radzionkowie i infrastruktura towarzysząca kolekcjom terenowym	11
KORZYSTANIE Z UPRAWNIENÍ I DZIAŁALNOŚĆ ZLECONA PRZEZ ORGANY ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ	11
OGRÓD JAKO JEDNOSTKA NAUKOWA	12
WSPÓŁPRACA	13
CZŁONKOSTWO W ORGANIZACJACH MIĘDZYNARODOWYCH	14

DZIAŁANIA PODJĘTE W ZWIĄZKU Z SYTUACJĄ EPIDEMICZNĄ W POLSCE	14
OTWARCIE OGRODU I SZACOWANA LICZBA ODWIEDZAJĄCYCH	15
BIURO PROMOCJI I INFORMACJI	15
TELEWIZJA, RADIO, MAGAZYNY I GAZETY	15
SERWISY INTERNETOWE	15
WYWIADY, ARTYKUŁY, PROGRAMY TELEWIZYJNE	16
MEDIA SPOŁECZNOŚCIOWE	16
ARTYKUŁY/AUDYCJE Z UDZIAŁEM PRACOWNIKÓW ORAZ NA TEMAT ŚOB W RADZIONKOWIE	17
STRONA WWW	17
ORGANIZACJE I INSTYTUCJE WSPIERAJĄCE PROMOCJĘ WYDARZEŃ W OGRODZIE	18
BIURO DS. PROJEKTÓW I WNIOSEK	19
POZYSKIWANIE FUNDUSZY ZEWNĘTRZNYCH	19
PROJEKTY REALIZOWANE W POWOŁANYCH ZESPOŁACH	22
1. SALUTE4CE	22
2. Mikołów dla klimatu	23
3. Śląskie. Przywracamy błękit	25
DZIAŁ EDUKACJI	26
PRACOWNIA EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ	26
1. Realizacja warsztatów	26
2. Podróże po Sośniej Górze	26
3. Programy edukacyjne	27
4. Pozostałe działania	27
5. Udział w konferencjach, szkoleniach i webinarach	28
6. Wydawnictwa edukacyjne	28
7. Nagrody	29
PRACOWNIA ŚLĄSKIEGO KALENDARZA EKOLOGICZNEGO	29
1. Śląski Kalendarz Ekologiczny	29
2. Akcje edukacyjno-ekologiczne.	30
3. Udział pracowników ŚKE w konferencjach, szkoleniach, wydarzeniach zewnętrznych	30

4. Partnerzy i instytucje współpracujące z ŚKE	31
5. Wystawy	31
DZIAŁ NAUKI	31
PRACOWNIA STUDIÓW NAD SYSTEMAMI ADAPTACYJNYMI	31
PRACOWNIA KOLEKCJI NAUKOWYCH, ZACHOWAWCZYCH ORAZ OZDOBNYCH	37
1. Pracownicy	38
2. Realizowane zadania	38
3. Zadania związane z pielęgnacją kolekcji Śląskiego Ogrodu Botanicznego	39
4. Udział w seminariach, konferencjach i targach	40
5. Organizowane szkolenia	41
6. Współpraca	41
7. Wydawnictwa	41
ZAKŁAD BIORÓŻNORODNOŚCI	41
ŚLĄSKI BANK NASION	41
1. Główne zadania	41
1.1 Projekt FlorNatur Silesia Etap II	41
1.2 Zbiór nasion z terenu ŚOB w Radzionkowie i Mikołowie	42
1.4. Projekt FlorIntegral	42
1.5 Założenie kolekcji ozdobnych bylin Polskich (etap I)	43
2. Pozostałe zadania i aktywności	45
PRACOWNIA KOLEKCJI SIEDLISKOWYCH	46
REGIONALNA STACJA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ W ŚLĄSKIM OGRODZIE BOTANICZNYM W RADZIONKOWIE	47
1. Edukacja	47
1.1 Realizacja warsztatów edukacyjnych	47
1.2. Wydarzenia edukacyjne	47
1.3. Organizowane/współorganizowane kursy, szkolenia, spotkania	48
2. Realizowane/współrealizowane projekty	48
3. Zlecenia zewnętrzne	48
4. Stażyści i praktykanci	49
5. Konferencje naukowe, publikacje	49
6. Rozbudowa i pielęgnacja kolekcji roślinnych w Ogrodzie botanicznym	49

INFORMACJE OGÓLNE

Śląski Ogród Botaniczny z siedzibą w Mikołowie przy ul. Sosnowej 5, 43-190 Mikołów, zarejestrowany w Sądzie Rejonowym Katowice-Wschód, Wydział VIII Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000163011, istnieje od 2003 roku jako związek stowarzyszeń. W jego skład wchodzi: Województwo Śląskie, Polska Akademia Nauk, Uniwersytet Śląski, Powiat Mikołowski, Gmina Mikołów, Gmina Radzionków, Gmina Racibórz, Gmina Jaworzno, Gmina Lyski, Towarzystwo Przyjaciół Śląskiego Ogrodu Botanicznego, Towarzystwo Miłośników Ziemi Raciborskiej, Stowarzyszenie Wspólnota, Stowarzyszenie Golf Park Mikołów. Związek ten ma formułę otwartą dla innych samorządów, stowarzyszeń i instytucji naukowych. W 2006 roku instytucja otrzymała zezwolenie Ministra Środowiska na prowadzenie Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie, a w roku 2010 zezwolenie Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska na prowadzenie Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie. Od 15 marca 2010 roku organizacja posiada również status organizacji pożytku publicznego (OPP).

JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ POD NAZWĄ "ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY"

Śląski Ogród Botaniczny – Związek Stowarzyszeń tworzy dwie jednostki organizacyjne:

- Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie
- Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie

SKŁAD ZARZĄDU ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO – ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ

- dr Stanisław Piechula – prezes zarządu
- dr Gabriel Tobor – I wiceprezes zarządu
- prof. Wiesław Włoch – II wiceprezes zarządu
- mgr inż. Eugeniusz Wycisło – członek zarządu
- Remigiusz Kuś – członek zarządu
[kadencja 2019-2022]

Funkcja członka zarządu nie wiąże się z pobieraniem wynagrodzenia, jest pełniona społecznie.

POSIEDZENIA ZARZĄDU W ROKU SPRAWOZDAWCZYM

ROK 2022 [liczba spotkań: 3, łączna liczba podjętych uchwał: (4)]
13.04.2022 r. nr 99 (1)
05.09.2022 r. nr 100 (2)
02.11.2022 r. nr 101 (1)

SKŁAD KOMISJI REWIZYJNEJ ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO – ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ

- Grażyna Nazar – przewodnicząca Komisji Rewizyjnej
- Karina Tytko – sekretarz Komisji Rewizyjnej
- Jan Duda – członek Komisji Rewizyjnej
[kadencja 2019-2022]

WALNE ZGROMADZENIA CZŁONKÓW ZWOŁANE W ROKU SPRAWOZDAWCZYM

- XXXV Walne Zgromadzenie ZS ŚOB – 25.04.2022 r.– podjęto 1 uchwałę
- XXXVI Walne Zgromadzenie ZS ŚOB – 19.09.2022 r.– podjęto 6 uchwał
- XXXVII Walne Zgromadzenie ZS ŚOB – 04.11.2022 r.– podjęto 1 uchwałę

[Prezydium Walnego Zgromadzenia Członków: Michał Rupik – przewodniczący, Paweł Kojs – wiceprzewodniczący, Damian Matynia – sekretarz WZC].

DYREKCJA OGRODU BOTANICZNEGO

Dyrektor

dr Paweł Kojs

Zastępca dyrektora ds. naukowo-dydaktycznych

dr Leszek Trzaski

Zastępca dyrektora ds. administracyjno-technicznych

Patryk Bubła

Zastępca dyrektora ds. Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie

dr Magdalena Maślak

RADA NAUKOWA

**kadencja 2016-2020 (do 2022 r.)*

Przewodniczący:

- prof. dr hab. Jerzy Puchalski

Z-ca Przewodniczącego:

- prof. dr hab. Arkadiusz Nowak

Z-ca Przewodniczącego:

- prof. dr hab. Wiesław Włoch

Sekretarz:

- mgr Damian Matynia

Pozostali członkowie:

- dr hab. Damian Absalon, prof. UŚ

- dr Agnieszka Babczyńska

- dr Agnieszka Błońska

- mgr Agnieszka Chećko

- prof. dr hab. Andrzej Czyłok

- prof. dr hab. Franciszek Dubert

- dr inż. Jan Duda
- mgr inż. Ireneusz Hebda
- dr hab. Joanna Jura-Morawiec, prof PAN
- dr Paweł Kojas
- dr Czesław Kozioł
- Jan Lamch
- dr Dorota Mańkowska
- dr Magdalena Maślak
- prof. dr hab. Zbigniew Mirek
- dr inż. Marian Pigan
- prof. dr hab. Piotr Skubała
- dr Agata Smieja
- mgr inż. Rudolf Suchanek
- dr inż. Kazimierz Szabła
- dr Grażyna Szymczak
- prof. dr hab. Barbara Tokarska-Guzik
- dr Leszek Trząski
- dr hab. Justyna Wiland-Szymańska, prof. UAM
- prof. dr hab. Wiesław Włoch
- dr Agnieszka Zawisza-Raszka

PRACOWNICY ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO - ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ

ETATY W ROKU 2022

Liczba zatrudnionych osób	40
Liczba etatów	36,75

UMOWY ZLECENIA/ O DZIEŁO

UMOWA	Mikołów	Radzionków	Jaworzno	ŁĄCZNIE
zlecenia	67	59	-	126
o dzieło	9	-	-	9

STAŻYŚCI I PRAKTYKANCY

Mikołów:

Staże

- program stażowy w ramach projektu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach pt. „Jeden Uniwersytet – Wiele Możliwości. Program zintegrowany” – 3 osoby

Praktyki zawodowe

- Zespół Edukacji Wspomagającej w Świętochłowicach – praktyczna nauka zawodu w zawodzie ogrodnik, 1 uczennica
- Zespół Szkół Nr 2 Specjalnych im. Marii Grzegorzewskiej w Mikołowie - praktyczna nauka zawodu, 2 uczniów
- Zespół Szkół Nr 5 w Tychach (Budowlanka) – praktyka zawodowa w zawodzie technik architektury krajobrazu, 2 uczniów
- Katowickie Centrum Edukacji Zawodowej im. Powstańców Śląskich - Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Katowicach – praktyka zawodowa w zawodzie technik architektury krajobrazu, 1 uczeń
- studentka Wydziału Inżynierii Środowiska i Geodezji Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie - Architektura Krajobrazu, praktyka zawodowa
- Studentka Wydziału Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach - praktyka zawodowa

Radzionków:

Praktyki zawodowe

- uczniowie Technikum nr 4 w Bytomiu - Technik fotografii i multimediiów - 3 osoby
- uczniowie Zespołu Szkół w Bytomiu - architektura krajobrazu - 6 osób
- Zespół Szkół Specjalnych w Radzionkowie - 1 osoba

WOLONTARIAT

W 2022 r. zawarto w Ogrodzie 19 porozumień o współpracę w ramach wolontariatu. Osiem osób po raz pierwszy nawiązało współpracę z Ogrodem, a jedenaście osób kontynuowało współpracę rozpoczętą w latach uprzednich. Niewielka liczba wolontariuszy związana jest z czasem pandemii i ograniczeniem zawieranych porozumień. Znaczna część wolontariuszy wspierała działania Pracowni Śląskiego Kalendarza Ekologicznego w ramach projektu: Kampania na rzecz adaptacji do zmian klimatu: "Śląsk dla Klimatu", którego realizacja została dofinansowana ze środków WFOSiGW w Katowicach. Działalność wolontariuszy w tym zakresie dotyczyła głównie zadań związanych z przygotowaniem i przeprowadzeniem warsztatów dla dzieci i młodzieży w ramach świąt i seminariów. Ponadto wolontariusze wspierali Pracownię Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej w zakresie organizowanych warsztatów i gier terenowych. Kilkoro wolontariuszy zaangażowało się w działania związane z pielęgnacją roślin w Ogrodzie, prace terenowe oraz przygotowanie dokumentacji zdjęciowej kolekcji roślin Ogródu.

W okresie od stycznia do grudnia 2022 r. wolontariusze przepracowali na rzecz Ogródu łącznie 634 godziny.

KURSY I SZKOLENIA PRACOWNIKÓW ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO

- Udział pracowników działu edukacji w webinarze „Model Skali Współpracy w NGO” prowadzonym przez Pracownię Nauki i Przygody (28 listopada);
- Udział pracowników działu edukacji w webinarze „Informacja zwrotna – Skala Współpracy NGO” prowadzonym przez Pracownię Nauki i Przygody (19 grudnia);
- Udział w panelu dyskusyjnym „Ty też możesz uratować świat, czyli o tym jak kreować ekologiczne postawy dzieci.” Festiwal Ojce i Dziadki w Katowicach, (26 sierpnia 2022 r. Sylwia Prusko, Kinga Brzeszcz, Marta Duda)
- Udział w szkoleniu „Warsztat dla koordynatorów wolontariatu. Narzędzia Google w pracy koordynatora wolontariatu.” (28 września 2022 r., Sylwia Prusko);
- Udział w szkoleniu „System Obsługi Wolontariatu. Korpus Solidarności.” (4 października 2022 r., Sylwia Prusko);
- Udział w szkoleniu „Cukierek czy marchewka - czyli rola koordynatora w procesie motywacji i sprawnej komunikacji z wolontariuszami.” (24 listopada 2022 r., Sylwia Prusko).

KURSY I SZKOLENIA ORGANIZOWANE PRZEZ ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY

- Kurs Zielarz Fitoterapeuta dla firmy zewnętrznej Delfina Głowacz Studio DG - lipiec/sierpień 2022 (Radzionków, odpłatny);
- Kurs pt. „Operator maszyn i urządzeń do całorocznej pielęgnacji terenów zielonych” dla firmy zewnętrznej Mega Centrum Rozwoju - sierpień 2022 (Radzionków, odpłatny);
- Szkolenie z zakresu szczepienia drzew owocowych (Radzionków, wraz z Pracownią Kolekcji Naukowych, Zachowawczych i Ozdobnych) - kwiecień 2022;
- Szkolenie pt. „Klimatycznie odpowiedzialni” skierowane do nauczycieli mikołowskich szkół podstawowych - marzec/kwiecień 2022 (Mikołów, w ramach projektu „Mikołów dla Klimatu”);
- Szkolenie pt. „Zrozumieć Swój Ogród” - praktyczne aspekty wdrażania rozwiązań opartych na naturze oraz doboru gatunków zgodnie z siedliskiem - październik 2022 (Mikołów, w ramach projektu „Mikołów dla Klimatu”);
- Szkolenie pt. „Wymarzony Ogród - praktyczne aspekty wdrażania rozwiązań opartych na naturze oraz doboru gatunków zgodnie z siedliskiem - czerwiec 2022 (Mikołów, w ramach projektu „Mikołów dla Klimatu”);
- Specjalistyczne Warsztaty Arachnologiczne 21-22.09.2022 ŚOB w Radzionkowie we współpracy z UŚ Katowice (współorganizacja);
- Kurs Analizy Pyłkowej Spin UŚ 10.09.2022 (współorganizacja).

KONTROLE NA TERENIE ŚOB W ROKU SPRAWOZDAWCZYM

- 28 kwietnia 2022 – kontrola RDOŚ w celu zbadania spełnienia wymogów art. 69 i art. 63 ust.5 ustawy o ochronie przyrody;
- 7-8 czerwca 2022 – kontrola POiŚ dot. projektu FlorIntegral;
- 19 września 2022 – Komisja Rewizyjna ŚOB (kontrola dokumentów finansowych cz.1);
- 3 października 2022 – Komisja Rewizyjna ŚOB (kontrola dokumentów finansowych cz.2);
- 22-25 listopada 2022 – kontrola projektu pn. “Mikołów dla Klimatu”.

UTRZYMANIE INFRASTRUKTURY ZARZĄDZANEJ PRZEZ ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY – ZWIĄZEK STOWARZYSZEŃ

1. Utrzymanie infrastruktury Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej ŚOB

Budynek Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej. W 2022 roku przeprowadzono przegląd roczny związany z funkcjonowaniem i stanem budynku Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej. Stan budynku określa się jako dobry. Liczne niewielkie spękania i rysy pojawiające się głównie w nowej części budynku – do usunięcia podczas prac związanych z malowaniem pomieszczeń.

Budynek byłej wartowni – stan dobry. Budynek gastronomiczny przy placu zabaw. Po wykonanych naprawach stan budynku określa się jako dobry, mimo iż nadal pojawiają się przecieki i pęknięcia pokrycia dachowego, które są na bieżąco usuwane, a ich pojawianie się związane jest z użyciem słabej jakości pokrycia dachowego.

Plac zabaw przy CEPiE – stan dobry wykonano niezbędne remonty i wymiany elementów drewnianych. Stan ścieżek oraz małej architektury jest dobry. Ławki są na bieżąco konserwowane. Kostka brukowa na terenie parkingów wykazuje zużycie i w najbliższym czasie będzie wymagała naprawy. Zakończono remonty barierek drewnianych, ostatnim etapem była wymiana barierek przy ścieżce prowadzącej na tzw “Golgotę” w południowo - zachodniej części Ogrodu Żółtego. Wykonano w minionym roku naprawę zjazdu na teren parkingu trawiastego poprzez wykonanie nowego utwardzenia podłoża i wylania na części podjazdu łączącego się z ul. Sosnową warstwy asfaltu, aby ułatwić wyjazd samochodom. Wykonano również utwardzenie i niwelację zejścia do mostku prowadzącego na terenową ścieżkę edukacyjną łączącą Ogród Żółty i Czerwony.

2. Utrzymanie infrastruktury Ośrodka Edukacji Ekologicznej Dzieci

W marcu 2022 zakończono umowę użyczenia budynku OEED i budynek w całości przeszedł w Zarząd Urzędu Miasta Mikołów.

3. Budynek techniczno-socjalny przy ul. Zamkowej 2

Stan budynku z punktu widzenia budowlanego jest niezadowolający – wymaga generalnego remontu od fundamentów po dach. W październiku podjęto decyzję o wygaszeniu działalności tego budynku ze względów ekonomicznych jego ogrzewanie i utrzymanie jest nieuzasadnione ekonomicznie. W roku 2023 pozyskano w użyczeniu od Zakładu Gospodarki Lokalowej budynek przy ul. Grudniowej 2.

4. Utrzymanie infrastruktury towarzyszącej kolekcji roślin ozdobnych

Na terenie Kolekcji Roślin Ozdobnych znajdują się elementy infrastruktury towarzyszącej w postaci m.in. małej architektury. Stan takich elementów jak: altany, mola, mostek drewniany, ławki – wymagają drobnych napraw oraz ponownego zakonserwowania. W 2022 dokonano generalnego remontu (całkowitej odbudowy) platform widokowych nad kamieniołomami. W kolejnych latach nadal będą kontynuowane prace konserwacyjne. Pomosty drewniane wymagają generalnego remontu - obecnie ze względów bezpieczeństwa są zamknięte dla zwiedzających. Utrzymanie infrastruktury kolekcji roślin ozdobnych to także utrzymanie układu komunikacyjnego, który wymaga dużych nakładów finansowych do poprawy całej nawierzchni.

5. Regionalna Stacja Edukacji Ekologicznej w Radzionkowie i infrastruktura towarzysząca kolekcjom terenowym

Na bieżąco prowadzone są prace konserwatorskie związane z użytkowaniem budynku. Budynek co roku przechodzi przegląd wentylacji, klimatyzacji oraz budowlany. Na bieżąco są prowadzone prace konserwatorskie związane z małą infrastrukturą Ogródu – naprawa ławek, schodów, poręczy i zabezpieczanie drewnianych rzeźb. Kontynuowano rozpoczętą w 2021 roku budowę kolekcji roślin naskalnych (droga dojazdowa do kamieniołomu).

KORZYSTANIE Z UPRAWNIEN I DZIAŁALNOŚĆ ZLECONA PRZEZ ORGANY ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

W roku sprawozdawczym organizacja nie korzystała ze zwolnień z opłat skarbowych, sądowych i innych zwolnień, w odniesieniu do prowadzonej przez nią działalności pożytku publicznego. Nie korzystano również z uprawnień do nabycia na szczególnych warunkach prawa użytkowania nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, zgodnie z art. 24 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2020 poz. 1057). Nie korzystano także z prawa do nieodpłatnego informowania przez jednostki publicznej radiofonii i telewizji o prowadzonej działalności nieodpłatnej pożytku publicznego, zgodnie z art. 23a ust. 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz.U. 2020 poz. 805). W okresie sprawozdawczym organizacja nie realizowała zadań zleconych przez organy jednostek samorządu terytorialnego czy organy administracji rządowej lub państwowe fundusze celowe.

OGRÓD JAKO JEDNOSTKA NAUKOWA

Decyzją z dnia 7 lutego 2006 r. Minister Środowiska zezwolił związkowi stowarzyszeń Śląski Ogród Botaniczny na prowadzenie ogrodu botanicznego w Mikołowie zgodnie z zapisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, nakładającymi m.in. obowiązek prowadzenia badań naukowych i upowszechniania wiedzy. W dniu 29 marca 2017 roku, w związku z rozszerzeniem działalności, Śląski Ogród Botaniczny uzyskał zmianę decyzji Ministra Środowiska z dnia 7 lutego 2006 r. pozwalającej na prowadzenie ogrodu botanicznego poprzez zmianę jej sentencji w zakresie dotyczącym powierzchni oraz numeracji działek, na których znajduje się Ogród.

Decyzją z dnia 22 stycznia 2013 r. Minister Środowiska wpisał Związek Stowarzyszeń - Śląski Ogród Botaniczny pod nr PL 005 do rejestru instytucji naukowych uprawnionych do przewożenia w celach naukowych przez granicę Unii Europejskiej, bez stosownych zezwoleń, żywego materiału roślinnego, okazów zielnikowych, zasuszonych albo w inny sposób utrwalonych okazów gatunków podlegających ograniczeniom na podstawie przepisów UE dotyczących Konwencji o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem (Konwencja Waszyngtońska, CITES), w celu nieodpłatnej wymiany, użyczenia lub darowizny do badań naukowych.

Śląski Ogród Botaniczny prowadzi badania naukowe we współpracy m.in. z usytuowanym przy Ogrodzie zamiejscowym Laboratorium Anatomii Roślin powołanym przez Polską Akademię Nauk Ogród Botaniczny – Centrum Zachowania Różnorodności Biologicznej w Powsinie. Wiodącym tematem badawczym Laboratorium jest wzrost promieniowy, w tym aktywność i mechanizmy funkcjonowania kambium, i procesy rozwojowe drzew. Rezultaty prac zespołu publikowane są w renomowanych międzynarodowych czasopismach. Od 15 listopada 2016 roku Śląski Ogród Botaniczny znajduje się również w rejestrze systemu POL-on, jako jednostka naukowa w rozumieniu zapisów art. 2 pkt 9 lit. f) Ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. 2010 nr 96 poz. 615). Po ponownej ewaluacji w roku 2021 pozostawiono Śląski Ogród Botaniczny - Związek Stowarzyszeń w wykazie instytucji tworzących system szkolnictwa wyższego i nauki, prowadzonym w Zintegrowanym Systemie Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on, potwierdzając tym samym, że jednostka spełnia dalej przesłanki, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 20 lipca 2021 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 418, z późn. zm.), tj. prowadzi działalność naukową w sposób samodzielny i ciągły oraz zalicza się do instytucji tworzących system szkolnictwa wyższego i nauki. Nadzór merytoryczny nad działalnością naukowo-badawczą ŚOB sprawuje Rada Naukowa.

Wykaz publikacji wydanych drukiem:

Publikacje w czasopismach z listy MNiSW

- Miodek, A., Gizińska, A., Włoch, W., Kojs, P. 2022. Intrusive growth of initials does not affect cambial circumference in *Robinia pseudoacacia*. Sci Rep. <https://doi.org/10.1038/s41598-022-11272-y> (IF = 4,996; MEiN = 140 pkt.)
- Miodek, A., Gizińska, A., Kojs, P. 2022. Contribution of intrusive and symplastic growths in wood fibre tip development. Trees. doi: 10.1007/s00468-022-02370-5 (IF = 2,888; MEiN = 100 pkt.)

Przy Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Mikołowie znajduje się również siedziba Rady Ogrodów Botanicznych i Arboretów w Polsce – stowarzyszenia zrzeszającego przedstawicieli polskich ogrodów botanicznych i tworzącego tzw. krajową sieć ogrodów. Jest to organizacja pozarządowa, która inicjuje i podejmuje wspólne badania naukowe, monitoruje uprawę *ex situ* gatunków rzadkich i zagrożonych w skali kraju, tworzy regionalne banki nasion, planuje wspólną strategię rozwoju; przygotowuje programy dydaktyczne i edukacyjne. Podejmuje również działania interwencyjne dla obrony interesów ogrodów botanicznych oraz ochrony zasobów przyrodniczych.

WSPÓŁPRACA

- w ramach członkostwa Gminy Miasta Jaworzna w związku stowarzyszeń i przekazywanej przez Jaworzno składki ŚOB wykonuje prace polegające na utrzymaniu kolekcji roślinnych na terenie parku gminnego Gródek. W ramach prac zatrudniona jest jedna osoba (1/2 etatu) jako koordynator jednostek współpracujących. W ramach umowy dzierżawy terenu Parku Gminnego Gródek zostanie utworzony Ogród Botaniczny pn. "Arboretum Gródek w Jaworznie";
- kontynuowano współpracę z Polską Akademią Nauk i uczelniami wyższymi oraz innymi ogrodami botanicznymi w ramach prowadzenia badań naukowych;
- nadal utrzymujemy trzy spółdzielnie socjalne dwie terenowe i jedną prowadzącą restaurację i kawiarnię na terenie Ogrodu Żółtego;
- w ramach rozwoju Śląskich Kolekcji Siedliskowych kontynuowano współpracę z Golf Park Mikołów;
- kontynuowano współpracę z Uniwersytetem Śląskim w ramach organizowania staży i praktyk zawodowych dla studentów Wydziału Nauk Przyrodniczych - Instytutu Biologii, Biotechnologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Śląskiego;
- kontynuowano współpracę z Instytutem Ekologii Terenów Uprzemysłowionych, której przedmiotem działań są: badania naukowe i wdrożenia w zakresie ochrony przyrody i klimatu, ze szczególnym uwzględnieniem terenów zdegradowanych i zurbanizowanych, Edukacja Ekologiczna i upowszechnianie dobrych praktyk, podejmowanie i realizacja inicjatyw o znaczeniu lokalnym i regionalnym ważnych dla zrównoważonego rozwoju regionów (szczególnie woj. śląskiego);

- kontynuowano współpracę z Uniwersytetem Opolskim zgodnie z podpisanym w dniu 20 października 2015 r. porozumieniem dot. wsparcia w realizacji procesu utworzenia Międzynarodowego Centrum Badawczo-Rozwojowego Uniwersytetu Opolskiego na rzecz rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego na terenie dawnej Królewskiej Akademii Rolniczej w Prószkowie, w szczególności poprzez:
 - realizację projektów naukowo-badawczych dotyczących m.in. rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego, a także ochrony różnorodności biologicznej obszarów wiejskich;
 - realizację projektów rozwojowych i wdrożeniowych;
 - projektów edukacyjnych i dydaktycznych;
 - organizowanie wspólnych wystaw, plenerów, warsztatów, seminariów i konferencji;
 - wymianę kadr, konsultacji naukowych oraz wspólnych publikacji naukowych;
- kontynuowano porozumienie w sprawie wspólnej realizacji inwestycji pod nazwą Pilotażowa Instalacja Fotowoltaiczna ze Zbiórką Wody Opadowej;
- realizowano porozumienie o partnerstwie na rzecz projektu „Mikołów dla Klimatu – wdrażanie inwestycji z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury w mieście” realizowanym w ramach programu „Środowisko, energia i zmiany klimatu”.

CZŁONKOSTWO W ORGANIZACJACH MIĘDZYNARODOWYCH

Śląski Ogród Botaniczny jest członkiem Botanic Gardens Conservation International (BGCI) – organizacji członkowskiej współpracującej z 800 ogrodami botanicznymi w 118 krajach, których wspólna praca tworzy największą na świecie sieć ochrony roślin. Od 2021 r. Ponadto Śląski Ogród Botaniczny jest członkiem Climate Change Alliance of Botanic Gardens – to Sojusz, którego inicjatorami jest Botanic Gardens Conservation International, International Association of Botanic Gardens, Botanic Gardens Australia, and New Zealand. Celem sojuszu jest promocja badań i działań na rzecz ochrony klimatu. W najbliższych latach 20-50% krajobrazów roślinnych i przestrzeni miejskich dozna najwyższych temperatur w historii pomiarów. Wymagać to będzie ogromnych wysiłków na rzecz zabezpieczenia i zwiększenia kolekcji zagrożonych i użytkowych roślin *ex situ*.

DZIAŁANIA PODJĘTE W ZWIĄZKU Z SYTUACJĄ EPIDEMICZNĄ W POLSCE

Od początku 2022 roku, w związku z dalszym trwaniem stanu epidemii związanym z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2, nadal obowiązywały ograniczenia sanitarne w funkcjonowaniu Śląskiego Ogrodu Botanicznego. W dniu 16 maja 2022 r. na podstawie rozporządzenia ministra zdrowia został zniesiony w Polsce stan epidemii i zastąpiono go stanem zagrożenia epidemicznego. Mimo złagodzenia wielu obostrzeń sanitarnych, nadal zalecany był ograniczony kontakt i zachowanie zasad bezpieczeństwa.

OTWARCIE OGRODU I SZACOWANA LICZBA ODWIEDZAJĄCYCH

Śląski Ogród Botaniczny w MIKOŁOWIE	
Otwarty całorocznie (w sezonie letnim Ogród Żółty w dni powszednie 8.00-22.00, w weekendy w godz. 9.00-22.00; Ogród Czerwony w dni powszednie w godz. 8.00-21.00, w weekendy w godz. 9.00-21.00) (w sezonie zimowym Ogród Żółty w dni powszednie od godz. 7.00 - 18.00, w weekendy w godz. 9.00 - 18.00; Ogród Czerwony otwarty w dni powszednie od godz. 7.00 - 17.00, w weekendy w godz. 9.00 - 17.00)	Liczba osób, które brały czynny udział w działaniach oferowanych przez ŚOB w Mikołowie w roku sprawozdawczym to 30 827 Liczba osób, które odwiedziły ogród w Mikołowie w roku sprawozdawczym szacowana jest na 150 000
Śląski Ogród Botaniczny w RADZIONKOWIE	
Otwarty całorocznie (od świtu do zmierzchu)	Liczba osób, które brały czynny udział w działaniach oferowanych przez ŚOB w Radzionkowie w roku sprawozdawczym to 11 550 Liczba osób, które odwiedziły ogród w Radzionkowie w roku sprawozdawczym szacowana jest na 120 000

BIURO PROMOCJI I INFORMACJI

Kierownik: Małgorzata Szymańczyk

TELEWIZJA, RADIO, MAGAZYNY I GAZETY

Informacje nt. działalności Śląskiego Ogrodu Botanicznego w 2022 roku pojawiały się przede wszystkim w TVS, TVP3 Katowice, a także: Telewizji Zabrze, Telewizji Sfera, Tarnovizji, TVT.

Informacje pojawiały się m.in. w takich rozgłośniach radiowych, jak: Radio eM, CCM, Radio Express, Radio Silesia, Radio Fest, Eska, Radio Katowice, Radio Piekary, RMF.

Informacja pojawiały się m.in. w takich czasopismach i gazetach, jak: Gazeta Mikołowska, Nasza Gazeta, Gazeta Wyborcza, Dziennik Zachodni, Nowiny Zabrzeńskie, Aktualności Powiatu Mikołowskiego, Kurier Radzionkowski, Głos Radzionkowa, Tygodnik Echo.

SERWISY INTERNETOWE

Informacje nt. działalności Śląskiego Ogrodu Botanicznego pojawiały się m.in. w takich serwisach, jak:

www.mojmikolow.pl	www.mikolow.naszemiasto.pl	www.planergia.pl
www.mikolowski24.pl	www.slaskie.pl	www.ecocafe.pl
www.tg.net.pl	www.ekolupa.pl	www.ekozyccie.pl
www.mikolow.pl	www.rybnik.com.pl	www.ngo.pl
www.zielonalekcja.pl	www.insilesia.pl	www.slaskie.travel
www.silesiakultura.pl	www.gdzieco.pl	www.us.edu.pl
www.silesiadzieci.pl	www.ekogazeta.pl	www.ecoportal.com.pl
www.ekonews.com.pl	www.ulicaekologiczna.pl	www.ekologia.pl

WYWIADY, ARTYKUŁY, PROGRAMY TELEWIZYJNE

MARZEC:

Wojciech Pięka, Sandra Kempa - wywiad dla "Radia Katowice" nt. akcji ratowania starych odmian drzew owocowych.

CZERWIEC:

Damian Matynia - wywiad, spotkanie i konsultacje ze specjalistą w przestrzeni KATO Urban Corner pt. "Ostry dyżur - pierwsza pomoc dla roślin", akcja odbywała się w Centrum wiedzy o Celach Zrównoważonego Rozwoju w Katowicach w ramach Akademii Miejskiego Ogródnika.

WRZESIEŃ:

Leszek Trząski, Wojciech Pięka - wywiad dla TVP3 Katowice o winnicy Śląskiego Ogródu Botanicznego.

Sylwia Prusko - Radio Katowice, informacje dotyczące Śląskiego Kalendarza Ekologicznego

PAŹDZIERNIK:

Leszek Trząski - wywiad do programu EkoKwadrans, telewizja TVT

LISTOPAD:

Anna Mendera - audycja w Radiu Katowice dotycząca ziół.

MEDIA SPOŁECZNOŚCIOWE

FACEBOOK

Związek Stowarzyszeń prowadzi dwa konta na portalu Facebook. Na 31 grudnia 2022 roku internautów, którzy „lubią” fanpage Ogródu w Mikołowie, było 10 001, co daje wzrost o 1253 polubienia względem roku poprzedniego. Na Facebooku są tworzone również wydarzenia, dzięki którym internauci mogą do nich dołączyć i otrzymywać

bieżące informacje o tym, co jest organizowane w Ogrodach. Fanpage Ogródu w Radzionkowie obserwuje na Facebooku 4 639 osób, z czego liczba polubień to 3 600.

INSTAGRAM

Liczba internautów „obserwujących” profil (followersów) konta Ogródu w Mikołowie to 787 obserwujących, średnio raz w tygodniu ukazuje się nowy post. Liczba osób obserwujących profil Ogródu w Radzionkowie (od 30.01.2021 r.) to 214 osób.

ARTYKUŁY/AUDYCJE Z UDZIAŁEM PRACOWNIKÓW ORAZ NA TEMAT ŚOB W RADZIONKOWIE

Audycje radiowe EKO-RANEK Polskie Radio Katowice:

- 30.01.2022 Warsztaty o drewnie
- 06.02.2022 Ptakoliczenie
- 27.02.2022 Barwy
- 13.03.2022 Oswajanie kolorów
- 24.04.2022 Dzień Morza
- 19.06.2022 Owady jadalne
- 03.07.2022 Dzień Owadów i Pajęczaków
- 24.07.2022 Życie przy wodzie
- 31.07.2022 Woda i to co w wodzie i przy wodzie żyje
- 07.08.2022 Mydło i gliceryna
- 18.09.2022 Od kwiatuszka do jabłuszka
- 29.09.2022 Czym jest pole a czym łąka?
- 09.10.2022 Chomik europejski
- 23.10.2022 Matematyka w przyrodzie

Kurier Radzionkowski:

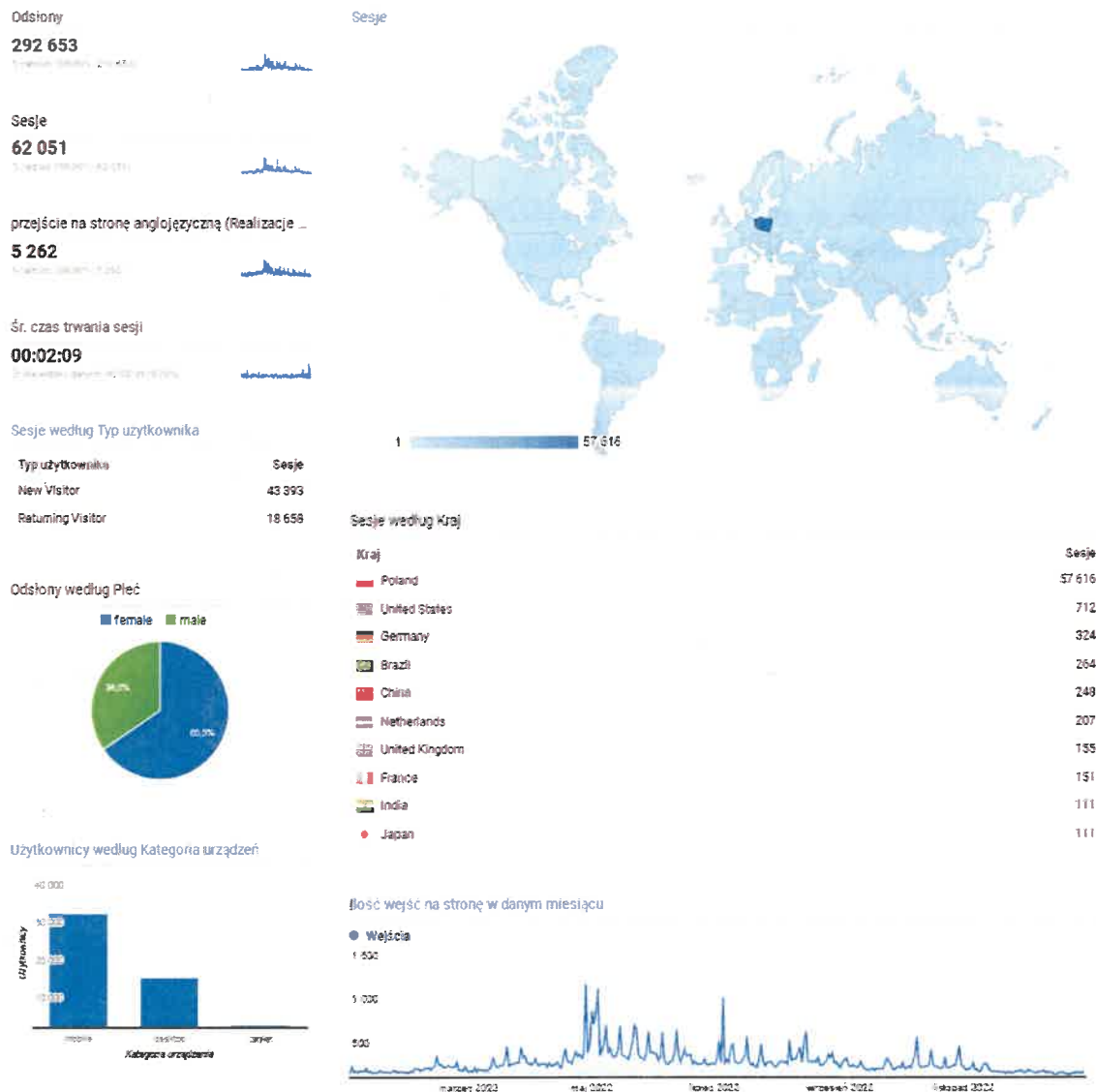
- nr 2 (109) - marzec-kwiecień 2022 - Księżogórska Sowia Noc już za nami
- nr 2 (109) - marzec-kwiecień 2022 - Ratujemy stare odmiany drzew owocowych
- nr 5 (11) wrzesień-październik 2022 - Udany Dzień Jabłoni
- nr 5 (11) wrzesień-październik 2022 - Trochę o tym co robiliśmy w wakacje

STRONA WWW

Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie prowadzi witrynę internetową www.obmikolow.robia.pl, natomiast Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie prowadzi witrynę internetową www.obradzionkow.robia.pl. Jej redaktorami są pracownicy Ogródów, którzy zajmują się poszczególnymi tematami, prowadzą projekty naukowe i edukacyjne, o których informują na stronie. Ponadto oprócz standardowej witryny prowadzona jest również strona BIP <https://www.biuletyn.abip.pl/obmikolow/> oraz strona z danymi pogodowymi (stacja meteo: <http://infomet.nazwa.pl/meteo/mikolow/meteo.htm>, detektor burzowy:

<http://www.stacjameteo.eu/detektory.eu/mikolow>). W roku 2022 liczba odsłon na stronie Ogródu w Mikołowie wyniosła 292 653.

1

ORGANIZACJE I INSTYTUCJE WSPIERAJĄCE PROMOCJĘ WYDARZEŃ W OGRODZIE

- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach
- Miasto Mikołów - Mikołów Ogród Życia
- Stowarzyszenie Rada Ogródów Botanicznych i Arboretów w Polsce
- PAN Ogród Botaniczny - CZRB w Powsinie
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach
- Uniwersytet Śląski

¹ raport Google Analytics za okres 01.01.2021-31.12.2021

- Politechnika Śląska
- GEosfera Jaworzno
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- Budżet Państwa

BIURO DS. PROJEKTÓW I WNIOSEKÓW

Kierownik: Patryk Bubła

POZYSKIWANIE FUNDUSZY ZEWNĘTRZNYCH

Członkowie Związku Stowarzyszeń w zdecydowanej większości to podmioty tworzące sektor finansów publicznych, a finansowanie działalności Związku w ponad 50% opiera się na finansowaniu w postaci składek członkowskich. Związek nie prowadzi działalności gospodarczej, natomiast dodatkowym sposobem finansowania jest prowadzenie działalności odpłatnej i pozyskiwanie funduszy zewnętrznych (realizacja projektów).

PROJEKTY ZREALIZOWANE (ZAKOŃCZONE W ROKU SPRAWOZDAWCZYM)						
L.p.	tytuł projektu	okres realizacji	wartość projektu	kwota dotacji*	instytucja dofinansowująca	pracownia / zespół
	PROJEKT „SALUTE” W RAMACH PROGRAMU INTERREG CENTRAL EUROPE	2019-2021 (w roku 2022 ostateczne rozliczenie projektu)	Budżet projektu: 2 195 850,00 EUR Udział ŚOB: 102 850,00 EUR	Kwota dotacji: 1 803 062, 50 EUR Kwota dotacji ze środków EFRR dla ŚOB: 87 422,50 EUR Wkład własny ŚOB: 15 427,00 EUR	Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego)	Zespół osób
2.	„WARSZTATY EDUKACJI EKOLOGICZNEJ I PRZYRODNICZEJ ŚOB 2021-2022”	2021-2022	68 132,51 zł	54 149,12 zł	WFOŚiGW w KATOWICACH	Pracownia Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej
	KAMPANIA NA RZECZ ADAPTACJI DO ZMIAN KLIMATU”ŚLĄSK DLA KLIMATU”	2020-2022	200 370,00 zł	158 880,00 zł	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Śląskiego Kalendarza Ekologicznego
	„ROZBUDOWA KOLEKCJI SIEDLISKOWEJ (ETAP V) ORAZ ZAŁOŻENIE KOLEKCJI OZDOBNYCH BYLIN POLSKICH (ETAP I)”	2021-2022	84 286,00 zł	60 086,00 zł	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Kolekcji Naukowych, Zachowawczych Oraz Ozdobnych
	“ROZWÓJ KOLEKCJI OGRÓD EDUKACYJNY ROŚLIN UPRAWNYCH ŚOB (ETAP IV). ROZWÓJ SZKÓŁKI PODKŁADEK KOLEKCJI SADOWNICZEJ ŚOB (ETAP IV). OGRÓD KWIATOWY (ETAP I)”	2022	53 110,00 zł	38 710,00 zł	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Kolekcji Naukowych, Zachowawczych Oraz Ozdobnych

	PROJEKT DOTYCZĄCY BIORÓŻNORODNOŚCI REGIONU BALDŻUWON W TADŻYKISTANIE	2021-2022	23 138,90 zł	22 105,98 zł	WWF	Zespół osób
7.	ROZBUDOWA KOLEKCJI ROŚLINNYCH ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W RADZIONKOWIE (ETAP VI)	2022	48 822,00 zł	30 512,00 zł	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Kolekcji Siedliskowych
8.	„ŚLĄSKIE. PRZYWRACAMY BŁĘKIT” KOMPLEKSOWA REALIZACJA OCHRONY POWIETRZA DLA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO.	01.01.2022 - 31.12.2027	Budżet projektu: 353 140,00 EUR Udział ŚOB 17 657,00 EUR	335 483,00 EUR	Program LIFE Unii Europejskiej Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Zespół osób
ŁĄCZNIE			477 859,41 PLN 2 673 709,41 EUR Udział SOB 120 507,00 EUR	364 443,1 PLN 2 225 968 EUR		
PROJEKTY REALIZOWANE (NIEZAKOŃCZONE W ROKU SPRAWOZDAWCZYM)						
Lp.	tytuł projektu	okres realizacji	wartość projektu	kwota dotacji*	instytucja dofinansująca	pracownia / zespół
9.	ROZBUDOWA KOLEKCJI SIEDLISKOWEJ (ETAP VI). OGROD SENSORYCZNY (ETAP I)	2022-2023	145 750,00 zł	dotacja WFOŚiGW: 75 000,00 zł dotacja ING: 15 000,00 zł	WFOŚiGW w Katowicach Fundacja ING Dzieciom	Pracownia Kolekcji Naukowych, Zachowawczych Oraz Ozdobnych
	„WARSZTATY EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ ŚOB REALIZOWANE W LATACH 2022-2023”	2022-2023	70 700,00 zł	55 800,00 zł	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej
	ZWIĘKSZENIE PRZEPUSTOWOŚCI ORAZ ROZSZERZENIE OFERTY EDUKACYJNEJ ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W MIKOŁOWIE I RADZIONKOWIE ORAZ ARBORETUM GRÓDEK W JAWORZNIE POPRZECZ ROZBUDOWĘ TERENOWEJ INFRASTRUKTURY EDUKACYJNEJ ORAZ UTWORZENIE EDUKACYJNYCH KOLEKCJI OCHRONY <i>EX SITU</i>	2021-2023	1 258 624,40 zł	Kwota dotacji: 1 058 780,74 zł Wkład własny: 199 843,66 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020	Zespół osób
	„MIKOŁÓW DLA KLIMATU - WDRAŻANIE INWESTYCJI Z ZAKRESU BŁĘKITNO-ZIELONEJ INFRASTRUKTURY W MIEŚCIE” (WNIOSKODAWCA - GMINA MIKOŁÓW, ŚOB – PARTNER)	01.08.2021- 30.04.2024	Budżet projektu 11 659 207,00 zł Udział ŚOB: 3 896 338 zł	Kwota dotacji: 9 910 325,89 zł Wkład własny: 1 748 881,11 zł	Fundusze Norweskie i EOG (europejski obszar gospodarczy) na lata 2014-2021 w ramach działania 7.3. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do ich skutków. Program priorytetowy 7.3.0.1. Realizacja inwestycji w zakresie zielono- niebieskiej	Zespół osób

					infrastruktury w miastach	
13.	"BŁĘKITNO-ZIELONY MIKOŁÓW - KAMPANIA EDUKACYJNA NA RZECZ ADAPTACJI MIAST DO ZMIAN KLIMATYCZNYCH	01.08.2021- 30.04.2024	Budżet projektu 1 450 775,40	Kwota dotacji 166 667,57 Wkład własny 50948,48 Udział EOG i BP 1233159,09	WFOŚiGW w KATOWICACH	Zespół osób
ŁĄCZNIE			14 585 056,80 zł	11 281 574,20 zł		
WNIOSKI ZŁOŻONE, KTÓRE NIE OTRZYMAŁY DOTACJI W ROKU SPRAWOZDAWCZYM						
L.p.	tytuł projektu	okres realizacji	wartość projektu	kwota dotacji	instytucja dofinansująca	pracownia / zespół
	"INNOWACYJNY SPOSÓB ODZYSKU I OCZYSZCZANIA WODY OPADOWEJ NA TERENACH ZURBANIZOWANYCH W MYŚL ZAŁOŻEŃ GOSPODARKI CYRKULARNEJ"	04.2023- 03.2027	9 775 319,96 zł	-	NCBiR	Pracownia Kolekcji Siedliskowych
	"W SIECI POWIĄZAŃ"	01.04.2021- 30.11.2022	10 000,00 zł	-	Fundusz Naturalnej Energii	Pracownia Kolekcji Siedliskowych
WNIOSKI ZŁOŻONE W TRAKCIE OCENY ORAZ PO OCENIE (PLANOWANE DO REALIZACJI)						
Lp.	tytuł projektu	okres realizacji	wartość projektu	kwota dotacji	instytucja dofinansująca	pracownia / zespół
1.	KAMPANIA NA RZECZ RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ "BIORÓŻNORODNOŚĆ - FUNDAMENT NATURY"	2023-2024	289 120,00 zł	231 220,00 zł wkład własny: 57 900,00 zł	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Śląskiego Kalendarza Ekologicznego
WNIOSKI PRZYGOTOWYWANE DO ZŁOŻENIA						
Lp.	tytuł projektu	okres realizacji	wartość projektu	kwota dotacji	instytucja dofinansująca	pracownia / zespół
1.	"WARSZTATY EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ ŚOB REALIZOWANE W LATACH 2023-2024"	2023-2024	-	-	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej
2.	ROZBUDOWA KOLEKCJI ROŚLINNYCH OGRODU ŻÓŁTEGO ŚOB (ETAP I)	2023	-	-	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Kolekcji Naukowych, Zachowawczych Oraz Ozdobnych
	ROZBUDOWA OGRODU KWIATOWEGO (ETAP II). ROZWÓJ SZKÓŁKI PODKŁADEK ŚOB (ETAP V)	2023-2024	-	-	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Kolekcji Naukowych,

						Zachowawczych Oraz Ozdobnych
	ROZBUDOWA KOLEKCJI ROŚLINNYCH ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W RADZIONKOWIE (ETAP VII)	2023	-	-	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Kolekcji Siedliskowych

**środki ogółem przyznane na okres realizacji przez instytucję finansującą dany projekt.*

PROJEKTY REALIZOWANE W POWOŁANYCH ZESPOŁACH

1. SALUTE4CE

Kierownik projektu: dr Leszek Trząski

Zespół: Katarzyna Galej-Ciwiś, dr Leszek Trząski

W okresie sprawozdawczym zakończono realizację projektu „SALUTE4CE – Zintegrowane zarządzanie środowiskiem z użyciem mikro-skwerów w miejskich obszarach funkcjonalnych (Interreg Central Europe - SALUTE4CE umowa nr 1472 z dn. 05.04.2019 r.). Idea projektu zrealizowanego w ramach Programu INTERREG dla Europy Środkowej polegała na wykorzystaniu niewielkich powierzchni na terenie miasta dla realizacji nasadzeń zieleni. Projekt szeroko promował ideę przywracania roślinności rodzimej. Koordynatorem projektu był Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych w Katowicach. W projekcie zaangażowanych było 10 partnerów z 5 krajów: Czechy, Słowacja, Niemcy, Włochy i Polska. Wszystkie przygotowane przez ŚOB materiały dostępne są na stronie www.interreg-central.eu (zakładka DELIVERABLES). W 2022 roku zakończono wszystkie działania w ramach projektu, zrealizowano wszystkie zakładane cele. W listopadzie 2022 roku przez instytucję dofinansowującą zaakceptowany został wniosek o płatność końcową.

W 2022 roku przygotowane zostały przez ŚOB zaplanowane we wniosku aplikacyjnym poniższe dokumenty:

- Wersja ostateczna rozdziału nr 8 do dokumentu D.T 4.2.2 „SALUTE4CE – handbook on Urban environmental acupuncture”. Tytuł rozdziału - Plants in urban environmental acupuncture. Autorzy: dr Leszek Trząski i Katarzyna Galej-Ciwiś
- Wersja ostateczna rozdziału nr 6 do dokumentu D.T 4.1.2. Training e-learning Manual. Tytuł rozdziału - Selection of suitable, sustainable, native, and country-specific native plants. Autorzy: dr Leszek Trząski i Katarzyna Galej-Ciwiś
- Przygotowanie dokumentu O.T4.3 (Trainings on UEA based on manual and handbook)

Ważniejsze spotkania, wideokonferencje, promocja w ramach projektu:

- 25.03.2022 - na Wydziale Architektury Politechniki Śląskiej odbyły się ostatnie zajęcia w ramach projektu SALUTE4CE. Przeszkolono studentów III roku Architektury z wykorzystania Miejskiej Zielonej Akupunktury – podczas bloku teoretycznego i praktycznego, dowiedzieli, jak wybierać miejsca, jakie zielone rozwiązania stosować, co zyskujemy dzięki zwiększeniu powierzchni zielonych w miastach.
- 28.02.2022 (on-line) - udział w 6 spotkaniu grupy sterującej projektem
- 22.03.2022, Katowice - udział w konferencji podsumowującej projekt SALUTE4CE
- marzec 2022 - artykuł "Miejska Zielona Akupunktura" w czasopiśmie Przegląd Komunalny (03/2022). Autorzy: dr Leszek Trząski i Katarzyna Galej-Ciwiś
- 25.03.2022 - prezentacja dotycząca projektu SALUTE4CE podczas konferencji otwierającej projekt "Mikołów dla Klimatu". Autorzy: Katarzyna Galej-Ciwiś i dr Leszek Trząski
- W ramach promocji projektu SALUTE4CE przygotowywano informacje na stronę www i konto ŚOB na portalu Facebook oraz wysłano 2 numery newsletter'a projektu do zainteresowanych instytucji i osób (75 adresów).

2. Mikołów dla klimatu

Kierownik projektu: Ewelina Roszkowska

Zespół: dr Leszek Trząski, Ewelina Roszkowska, Agnieszka Adamek, Katarzyna Galej-Ciwiś

Priorytetem projektu jest realizacja inwestycji poprawiających zdolności adaptacyjne Mikołowa, przez zwiększenie jakości i spójności sieci błękitno-zielonej infrastruktury (BZI) poprzez realizację, w przestrzeni publicznej, przedsięwzięć łączących kreowanie lub/i odnowienie zieleni z retencją i zagospodarowaniem na miejscu wód deszczowych. Planuje się rewitalizację przestrzeni zabytkowego parku Planty poprzez odnowienie warstwy krzewów i rozszczelnienie nawierzchni ścieżek, rewitalizację i zaadaptowanie mokradeł miejskich w Parku Trzech Pokoleń, utworzenie drewnianych ścieżek tarasowych, zbudowanie przepuszczalnych ścieżek biegowych, wykonanie rabat z wykorzystaniem nieinwazyjnych gatunków roślin, stworzenie parku kieszonkowego, łąki miejskiej, wymiana wiat przystankowych na konstrukcję z zielonym dachem, ogrodów deszczowych, Rewitalizację zbiorników wodnych oraz budowa suchych stawów i mokrych zasilanych w okresie deszczu, budowa systemu przechwytywania i magazynowania wody deszczowej, ogródka edukacyjnego, altany edukacyjnej z zielonym dachem, zielonego zadaszenia oraz stworzenie kolekcji demonstracyjno-edukacyjnej NBS, której celem będzie kolekcjonowanie i rozmnażanie rodzimych gatunków roślin wykorzystywanych do tworzenia i uzupełniania wdrażanych inwestycji. Istotnym zadaniem projektu jest próba ograniczenia ruchu samochodowego w zakresie przemieszczania się z terenów mieszkalnych na obszary rekreacyjne, poprzez

skomunikowanie centrum miasta i najdalej oddalonego sołectwa z terenami rekreacyjnymi bezpieczną ścieżką pieszo-rowerowo-rolkową z systemem odzyskiwania i rozprowadzania wody deszczowej. Równolegle prowadzona jest kampania edukacyjno-informacyjna, mająca na celu poszerzanie świadomości mieszkańców na temat zmian klimatycznych w ujęciu holistycznym oraz zwiększenie aktywności społecznej w zakresie indywidualnych inicjatyw zagospodarowania wód deszczowych lub/i innych rozwiązań adaptacyjnych i mitygujących.

Kampania edukacyjno-informacyjna "Błękitno-Zielony Mikołów"

Kampania edukacyjno-informacyjna dotyczy edukacji dzieci, młodzieży i osób dorosłych w zakresie ochrony środowiska (w tym klimatu), gospodarowania zasobami ekosystemowymi, kształtowania przestrzeni miejskiej, wykorzystania i wdrażania rozwiązań błękitno-zielonej infrastruktury oraz zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców Mikołowa. W okresie sprawozdawczym w kampanię edukacyjno-informacyjną zostało objętych łącznie 37637 osób.

W ramach zadania Błękitno-Zielona Szkoła:

- 504 warsztaty edukacyjne, w których wzięło udział 3093 uczniów mikołowskich szkół podstawowych
- Szkolenie dla nauczycieli pn. "Klimatycznie Odpowiedzialni", w którym wzięło udział 30 osób
- Trzy konkursy dla uczniów szkół podstawowych, w których wzięło udział łącznie 214 uczestników

W ramach zadania Błękitno-Zielone Miasto:

- Odbłyły się dwie wędrowki miejskie - spacerzy komentowane, w których wzięło udział 25 uczestników
- Odbłyło się sześć spotkań miejskich - warsztatów dla mieszkańców nt. wykorzystania rozwiązań opartych na przyrodzie i zagospodarowania wód opadowych we własnych ogrodach, w których wzięło udział łącznie 41 mieszkańców Mikołowa

Działania informacyjno-komunikacyjne opierały się na:

- Stworzeniu i prowadzeniu strony internetowej projektu pod adresem www.mikolowdlaklimatu.mikolow.eu.
- Założeniu i prowadzeniu profili w mediach społecznościowych projektu (FB i IG). Fanpage projektu założony w portalu Facebook osiągnął 227 obserwujących natomiast konto na Instagramie obserwuje 129 osób.
- Organizacji Konferencji Otwierającej Projekt, w której wzięło udział łącznie 50 uczestników

- Organizacji Wizyty Studyjnej w Polsce, w której wzięło udział łącznie 27 uczestników
- Uczestnictwie w dożynkach i festynach odbywających się na terenie gminy Mikołów
- Publikacji artykułów w gazetach, które osiągnęły łączny nakład 34 230 (Dziennik Zachodni 6230+ Nasza Gazeta 20000+ Gazeta Mikołowska 8000);
- Wydaniu broszury edukacyjnej dla dzieci i młodzieży pn. "Uratujmy Naszą Przyszłość" w nakładzie 13 000 egzemplarzy.

3. Śląskie. Przywracamy błękit

Nazwa projektu: "Śląskie. Przywracamy błękit". Kompleksowa realizacja ochrony powietrza dla województwa Śląskiego.

Instytucja dofinansowująca: program LIFE Unii Europejskiej oraz Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Numer projektu: LIFE IPE/PL/000007 - LIFE-IP AQP-SILESIA-SKY

Wartość projektu:

środki LIFE 335 483,00€

środki własne 17 657,00 €

Razem 353 140,00 €

Czas trwania projektu: 01.01.2022 - 31.12.2027

Kierownik projektu: dr Leszek Trząski

Zespół: Patryk Bubła, Katarzyna Galej-Ciwiś, Ewelina Roszkowska, dr Leszek Trząski

Śląski Ogród Botaniczny od 2022 roku uczestniczy w zaplanowanym do roku 2027 projekcie "Śląskie. Przywracamy błękit" finansowanym z programu LIFE. Jest to projekt realizowany przez kilkadziesiąt samorządów oraz kilka instytucji badawczych, a liderem jest Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego. ŚOB jest odpowiedzialny za opracowanie i pilotażowe wdrożenie koncepcji wzbogacenia tzw. terenów trudnych w zieloną infrastrukturę. Efektem projektu ma być mierzalna poprawa jakości powietrza, a działania ŚOB są wycinkiem przedsięwzięć obejmujących zarówno ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza ze źródeł komunalno-bytowych jak i zmniejszenie ekspozycji ludzi na zanieczyszczenia zawarte w powietrzu. W 2022 roku Śląski Ogród Botaniczny realizował pierwszy etap zadania C4, a dorobkiem prac było przygotowanie typologii terenów trudnych oraz dedykowanych im rozwiązań w zakresie zielonej infrastruktury. W ramach tego etapu opracowano z\ównież ankietę zgłoszeniową dotyczącą terenów trudnych oraz wykonał analizę 96 zgłoszeń terenów z 60 gmin. W wyniku tej analizy każdy zgłoszony teren został przypisany do przedmiotowej typologii. Do końca 2022 roku opracowano także zestaw kryteriów oceny terenu problemowego w kontekście

niezbędności oraz wykonalności działań dla wzbogacenia w zieloną infrastrukturę. W ramach projektu, pracownicy ŚOB 30 maja 2022 roku prowadzili spacer komentowany w trakcie wydarzenia „Malujemy śląskie niebo”, które odbyło się na terenie Górnośląskiego Parku Etnograficznego w Chorzowie.

Dalsze działania w ramach projektu, obejmować będą wyłonienie 4 terenów do inwestycji pilotowych, wsparcie inwestorów (gmin) na wszystkich etapach przygotowania i wdrożenia tych inwestycji oraz zaplanowanie i realizację monitoringu efektów wdrożenia.

JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY W MIKOŁOWIE

DZIAŁ EDUKACJI

PRACOWNIA EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ

Kierownik pracowni: Agnieszka Szyszka

1. Realizacja warsztatów

Zrealizowano warsztaty edukacyjne dla **15 943 uczestników** oraz ich opiekunów. Warsztaty zrealizowano w ramach:

- projekt dofinansowany przez WFOŚiGW w Katowicach pt. „Warsztaty edukacji ekologicznej i przyrodniczej ŚOB 2021-2022” – zrealizowano warsztaty dla **1 427 uczestników**;
- projekt dofinansowany przez WFOŚiGW w Katowicach pt. „Warsztaty edukacji przyrodniczej i ekologicznej ŚOB realizowane w latach 2022-2023” – zrealizowano warsztaty dla **485 uczestników**;
- warsztaty edukacyjne w ramach współpracy z Towarzystwem Przyjaciół Śląskiego Ogrodu Botanicznego – zrealizowano warsztaty dla **9 154 uczestników**;
- warsztaty edukacyjne w ramach projektu „Mikołów dla klimatu – wdrażanie inwestycji z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury w mieście” – zrealizowano warsztaty dla **3 093 uczestników**.

2. Podróże po Sośniej Górze

Zorganizowano, opracowano i przeprowadzono pięć cykli gier terenowych oraz jedną edycję warsztatów rodzinnych. W grach wzięło udział łącznie około **1 712 dzieci**, a na warsztatach rodzinnych było **72 uczestników**.

- Ferie z Ogrodem (14-27.02) – warsztaty rodzinne: **72 uczestników**;
- Ferie z Ogrodem (14-27.02) – gra terenowa „Świat według jeża”: ok. **372 dzieci**;

- Wielkanocna gra terenowa (6-15.04): ok. **300 dzieci**;
- Letnie podróże po Sośniej Górze (1-31.08) – cztery gry terenowe „Kacper i podziemna wyprawa”, „Kacper i rośliny ogniste”, „Kacper i błękitny sekret”, „Kacper i moc wiatru”: ok. **600 dzieci**;
- Halloweenowa nocna gra terenowa z łąsiczką (29-30.10): ok. **300 dzieci**;
- Mikołajkowa gra terenowa „Gdzie jest Bru?” (3-4.12): ok. **140 dzieci**.

3. Programy edukacyjne

Realizowano warsztaty w ramach **20 programów edukacyjnych**. Tematyka zagadnień w ramach warsztatów była przyrodnicza, ekologiczna i dostosowana do wieku odbiorców.

- warsztaty dla dzieci w wieku przedszkolnym: Kącik ogrodnika, Tajemniczy mieszkańcy budek lęgowych, Jesienne przygody Kicka i Szaraka, Liściaste historie jesieni, Wiosna ziemnych ludków;
- warsztaty dla dzieci w wieku przedszkolnym i klas I-III szkoły podstawowej: Kalejdoskop natury, Wróżka Ziółuszka, Przyrodnicze spotkania Śląskiego Ogródu Botanicznego, Owadzia spółka, Leśne duszki;
- warsztaty dla uczniów od IV klasy szkoły podstawowej i dorosłych: Przyrodnicze spotkania Śląskiego Ogródu Botanicznego, warsztaty mikroskopowe;
- warsztaty dla dzieci, uczniów szkół wszystkich szczebli i dorosłych: Zielarium, Spacer z przewodnikiem, Warsztaty integracyjne, Warsztaty kosmetyczne, Życie wewnątrz ula, gry terenowe, ogniska;
- warsztaty zielarskie i kosmetyczne dla seniorów;
- warsztaty sensoryczne dla osób z niepełnosprawnościami;
- warsztaty świąteczno-zimowe dla dzieci w wieku przedszkolnym oraz uczniów szkół podstawowych: Choinkowo, Choinkowe zoo, Święta jak dawniej, Ptasie podarki, Miś i świąteczna choinka.

4. Pozostałe działania

- współprowadzenie szkolenia dla nauczycieli mikołowskich szkół podstawowych „Klimatycznie Odpowiedzialni” w ramach projektu „Mikołów dla klimatu – wdrażanie inwestycji z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury w mieście” (28 i 30 marca, 1 kwietnia);
- prowadzenie warsztatów organizowanych w ramach Śląskiego Kalendarza Ekologicznego podczas Dnia Wody (3 kwietnia), Dnia Roślin (21 maja), Dnia Patrzenia pod Nogi (12 czerwca), Dnia Ludności (9 lipca), Dnia Czystego Powietrza (11 września), Dnia Zwierząt (9 października);
- organizacja i prowadzenie warsztatów podczas pikniku rodzinnego Izby Lekarsko-Weterynaryjnej (4 czerwca);
- organizacja i prowadzenie warsztatów podczas szóstego pikniku dla rodzin

- adopcyjnych (17 września);
- organizacja ogniska integracyjnego dla edukatorów (23 września);
 - zaprojektowanie i wykonanie ścieżki zmysłów (wrzesień–październik);
 - organizacja rozpoczęcia roku akademickiego Uniwersytetu Dzieci (1 października);
 - współprowadzenie warsztatów „Zrozumieć swój ogród” dla mieszkańców Mikołowa w ramach projektu „Mikołów dla klimatu – wdrażanie inwestycji z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury w mieście” (18 października);
 - organizacja i prowadzenie zajęć na temat edukacji przyrodniczej dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym dla studentów dziennych i zaocznych I roku pedagogiki Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Odbyło się sześć spotkań, w których wzięło udział ok. 200 studentów (październik–listopad);
 - prowadzenie spaceru po Ogrodzie w ramach 219. śląsko-zagłębiowskiego szwendania okolicznego odbywającego się pod hasłem „Dekada na bis” (5 listopada);
 - prowadzenie warsztatów mydlarskich dla pracowników ŚOB (29 listopada);
 - opieka nad założonymi w celach edukacyjnych w 2019 roku dwoma akwariami z roślinami owadożernymi (cały rok);
 - opieka nad założonymi w celach edukacyjnych w 2022 roku terrariami z bezkręgowcami (cały rok);
 - współpraca z panem Ryszardem Kosmędą przy opiece nad domami dla dzikich zapylaczy – murarek (cały rok);
 - przygotowywanie i umieszczanie na stronie FB Ogrodu postów o tematyce przyrodniczej oraz relacji z warsztatów i innych działań Pracowni Edukacji, aktualizacja zakładki „Edukacja” na stronie www Ogrodu (cały rok).

5. Udział w konferencjach, szkoleniach i webinarach

- udział w webinarze „Model Skali Współpracy w NGO” prowadzonym przez Pracownię Nauki i Przygody (28 listopada);
- udział w webinarze „Informacja zwrotna – Skala Współpracy NGO” prowadzonym przez Pracownię Nauki i Przygody (19 grudnia).

6. Wydawnictwa edukacyjne

Opracowano i wydrukowano następujące wydawnictwa edukacyjne:

- zakładki edukacyjne (5 wzorów);
- ulotka edukacyjna;
- broszura „Rok w Śląskim Ogrodzie Botanicznym”;
- Zeszyty edukacyjne Śląskiego Ogrodu Botanicznego, tom 32 „Grzyby Śląskiego Ogrodu Botanicznego i jego okolic. Część 3: Rzadkie, ukryte, tajemnicze – grzyby

dla ambitnych”;

- Zeszyty edukacyjne Śląskiego Ogrodu Botanicznego, tom 33 „Dziwne, dzikie, drapieżne. O mięsożerności w świecie roślin”;
- Zeszyty edukacyjne Śląskiego Ogrodu Botanicznego, tom 34 „Banki nasion w ochronie przyrody”.

7. Nagrody

Otrzymano nominację w plebiscycie Słoneczniki 2022 portalu czasdzieci.pl na najbardziej rozwojowe inicjatywy dla dzieci na Śląsku. Nominowana została „Wielkanocna gra terenowa” w kategorii RUCH.

PRACOWNIA ŚLĄSKIEGO KALENDARZA EKOLOGICZNEGO

Kierownik pracowni: Sylwia Prusko

1. Śląski Kalendarz Ekologiczny

Pracownia Śląskiego Kalendarza Ekologicznego w 2022 r. kontynuowała realizację Kampanii na rzecz adaptacji do zmian klimatu „Śląsk dla Klimatu” dofinansowanej ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach. W 2022 roku zorganizowano na terenie Ogrodu 7 świąt przyrodniczo-ekologicznych: Dzień Wody, Dzień Roślin, Dzień Patrzenia Pod Nogi, Dzień Ludności, Dzień Czystego Powietrza, Dzień Zwierząt, Dzień Zimozielonych Roślin. Łącznie wzięło w nich udział ok. **13 100** osób.

W trakcie świąt zostało przeprowadzonych 35 warsztatów (edukacyjne, ogrodnicze, zielarskie, kreatywne, terenowe i in.) dofinansowanych z WFOSiGW w Katowicach, w tym gry terenowe dla dzieci i młodzieży oraz 16 warsztatów zorganizowanych w ramach środków własnych. Łącznie wzięło w nich udział 3891 osoby.

W ramach Śląskich Spotkań Seminaryjnych odbyły się:

- **Noce w Ogrodzie** - cztery nocne seminaria popularnonaukowe połączone z dodatkowymi atrakcjami (np. ognisko, biwakowanie). W 2021 r. przeprowadzono: Noc w Ogrodzie, Noc Świętojańską, Noc Perseidów, Noc Nietoperzy. Szacowana liczba uczestników to ok. 552 osób.
- **Soboty w Ogrodzie** - trzy seminaria przyrodniczo-ekologiczne, w 2022 r. ich tematyka była związana z Dniem Wody, Dniem Roślin, Dniem Czystego Powietrza. Łącznie wzięło w nich udział 60 osób.

W ramach Kampanii zorganizowano 3 konkursy krótkoterminowe oraz 1 konkurs długoterminowy dla dzieci i młodzieży:

- Konkurs plastyczny „Fascynujące Królestwo Roślin” powiązany z Dniem Roślin, w którym wzięło udział 31 dzieci, nagrodzono 10 prac.

- Konkurs literacki "Pod stopami" powiązany z Dniem Patrzenia Pod Nogi, w którym wzięło udział 18 dzieci, nagrodzono 10 prac.
- Konkurs kreatywny "Przechytrzyć smog" powiązany z Dniem Czystego Powietrza, w którym wzięło udział 11 dzieci, nagrodzono 10 prac.
- Konkurs długoterminowy "Zielony Odkrywcą", w którym wzięło udział 157 dzieci, nagrodzono 44 uczestników.

W trakcie pięciu świąt ekologicznych na dziedzińcu zorganizowano kiermasz rękodzieła i maszketów wszelakich, a w grudniu zorganizowano kiermasz świąteczny. W kiermaszach w sumie, wzięło udział ponad 30 wystawców, którzy oferowali swoje produkty i rękodzieło.

2. Akcje edukacyjno-ekologiczne.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono 3 akcje ekologiczno – edukacyjne:

- W trakcie obchodów Dnia Patrzenia pod Nogi rozdysponowano 35 lup oraz 70 książek wspomagających samodzielne eksplorowanie świata bezkręgowców, zakupionych ze środków WFOŚiGW w Katowicach.
- W trakcie obchodów Dnia Czystego Powietrza, przeprowadzono akcję edukacyjno-ekologiczną dotyczącą programowania wiedzy z zakresu roślin pomagających w redukcji zanieczyszczeń powietrza i ich wpływu na zmiany klimatyczne. Pośród uczestników akcji, którzy aktywnie włączyli się w jej przebieg rozdysponowano sadzonki drzew i krzewów zakupionych w ramach dofinansowania WFOŚiGW w Katowicach.
- W trakcie obchodów Dnia Zwierząt zasadzono drzewo lipę - jako zwieńczenie akcji o roli drzew w łagodzeniu zmian klimatu.

Ponadto przeprowadzono 15 akcji informacyjno – edukacyjnych na FB mających na celu upowszechnienie wiedzy na temat wybranych zagadnień związanych z ochroną środowiska, bioróżnorodności i klimatu.

3. Udział pracowników ŚKE w konferencjach, szkoleniach, wydarzeniach zewnętrznych

- organizacja stanowiska informacyjno-edukacyjnego w ramach Dnia Aktywności Społecznej organizowanego przez Mikołowskie Centrum Organizacji Pozarządowych, 4 czerwca 2022 r. Sylwia Prusko, Katarzyna Galej-Ciwiś
- udział w panelu dyskusyjnym "Ty też możesz uratować świat, czyli o tym jak kreować ekologiczne postawy dzieci." Festiwal Ojce i Dziadki w Katowicach, 26 sierpnia 2022 r. Sylwia Prusko, Kinga Brzeszcz, Marta Duda
- udział w szkoleniu "Warsztat dla koordynatorów wolontariatu. Narzędzia Google w pracy koordynatora wolontariatu." 28 września 2022 r., Sylwia Prusko

- udział w szkoleniu "System Obsługi Wolontariatu. Korpus Solidarności." 4 października 2022 r., Sylwia Prusko
- udział w szkoleniu "Cukierek czy marchewka - czyli rola koordynatora w procesie motywacji i sprawnej komunikacji z wolontariuszami." 24 listopada 2022 r., Sylwia Prusko

4. Partnerzy i instytucje współpracujące z ŚKE

- Planetarium Śląskie
- Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego
- Uniwersytet Śląski - Śląskie Centrum Wody
- Pasięka Edukacyjna „Skrzydłaci Przyjaciele”
- Mikołowski Klub Krótkofalowców
- Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Tychach

5. Wystawy

- "W krainie tulipanów. Polscy botanicy śladami Leona Barszczewskiego" - wystawa udostępniona przez PAN Ogród Botaniczny w Powsinie (marzec - wrzesień)
- "Zielony Mikołów" V plener Twórców Intuicyjnych - wystawa poplenerowa (marzec)
- "100-lecie Polskiego Towarzystwa Botanicznego" - wystawa udostępniona przez Uniwersytet Śląski w Katowicach (wrzesień-grudzień)
- "Sakura w Japonii" - wystawa udostępniona przez PAN Ogród Botaniczny w Powsinie (wrzesień - marzec 2023 r.)

DZIAŁ NAUKI

PRACOWNIA STUDIÓW NAD SYSTEMAMI ADAPTACYJNYMI

Kierownik pracowni: Paweł Kojs

W ramach działań statutowych w bieżącym roku opracowano wybrane zagadnienia związane z kategorią adaptacji. Kategoria ta nie jest nową w dyskursie naukowym. Jednak w ostatnim czasie coraz częściej wykorzystywana jest w szerokim kontekście zarówno naukowym, społecznym, technologicznym jak i kulturowym. W związku z rozwojem nauk ścisłych i przyrodniczych, opisujących złożone fenomeny w obszarze Natury oraz społecznych opisujących procesy w obrębie Kultury coraz częściej mówimy o złożonych systemach adaptacyjnych, które obserwujemy, opisujemy i analizujemy w odniesieniu do ich środowisk adaptacyjnych. Wielopoziomowe relacje i związane z nimi analizy pozwalają na odkrywanie coraz subtelniejszych związków pomiędzy poszczególnymi procesami w obrębie takich systemów oraz pomiędzy systemami i ich środowiskami. Z takich analiz wyłania się procesualno-organizmalna natura wszelkich złożonych systemów i środowisk adaptacyjnych. Możemy w takim sensie mówić o hierarchii

środków adaptacyjnych. Środowiska adaptacyjne niższego rzędu nie są, jak podpowiada nam intuicja, procesami czy systemami prostymi. Wręcz przeciwnie, należą do kategorii złożonych środowisk adaptacyjnych zależnych od wielu poziomów środowisk wyższego rzędu, które redukują pierwotny i w swej naturze letalny stres kosmicznej pustki. Upraszczają relację środowiska adaptacyjnego i środowiska adaptującego się do warunków stworzonych przez to środowisko możemy stwierdzić, że ma ona charakter opiekuńczy, symbiotyczny. Najczęściej środowisko zewnętrzne redukuje poziom stresu zewnętrznego w taki sposób, że możliwy staje się rozwój środowiska o większym stopniu integracji, złożoności i tym samym środowiska bardziej subtelne.

Po poprawnym zidentyfikowaniu kategorii (poziomu) złożonych środowisk adaptacyjnych należących do innych obszarów refleksji naukowej, możliwym staje się zarówno ich porównywanie, wykorzystywanie jako modeli innej słabiej poznanej rzeczywistości, jak i tworzenie, na podstawie dobrze zbadanych systemów adaptacyjnych, poprawnych analogii pomiędzy Naturą i Kulturą.

Nieco upraszczając można powiedzieć, że istnieje tylko to, co potrafi się zaadaptować do swojego najbliższego środowiska. Kategoria ta może obejmować zarówno systemy fizyczne: kwanty, atomy, cząsteczki, komórki, organizmy, ekosystemy, biosferę, hydrosferę, geosferę, gwiazdę z układem planetarnym, galaktykę, grupę galaktyk powiązanych grawitacyjnie czy wreszcie Kosmos jak i systemy kulturowe: od znaczeń począwszy, przez koncepcje, języki, światobrazy, teorie, kultury czy cywilizacje. Zarówno złożone systemy fizyczne jak i kulturowe muszą dostosowywać się do swojego wewnętrznego jak i zewnętrznego środowiska. Tak jak wiele cząsteczek zachowuje swoją trwałość w określonych warunkach fizyko-chemicznych tak niektóre koncepcje zachowują swoją integralność w pewnym otoczeniu kulturowym. Tak jak zmiana warunków fizykochemicznych może prowadzić do transformacji jednej cząsteczki w inną tak zmiany kontekstu kulturowego mogą prowadzić do adaptacyjnych zmian w obrębie danej koncepcji. Ciekawym przykładem takiej analogii pomiędzy złożonymi systemami biologicznymi a złożonymi systemami kulturowymi jest istnienie procesów adaptacyjnych, które nazywają się odpowiednio: mutageneza i innowacyjność. W obydwu przypadkach procesy te zyskują na znaczeniu przy szybko zmieniających się warunkach środowiska zewnętrznego w obszarze danej rzeczywistości. Niewątpliwie należą do procesów zachodzących w obrębie podobnej kategorii złożonych systemów adaptacyjnych. Zmiany środowiska przyrodniczego wymuszają zmianę złożonych systemów biologicznych (populacji). Sposobem wprowadzenia zmiany o charakterze plastycznym są mutacje. W stabilnych warunkach środowiska zewnętrznego mutacje podlegają silnej selekcji. Akceptowane są do dalszej reprodukcji jedynie te doskonalące istniejące przystosowania. Pozwalają one na wzmocnienie procesów adaptacyjnych danej populacji. W przypadku szybkich zmian w środowisku pojawia się duża, ukierunkowana presja selekcyjna. W efekcie taka populacja musi się dostosować. Dostosowanie to może

dotyczyć przeorganizowania środowiska wewnętrznego w taki sposób, żeby zmniejszyć napięcie pomiędzy środowiskiem zewnętrznym i wewnętrznym.

W przypadku szybkich zmian kulturowych taką funkcję pełni innowacje. Mówimy, że potrzeba jest matką wynalazku, ale owa potrzeba jest w obszarze kultury stresorem, którego zrelaksowanie następuje dopiero po wprowadzeniu określonego typu innowacji do systemu kulturowego. Tak jak w przypadku mutacji tak w przypadku innowacji warunkiem ich „wdrożenia” nie jest samo pojawienie się, ale napięcie pomiędzy systemem wewnętrznym a systemem zewnętrznym. Najczęściej przyczyną tego typu napięcia jest pojawienie się zaburzenia w środowiskach adaptacyjnych wyższego rzędu (prostszych, o dużej sile/energii oddziaływania). Jeśli jednak jakaś mutacja lub innowacja zostanie wprowadzona i upowszechni się pomimo braku takiego systemowego napięcia i spowoduje jego częściowe zautonomizowanie się, to uzyska on status systemu nadadaptacyjnego. Wówczas taki system może stać się przyczyną zaburzenia środowiska wewnętrznego i w skrajnych przypadkach może przekształcić środowisko wyższego rzędu. Ponieważ spełnia ono swoją opiekuńczą funkcję wobec wielu złożonych systemów adaptacyjnych to jego degeneracja pociąga za sobą utratę zdolności adaptacyjnych pozostałych populacji współtworzących środowisko wewnętrzne tego systemu. Oznacza to utratę status quo dla całej złożoności w obrębie danego typu środowiska adaptacyjnego. Środowisko takie ulega dekompozycji wraz z zależnymi od niego miriadami środowisk niższego rzędu, czyli środowisk bardziej złożonych.

Choć przywołana analogia pomiędzy innowacjami a mutacjami jako narzędziami zmiany w obrębie złożonych systemów adaptacyjnych (w tym przypadku informacyjnych) może być interesująca, natomiast nie jest wystarczająca, żeby na jej podstawie budować uogólnienia.

Dlatego zaproponowano bliższe przyjrzenie się fenomenowi adaptacji z perspektywy takich pojęć jak środowisko wewnętrzne i zewnętrzne złożonego systemu adaptacyjnego, spójność systemu, napięcie w obrębie systemu wewnętrznego oraz pomiędzy systemem wewnętrznym i zewnętrznym (środowiskiem), stres, relaksacja stresu, nadadaptacyjność, nieadaptacyjność, zmiana oraz wspomniane nieco wcześniej mutacja i innowacja. Proces adaptacji zachodzący w obrębie środowiska wewnętrznego takiego systemu jest zawsze związany z rozpraszaniem istniejącego wewnątrz napięcia, które pozwala zachować jego integralność. Z drugiej zaś strony zintegrowany system adaptacyjny musi mieć kompetencje relaksowania stresorów pojawiających się w jego otoczeniu zanim osiągną one wartości letalne.

Jak z powyższego opisu wynika zdolność do relaksowania napięć (stresorów) w obrębie systemu adaptacyjnego i tym samym zachowanie jego integralności nie jest wystarczające, aby taki system mógł funkcjonować w środowisku zewnętrznym. Warunkiem koniecznym do przeżycia takiego systemu jest zdolność owego zintegrowanego systemu do poradzenia sobie ze stresorami generowanymi przez

środowisko. Jeśli środowisko jest letalne dla danego systemu to poziom jego integracji wewnętrznej nie będzie miał znaczenia. System taki zostanie przez letalne środowisko unicestwiony.

Przykładem takiej letalnej relacji pomiędzy środowiskiem a złożonym system adaptacyjnym jest awaria załogowego statku kosmicznego (jednopoziomowego złożonego środowiska adaptacyjnego). Sprawni, zdrowi i dobrze wytrenowani ludzie (astronauci – złożone systemy adaptacyjne) po awarii statku kosmicznego i utracie sztucznie podtrzymywanej atmosfery (środowiska) nie będą w stanie w przestrzeni kosmicznej przeżyć. Ponieważ środowiskiem adaptacyjnym człowieka jest biosfera ściśle powiązana z hydrosferą, litosferą i atmosferą i razem z nimi współtworząca geosferę, która chroniona jest przed nadmiernym promieniowaniem słonecznym za pomocą magnetosfery. Bez tej osłony nawet bardzo zdrowy człowiek jest skazany na śmierć. Jednak sama geosfera bez hydrosfery, atmosfery i biosfery nie jest adaptacyjna dla ludzi. Co więcej geosfera z hydrosferą bez biosfery i atmosfery również nie są dla nas adaptacyjne. Zważywszy na to, że skład atmosfery jest wynikiem działania biosfery to atmosfera bez obecnie istniejącej biosfery również nie byłaby adaptacyjna dla człowieka.

Mamy zatem hierarchię środowisk adaptacyjnych, które wzajemnie dla siebie są złożonymi systemami adaptacyjnymi pozwalającymi na funkcjonowanie coraz bardziej subtelnych i wysoce zintegrowanych systemów adaptacyjnych (środowisk niższego rzędu).

Jak się wydaje podobne zależności możemy zaobserwować w obrębie Kultury. Jeśli przyjrzymy się, że Kultura ma naturę procesualną a w jej obrębie zintegrowanym systemem jest język, to możemy przyjąć, że natura języka jest organizmalna. Język byłby analogiem złożonego ekosystemu zasiedlającego wyspę środowisko, na które składa się wiele milionów mózgów (siedlisk) wraz z zasiedlającymi je „semiocenozy”. Mózgi często kontaktujące się ze sobą tworzą bardziej zintegrowane podsystemy, w których częściej dochodzi do wymiany „znaków”. Populacje tych znaków w takich populacjach uzyskują charakter wysoce intersubiektywny, umożliwiając precyzyjną komunikację. Mózgi, które rzadziej wchodziły ze sobą w interakcję będą miały proporcjonalnie słabszą zdolność do utrzymania intersubiektywności znaków, którymi cały językowy ekosystem operuje. Tak może dojść do radiacji danego języka i tworzenia dialektów oraz nowych języków w ramach danej rodziny języków. Aby jednak taką intersubiektywność znaków w obrębie języka rozwijać i zachować jego integralność w obrębie Kultury powstały szkoły, druk, media, które pośredniczą w utrzymaniu wysokiej intersubiektywności znaków. Tworzona jest przestrzeń języka, która silnie oddziałuje na całą populację mózgów (siedlisk) powodując ujednolicenie znaków i znaczeń oraz tworząc napięcie pomiędzy dialektami a językiem dominującym w danym ekosystemie. W efekcie dialekty zepchnięte zostają do niszy, która najczęściej funkcjonuje równolegle z językiem dominującym, ale uaktywnia się w określonych sytuacjach i/lub w obecności osób funkcjonujących w tej samej niszy językowej. Jeśli jednak napięcie pomiędzy językiem

dominującym a dialektem jest zbyt duże (letalne) wówczas dialekt ginie. Może to się stać w związku ze zmianą zamieszkania, utratą kontaktu z osobami funkcjonującym w niszy dialektowej, odrzuceniem dialektu jako mniej atrakcyjnego narzędzia komunikacji lub aktywnej walki języka dominującego z dialektami, jako błędnym używaniem języka, mniejszą szansą w zajęciu w społeczeństwie pozycji umożliwiającej rozwój itp. Zatem środowisko zewnętrzne języka głównego, niezależnie od stopnia zintegrowania dialektu, może dla tego środowiska być zarówno opiekuńcze jak i letalne w zależności od tego, czy w obrębie języka głównego istnieją nisze opiekuńcze, chroniące dialekt, inny język, inną kulturę, czy szeroko rozumianą różnorodność, czy nie.

Utrzymywanie dużej różnorodności kulturowej podobnie jak utrzymywanie dużej różnorodności biologicznej charakterystyczne jest dla bardzo rozwiniętych, wielopoziomowych, złożonych środowisk adaptacyjnych. Można powiedzieć, że duża różnorodność tworzy przestrzeń dla jeszcze większej różnorodności. Jest to jednak sytuacja wyjątkowa. Musi bowiem być spełnionych wiele warunków, począwszy od istnienia nadmiaru energii w środowisku w postaci szeroko rozumianego „pożywienia”, stabilności i dużej elastyczności środowiska zewnętrznego, bezpieczeństwa, swobodnego przepływu informacji, otwartości środowisk na wymianę zasobów i dużej dynamiki środowiska wewnętrznego, której przejawami jest innowacyjność kulturowa oraz biologiczna (mutogeneza). Ten ostatni element jest jednak poważnym zagrożeniem dla wszystkich pozostałych. W środowisku tym mogą bowiem rozwijać się systemy, których istotą jest łączenie, integrowanie i rozwijanie relacji, ale również systemy, których istotą będzie zrywanie, degenerowanie i niszczenie wewnętrznych procesów. Obydwa typy systemów mogą uzyskiwać status systemów nadadaptacyjnych (inwazyjnych). Jeśli przewagę uzyskają te drugie, dla których złożoność jest potężnym stresorem, będą dążyły do ujednolicenia środowiska wewnętrznego i zlikwidowania wszelkich nisz, które stanowiły do tej pory schronienie dla ogromnej różnorodności. Powyższy opis ma swoje egzemplifikacje zarówno w Naturze jak i Kulturze.

Biorąc pod uwagę uniwersalność kategorii adaptacji w opisach procesów, systemów i środowisk adaptacyjnych proponuję je nazywać adaptonami.

To nie złożoność ani stopień integralności decyduje o tym, czy dany układ będzie określony jako adapton (system adaptacyjny). Decyduje o tym jego zdolność do dostosowywania się do warunków środowiska wewnętrznego i zewnętrznego. Dostosowanie może być traktowane jako zdolność do zachowania integralności i funkcjonalności w warunkach stworzonych przez środowisko zewnętrzne. Obejmuje to proces rozwoju systemu, zachowanie status quo oraz proces degeneracji systemu. Dlatego adaptonem jest kamień, który jest elementem powstałym w wyniku np. orogenezy i procesów wietrzenia, przykryty warstwą ziemi, zachowujący swoją strukturę przez setki, tysiące a nawet miliony lat, aż do momentu jego ostatecznego zwiertzenia i przekształcenia się w pył. Jest nim również atom, który może funkcjonować od początku powstania Kosmosu do samego jego końca. Ale adaptonami są również galaktyki, układy

planetarne, planety, itp. Adaptonem jest także biosfera, a w jej obrębie adaptonami są ekosystemy, populacje i organizmy żywe. Adaptonem jest również Kultura ludzka obejmująca cywilizacje, języki, idee, teorie, znaczenia i znaki.

Spojrzenie takie pozwala nam na określenie subtelnej hierarchii istniejącej pomiędzy kolejnymi stopniami organizacji systemów (zawierania się systemów w sobie). Można powiedzieć, że mamy możliwość prześledzenia szeregu „endosymbioz” pomiędzy adaptonami, gdzie każdy poziom wyższy (o prostszej strukturze i większej energii) jest środowiskiem adaptacyjnym dla poziomu niższego (przechodnia relacja adapton wyższego rzędu - adapton niższego rzędu). Dlatego Kosmos, galaktyka, układ planetarny, planeta, biosfera, ekosystem, organizm, organ, komórka, mitochondrium, cząsteczka biologicznie czynna stanowi jeden z możliwych ciągów (zapewne niekompletny) wewnętrznych środowisk zdolnych do adaptowania się do „najbliższych” środowisk zewnętrznych.

Nie wszystko jednak jest adaptonem. Każde złamanie powyższej hierarchii powoduje, że po wprowadzeniu dysfunkcji do konkretnego środowiska wyższego rzędu może stracić swój ochronny charakter (uteryczny) dla środowiska niższego rzędu, choć technicznie jest nadal środowiskiem zewnętrznym i złożonym. Przykładem jest mitochondrium, które nie może się dostosować do środowiska jakie tworzy organ bez pośredniego, bliższego mu środowiska jakim jest komórka. Z drugiej strony dysfunkcja komórki, która niszczy mitochondrium niszczy również wszystkie wewnętrzne procesy w jego obrębie i prowadzi do rozpadu budujących mitochondrium procesów. Pojęcie środowiska zewnętrznego samo w sobie jest pojęciem relatywnym. Z jednej strony można powiedzieć, że (najbliższe) środowisko zewnętrzne jest to zespół czynników ograniczających (stresorów) rozwój danego adaptona. Z drugiej stanowi ochronę dla wewnętrznych procesów zachodzących w danym adaptonie. Innymi słowy najbliższe środowisko zewnętrzne jest źródłem stresu, który nie przekracza wartości stresu letalnego lub inaczej stresu dezintegrującego dany adapton. Nie oznacza to, że stres w takim środowisku nie może się pojawić. Pojawia się jednak na tyle rzadko i/lub punktowo, że zróżnicowana populacja adaptonów może się do niego dostosować. Adaptony, należące do kategorii „informacyjnych”, bardzo często lokują się na granicy dopuszczalnych wartości jednego rodzaju stresu generowanego przez środowisko zewnętrzne (pojęcie niszy, ekotonu). Unikają w ten sposób innego rodzaju stresu, który może stanowić większe zagrożenie dla integralności systemu (np. konkurencji o te same zasoby).

Szereg adaptonów tego samego poziomu i wszystkich poziomów niższych, rozwija się w obrębie adaptonu wyższego rzędu. W istocie stanowią jego wewnętrzne procesy. Jednocześnie owe adaptony (niższego rzędu) tworzą hierarchię, w której kolejne poziomy adaptonów redukowane są do roli synergonów, procesonów czy aktonów. Jeśli jednak coś istnieje, zachodzi i trwa nawet przez nieskończenie krótki czas to znaczy, że istniało środowisko adaptacyjne, które taki proces mogło do istnienia powołać i jego istnienie

podtrzymać (środowiska uteryczne). Zatem jeśli zmienimy perspektywę to każdy synergon (system wewnętrznie spójny i zintegrowany), proceson (system współzależny, przyczynowo skutkowy) czy akton (zdarzenie stanowiące element procesu przyczynowo skutkowego) w specyficznych warunkach środowiska będzie adaptonem.

Granicami takiego rozumienia świata z jednej strony są takie procesy, które nie są środowiskiem żadnego innego procesu (elementarne procesy kwantowe) a z drugiej strony takie środowisko, które nie jest elementem żadnego innego środowiska (Wszechświat). Pomiędzy tymi dwoma ekstremami istnieje nieskończona liczba środowisk, z których pewna klasa potrafi zredukować stres kosmicznej pustki, temperaturę rozżarzonej gwiazdy i grawitację Czarnej Dziury do poziomu umożliwiającego tworzenie złożonych systemów adaptacyjnych o naturze informacyjnej. Ponieważ adaptacja wydaje się jedną z ważniejszych kategorii pozwalających zmierzyć się ze stresem złożoności i zrozumieć istotę systemów nieadaptacyjnych, adaptacyjnych i nadadaptacyjnych, zjawiska zanikania różnorodności oraz często im towarzyszące zjawiska inwazyjności proponuję podjęcie próby wyodrębnienia tej kategorii i poświęcenie jej szczególnej uwagi. Uważam, że przedmiotem tego interdyscyplinarnego obszaru badań powinno być pojęcie adaptonu jako środowiska stwarzającego i utrzymującego środowiska wewnętrzne a obszar tych dociekań nazwano adaptoniką.

Dociekania powyższe stanowią punkt wyjścia do badań nad typologią stresu.

PRACOWNIA KOLEKCJI NAUKOWYCH, ZACHOWAWCZYCH ORAZ OZDOBNYCH

Kierownik pracowni: Leszek Trząski

Pracownia Kolekcji Naukowych, Zachowawczych oraz Ozdobnych ŚOB powstała w 2012 roku w wyniku połączenia Pracowni Kolekcji Roślin Ozdobnych z Pracownią Kolekcji Naukowych i Zachowawczych Śląskiego Ogrodu Botanicznego.

Sprawuje ona nadzór nad kolekcjami:

- ozdobnymi, w tym: Kolekcją dendrologiczną (drzewa i krzewy ozdobne), Ogrodem tarasowym, Ogrodem kwiatowym (kolekcja kwiatowa, kolekcja rododendronów, łąka trzęślicowa), Ogrodem traw ozdobnych; Ogrodem roślin wodnych; Łąką kwietną i Murawą kserotermiczną;
- zachowawczymi, w tym: Kolekcją sadowniczą starych odmian drzew, krzewów i pnączy owocowych, Kolekcją owocowych drzew ozdobnych, „oraz Kolekcją zachowawczą irysów;
- edukacyjnymi, to jest: Kolekcją edukacyjną roślin energetycznych, Kolekcją roślin użytkowych (uprawnych, warzywnych i zielarskich) oraz „Zielarium” – zlokalizowane w Ogrodzie Żółtym (ul. Sosnowa 5).

1. Pracownicy

W Pracowni, na mocy umowy o pracę, zatrudnione były osoby na stanowiskach:

- kurator Kolekcji Roślin Ozdobnych – (1 etat) od 01.04.2016 r. do nadal;
- kurator Kolekcji Roślin Użytkowych – (1 etat) od 02.02.2021 r. do 30.09.2022;
- pracownik fizyczny – (3 etaty) najstarszy od 06.10.2014 r. do nadal;

2. Realizowane zadania

W 2022 roku realizowane były następujące zadania dofinansowane z Wojewódzkiego funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach:

- „Rozbudowa kolekcji siedliskowej (etap V) oraz założenie kolekcji ozdobnych bylin polskich (etap I)”. Projekt ten realizowany jest jednocześnie na terenie Ogrodu Żółtego (Sośnia Góra) oraz Ogrodu Zielonego (ul. Golfowa) ogrodów botanicznego w Mikołowie. Cele projektu: 1). Rozbudowa kolekcji siedliskowej ŚOB, poprzez wykonanie nowych nasadzeń 2). Założenie nowej kolekcji Ozdobnych Bylin Polskich i propagowanie idei ochrony bioróżnorodności roślin rodzimych poprzez prezentowanie nieoczywistych zastosowań bylin polskich jako roślin ozdobnych, okrywowych i użytkowych. W ramach tego działania zorganizowano dwie skrzynie podwyższone, betonowe, w których nasadzono ww. byliny. Dodatkowo przygotowano tabliczki informacyjne z nazwami roślin oraz tablice edukacyjną obrazującą cele powstania Kolekcji. Umowa Dotacji nr 383/2021/47/OP/wb/D z dnia 29.11.2021. Kwota dofinansowania: 60 086,00 zł. Zadanie zakończone: 30.12.2022 r.
- “Rozwój Kolekcji Ogród Edukacyjny Roślin Uprawnych ŚOB (etap IV). Rozwój szkółki podkładek Kolekcji Sadowniczej ŚOB (etap IV). Ogród Kwiatowy ŚOB (etap I)” - zrealizowany w całości na terenie Ogrodu Czerwonego.

Projekt składał się z trzech części: 1) Rozbudowa kolekcji roślin użytkowych poprzez założenie trzech podwyższonych, betonowych zagonów do uprawy roślin: a) “przyjaznych pszczołom”, b) “na herbatki” oraz c) “przyprawowych”. Rozpoczęto zagospodarowywanie zbiornika wodnego na terenie kolekcji poprzez nasadzenie w nich lilii wodnych. Dodatkowo wymieniono tablice edukacyjne na terenie kolekcji na nowe oraz wstawiono hotele dla owadów (5 szt.), dla przywabienia dziko żyjących owadów zapylających; 2) Rozbudowy szkółki podkładek poprzez nasadzenie nowych podkładek z przeznaczeniem do wykorzystania do szczepień w latach następnych w ramach działalności statutowej ochrony ginących odmian drzew owocowych z terenu województwa śląskiego; 3) Założenie Ogrodu Kwiatowego na terenie Rosarium ŚOB. Nasadzono nowe odmiany róż, cebule krokusów i czosnku ozdobnego, lawendę, trawy ozdobne i drzewa. Na terenie kolekcji zamontowano także pergolę ozdobną, stanowiącą podporę dla róż pnących. Umowa Dotacji Nr 476/2022/45/OP/wb/D

z dnia 25.07.2022. Kwota dofinansowania 38 710,00 zł. Zadanie zakończone 30.12.2022 r.

- "Rozbudowa kolekcji siedliskowej (etap VI). Ogród sensoryczny (etap I)" - zadanie realizowane na terenie Ogrodu Żółtego (Sośnia Góra) i Ogrodu Zielonego. Do końca roku 2022 zrealizowano większość zadań związanych z założeniem Ogrodu Sensorycznego poprzez wykonanie ścieżki sensorycznej w sąsiedztwie CEPIE ŚOB. Umowa Dotacji Nr 657/2022/45/OP/wb/D z dnia 20.12.2022. Kwota dofinansowania 75 000,00 zł. Termin zakończenia zadania: 30.11.2023 r.
- Realizowane zadania mają na celu rozbudowę istniejących kolekcji oraz zakładanie nowych na terenach dotychczas wstępnie zagospodarowanych.

3. Zadania związane z pielęgnacją kolekcji Śląskiego Ogrodu Botanicznego

- Poza realizacją zadań dofinansowanych w poszczególnych kolekcjach odbywały się niezbędne prace pielęgnacyjne wynikające z ich specyfiki:
- Kolekcje ozdobne: 1) pielęgnacja trawnika, 2) pielęgnacja drzew i krzewów ozdobnych: cięcia formujące i sanitarne, obsypywanie korą, odchwaszczenie, zabezpieczanie palikami, usuwanie wypadów i wykrotów 3) zabiegi pielęgnacyjne traw ozdobnych (cięcie, wyczesywanie, nawożenie, wiązanie w chochoły na okres zimowy) 4) zabiegi pielęgnacyjne bylin (wiosenne porządkowanie i cięcie bylin po zimie, dzielenie bylin, cięcie przekwitłych kwiatostanów, bieżące prace przy prawidłowym utrzymaniu bylin- podcinanie kwiatostanów bylin ozdobnych z liści, stawianie podpór pod rośliny itp.) 5) pozyskiwanie nasion z przekwitłych bylin; 6) sadzenie bylin; 7) nawożenie nawozami mineralnymi i naturalnymi – kompostem; 8) zabezpieczanie drzew przed zającami i sarnami poprzez instalowanie specjalistycznych osłonek z siatki; 9) zabezpieczenie krzewów i bylin na okres zimowy poprzez odpowiednie wiązanie, wykonywanie chochołów i okrywanie igliwem i agrowłókniną;
- Kolekcja sadownicza: 1) cięcie formujące, odnawiające i sanitarne drzew i krzewów owocowych; 2) szczepienie podkładek (drzew) zrazami pobranymi w wyniku ekspedycji terenowych; 3) pielęgnacja podkładek i szczepów (młodych drzewek) w szkółce poprzez: usuwanie zbędnych pędów, odchwaszczanie, wykonywanie oprysków przeciwko chorobom i szkodnikom; 4) przesadzanie drzew i krzewów w odpowiednio przygotowanych miejscach; 5) nawożenie drzew, krzewów, pnączy i roślin w szkółce nawozami mineralnymi; 6) poprawianie i wykonywanie mocowań drzewek do palików; 7) zabezpieczanie drzew przed zającami i sarnami poprzez instalowanie specjalistycznych osłonek z siatki; 8) zabezpieczenie drzew na okres zimowy.

- Kolekcja Edukacyjna Roślin Energetycznych: 1) wycinanie nadziemnych części roślin energetycznych w celu pobudzenia ich rozrostu;
- Kolekcja Edukacyjna Roślin Uprawnych, Warzywnych i Zielarskich: 1) pielęgnacja trawnika, koszenie; 2) usunięcie starych skrzyń drewnianych (podniesione zagony) i montaż nowych, betonowych; 3) wysiew roślin warzywnych i sadzenie rozsady; 4) wymiana tablic edukacyjnych zlokalizowanych w obrębie kolekcji; 5) pozyskiwanie nasion i wysiew; 6) usuwanie chwastów i ściółkowanie zrębkami; 7) nawożenie nawozami mineralnymi i organicznymi - kompost, gnojówka; 8) cięcie pielęgnacyjne krzewów i bylin; 9) zagospodarowanie zbiornika wodnego - prace nasadzeniowe; 10) sadzenie bylin i krzewów; 11) zbiór plonów; 12) przygotowanie gleby do spoczynku zimowego 13) zabezpieczanie roślin na okres zimowy (wiązanie traw ozdobnych, zabezpieczanie podwyższonych zagónów).
- Łąka kwietna – przeprowadzono kolejne prace na łące kwietnej: 1) wielokrotnie koszenie (etapami);
- Winnica – na terenie zakładanej kolekcji przeprowadzono następujące prace: 1) koszenie trawy, chwastów; 2) wiosenne i letnie cięcie winorośli; 3) nawożenie organiczne ProBioEmy; 4) prace pielęgnacyjne polegające na przywiązywaniu winorośli do konstrukcji nośnej; 5) zbiór owoców
- Śląskie kolekcje siedliskowe – w obecnym sezonie wegetacyjnym przeprowadzono prace pielęgnacyjne w istniejącej części oraz prace przygotowawcze w części rozbudowywanej: 1) wyznaczenie terenu pod nasadzenia, dla nasadzeń planowanych w 2022 i 2023 roku; 2) prace nasadzeniowe – posadzenie 50 drzew rodzimych gatunków liściastych Polski grab zwyczajny, lipa drobnolistna, klon zwyczajny, dąb szypułkowy, świerk pospolity (wykopianie dołów, posadzenie, zaprawienie, opalikowanie, zabezpieczenie na zimę), nasadzenia zakończono 10.05.2022; 3) prace porządkowe na terenie kolekcji - cięcie sanitarne, palikowanie; 4) prace inwentaryzacyjne na terenie kolekcji.

Ponadto pracownia zajmowała się bieżącym utrzymaniem pozostałych terenów (to jest łąk, pola uprawnego). Prace polegające na regularnym koszeniu terenów łąkowych (trzy razy w roku) oraz uprawie polowej (uprawa pszenicy: pole poza ogrodzeniem w sąsiedztwie sadów) były wykonywane przez osobę z zewnątrz w ramach umowy barterowej.

4. Udział w seminariach, konferencjach i targach

- udział w Targach Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu Green Days, Ptak Warsaw Expo w Nadarzynie, 18 marca;
- udział XXXI Krajowej Wystawie Rolniczej Częstochowa, 3-4 września;

- udział w Dożynkach sołectwa Mokre, Mikołów 10 września;

5. Organizowane szkolenia

- „Kurs szczepienia drzew owocowych” – organizowany w Radzionkowie (w dniach 29 i 30 marca, w sumie 24 uczestników), dwa 6-godzinne szkolenia dla osób zainteresowanych mające na celu praktyczne zapoznanie się ze szczepieniem drzew owocowych;

6. Współpraca

Pracownia współpracowała z następującymi podmiotami:

- Zespół Szkół w Czerwionce-Leszczyny - organizacja i prowadzenie praktycznej nauki zawodu technik ogrodnik, realizowane od 01.09.2022 do nadal;
- Zespół Szkół Nr 2 Specjalnych im. Marii Grzegorzewskiej w Mikołowie – organizacja i prowadzenie praktycznej nauki zawodu technik ogrodnik, realizowane od 01.09.2018 do nadal
- Zespół Edukacji Wspomagającej w Świętochłowicach – organizacja i prowadzenie praktycznej nauki zawodu technik ogrodnik, realizowane od 01.09.2022 do nadal
- Katowickie Centrum Edukacji Zawodowej im. Powstańców Śląskich - Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Katowicach
- Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Mikołowie

7. Wydawnictwa

- „O zieleni miejskiej” Broszura edukacyjna wydana w ramach realizacji projektu „Rozbudowa kolekcji siedliskowej (etap V) oraz założenie kolekcji ozdobnych bylin polskich (etap I)” – nakład 1000 egz. ISBN 978-966695-0-6

ZAKŁAD BIORÓŻNORODNOŚCI

Kierownik: Leszek Trząski

ŚLĄSKI BANK NASION

Kurator: Katarzyna Galej-Ciwiś

1. Główne zadania

1.1 Projekt FlorNatur Silesia Etap II

Śląski Bank Nasion od 22 lutego 2021 roku do końca 2022 roku realizował zadanie pod nazwą „FlorNatur Silesia Etap II. Ochrona *ex situ* wybranych gatunków siedlisk podmokłych i leśnych wymienionych w Czerwonej Liście Roślin Województwa

Śląskiego”. Wniosek uzyskał dofinansowanie ze środków WFOŚiGW w Katowicach. Głównym celem projektu była ochrona gatunków siedlisk podmokłych i leśnych na poziomie gatunkowym poprzez długoterminową ochronę nasion wybranych 31 gatunków roślin w 50 próbkach.

Wartość projektu: 156 160,00 zł.

Wysokość dofinansowania: 108 080,00 zł

Planowany czas realizacji: 04.09.2020 r. - 15.12.2022.r.

W sezonie wegetacyjnym w 2022 roku w ramach projektu zebrano nasiona 20 gatunków roślin z 32 stanowisk. Łącznie w ramach realizacji projektu zebrano nasiona i zarodniki 34 gatunków z 62 stanowisk (w tym 2 gatunki skrzypów i 1 gatunek krzewu). Zostały one oczyszczone, zważone, wysuszone, poddane testom kiełkowania i zapakowane w kriofiolki. Obecnie przeprowadzane są jeszcze niektóre testy kiełkowania. W ramach projektu wykonana została również dokumentacja na stanowiskach zbioru, w tym fotografie i zdjęcia fitosocjologiczne. Uzyskane dofinansowanie pozwoliło na zakup m. in. wysokiej klasy mikroskopu stereoskopowego wraz z kamerą na potrzeby Śląskiego Banku Nasion. Projekt umożliwił również zakup dostaw ciekłego azotu, eksykatora szafkowego do suszenia nasion, oświetlenia do laboratorium, drobnego sprzętu laboratoryjnego, odczynników i nawodnienia w szklarni.

1.2 Zbiór nasion z terenu ŚOB w Radzionkowie i Mikołowie

W 2022 roku kontynuowano zbiór nasion gatunków flory Polski z kolekcji ŚOB w Radzionkowie, które będą przechowywane w Śląskim Banku Nasion (po wcześniejszym oczyszczeniu i poddaniu testom kiełkowania) i udostępniane zainteresowanym instytucjom na podstawie *index seminum* (zebrano nasiona m. in.: *Aquilegia vulgaris*, *Verbascum chaixii*, *Atropa belladonna*).

1.4. Projekt FlorIntegral

Przez cały rok 2022 trwała (w styczniu 2023 ciągle jeszcze trwająca) procedura zamykania projektu finansowanego z funduszy Unii Europejskiej pn. „FlorIntegral – zintegrowana ochrona in situ i ex situ rzadkich, zagrożonych i priorytetowych gatunków flory na terenie Polski”

Numer: POIS.02.04.00-00-0006/17

Kierownik projektu: dr Leszek Trząski

Okres realizacji: 01.01.2018 – 31.12.2021

Budżet projektu: całkowita wartość projektu 7 554 959,43 zł

kwota dotacji: 6 421 715,49 zł (instytucja finansująca: Unia Europejska Fundusz Spójności)

W 2022 nie poniesiono kosztów projektu, gdyż komplet zadań został sfinalizowany do końca 2021 roku. Wydatki kwalifikowane rzeczywiście poniesione w czasie realizacji projektu przekroczyły 99% zakładanego budżetu.

Celem projektu było objęcie działaniami konserwatorskimi wybranych 31 gatunków flory Polski występujących na 71 stanowiskach naturalnych w 13 województwach. Spośród nich 28 gatunków zaliczanych jest do gatunków o wysokim stopniu zagrożenia, 29 jest prawnie chronionych w Polsce, a 16 gatunków jest chronionych w UE Dyrektywą Siedliskową. Dwa pierwsze zadania projektu obejmowały kompleksową ochronę *ex situ* wymienionych 31 gatunków przez długoterminowe zabezpieczenie ich różnorodności gatunkowej i genetycznej w banku nasion i w banku DNA. Działania te obejmowały także pełną charakterystykę botaniczną i ekologiczną wszystkich 71 populacji i stanowisk zbioru nasion i materiału genetycznego, tj. liści z populacji roślin jako źródła genomowego DNA. Trzecie zadanie tego projektu było nowością w działaniach konserwatorskich nad ochroną różnorodności flory, gdyż poświęcone jest zintegrowaniu metod ochrony w warunkach sztucznych *ex situ* z warunkami naturalnymi *in situ* przez restytucję 8 wybranych gatunków o wysokim statusie konserwatorskim na 14 stanowiskach w Polsce, w tym w 2 parkach narodowych i na 7 obszarach Natura 2000, wraz z poprawą stanu tych siedlisk, z wykorzystaniem materiałów pochodzących ze zbiorów dla banku nasion flory polskiej.

Koordynatorem projektu i jego głównym wykonawcą (tzw. beneficjentem wiodącym) był PAN Ogród Botaniczny - Centrum Zachowania Różnorodności Biologicznej w Powsinie, a partnerem - współwykonawcą (tzw. podmiotem zakwalifikowanym do ponoszenia kosztów) był Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie. Ponadto część zadań projektu wykonywały Ogrody Botaniczne Uniwersytetu A. Mickiewicza w Poznaniu i Uniwersytetu M. Curie - Skłodowskiej w Lublinie na podstawie zawartych umów jako zleceńbiorcy wybrani na podstawie postępowań przetargowych.

W styczniu 2022 roku złożono do Instytucji Wdrażającej (CKPŚ) wniosek końcowy o płatność, który następnie był dwukrotnie (w maju i w listopadzie) poprawiany i uzupełniany. Na przełomie maja i czerwca projekt został poddany kompleksowej kontroli ze strony Instytucji Wdrażającej. Kontrolą objęto całość dokumentacji, w tym finansowej, jak i całość fizycznego dorobku projektu w pełnym zakresie wszystkich pięciu zadań. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Do końca 2022 roku trwało analizowanie przez Instytucję Wdrażającą dokumentacji załączonej do wniosku końcowego.

1.5 Założenie kolekcji ozdobnych bylin Polskich (etap I)

Numer umowy: 383/2021/47/OP/wb/D

Projekt, w ramach którego zrealizowano zadanie: Rozbudowa kolekcji siedliskowej (etap V) oraz założenie kolekcji ozdobnych bylin Polskich (etap I).

Okres realizacji: 01.11.2021 - 31.12.2022 r.

Budżet projektu (tylko część dotycząca kolekcji byli Polskich): 44 131,00 zł

kwota dotacji (tylko część dotycząca kolekcji byli Polskich): 28 431,00 zł

W ramach realizacji projektu dofinansowanego ze środków WFOŚiGW w Katowicach (część dotycząca pierwszego etapu tworzenia kolekcji ozdobnych bylin Polskich), wykonane zostały wszystkie zadania założone we wniosku oraz w harmonogramie rzeczowo-finansowym. Zbudowany został fragment chodnika o długości 42 m, stanowiący łącznik umożliwiający skomunikowanie nowopowstałej kolekcji z dwiema ścieżkami Ogrodu Żółtego. Do jego wykonania wykorzystano kostki betonowe pasującej kolorystycznie do innych nawierzchni. W tej samej kolorystyce wykonano podest o wymiarach 5x7 m, który będzie służył przede wszystkim do prowadzenia zajęć terenowych dla wszystkich grup wiekowych. Należy zaznaczyć, że zarówno ścieżka jak i podest zostały wykonane w technologii umożliwiającej infiltrowanie deszczówki do gruntu (przepuszczalna podsypka). Na tarasie zamontowane zostały maszty żaglowe, dzięki którym można prowadzić zajęcia nawet podczas lekkich opadów deszczu lub intensywnego nasłonecznienia. Od sierpnia 2022 r. w przestrzeni tej prowadzone były zajęcia o tematyce przyrodniczej, głównie dotyczące zaznajamiania z rodzimymi gatunkami roślin bylinowych.

Po obu stronach nowej ścieżki ustawione zostały dwie podniesione rabaty betonowe - przestrzeń mająca na celu wyeksponowanie roślin, jak również prowadzenie działań edukacyjnych, by jak najpełniej wywiązać się z potrzeby i konieczności ochrony różnorodności biologicznej. Posadzenie roślin na podniesionych rabatach zamiast bezpośrednio w gruncie, ma kilka zalet: rośliny są lepiej wyeksponowane, są wyżej, a więc dorośli a w szczególności osoby starsze mogą łatwiej przyjrzeć się roślinom, dotknąć je, robić zdjęcia. Rabaty te umożliwiły także dopasowanie podłoża do potrzeb konkretnych gatunków (wsypanie podłoża o odpowiednim pH i proporcjach ziemia/piasek/kamienie). Jedna z rabat została umieszczona w cieniu, posadzono na niej gatunki runa leśnego. Druga natomiast znajduje się w miejscu mocno nasłonecznionym, z podziałem na rabatę słoneczną oraz skalną. W obu rabatach w ramach projektu zostało zamontowane automatyczne nawadnianie. Przy każdym gatunku umieszczona została metalowa tabliczka z podstawowymi informacjami (m. in. nazwa polska, nazwa łacińska, zasięg występowania). Przy rabatach umieszczono dużą tablicę informującą o kolekcji - dlatego warto sadzić gatunki rodzime w ogrodach przydomowych oraz jakie gatunki wybrać. Dodatkowo kilka gatunków posadzono w bliskim sąsiedztwie rabat,

bezpośrednio w gruncie. Są to rodzime gatunki nadające się na żywopłoty, będące alternatywą dla szpalerów składających się z żywotników i cyprysików, które są bardzo popularne w Polsce, ale obce dla naszej Flory.

2. Pozostałe zadania i aktywności

- *Projekt dotyczący bioróżnorodności regionu Baldzuwon w Tadżykistanie.* Kwietniowym szkoleniem miejscowej ludności w zakresie zarządzania mikrorezerwatami zakończył się projekt „Włączenie lokalnych społeczności w ochronę zagrożonych i użytecznych roślin poprzez utworzenie systemu mikrorezerwatów i promocje ekoturystyki” (Engaging local communities in conservation of endangered and useful plants by establishing microreserves and promotion of ecotourism) finansowanej przez Critical Ecosystem Partnership Fund (CEPF) i World Wildlife Organization (WWF). Projekt był realizowany przez Śląski Ogród Botaniczny w kooperacji z Drużyną Ochrony Przyrody z Duszanbe i powiatem Baldzuwon w prowincji Chatłońskiej w Tadżykistanie. Kierownikiem merytorycznym projektu był prof. Arkadiusz Nowak, a w zespole pracowali także prof. Marcin Nobis; dr hab. Sylwia Nowak, prof. UO; dr hab. Zygmunt Kącki, prof. UW; dr Sebastian Świerszcz, dr Ewelina Klichowska, dr Marcin Kotowski, dr Małgorzata Raduła, dr Grzegorz Swacha, mgr Krystyna Waindzych, Patryk Bubła. W ramach projektu wydane zostały cztery broszury promujące ochronę endemitów i roślin użytkowych rejonu Baldzuwon. Dodatkowo wydano także przewodnik po ekoszlakach (m.in. tulipanowym, pustynnikowym, ostnicowym, czosnkowym i zapalczkowym) i opisy mikrorezerwatów – najmniejszych form ochrony przyrody, których pięć wyznaczono w Dolinie Sary-Khosor (Holdor-Czaszma, Cziltan, Mullokoni, Satalmusz i Sary-Daszt). Zebrano nasiona ok. 80 gatunków endemicznych, rzadkich i ustępujących roślin, które zdeponowano w Banku Genów Ogródu PAN w Powsinie. Projekt został wysoko oceniony w Tadżykistanie i mamy nadzieję, że nasz zespół będzie kontynuował działania ochronne w światowym hotspocie bioróżnorodności.
- Realizacja zlecenia „*Sporządzenie dokumentacji służącej ocenie przyjętych rozwiązań infrastrukturalnych i przyrodniczych w zakresie zachowania i promocji walorów przyrodniczych terenów zielonych ze szczególnym uwzględnieniem różnorodności przyrodniczej, jak również rozwiązań poprawiających stan zachowania flory i fauny zrealizowanych w ramach projektu pn.: „Zagłębiowski Park Linearny – rewitalizacja obszaru funkcjonalnego doliny rzek Przemszy i Brynicy – Miasto Będzin”.* W 2022 roku jako ostatnie zadanie w ramach zlecenia, w wykonanie zostały teksty tablic edukacyjnych, które zostaną umieszczone w 5 lokalizacjach zgodnie z założeniami projektu.
- Kontynuacja współpracy z firmą Schneider Electric Energy Poland Sp. z o.o. Mikołów, dotyczącej opracowania planu nasadzeń rodzimych gatunków na terenie firmy;

- Pielęgnacja roślin w pokoju hodowlanym i w szklarni oraz zielonej ściany w budynku CEPiE;
- Konserwacja urządzeń w laboratorium (przeglądy, wymiana filtrów i olejów, dostawy azotu itp.);
- Udział w inwentaryzacji drzew i krzewów na terenie parku Planty w Mikołowie.
- 8 grudnia - udział w otwarciu Zielonej Pracowni "Zakątek Odkrywców" w SP nr 7 w Mikołowie Mokrem

JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY W RADZIONKOWIE

PRACOWNIA KOLEKCJI SIEDLISKOWYCH

Kurator: Agata Smieja

Pracownia Kolekcji Siedliskowych sprawuje nadzór nad kolekcjami w Śląskim Ogrórze Botanicznym w Radzionkowie: siedliskowymi (zbiorowiska młak, łąk trzęślicowych i suchych wrzosowisk oraz muraw i zarośli kserotermicznych i muraw psammofilnych) oraz tematycznymi (sadowniczą, roślin ozdobnych, miododajnych, dendrologiczną, paproci). Prowadzi również działalność edukacyjną w ramach funkcjonowania Regionalnej Stacji Edukacji Ekologicznej oraz bierze udział w wydarzeniach zewnętrznych. W roku 2022 kontynuowano monitoring siedlisk przeniesionych z terenu MPL "Katowice" w Pyrzowicach oraz współpracę z Instytutem Fizjologii Roślin w prowadzeniu badań nad wpływem ocieplenia klimatu na zbiorowiska łąkowe.

W roku 2022 nastąpiła rozbudowa kolekcji siedliskowych - powstała kolekcja pod nazwą "Leśne Uroczyska" - dofinansowana przez WFOŚiGW w Katowicach (Rozbudowa kolekcji roślinnych Śląskiego Ogródu Botanicznego w Radzionkowie (etap VI) - umowa nr 153/2022/45/OP/wb/D). W ramach kolekcji udostępniono zwiedzającym teren zalesiony i pozbawiony dotychczas ścieżek - wykonano ścieżki leśne oraz siedziska im towarzyszące. Głównym celem projektu założenie siedliskowej kolekcji leśnej „Dąbrowa”, ale także wykonanie rabaty z hortensjami oraz wzbogacenie już istniejących kolekcji o nowe gatunki i ich odmiany. Wykonano trzy niezależne ścieżki o łącznej długości ok 400 m wytyczono w terenie leśnym ogrodu botanicznego. Nasadzono 1000 szt. sadzonek rodzimych gatunków bylin leśnych, głównie geofitów. Nasadzenia, które zapoczątkowały proces renaturalizacji składu gatunkowego runa objęły powierzchnię ok 10.000 m². Na powierzchni ok 2.200 m², na której masowo zamiera jesion wyniosły, założona została kolekcja siedliskowa „Dąbrowa” - las z dominacją dębu. Następowwała dalsza rozbudowa kolekcji naskalnej założonej w 2020, tym razem w ramach funduszy na działalność statutową (składka Miasta Radzionków).

W roku 2022 powstał *Index Seminum*. Oczyszczono i przygotowano do wymiany na razie tylko 28 gatunków roślin - zebranych ze stanowisk naturalnych i z kolekcji terenowych.

Pracownicy Śląskiego Ogrodu uczestniczyli także w projekcie FlorNatur Silesia etap II – w części dotyczącej zbioru nasion i jego dokumentacji.

REGIONALNA STACJA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ W ŚLĄSKIM OGRODZIE BOTANICZNYM W RADZIONKOWIE

Realizowane zadania:

1. Edukacja

Kierownik edukacji: Julia Góra

W roku 2022 w Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Radzionkowie realizowano umowy związane z edukacją dzieci i młodzieży: Warsztaty edukacji ekologicznej i przyrodniczej ŚOB 2021-2022 oraz 2022-2023 (dofinansowanie WFOŚiGW w Katowicach, umowa nr: 294/2021/45/EE/ee/D oraz 565/2022/45/EE/ee/D), Kampania na rzecz adaptacji do zmian klimatu "Śląsk dla Klimatu" (dofinansowanie WFOŚiGW w Katowicach, umowa nr: 98/2020/45/EE/ee/D) i zadanie dofinansowane przez Gminę Radzionków (umowa nr KE.272.2.2022). Prowadzono również edukację we własnym zakresie oraz we współpracy z TP ŚOB. W okresie marzec - czerwiec prowadzono bezpłatne zajęcia dla uchodźców z Ukrainy.

1.1 Realizacja warsztatów edukacyjnych

- Zajęcia współfinansowane przez WFOŚiGW w Katowicach: 4 689 uczestników,
- Edukacja Miast dla Miasta Radzionków: 350 uczestników,
- Zajęcia przeprowadzone przez pracowników RSEE: 567 uczestników,
- Zajęcia prowadzone przez Towarzystwo Przyjaciół Śląskiego Ogrodu Botanicznego: 5880 uczestników,
- Zajęcia dla uchodźców z Ukrainy: 64 uczestników.

1.2. Wydarzenia edukacyjne

- W roku 2022 w Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Radzionkowie realizowano umowy związane z edukacją dzieci i młodzieży: Warsztaty edukacji ekologicznej i przyrodniczej ŚOB 2021-2022 (dofinansowanie WFOŚiGW w Katowicach, umowa nr: 294/2021/45/EE/ee/D),
- Wakacyjne spotkania w Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Radzionkowie – cykl 19 spotkań z przyrodnikami, zadanie dofinansowane przez Gminę Radzionków
- Zimowe Ptakoliczenie 30.01.2022
- Księżogórska Sowa Noc - 18.03.2022 - zadanie realizowane w ramach Śląskiego Kalendarza Ekologicznego
- Dzień Morza- 24.04.2022 - zadanie realizowane w ramach Śląskiego Kalendarza Ekologicznego

- Udział w Dniu Pszczoły w Śląskim Zoo 22.05.2022
- Dzień Owadów i Pajęczaków - 05.06.2022 - zadanie realizowane w ramach Śląskiego Kalendarza Ekologicznego
- Dzień Jabłoni 25.09.2022 - zadanie realizowane w ramach Śląskiego Kalendarza Ekologicznego
- Piknik z okazji zakończenia wakacji - 31.08.2022 - zadanie realizowane w ramach Śląskiego Kalendarza Ekologicznego (Dzień Ogródu)
- Warsztaty podczas ferii zimowych dla dzieci oraz młodzieży (w ramach akcji "Ferie w mieście") - 3 warsztaty
- Prelekcja walentynkowa 13.02.2022 prowadzenie: Magdalena Maślak
- Warsztaty dla ukraińskich dzieci i młodzieży (wolontariat) - 8 warsztatów 06.04-25.05.2022 /raz w tygodniu/

1.3. Organizowane/współorganizowane kursy, szkolenia, spotkania

- Kurs szczepienia drzew owocowych (29-30.03.2022 współorganizowane z Towarzystwem Przyjaciół Śląskiego Ogródu Botanicznego i Pracownią Kolekcji Naukowych, Zachowawczych i Ozdobnych).
- Specjalistyczne Warsztaty Arachnologiczne 21-22.09.2022 we współpracy z UŚ Katowice (współorganizacja)
- Kurs Analizy Pyłkowej Spin UŚ 10.09.2022 (współorganizacja)

2. Realizowane/współrealizowane projekty

- Warsztaty edukacji ekologicznej i przyrodniczej ŚOB 2021-2022 (dofinansowane przez WFOŚiGW w Katowicach)
- Rozbudowa kolekcji roślinnych Śląskiego Ogródu Botanicznego w Radzionkowie (etap VI) (dofinansowane przez WFOŚiGW w Katowicach)
- Warsztaty edukacji przyrodniczej i ekologicznej ŚOB realizowane w latach 2022-2023 (dofinansowane przez WFOŚiGW w Katowicach)
- Zwiększenie przepustowości oraz rozszerzenie oferty edukacyjnej ŚOB (Edu-boxy) (dofinansowane w ramach RPO)

3. Zlecenia zewnętrzne

- Przeprowadzenie warsztatów edukacyjnych w ramach kursu Zielarz fitoterapeuta - prowadzenie zajęć w ramach kursu organizowanego przez Elżbieta Kaśków Natura i My (lipiec-sierpień 2022).
- Przeprowadzenie kursu "Operator maszyn i urządzeń do całorocznej pielęgnacji terenów zielonych: na terenie RSEE" (na zlecenie: Mega Centrum Rozwoju, umowa nr 42/2022/R);
- Przeprowadzenie warsztatów na zlecenie Gminy Radzionków (Edukacja ekologiczna dla Gmin, umowa nr KE.272.2.2022)

- Dostarczenie skażonej biomasy w ramach projektu OPUS Politechniki Śląskiej "Procesy enkapsulacji metali w biowęglu" (umowa nr 6/2022/R)
- wykonanie prac ogrodniczych w kolekcji ex situ przy dyrekcji Ojcowskiego Parku Narodowego (na zlecenie Pracownia Gleba Grzegorz Bojda, umowa nr 19/2020/R)

4. Stażyści i praktykanci

Praktyki zawodowe:

- Uczniowie Technikum nr 4 w Bytomiu - Technik fotografii i multimediiów - 3 osoby
- Uczniowie Zespołu Szkół w Bytomiu - architektura krajobrazu - 7 osób.
- 1 osoba w ramach umowy z Zespołem Szkół Specjalnych w Radzionkowie

5. Konferencje naukowe, publikacje

- 15.10.2022 Festiwal EduPozytywni 2.0 MDK Bytom prowadzenie warsztatów "Herbatka z botanikiem" Julia Góra
- Kongres Oświaty Katowice - 18.10.2022 (udział bierny)
- 19.11.2022 WOM KATOWICE: Kongres wychowania przedszkolnego prelegent Julia Góra "Przyroda w przestrzeni dziecka"
- 19.11.2022 Ile drzew rośnie w Bytomiu? - Pierwszy spacer inwentaryzacyjny Wydarzenie Ewy Surowiec, Anny Niezgodzkiej i Emilii Skibińskiej prowadzenie: Julia Góra

6. Rozbudowa i pielęgnacja kolekcji roślinnych w Ogrodzie botanicznym

W 2022 roku realizowane były następujące zadania związane z rozbudową i pielęgnacją Śląskiego Ogródu Botanicznego w Radzionkowie:

- monitoring oraz pielęgnacja (nawadnianie, koszenie, usuwanie niepożądanych gatunków roślin, usuwanie podrostu drzew) przeniesionych zbiorowisk roślinnych z terenu MPL Katowice w Pyrzowicach oraz realizacja projektu z Instytutem Fizjologii Roślin PAN -
- rozbudowa kolekcji roślin ozdobnych i dendrologicznych, w tym rozbudowa ogrodu skalnego (kontynuacja projektu z 2020 roku - utrzymanie trwałości);
- bieżąca pielęgnacja i wzbogacanie kolekcji siedliskowych o gatunki roślin pozyskane z natury;
- namnażanie roślin do bieżących projektów i zasilania kolekcji w Ogrodzie;
- stworzenie nowej kolekcji "Leśne Uroczyska" w obrębie istniejącego drzewostanu.

Opracowanie jest wynikiem pracy zbiorowej pracowników Śląskiego Ogródu Botanicznego - Związku Stowarzyszeń.

ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY
- ZWIĄZEK STOWARZYSZEŃ

SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI
STATUTOWEJ W ROKU
2023

Mikołów, 2024

Spis treści

INFORMACJE OGÓLNE	4
JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ POD NAZWĄ "ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY"	5
SKŁAD ZARZĄDU ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO – ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ	5
POSIEDZENIA ZARZĄDU W ROKU SPRAWOZDAWCZYM	5
SKŁAD KOMISJI REWIZYJNEJ ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO – ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ	5
WALNE ZGROMADZENIA CZŁONKÓW ZWOŁANE W ROKU SPRAWOZDAWCZYM	6
DYREKCJA OGRODU BOTANICZNEGO	6
RADA NAUKOWA	6
PRACOWNICY ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO - ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ	7
STAŻYŚCI I PRAKTYKANCY	7
WOŁONTARIAT	8
KURSY I SZKOLENIA PRACOWNIKÓW ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO	8
KURSY I SZKOLENIA ORGANIZOWANE PRZEZ ŚOB-ZS	8
KONTROLE NA TERENIE ŚOB W ROKU SPRAWOZDAWCZYM	8
UTRZYMANIE INFRASTRUKTURY ZARZĄDZANEJ PRZEZ ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY – ZWIĄZEK STOWARZYSZEŃ	9
1. Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej ŚOB	9
2. Budynek techniczno-socjalny przy ul. Zamkowej 2	9
3. Budynek techniczno-socjalny przy ul. Grudniowej 2	9
4. Utrzymanie infrastruktury towarzyszącej kolekcji roślin ozdobnych	10
5. Regionalna Stacja Edukacji Ekologicznej w Radzionkowie i infrastruktura towarzysząca kolekcjom terenowym	10
KORZYSTANIE Z UPRAWNIENÍ I DZIAŁALNOŚĆ ZLECONA PRZEZ ORGANY ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ	10
OGRÓD JAKO JEDNOSTKA NAUKOWA	10
WSPÓŁPRACA	12
CZŁONKOSTWO W ORGANIZACJACH MIĘDZYNARODOWYCH	13

DZIAŁANIA PODJĘTE W ZWIĄZKU Z SYTUACJĄ EPIDEMICZNĄ W POLSCE	14
OTWARCIE OGRODU I SZACOWANA LICZBA ODWIEDZAJĄCYCH.....	14
BIURO PROMOCJI I INFORMACJI	14
TELEWIZJA, RADIO, MAGAZYNY I GAZETY	14
SERWISY INTERNETOWE	15
WYWIADY, ARTYKUŁY, PROGRAMY TELEWIZYJNE.....	15
MEDIA SPOŁECZNOŚCIOWE	16
STRONA WWW.....	17
ORGANIZACJE I INSTYTUCJE WSPIERAJĄCE PROMOCJĘ WYDARZEŃ W OGRODZIE	18
BIURO DS. PROJEKTÓW I WNIOSKÓW.....	18
POZYSKIWANIE FUNDUSZY ZEWNĘTRZNYCH.....	18
PROJEKTY REALIZOWANE W POWOŁANYCH ZESPOŁACH.....	21
1. Mikołów dla klimatu - wdrażanie inwestycji z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury w mieście	21
2. Śląskie. Przywracamy błękit	23
DZIAŁ EDUKACJI	23
PRACOWNIA EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ	23
1. Realizacja warsztatów	24
2. Podróże po Sośniej Górze.....	24
3. Programy edukacyjne	24
4. Półkolonie.....	25
5. Pozostałe działania	25
6. Udział w konferencjach, szkoleniach i webinarach	26
7. Wizyty studyjne	27
8. Wydawnictwa edukacyjne.....	27
9. Nagrody	27
PRACOWNIA ŚLĄSKIEGO KALENDARZA EKOLOGICZNEGO.....	28
1. Śląski Kalendarz Ekologiczny	28
2. Akcje edukacyjno-ekologiczne.....	29

3. Udział pracowników ŚKE w konferencjach, szkoleniach, wydarzeniach zewnętrznych.....	29
4. Partnerzy i instytucje współpracujące z ŚKE	30
5. Wystawy	30
6. Nagrody	31
DZIAŁ NAUKI	31
PRACOWNIA STUDIÓW NAD SYSTEMAMI ADAPTACYJNYMI	31
PRACOWNIA KOLEKCJI NAUKOWYCH, ZACHOWAWCZYCH ORAZ OZDOBNYCH	32
1. Pracownicy	32
2. Realizowane zadania	32
3. Zadania związane z pielęgnacją kolekcji Śląskiego Ogrodu Botanicznego	34
4. Udział w seminariach, konferencjach i targach	36
5. Organizowane szkolenia	36
6. Współpraca	36
7. Wydawnictwa	37
ZAKŁAD BIORÓŻNORODNOŚCI	37
ŚLĄSKI BANK NASION	37
1. Główne zadania	37
PRACOWNIA KOLEKCJI SIEDLISKOWYCH	40
REGIONALNA STACJA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ W ŚLĄSKIM OGRODZIE BOTANICZNYM W RADZIONKOWIE.....	41
1. Edukacja.....	41
2. Realizowane/współrealizowane projekty	43
3. Zlecenia zewnętrzne.....	43
4. Stażyści i praktykanci.....	43
5. Konferencje naukowe, publikacje	43
6. Rozbudowa i pielęgnacja kolekcji roślinnych w Ogrodzie botanicznym	44

INFORMACJE OGÓLNE

Śląski Ogród Botaniczny z siedzibą w Mikołowie przy ul. Sosnowej 5, 43-190 Mikołów, zarejestrowany w Sądzie Rejonowym Katowice-Wschód, Wydział VIII Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000163011, istnieje od 2003 roku jako związek stowarzyszeń. W jego skład wchodzi: Województwo Śląskie, Polska

Akademia Nauk, Uniwersytet Śląski, Powiat Mikołowski, Gmina Mikołów, Gmina Radzionków, Gmina Racibórz, Gmina Jaworzno, Gmina Lyski, Towarzystwo Przyjaciół Śląskiego Ogrodu Botanicznego, Towarzystwo Miłośników Ziemi Raciborskiej, Stowarzyszenie Wspólnota, Stowarzyszenie Golf Park Mikołów. Związek ten ma formułę otwartą dla innych samorządów, stowarzyszeń i instytucji naukowych. W 2006 roku instytucja otrzymała zezwolenie Ministra Środowiska na prowadzenie Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie, a w roku 2010 zezwolenie Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska na prowadzenie Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie. Od 15 marca 2010 roku organizacja posiada również status organizacji pożytku publicznego (OPP).

JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ POD NAZWĄ "ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY"

Śląski Ogród Botaniczny – Związek Stowarzyszeń tworzy dwie jednostki organizacyjne:

- Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie
- Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie

SKŁAD ZARZĄDU ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO – ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ

- dr Gabriel Tobor – prezes zarządu
- dr Stanisław Piechula – I wiceprezes zarządu
- dr hab. Damian Absalon, prof. UŚ – II wiceprezes zarządu
- mgr inż. Eugeniusz Wycisło – członek zarządu
- mgr Remigiusz Kuś – członek zarządu

[kadencja 2023-2026]

Funkcja członka zarządu nie wiąże się z pobieraniem wynagrodzenia, jest pełniona społecznie.

POSIEDZENIA ZARZĄDU W ROKU SPRAWOZDAWCZYM

ROK 2023 [liczba spotkań: 4, łączna liczba podjętych uchwał: (6)]

23.01.2023 r. nr 102 (2)

17.02.2023 r. nr 103 (1)

19.05.2023 r. nr 104 (2)

15.09.2023 r. nr 105 (1)

SKŁAD KOMISJI REWIZYJNEJ ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO – ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ

- Grażyna Nazar – przewodnicząca Komisji Rewizyjnej
- Karina Tytko – sekretarz Komisji Rewizyjnej
- Grzegorz Gryt – członek Komisji Rewizyjnej

[kadencja 2023-2026]

WALNE ZGROMADZENIA CZŁONKÓW ZWOŁANE W ROKU SPRAWOZDAWCZYM

[Skład Prezydium WZC: Michał Rupik – przewodniczący, Ewa Owczarek-Nowak – zastępca przewodniczącego, Damian Matynia – sekretarz].

- XXXVIII Walne Zgromadzenie ZS ŚOB – 22.02.2023 r.– podjęto 1 uchwałę
- XXXIX Walne Zgromadzenie ZS ŚOB – 20.06.2023 r.– podjęto 11 uchwał
- XL Walne Zgromadzenie ZS ŚOB – 22.09.2023 r.– podjęto 1 uchwałę

DYREKCJA OGRODU BOTANICZNEGO

Dyrektor

dr Paweł Kojs

Zastępca dyrektora ds. naukowo-dydaktycznych

dr Leszek Trząski

Zastępca dyrektora ds. administracyjno-technicznych

Patryk Bubła

Zastępca dyrektora ds. Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie

dr Magdalena Maślak

RADA NAUKOWA

Przewodniczący:

- prof. dr hab. Arkadiusz Nowak

Z-ca Przewodniczącego:

- dr hab. Justyna Wiland-Szymańska, prof. UAM

Z-ca Przewodniczącego:

- dr hab. inż. Małgorzata Jastrzębska, prof. PŚ

Sekretarz:

- mgr Damian Matynia

Pozostali członkowie:

- dr hab. Damian Absalon, prof. UŚ

- dr Agnieszka Babczyńska, prof. UŚ

- mgr Agnieszka Chećko

- prof. dr hab. Andrzej Czyłok

- dr hab. Joanna Jura-Morawiec, prof. PAN

- dr Paweł Kojs

- dr inż. Czesław Koziół

- dr Dorota Mańkowska

- dr Magdalena Maślak

- dr inż. Marian Pigan

- dr hab. Marta Pogrzeba, prof. IETU

- mgr inż. Hanna Pompa-Obońska

- prof. dr hab. Jerzy Puchalski

- dr Agata Smieja
- prof. dr hab. Andrzej Szlęk
- dr Grażyna Szymczak
- prof. dr hab. Barbara Tokarska-Guzik
- dr Leszek Trząski
- prof. dr hab. Wiesław Włoch
- dr Agnieszka Zawisza-Raszka

[kadencja 2023-2026]

PRACOWNICY ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO - ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ

STAN ZATRUDNIENIA W ROKU 2023 - STAN NA 31.12.2023

Liczba zatrudnionych osób w oparciu o umowę o pracę	38
Liczba etatów	34,50
Liczba zatrudnionych w oparciu o umowy cywilno - prawne	51

STAŻYŚCI I PRAKTYKANCY

Mikołów:

Staże

- program stażowy w ramach projektu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach pt. „Jeden Uniwersytet – Wiele Możliwości. Program zintegrowany” – 3 osoby

Praktyki zawodowe

- Zespół Edukacji Wspomagającej w Świętochłowicach – praktyczna nauka zawodu w zawodzie ogrodnik, 1 uczennica
- Zespół Szkół nr 2 Specjalnych im. Marii Grzegorzewskiej w Mikołowie - praktyczna nauka zawodu, 6 uczniów
- Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Ornontowicach – praktyczna nauka zawodu w zawodzie ogrodnik, 1 uczeń
- Zespół Szkół w Czerwionce-Leszczyny – praktyczna nauka zawodu w zawodzie ogrodnik, 1 uczeń
- Studentka Wydziału Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach – praktyka zawodowa - 3 studentów

Radzionków:

Praktyki zawodowe

- Uczniowie Technikum nr 4 w Bytomiu - Technik fotografii i multimediiów - 6 osób

WOŁONTARIAT

W 2023 r. zawarto w Ogrodzie 26 porozumień o współpracę w ramach wolontariatu. 9 osób po raz pierwszy nawiązało współpracę z Ogrodem, a 17 osób kontynuowało współpracę rozpoczętą w latach uprzednich. Zdecydowana większość wolontariuszy wspierała działania Pracowni Śląskiego Kalendarza Ekologicznego w ramach projektu: Kampanii na rzecz różnorodności biologicznej "Bioróżnorodność - Fundament Natury", którego realizacja została dofinansowana ze środków WFOSiGW w Katowicach. Działalność wolontariuszy w tym zakresie dotyczyła głównie zadań związanych z przygotowaniem i przeprowadzeniem warsztatów dla dzieci i młodzieży w ramach świąt i seminariów. Ponadto wolontariusze wspierali Pracownię Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej w zakresie organizowanych warsztatów, gier terenowych i półkolonii. Kilkoro wolontariuszy zaangażowało się w działania związane z pielęgnacją roślin w Ogrodzie, prace terenowe oraz przygotowanie dokumentacji zdjęciowej kolekcji roślin Ogródu.

W okresie od stycznia do grudnia 2023 r. wolontariusze przepracowali na rzecz Ogródu łącznie 1208 godzin.

KURSY I SZKOLENIA PRACOWNIKÓW ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO

- Wizyta studyjna w Arboretum Wojsławice w Niemczy – Ogród Botaniczny Uniwersytetu Wrocławskiego (24 maja 2023 r., Marta Tudruj, Izabela Gwóźdź, Wojtek Piłkuła, Patryk Bubła, Weronika Ratajska, Barbara Ziemer, Miłosz Morawski, Damian Matyja, Kinga Brzeszcz, Sylwia Prusko, Kasia Galej-Ciwiś, Marta Duda, Aleksandra Rzeszutek).

KURSY I SZKOLENIA ORGANIZOWANE PRZEZ ŚOB-ZS

- Szkolenie z zakresu szczepienia drzew owocowych (Radzionków, wraz z Pracownią Kolekcji Naukowych, Zachowawczych i Ozdobnych) - kwiecień 2022;
- Szkolenie pt. "Zaprojektuj z nami swój wymarzony ogród" - praktyczne aspekty wdrażania rozwiązań opartych na naturze oraz doboru gatunków zgodnie z siedliskiem - marzec 2023 (Mikołów, w ramach projektu "Mikołów dla Klimatu");
- 20.V.2023 oraz 18.XI. 2023 Kurs Analizy Pyłkowej organizowany przez SPIN UŚ (współorganizacja).

KONTROLE NA TERENIE ŚOB W ROKU SPRAWOZDAWCZYM

- 24.07.2023 – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach, Oddział w Lublińcu

- 25.09.2023 – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach – kontrola ogrodu botanicznego
- bieżące kontrole w budynku RSEE - przegląd instalacji przeciwpożarowej (oświetlenie ewakuacyjne, wyłącznik główny), gaśnic, przewodów kominowych spalinowych i wentylacyjnych, klimatyzacji, budowlany, system detekcji gazu Gazex

UTRZYMANIE INFRASTRUKTURY ZARZĄDZANEJ PRZEZ ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY – ZWIĄZEK STOWARZYSZEŃ

1. Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej ŚOB

Budynek Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej. W 2023 roku przeprowadzono przegląd roczny i pięcioletni związany z funkcjonowaniem i stanem budynku Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej. Stan budynku określa się jako dobry. Liczne niewielkie spękania i rysy pojawiające się głównie w nowej części budynku – do usunięcia podczas prac związanych z malowaniem pomieszczeń.

Budynek byłej wartowni – stan dobry. Budynek gastronomiczny przy placu zabaw. Po wykonanych naprawach stan budynku określa się jako dobry, mimo iż nadal pojawiają się przecieki i pęknięcia pokrycia dachowego, które są na bieżąco usuwane, a ich pojawianie się związane jest z użyciem słabej jakości pokrycia dachowego.

Plac zabaw przy CEPiE – stan dobry wykonano niezbędne remonty i wymiany elementów drewnianych. Stan ścieżek oraz małej architektury jest dobry. Ławki są na bieżąco konserwowane. Kostka brukowa na terenie parkingów wykazuje zużycie i w najbliższym czasie będzie wymagała naprawy.

2. Budynek techniczno-socjalny przy ul. Zamkowej 2

Stan budynku z punktu widzenia budowlanego jest niezadowolający – wymaga generalnego remontu od fundamentów po dach. W październiku podjęto decyzję o wygaszeniu działalności tego budynku ze względów ekonomicznych jego ogrzewanie i utrzymanie jest nieuzasadnione ekonomicznie. W roku 2023 pozyskano w użyczeniu od Zakładu Gospodarki Lokalowej budynek przy ul. Grudniowej 2.

3. Budynek techniczno-socjalny przy ul. Grudniowej 2

Stan budynku z punktu widzenia budowlanego jest dobry - wymaga drobnych prac remontowych wewnątrz budynku (malowanie, wymiana gumolitu/paneli w poszczególnych pomieszczeniach, dostosowanie pomieszczeń do użytkowania technicznego) i z zewnątrz budynku (naprawa elewacji).

4. Utrzymanie infrastruktury towarzyszącej kolekcji roślin ozdobnych

Na terenie Kolekcji Roślin Ozdobnych znajdują się elementy infrastruktury towarzyszącej w postaci m.in. małej architektury. Stan takich elementów jak: altany, ławki – wymagają drobnych napraw oraz ponownego zakonserwowania. Pomosty drewniane wymagają generalnego remontu - obecnie ze względów bezpieczeństwa są zamknięte dla zwiedzających. Utrzymanie infrastruktury kolekcji roślin ozdobnych to także utrzymanie układu komunikacyjnego, który wymaga dużych nakładów finansowych do poprawy całej nawierzchni.

5. Regionalna Stacja Edukacji Ekologicznej w Radzionkowie i infrastruktura towarzysząca kolekcjom terenowym

Na bieżąco prowadzone są prace konserwatorskie związane z użytkowaniem budynku. Budynek co roku przechodzi przegląd wentylacji, klimatyzacji oraz budowlany. Na bieżąco są prowadzone prace konserwatorskie związane z małą infrastrukturą Ogródu – naprawa ławek, schodów, poręczy i zabezpieczanie drewnianych rzeźb. Kontynuowano rozpoczętą w 2021 roku budowę kolekcji roślin naskalnych (droga dojazdowa do kamieniołomu). Wykonano studnię w ramach projektu realizowanego przez Instytut Fizjologii Roślin.

KORZYSTANIE Z UPRAWNIEN I DZIAŁALNOŚĆ ZLECONA PRZEZ ORGANY ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

W roku sprawozdawczym organizacja skorzystała ze zwolnienia z opłaty sądowej w odniesieniu do aktualizacji KRS, natomiast nie korzystała ze zwolnień z opłat skarbowych i innych zwolnień w odniesieniu do prowadzonej przez nią działalności pożytku publicznego. Nie korzystano również z uprawnień do nabycia na szczególnych warunkach prawa użytkowania nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, zgodnie z art. 24 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2020 poz. 1057). Nie korzystano także z prawa do nieodpłatnego informowania przez jednostki publicznej radiofonii i telewizji o prowadzonej działalności nieodpłatnej pożytku publicznego, zgodnie z art. 23a ust. 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz.U. 2020 poz. 805). W okresie sprawozdawczym organizacja realizowała zadania zlecone przez organy jednostek samorządu terytorialnego czy organy administracji rządowej lub państwowe fundusze celowe.

OGRÓD JAKO JEDNOSTKA NAUKOWA

Decyzją z dnia 7 lutego 2006 r. Minister Środowiska zezwolił związkowi stowarzyszeń Śląski Ogród Botaniczny na prowadzenie ogrodu botanicznego w Mikołowie zgodnie z zapisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, nakładającymi m.in. obowiązek prowadzenia działalności naukowej i upowszechniania wiedzy. Natomiast decyzją z dnia 14 października 2010 Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska zezwolił

na prowadzenie ogrodu botanicznego w Radzionkowie. W dniu 29 marca 2017 roku, w związku z rozszerzeniem działalności, Śląski Ogród Botaniczny uzyskał zmianę decyzji Ministra Środowiska poprzez zmianę jej sentencji w zakresie dotyczącym powierzchni oraz numeracji działek, na których znajduje się Ogród. Podobną zmianę w odniesieniu do ogrodu botanicznego w Radzionkowie otrzymano decyzją Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 23.01.2018 r.

Decyzją z dnia 22 stycznia 2013 r. Minister Środowiska wpisał Związek Stowarzyszeń - Śląski Ogród Botaniczny pod nr PL 005 do rejestru instytucji naukowych uprawnionych do przewożenia w celach naukowych przez granicę Unii Europejskiej, bez stosownych zezwoleń, żywego materiału roślinnego, okazów zielnikowych, zasuszonych albo w inny sposób utrwalonych okazów gatunków podlegających ograniczeniom na podstawie przepisów UE dotyczących Konwencji o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem (Konwencja Waszyngtońska, CITES), w celu nieodpłatnej wymiany, użyczenia lub darowizny do badań naukowych.

Śląski Ogród Botaniczny prowadzi badania naukowe we współpracy m.in. z usytuowanym przy Ogrodzie zamiejscowym Laboratorium Anatomii Roślin powołanym przez Polską Akademię Nauk Ogród Botaniczny – Centrum Zachowania Różnorodności Biologicznej w Powsinie. Wiodącym tematem badawczym Laboratorium jest wzrost promieniowy, w tym aktywność i mechanizmy funkcjonowania kambium, i procesy rozwojowe drzew. Rezultaty prac zespołu publikowane są w renomowanych międzynarodowych czasopismach. Od 15 listopada 2016 roku Śląski Ogród Botaniczny znajduje się również w rejestrze systemu POL-on, jako jednostka naukowa w rozumieniu zapisów art. 2 pkt 9 lit. f) Ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. 2010 nr 96 poz. 615). Po ponownej ewaluacji w roku 2021 pozostawiono Śląski Ogród Botaniczny - Związek Stowarzyszeń w wykazie instytucji tworzących system szkolnictwa wyższego i nauki, prowadzonym w Zintegrowanym Systemie Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on, potwierdzając tym samym, że jednostka spełnia dalej przesłanki, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 20 lipca 2021 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 418, z późn. zm.), tj. prowadzi działalność naukową w sposób samodzielny i ciągły oraz zalicza się do instytucji tworzących system szkolnictwa wyższego i nauki. Nadzór merytoryczny nad działalnością naukowo-badawczą ŚOB sprawuje Rada Naukowa.

Wykaz publikacji wydanych drukiem:

Publikacje w czasopismach z listy MNiSW

- **KOJS P., MIODEK A., MIODEK A.P., WŁOCH W.** 2023. Vascular cambium – between the hammer and the anvil: a tensile stress hypothesis on the mechanism of radial growth of broadleaved trees. *Forests* 14(4): 823. Doi: 10.3390/f14040823 (MEiN=100 pkt., IF= 2.9)

- ZYCH M., KĄCKI Z., KOJS P., MATYNIA D., NOWAK A., SZYMCZAK G., WĘGRZYN M., WILAND-SZYMAŃSKA J. (2023). Ogrody botaniczne we współczesnym świecie. Kosmos, t. 72 nr 2 (339), s. 117-132. https://doi.org/10.36921/kos.2023_2934 (MEiN 20)
- NOWAK A., KĄCKI Z., KOJS P., SZYMCZAK G., WĘGRZYN M., WILAND-SZYMAŃSKA J., ZYCH M. (2023). Uprawa nauki w ogrodzie — polskie ogrody botaniczne jako multidyscyplinarne klomby doskonałości badawczej w XXI wieku. Kosmos, t. 72 nr 2 (339), s. 133-148. https://doi.org/10.36921/kos.2023_2935 (MEiN 20)
- BRZESZCZ K., JĘDRASZEK-PRUSKO S. (2023). Śląski Kalendarz Ekologiczny jako przykład kształtowania świadomości ekologicznej społeczeństwa przez ogrody botaniczne. Kosmos, t. 72 nr 2 (339), s. 241-254. https://doi.org/10.36921/kos.2023_2941 (MEiN 20)

Przy Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Mikołowie znajduje się również siedziba Rady Ogródów Botanicznych i Arboretów w Polsce – stowarzyszenia zrzeszającego przedstawicieli polskich ogrodów botanicznych i tworzącego tzw. krajową sieć ogrodów. Jest to organizacja pozarządowa, która inicjuje i podejmuje wspólne badania naukowe, monitoruje uprawę *ex situ* gatunków rzadkich i zagrożonych w skali kraju, tworzy regionalne banki nasion, planuje wspólną strategię rozwoju; przygotowuje programy dydaktyczne i edukacyjne. Podejmuje również działania interwencyjne dla obrony interesów ogrodów botanicznych oraz ochrony zasobów przyrodniczych.

WSPÓŁPRACA

- w ramach członkostwa Gminy Miasta Jaworzna w związku stowarzyszeń i przekazywanej przez Jaworzno składki ŚOB wykonuje prace polegające na utrzymaniu kolekcji roślinnych na terenie parku gminnego Gródek. W ramach prac zatrudniona jest jedna osoba (1/2 etatu) jako koordynator jednostek współpracujących. W ramach umowy dzierżawy terenu Parku Gminnego Gródek zostanie utworzony Ogród Botaniczny pn. "Arboretum Gródek w Jaworznie";
- kontynuowano współpracę z Polską Akademią Nauk i uczelniami wyższymi oraz innymi ogrodami botanicznymi w ramach prowadzenia badań naukowych;
- nadal utrzymujemy trzy spółdzielnie socjalne dwie terenowe i jedną prowadząca restaurację i kawiarnię na terenie Ogrodu Żółtego;
- w ramach rozwoju Śląskich Kolekcji Siedliskowych kontynuowano współpracę z Golf Park Mikołów;
- kontynuowano współpracę z Uniwersytetem Śląskim w ramach organizowania staży i praktyk zawodowych dla studentów Wydziału Nauk Przyrodniczych - Instytutu Biologii, Biotechnologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Śląskiego;

- kontynuowano współpracę z Uniwersytetem Opolskim zgodnie z podpisanym w dniu 20 października 2015 r. porozumieniem dot. wsparcia w realizacji procesu utworzenia Międzynarodowego Centrum Badawczo-Rozwojowego Uniwersytetu Opolskiego na rzecz rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego na terenie dawnej Królewskiej Akademii Rolniczej w Prószkowie, w szczególności poprzez:
 - realizację projektów naukowo-badawczych dotyczących m.in. rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego, a także ochrony różnorodności biologicznej obszarów wiejskich;
 - realizację projektów rozwojowych i wdrożeniowych;
 - projektów edukacyjnych i dydaktycznych;
 - organizowanie wspólnych wystaw, plenerów, warsztatów, seminariów i konferencji;
 - wymianę kadr, konsultacji naukowych oraz wspólnych publikacji naukowych;
- realizowano porozumienie o partnerstwie na rzecz projektu „Mikołów dla Klimatu – wdrażanie inwestycji z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury w mieście” realizowanym w ramach programu „Środowisko, energia i zmiany klimatu”;
- kontynuowano współpracę z Radzionkowskim Szczepem Drużyn Harcerskich i Gromad Zuchowych;
- nawiązano współpracę z Centrum Popularyzacji Nauki Politechniki Śląskiej
- nawiązano współpracę z Polskim Towarzystwem Mykologicznym w ramach projektu MYKOTEKA.

CZŁONKOSTWO W ORGANIZACJACH MIĘDZYNARODOWYCH

Śląski Ogród Botaniczny jest członkiem Botanic Gardens Conservation International (BGCI) – organizacji członkowskiej reprezentującej ogrody botaniczne w ponad 100 krajach na całym świecie, których wspólna praca tworzy największą na świecie sieć ochrony roślin. Ponadto od 2020 r. przedstawicielami krajowymi dla Polski w Europejskim Konsorcjum Ogródów Botanicznych, czyli konsorcjum tworzoną przez przedstawicieli krajowych sieci ogrodów botanicznych są: dr hab. Justyna Wiland-Szymańska prof. UAM (dyrektor Ogrodu Botanicznego UAM w Poznaniu) oraz dr Paweł Kojs (dyrektor Śląskiego Ogrodu Botanicznego. Od 2021 r. Śląski Ogród Botaniczny jest również członkiem Climate Change Alliance of Botanic Gardens – to Sojusz, którego inicjatorami jest Botanic Gardens Conservation International, International Association of Botanic Gardens, Botanic Gardens Australia, and New Zealand. Celem sojuszu jest promocja badań i działań na rzecz ochrony klimatu. W najbliższych latach 20-50% krajobrazów roślinnych i przestrzeni miejskich dozna najwyższych temperatur w historii pomiarów. Wymagać to będzie ogromnych wysiłków na rzecz zabezpieczenia i zwiększenia kolekcji zagrożonych i użytkowych roślin *ex situ*.

DZIAŁANIA PODJĘTE W ZWIĄZKU Z SYTUACJĄ EPIDEMICZNĄ W POLSCE

5 maja 2023 r. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) ogłosiła koniec pandemii COVID-19. Od 1 lipca 2023 r. na terenie Polski został zniesiony stan zagrożenia epidemicznego spowodowany zakażeniami wirusem SARS-CoV-2, który wprowadzono w Polsce 16 maja 2022 r. (wcześniej - od 20 marca 2020 r. - obowiązywał stan epidemii), co znacznie wpłynęło na podejmowane działania i funkcjonowanie ogrodów botanicznych.

OTWARCIE OGRODU I SZACOWANA LICZBA ODWIEDZAJĄCYCH

Śląski Ogród Botaniczny w MIKOŁOWIE	
Otwarty całorocznie (w sezonie letnim Ogród Żółty i Czerwony w dni powszednie 7.00-22.00, w weekendy w godz. 9.00-22.00)	Liczba osób, które brały czynny udział w działaniach oferowanych przez ŚOB w Mikołowie w roku sprawozdawczym to 35 000
(w sezonie zimowym Ogród Żółty i Czerwony w dni powszednie od godz. 7.00 - 18.00, w weekendy w godz. 9.00 - 18.00)	Liczba osób, które odwiedziły ogród w Mikołowie w roku sprawozdawczym szacowana jest na 160 000
Śląski Ogród Botaniczny w RADZIONKOWIE	
Otwarty całorocznie (od świtu do zmierzchu)	Liczba osób, które brały czynny udział w działaniach oferowanych przez ŚOB w Radzionkowie w roku sprawozdawczym to 11 000
	Liczba osób, które odwiedziły ogród w Radzionkowie w roku sprawozdawczym szacowana jest na 120 000

BIURO PROMOCJI I INFORMACJI

rzecznik prasowy: Małgorzata Szymańczyk

TELEWIZJA, RADIO, MAGAZYNY I GAZETY

Informacje nt. działalności Śląskiego Ogrodu Botanicznego w 2023 roku pojawiały się w TVT Rybnik, TVS, TVP3 Katowice, a także: Telewizji Zabrze, Telewizji Sfera, Tarnovizji.

Informacje pojawiały się m.in. w takich rozgłośniach radiowych, jak: Radio eM, CCM, Radio Express, Radio Silesia, Radio Fest, Eska, Radio Katowice, Radio Piekary.

Informacja pojawiały się m.in. w takich czasopismach i gazetach, jak: Gazeta Mikołowska, Nasza Gazeta, Gazeta Wyborcza, Dziennik Zachodni, Nowiny Zabrzeńskie, Aktualności Powiatu Mikołowskiego, Kurier Radzionkowski, Głos Radzionkowa, Tygodnik Echo.

SERWISY INTERNETOWE

Informacje nt. działalności Śląskiego Ogrodu Botanicznego pojawiały się m.in. w takich serwisach, jak: www.gazetamikołowska.eu, www.mikolowski.pl, www.mojmikołow.pl, www.manawpodrozy.pl, www.slaskie.travel, www.slazag.pl, www.dziecilubiaslaskie.pl, www.polskieradio24.pl, www.silesiadzieci.pl,

WYWIADY, ARTYKUŁY, PROGRAMY TELEWIZYJNE

STYCZEŃ

Zimowe Ptakoliczenie 2023. Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie zaprasza.
<https://www.tarnowskiegory.info/zimowe-ptakoliczenie-2023-slaski-ogrod-botaniczny-w-radzionkowie-zaprasza>. (25.01.2023).

LUTY

Stare odmiany drzew owocowych poszukiwane.
<https://gwarek.com.pl/pl/19 wiadomosci-z-regionu/39969 stare-odmiany-drzew-poszukiwane-akcja-slaskiego-ogrodu-botanicznego.html> (02.02.2023)

Wilki - 19.02.2023 - Audycje radiowe - Eko-Ranek (Polskie Radio Katowice)

MARZEC

Wojciech Pikuła, Sandra Kempa - wypowiedź dla "Radia Katowice" nt. akcji ratowania starych odmian drzew owocowych (07.03.);

Wiosna u ptaków - 26 III 2023 - Audycje radiowe - Eko-Ranek (Polskie Radio Katowice)

KWIECIEŃ

Ewelina Roszkowska - wypowiedź dla TVS nt. zielonych przystanków autobusowych (21.04.);

Wiosna - 02 IV 2023 - Audycje radiowe - Eko-Ranek (Polskie Radio Katowice)

MAJ

Sylwia Prusko – Radio Katowice, Sławomir Herman – wywiad dotyczący działalności ŚKE i Dnia Zagrożonych Gatunków (18.05.);

Paweł Kojs, Leszek Trząski, Sylwia Prusko, Agnieszka Szyszka, Katarzyna Galej, Damian Matynia – Program 1 Polskiego Radia, Sława Bieńczycka, Audycja "Jedyne takie miejsce", – wywiady związane z działalnością rekreacyjną, kulturalną i naukową Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie (20.05.);

Ślimaki - 07.05.2023 - Audycje radiowe - Eko-Ranek (Polskie Radio Katowice)

CZERWIEC

Sylwia Prusko – Radio EM, Robert Passia – wywiad dotyczący "Dnia Chwastów" (29.06.);
dr Paweł Kojs - wywiad dla TVS (30.09.)

Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie, czyli miejsce w sam raz na spacer.
[https://dziennikzachodni.pl/slaski-ogrod-botaniczny-w-radzionkowie-czyli-miejsce-w-sam-raz-na-spacer-zobaczcie-zdjecia/ar/c7-](https://dziennikzachodni.pl/slaski-ogrod-botaniczny-w-radzionkowie-czyli-miejsce-w-sam-raz-na-spacer-zobaczcie-zdjecia/ar/c7-17647753?fbclid=IwAR2NnoatbxJpREPeW8KHZ6C3flrF-4ad1F7JcTlrENksUOY_KGQleCUz_k)

[17647753?fbclid=IwAR2NnoatbxJpREPeW8KHZ6C3flrF-4ad1F7JcTlrENksUOY_KGQleCUz_k](https://dziennikzachodni.pl/slaski-ogrod-botaniczny-w-radzionkowie-czyli-miejsce-w-sam-raz-na-spacer-zobaczcie-zdjecia/ar/c7-17647753?fbclid=IwAR2NnoatbxJpREPeW8KHZ6C3flrF-4ad1F7JcTlrENksUOY_KGQleCUz_k)

LIPIEC

dr Paweł Kojs - briefing prasowy (23.07.)

dr Leszek Trząski, Agnieszka Szyszka, Ewelina Roszkowska - udział w nagraniu programu EkoAgent TVP Katowice (28.07.);

Sylwia Prusko – Polskie Radio Katowice, Jadwiga Woźnikowska-Skowrońska – wywiad dotyczący działalność Ogródu, Nocy Perseidów, półkolonii, Dnia Siedlisk Naturalnych (31.07.);

SIERPIEŃ

Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie późnym latem. 15 sierpnia spotkanie z zielarzem. 14.08.2023. https://dziennikzachodni.pl/slaski-ogrod-botaniczny-w-radzionkowie-poznym-latem-15-sierpnia-spotkanie-z-zielarzem/ar/c7-17801823?fbclid=IwAR30VRQ_q1mZGLNmYPDyHtChpMF-PeToesVrqtnR_xNkN0zq_OH3PUDVLoI

Spacer z owadami - 27.08.2023 - Audycje radiowe - Eko-Ranek (Polskie Radio Katowice)

Spacer po ogrodzie - 3 IX 2023 - Audycje radiowe - Eko-Ranek (Polskie Radio Katowice)

WRZESIEŃ

Spacer po ogrodzie - 3 IX 2023 - Audycje radiowe - Eko-Ranek (Polskie Radio Katowice)

PAŹDZIERNIK

Drzewa iglaste - 01 X 2023 - Audycje radiowe - Eko-Ranek (Polskie Radio Katowice)

Grzyby - 07 X 2023 - Audycje radiowe - Eko-Ranek (Polskie Radio Katowice)

Mikrogrzyby - 15 X 2023 - Audycje radiowe - Eko-Ranek (Polskie Radio Katowice)

LISTOPAD

dr Leszek Trząski - TVP Katowice - wywiad nt. stosowania soli w miastach i jej wpływie na drzewa (20.11)

Chemik w kuchni - 05 XI 2023 - Audycje radiowe - Eko-Ranek (Polskie Radio Katowice)

Nietoperze - 12 XI 2023 - Audycje radiowe - Eko-Ranek (Polskie Radio Katowice)

GRUDZIEŃ

Zanieczyszczenie światłem - 17 XII 2023 - Audycje radiowe - Eko-Ranek (Polskie Radio Katowice)

Publikacje dotyczące działalności Śląskiego Ogródu Botanicznego w Radzionkowie:

(Kurier Radzionkowski, cyklicznie co dwa miesiące):

Zimowe ptakolice. Kurier Radzionkowski nr 1(13)

Kurs szczepienia drzew owocowych za nami; Zapraszamy na przyrodniczo-edukacyjne spotkania. Kurier Radzionkowski nr 2(14)

Letnie wycieczki, noc nietoperzy, zaproszenie na spacer. Kurier Radzionkowski nr 3(15)

Zaproszenie na piknik. Kurier Radzionkowski nr 4(16)

Świętowaliśmy Dzień Grzybów, Prawda o smogu. Kurier Radzionkowski nr 5(118)

Rozdaliśmy sadzonki drzew owocowych; Mamy prawo do czystego powietrza; zapraszamy na ptakolice; Poszukiwani edukatorzy przyrody - Kurier Radzionkowski 6(119)

MEDIA SPOŁECZNOŚCIOWE

FACEBOOK

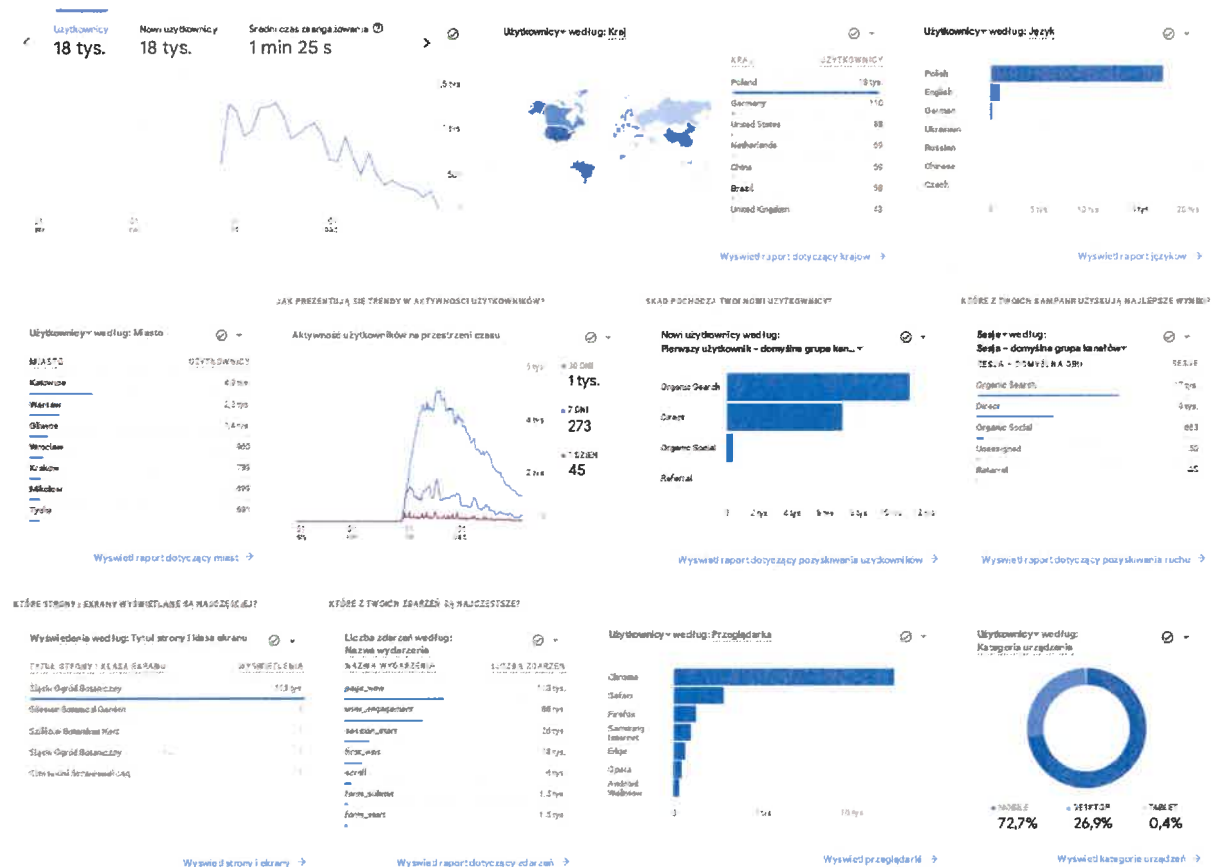
Związek Stowarzyszeń prowadzi dwa konta na portalu Facebook. Na 31 grudnia 2023 roku internautów, którzy „lubią” fanpage Ogródu w Mikołowie, było ponad 10 tys., co jest porównywalne z rokiem poprzednim. Na Facebooku są tworzone wydarzenia, dzięki którym internauci mogą do nich dołączyć i otrzymywać bieżące informacje o tym, co jest organizowane w Ogródach. Fanpage Ogródu w Radzionkowie obserwuje na Facebooku 5 tys. 200 osób, z czego liczba polubień to 4 tys. 700.

Fanpage Śląskiego Ogródu Botanicznego w Radzionkowie to obecnie 5,2 tysiąca obserwujących i 4,7 tysięcy polubień.

INSTAGRAM

Liczba internautów „obserwujących” profil (followersów) konta Ogródu w Mikołowie to 929 obserwujących, średnio raz w tygodniu ukazuje się nowy post. Liczba osób obserwujących profil Ogródu w Radzionkowie to 275 osób.

STRONA WWW

Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie prowadzi witrynę internetową www.obmikolow.robia.pl, natomiast Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie prowadzi witrynę internetową www.obradzionkow.robia.pl. Jej redaktorami są pracownicy Ogródów, którzy zajmują się poszczególnymi tematami, prowadzą projekty naukowe i edukacyjne, o których informują na stronie. Ponadto oprócz standardowej witryny

prowadzony jest fanpage na facebooku Śląskiego Ogródu Botanicznego w Mikołowie [SlaskiOgrodBotaniczny], a także na Instagramie oraz fanpage na facebooku Śląskiego Ogródu Botanicznego w Radzionkowie [radzionkow.ogrodbotaniczny]. Jest również strona BIP <https://www.biuletyn.abip.pl/obmikolow/> oraz strona z danymi pogodowymi (stacja meteo: <http://infomet.nazwa.pl/meteo/mikolow/meteo.htm>, detektor burzowy: http://www.stacjameteo.eu/detektory_eu/mikolow).

Na koniec roku sprawozdawczego liczba odwiedzin na stronie wynosiła ponad 113 tys. odsłon a liczba użytkowników to 18 tys.

ORGANIZACJE I INSTYTUCJE WSPIERAJĄCE PROMOCJĘ WYDARZEŃ W OGRODZIE

- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach
- Miasto Mikołów - Mikołów Ogród Życia
- Stowarzyszenie Rada Ogródów Botanicznych i Arboretów w Polsce
- PAN Ogród Botaniczny - CZRB w Powsinie
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach
- Uniwersytet Śląski
- Politechnika Śląska
- GEOSfera Jaworzno
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- Budżet Państwa

BIURO DS. PROJEKTÓW I WNIOSKÓW

Kierownik: Patryk Bubła

POZYSKIWANIE FUNDUSZY ZEWNĘTRZNYCH

Członkowie Związku Stowarzyszeń w zdecydowanej większości to podmioty tworzące sektor finansów publicznych, a finansowanie działalności Związku w ponad 50% opiera się na finansowaniu w postaci składek członkowskich. Związek nie prowadzi działalności gospodarczej, natomiast dodatkowym sposobem finansowania jest prowadzenie działalności odpłatnej i pozyskiwanie funduszy zewnętrznych (realizacja projektów).

PROJEKTY ZREALIZOWANE (ZAKOŃCZONE W ROKU SPRAWOZDAWCZYM)						
L.p.	tytuł projektu	okres realizacji	wartość projektu	kwota dotacji*	instytucja dofinansowująca	pracownia / zespół
1.	„WARSZTATY EDUKACJI EKOLOGICZNEJ I PRZYRODNICZEJ ŚÓB 2022-2023”	2022-2023	70 709,19 zł	55 800,00 zł	WFOŚiGW W KATOWICACH	Pracownia Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej

	„ROZBUDOWA KOLEKCJI SIEDLISKOWEJ (ETAP VI). OGRÓD SENSORYCZNY (ETAP I)”	11.2022-11.2023	145 750,00 zł	(1.) 75 000,00 zł (2.) 15 000,00 zł	(1.) WFOŚiGW w Katowicach (2.) Fundacja ING Dzieciom	Pracownia Kolekcji Naukowych, Zachowawczych i Ozdobnych
	“OGRÓD KWIATOWY ŚOB (ETAP II). ROZWÓJ SZKOŁKI PODKŁADEK KOLEKCJI SADOWNICZEJ ŚOB (ETAP V). ROZBUDOWA KOLEKCJI ROŚLINNYCH ŚOB W OGRODZIE ŻÓŁTYM (ETAP I)”	01.03-31.12.2023	56 801,75 zł	35 531,75 zł	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Kolekcji Naukowych, Zachowawczych i Ozdobnych
	“ROZBUDOWA KOLEKCJI ROŚLINNYCH ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W RADZIONKOWIE (ETAP VII)”	25.07.2023-30.11.2023	59 246,75 zł	40 108,00 zł	WFOŚiGW w Katowicach	Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie Pracownia Kolekcji Siedliskowych
	“POCZTÓWKA ZE ŚLĄSKA”	06.11.2023-31.10.2024	10 000,00 zł	10 000 zł	Fundacja Santander Bank w ramach programu grantowego „Tu Mieszkam, Tu Zmieniam EKO”	Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie
ŁĄCZNIE			342 507,69 PLN	231 439,75 PLN		
PROJEKTY REALIZOWANE (NIEZAKOŃCZONE W ROKU SPRAWOZDAWCZYM)						
Lp.	tytuł projektu	okres realizacji	wartość projektu	kwota dotacji*	instytucja dofinansowująca	pracownia / zespół
4.	“ZAŁOŻENIE KOLEKCJI DENDROLOGICZNEJ ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W MIKOŁOWIE (ETAP V). ZAŁOŻENIE KOLEKCJI MAGNOLII (ETAP I)	01.10.2023-30.11.2024	133 750,00 zł	97 250,00 zł	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Kolekcji Naukowych, Zachowawczych i Ozdobnych
	„WARSZTATY EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ ŚOB REALIZOWANE W LATACH 2023-2024”	2023-2024	104 600,00 zł	83 600,00 zł	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej
	KAMPANIA NA RZECZ RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ “BIORÓŻNORODNOŚĆ - FUNDAMENT NATURY”	2023-2024	289 120,00 zł	231 220,00 zł wkład własny: 57 900,00 zł	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Śląskiego Kalendarza Ekologicznego
	„MIKOŁÓW DLA KLIMATU - WDRAŻANIE INWESTYCJI Z ZAKRESU BŁĘKITNO-ZIEŁONEJ INFRASTRUKTURY W MIEŚCIE” (WNIOSKODAWCA - GMINA MIKOŁÓW, ŚOB – PARTNER)	01.08.2021-30.04.2024	Budżet projektu 11 659 207,00 zł Udział ŚOB: 3 896 338 zł	Kwota dotacji: 9 910 325,89 zł Wkład własny: 1 748 881,11 zł	Fundusze Norweskie i EOG (europejski obszar gospodarczy) na lata 2014-2021 w ramach działania 7.3. Łagodzenie zmian klimatu i	Zespół osób

					adaptacja do ich skutków. Program priorytetowy 7.3.0.1. Realizacja inwestycji w zakresie zielono-niebieskiej infrastruktury w miastach	
7.	"BŁĘKITNO-ZIELONY MIKOŁÓW - KAMPANIA EDUKACYJNA NA RZECZ ADAPTACJI MIAST DO ZMIAN KLIMATYCZNYCH	01.08.2021-30.04.2024	Budżet projektu 1 450 775,40	Kwota dotacji 166 667,57 Wkład własny 50948,48 Udział EOG i BP 1233159,09	WFOŚiGW w KATOWICACH	Zespół osób
	"ŚLĄSKIE. PRZYWRACAMY BŁĘKIT". KOMPLEKSOWA REALIZACJA OCHRONY POWIETRZA DLA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO.	01.01.2022 - 31.12.2027	Budżet projektu: 353 140,00 EUR Udział ŚOB 17 657,00 EUR	335 483,00 EUR	Program LIFE Unii Europejskiej Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Zespół osób
ŁĄCZNIE			17 533 790,4 zł 370 797,00 EUR	13 579 952,10 zł 335 483,00 EUR		

**WNIOSKI ZŁOŻONE, KTÓRE NIE OTRZYMAŁY DOTACJI
W ROKU SPRAWOZDAWCZYM LUB NIE ZOSTAŁY ZREALIZOWANE**

L.p.	tytuł projektu	okres realizacji	wartość projektu	kwota dotacji	instytucja dofinansowująca	pracownia / zespół
	ZWIĘKSZENIE PRZEPUSTOWOŚCI ORAZ ROZSZERZENIE OFERTY EDUKACYJNEJ ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W MIKOŁOWIE I RADZIONKOWIE ORAZ ARBORETUM GRÓDEK W JAWORZNIE POPRZECZ ROZBUDOWĘ TERENOWEJ INFRASTRUKTURY EDUKACYJNEJ ORAZ UTWORZENIE EDUKACYJNYCH KOLEKCJI OCHRONY <i>EX SITU</i>	2021-2023	1 258 624,40 zł	Kwota dotacji: 1 058 780,74 zł Wkład własny: 199 843,66 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020	Zespół osób

**WNIOSKI ZŁOŻONE W TRAKCIE OCENY ORAZ PO OCENIE
(PLANOWANE DO REALIZACJI)**

Lp.	tytuł projektu	okres realizacji	wartość projektu	kwota dotacji	instytucja dofinansowująca	pracownia / zespół
1.	-	-	-	-	-	-

WNIOSKI PRZYGOTOWYWANE DO ZŁOŻENIA

Lp.	tytuł projektu	okres realizacji	wartość projektu	kwota dotacji	instytucja dofinansowująca	pracownia / zespół
1.	„WARSZTATY EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ ŚOB REALIZOWANE W LATACH 2024-2025”	2024-2025	-	-	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej

ROZBUDOWA OGRODU KWIATOWEGO (ETAP III). ROZWÓJ SZKÓŁKI PODKŁADEK ŚOB (ETAP VI)	2024	-	-	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Kolekcji Naukowych, Zachowawczych i Ozdobnych
ROZBUDOWA KOLEKCJI ROŚLINNYCH ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W RADZIONKOWIE (ETAP VIII)	2024	-	-	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Kolekcji Siedliskowych

*środki ogółem przyznane na okres realizacji przez instytucję finansującą dany projekt.

PROJEKTY REALIZOWANE W POWOŁANYCH ZESPOŁACH

1. Mikołów dla klimatu - wdrażanie inwestycji z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury w mieście

Kierownik projektu: Ewelina Roszkowska

Zespół: dr Leszek Trząski, Ewelina Roszkowska, Agnieszka Adamek, Katarzyna Galej-Ciwiś, Agnieszka Szyszka, Barbara Ziemer, Marta Cofała, Miłosz Morawski

Priorytetem projektu jest realizacja inwestycji poprawiających zdolności adaptacyjne Mikołowa, przez zwiększenie jakości i spójności sieci błękitno-zielonej infrastruktury (BZI) poprzez realizację, w przestrzeni publicznej, przedsięwzięć łączących kreowanie lub/i odnowienie zieleni z retencją i zagospodarowaniem na miejscu wód deszczowych. Planuje się rewitalizację przestrzeni zabytkowego parku Planty poprzez odnowienie warstwy krzewów i rozszczelnienie nawierzchni ścieżek, rewitalizację i zaadaptowanie mokradeł miejskich w Parku Trzech Pokoleń, utworzenie drewnianych ścieżek tarasowych, zbudowanie przepuszczalnych ścieżek biegowych, wykonanie rabat z wykorzystaniem nieinwazyjnych gatunków roślin, stworzenie parku kieszonkowego, łąki miejskiej, wymiana wiat przystankowych na konstrukcję z zielonym dachem, ogrodów deszczowych, Rewitalizację zbiorników wodnych oraz budowa suchych stawów i mokrych zasilanych w okresie deszczu, budowa systemu przechwytywania i magazynowania wody deszczowej, ogródka edukacyjnego, altany edukacyjnej z zielonym dachem, zielonego zadaszenia oraz stworzenie kolekcji demonstracyjno-edukacyjnej NBS, której celem będzie kolekcjonowanie i rozmnażanie rodzimych gatunków roślin wykorzystywanych do tworzenia i uzupełniania wdrażanych inwestycji. Istotnym zadaniem projektu jest próba ograniczenia ruchu samochodowego w zakresie przemieszczania się z terenów mieszkalnych na obszary rekreacyjne, poprzez skomunikowanie centrum miasta i najdalej oddalonego sołectwa z terenami rekreacyjnymi bezpieczną ścieżką pieszo-rowerowo-rolkową z systemem odzyskiwania i rozprowadzania wody deszczowej. Równolegle prowadzona jest kampania edukacyjno-informacyjna, mająca na celu poszerzanie świadomości mieszkańców na temat zmian klimatycznych w ujęciu holistycznym oraz zwiększenie aktywności społecznej w zakresie indywidualnych inicjatyw zagospodarowania wód deszczowych lub/i innych rozwiązań

Kampania edukacyjno-informacyjna "Błękitno-Zielony Mikołów"

Kampania edukacyjno-informacyjna dotyczy edukacji dzieci, młodzieży i osób dorosłych w zakresie ochrony środowiska (w tym klimatu), gospodarowania zasobami ekosystemowymi, kształtowania przestrzeni miejskiej, wykorzystania i wdrażania rozwiązań błękitno-zielonej infrastruktury oraz zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców Mikołowa. W okresie sprawozdawczym w kampanię edukacyjno-informacyjną zostało objętych łącznie 31 009 osób.

W ramach zadania Błękitno-Zielona Szkoła:

- 337 warsztatów edukacyjnych, w których wzięło udział 4936 uczniów mikołowskich szkół podstawowych;
- Konkurs dla uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych „Kreatywnie dla Klimatu”, zgłoszono 29 prac.

W ramach zadania Błękitno-Zielone Miasto:

- Odbłyły się dwie wędrowki miejskie - spacerzy komentowane, w których wzięło udział 36 uczestników;
- Odbłyło się sześć spotkań miejskich - warsztatów dla mieszkańców nt. wykorzystania rozwiązań opartych na przyrodzie i zagospodarowania wód opadowych we własnych ogrodach. W spotkaniach wzięło udział łącznie 100 mieszkańców Mikołowa;
- Konkurs dla mieszkańców „Ogródek, balkon, doniczka – dbam o klimat”, na który wpłynęło 8 prac;
- Uruchomieniu 3 wariantów gry mobilnej (dwóch pieszych i jednej rowerowej), gra została pobrana 150 razy.

Działania informacyjno-komunikacyjne opierały się na:

- Stworzeniu i prowadzeniu strony internetowej projektu pod adresem www.mikolow.dla.klimatu.mikolow.eu;
- prowadzeniu profili w mediach społecznościowych projektu (FB i IG). Fanpage projektu założony w portalu Facebook osiągnął 317 obserwujących (wzrost o 90) natomiast konto na Instagramie obserwuje 180 (wzrost o 51 osób);
- Organizacji Wizyty Studyjnej w Liechtensteinie.
- Publikacji artykułów w gazetach, które osiągnęły łączny nakład 25 900 (Dziennik Zachodni – Nasz Tygodnik Śląsk 17 600 + Gazeta Mikołowska 8300);
- Wydaniu 2 broszur edukacyjno-informacyjnych dla mieszkańców: „Mikołów w zmieniającym się klimacie” oraz „Klimatyczne wyzwanie” o łącznym nakładzie 9 000 sztuk;
- Wydaniu publikacji popularno-naukowej o nakładzie 1 000 sztuk;

- Wydaniu poradnika rozwiązań adaptacyjnych i mitygacyjnych o nakładzie 5 000 sztuk.

2. Śląskie. Przywracamy błękit

Nazwa projektu: "Śląskie. Przywracamy błękit". Kompleksowa realizacja ochrony powietrza dla województwa Śląskiego.

Instytucja dofinansowująca: program LIFE Unii Europejskiej oraz Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Numer projektu: LIFE IPE/PL/000007 - LIFE-IP AQP-SILESIA-SKY

Wartość projektu:

środki LIFE 335 483,00€
środki własne 17 657,00 €
Razem 353 140,00 €

Czas trwania projektu: 01.01.2022 - 31.12.2027

Kierownik projektu: dr Leszek Trząski

Zespół: Patryk Bubła, Katarzyna Galej-Ciwiś, Ewelina Roszkowska, dr Leszek Trząski

Śląski Ogród Botaniczny od 2022 roku uczestniczy w zaplanowanym do roku 2027 projekcie "Śląskie. Przywracamy błękit" finansowanym z programu LIFE. Jest to projekt realizowany przez kilkadziesiąt samorządów oraz kilka instytucji badawczych, a liderem jest Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego. ŚOB jest odpowiedzialny za opracowanie i pilotażowe wdrożenie koncepcji wzbogacenia tzw. terenów trudnych w zieloną infrastrukturę. Efektem projektu ma być mierzalna poprawa jakości powietrza, a działania ŚOB są wycinkiem przedsięwzięć obejmujących zarówno ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza ze źródeł komunalno-bytowych jak i zmniejszenie ekspozycji ludzi na zanieczyszczenia zawarte w powietrzu.

**JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA ŚLĄSKI OGRÓD
BOTANICZNY W MIKOŁOWIE**

DZIAŁ EDUKACJI

PRACOWNIA EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ

Kierownik pracowni: Agnieszka Szyszka

1. Realizacja warsztatów

Zrealizowano warsztaty edukacyjne dla **14 303 uczestników** oraz ich opiekunów. Warsztaty zrealizowano w ramach:

- projekt dofinansowany przez WFOŚiGW w Katowicach pt. „Warsztaty edukacji przyrodniczej i ekologicznej ŚOB 2022-2023” – zrealizowano warsztaty dla **1 153 uczestników**;
- projekt dofinansowany przez WFOŚiGW w Katowicach pt. „Warsztaty edukacji przyrodniczej i ekologicznej ŚOB realizowane w latach 2023-2024” – zrealizowano warsztaty dla **826 uczestników**;
- warsztaty edukacyjne w ramach współpracy z Towarzystwem Przyjaciół Śląskiego Ogrodu Botanicznego – zrealizowano warsztaty dla **7 388 uczestników**;
- warsztaty edukacyjne w ramach projektu „Mikołów dla klimatu – wdrażanie inwestycji z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury w mieście” – zrealizowano warsztaty dla **4 936 uczestników**.

2. Podróże po Sośniej Górze

Zorganizowano, opracowano i przeprowadzono trzy gry terenowe. W grach wzięło udział łącznie **400 dzieci**.

- Zimowe podróże po Sośniej Górze – gra terenowa „Niedolisek rusza w świat” (16–28.01): **212 dzieci**;
- Letnie podróże po Sośniej Górze – gra terenowa „Wakacyjne wspomnienia” (23.08–2.09): **80 dzieci**;
- Andrzejkowa nocna gra terenowa „Nocne szepty drzew” (25–26.11): **108 dzieci**.

3. Programy edukacyjne

- Realizowano warsztaty w ramach **20 programów edukacyjnych**. Tematyka zagadnień w ramach warsztatów była przyrodnicza, ekologiczna i dostosowana do wieku odbiorców.
- warsztaty dla dzieci w wieku przedszkolnym: Kącik ogrodnika, Tajemniczy mieszkańcy budek lęgowych, Jesienne przygody Kicka i Szaraka, Liściaste historie jesieni, Wiosna ziemnych ludków;
- warsztaty dla dzieci w wieku przedszkolnym i klas I-III szkoły podstawowej: Kalejdoskop natury, Wróżka Ziołuszka, Przyrodnicze spotkania Śląskiego Ogrodu Botanicznego, Owadzia spółka, Leśne duszki;
- warsztaty dla uczniów od IV klasy szkoły podstawowej i dorosłych: Przyrodnicze spotkania Śląskiego Ogrodu Botanicznego, warsztaty mikroskopowe;
- warsztaty dla dzieci, uczniów szkół wszystkich szczebli i dorosłych: Zielarium, Spacer z przewodnikiem, Warsztaty integracyjne, Warsztaty kosmetyczne, Życie wewnątrz uła, gry terenowe, ogniska;
- warsztaty zielarskie i kosmetyczne dla seniorów;
- warsztaty sensoryczne dla osób z niepełnosprawnościami;

- warsztaty świąteczno-zimowe dla dzieci w wieku przedszkolnym oraz uczniów szkół podstawowych: Choinkowo, Choinkowe zoo, Święta jak dawniej, Ptasie podarki, Miś i świąteczna choinka.

4. Półkolonie

Zorganizowano i przeprowadzono dwa turnusy półkolonii letnich pod hasłem „Półkolonie artystyczne inspirowane naturą”. W półkoloniach wzięło udział łącznie **60 dzieci** (24-28.07 i 31.07-4.08).

5. Pozostałe działania

- prowadzenie warsztatów organizowanych w ramach Śląskiego Kalendarza Ekologicznego podczas: Dnia Ziemi (23.04), Dnia Zagrożonych Gatunków (20.05), Dnia Wiatru (18.06), Dnia Chwastów (2.07), Dnia Siedlisk Naturalnych (17.09), Dnia Jeża (15.10), Dnia Śniegu (10.12);
- prowadzenie szkolenia online dla Fundacji ING Dzieciom – Zielona eduAKCJA (25.01);
- prowadzenie cyklu szkoleń dotyczącego projektowania ogrodów w ramach projektu „Mikołów dla klimatu” (1-02, 8-9.03, 15-16.03.);
- ocena projektów w ramach Kapituły konkursowej ING MOJE ŚRODOWISKO 2023 (03.03);
- prowadzenie cyklu wykładów w ramach Uniwersytetu III Wieku na temat roślin drapieżnych (15.03, 23.03, 12.04, 11.05, 18.05, 13.06);
- waloryzacja terenu pod kątem występowania ssaków i ptaków występujących na terenie Ośrodka Sportowo-Rekreacyjnego Żabka w Łaziskach Górnych, będąca częścią opracowania walorów przyrodniczych tego terenu na zlecenie Miasta Łaziska Górne w związku z projektem inwestycji kolejowej dla CPK (04.05-22.06);
- prowadzenie gry terenowej dla ok. 300 uczestników w ramach międzynarodowej konferencji organizowanej przez „Planetarium – Śląski Park Nauki” (18.08);
- prowadzenie warsztatów i gry terenowej podczas dożynek w Mokrem (9.09);
- prowadzenie warsztatów i gry terenowej podczas Festiwalu Kartofla w Katowicach (22.09);
- prowadzenie dwóch spacerów przyrodniczych z cyklu „W cieniu miasta – wędrówki mikołowskimi dolinami” w ramach projektu „Mikołów dla klimatu” (13.09 i 21.09);
- prowadzenie warsztatów na stoiskach edukacyjnych podczas pikników edukacyjnych organizowanych przez Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego (15.09 i 28.09);
- stworzenie domu tymczasowego i opieka nad czterema kotami (lipiec-październik);
- organizacja i prowadzenie zajęć na temat edukacji przyrodniczej dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym dla studentów dziennych i zaocznych

- I roku pedagogiki Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Odbyło się pięć spotkań, w których wzięło udział ok. 160 studentów (11.10, 18.10, 25.10, 27.10 oraz 8.11);
- prowadzenie warsztatów o roślinach drapieżnych dla około 50 uczestników – dzieci wraz opiekunami – w ramach projektu FUTURE ARTIST – wspólnota sztuki Ewa Kokot (5.11);
 - prowadzenie stoiska informacyjnego podczas Mobilnych Targów Kariery na Wydziale Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (7.11);
 - prowadzenie szkolenia dla ekspertów, pracowników merytorycznych ZGDW i urzędów gmin na temat adaptacji miast do zmian klimatu oraz szkolenia dla nauczycieli na temat zmian klimatu i ich skutków. Szkolenie odbyło się na zlecenie Związku Gmin Dorzecza Wisłoki w ramach projektu pn. „Realizacja inwestycji w zakresie zielono-niebieskiej infrastruktury na terenie gmin należących do Związku Gmin Dorzecza Wisłoki” (14.12);
 - opracowanie 3 projektów koncepcyjnych zieleńców w ramach zlecenia pn. „Wykonanie koncepcji zagospodarowania 12 wybranych przestrzeni zielonych w Rudzie Śląskiej” w ramach zlecenia z Urzędu Miasta w Rudzie Śląskiej dotyczącego rewitalizacji przestrzeni miejskich (listopad–grudzień);
 - dokarmianie ptaków w Ogrodzie Żółtym (zima);
 - monitoring zwierząt dziko występujących w Ogrodzie Żółtym i Ogrodzie Czerwonym poprzez regularne zakładanie fotopułapek (cały rok);
 - opieka nad założonym w celach edukacyjnych w 2019 roku vivarium z roślinami owadożernymi (cały rok);
 - opieka nad założonymi w celach edukacyjnych terrariami z bezkręgowcami (cały rok);
 - przygotowywanie i umieszczanie na stronie FB Ogródu postów o tematyce przyrodniczej oraz relacji z warsztatów i innych działań Pracowni Edukacji, aktualizacja zakładki „Edukacja” na stronie www Ogródu (cały rok).

6. Udział w konferencjach, szkoleniach i webinarach

- udział w warsztatach dla edukatorów i nauczycieli „Dwa Wąwozy: Przedwiośnie” na Pogórzu Kaczawskim (24–26.02);
- udział w międzynarodowej konferencji „Experiental Educators Europe” w Zembrzycach (27.04–2.05);
- udział w panelu dyskusyjnym na temat ziół w kuchni podczas III edycji Festiwalu Miast Partnerskich „Łączy nas chleb” w Parku Zadole w Katowicach-Ligocie (3.06);
- udział w konferencji online „Neuroefektywni – jak uczyć się skutecznie przez całe życie?” organizowanej przez Lucky Mind (23.09);
- udział w warsztatach „Giszodrzew – kąpiel leśna” w Katowicach-Giszowcu prowadzonych przez Agatę Kloczkowską i Alicję Kloczkowską z Fundacji Tree Your Mind – Leśne Projekty (18.11);

- udział w spotkaniu sieciującym dla organizacji pozarządowych w Urzędzie Miasta w Mysłowicach, podczas którego odbyły się dwa szkolenia: „Jak rozwijać potencjał organizacji” – prowadzone przez doradcę FRES Annę Nowicką-Rzeszutkę i „Lokalni aktorzy a możliwości współpracy” – prowadzone przez prezesa Stowarzyszenia MOST Krzysztofa Hołyńskiego (30.11);
- udział w XXVI Konferencji z cyklu Współczesne Zagadnienia Edukacji Leśnej Społeczeństwa „Rola zwierząt w edukacji przyrodniczo-leśnej” w Rogowie (5-7.12).

7. Wizyty studyjne

- wizyta Komisji Edukacji Powiatu Mikołowskiego i przedstawiciela Ogródu w Reńskim Powiecie Neuss, dotycząca tematów oświatowych oraz współpracy Ogródu z zamkiem w Dyck w ramach projektu INTERREG V B European Garden Heritage Network (17.04-20.04);
- wizyta w Lichtensteinie w ramach projektu „Mikołów dla klimatu”, spotkanie z Peterem Droege – partnerem projektu, przykłady adaptacji do zmian klimatu (25-27.06);
- wizyta (w formie job shadowing) w organizacji Šiaulių techninės kūrybos centras – Centrum Kreatywności Technicznej w Szawlach na Litwie (3-6.12).

8. Wydawnictwa edukacyjne

Opracowano i wydrukowano następujące wydawnictwa edukacyjne:

- zakładki edukacyjne (5 wzorów);
- ulotka edukacyjna „Mapa Ogródu Żółtego dla dzieci”;
- ulotka „Mapa Śląskiego Ogródu Botanicznego w Mikołowie”;
- Zeszyty Edukacyjne Śląskiego Ogródu Botanicznego, tom 36 „O drzewach inaczej. Część 1. Drzewa liściaste”;
- Zeszyty edukacyjne Śląskiego Ogródu Botanicznego, tom 37 „Rzecz o owadach”.

9. Nagrody

Otrzymano nagrodę Polskiej Izby Ekologii „Ekołaury PIE 2023” w kategorii: edukacja ekologiczna. Głównym celem działań zgłoszonych do konkursu była realizacja warsztatów o tematyce przyrodniczej i ekologicznej z naciskiem na zwiększenie świadomości dzieci i młodzieży na temat zmian klimatu oraz adaptacji do jej skutków.

10. Infrastruktura edukacyjna

- stworzenie „Ogródu zmysłów” – ścieżki sensorycznej m.in. do celów warsztatowych ze środków WFOŚiGW w Katowicach oraz Funduszy pozyskanych w ramach projektu ING;
- utworzenie ścieżki edukacyjnej na terenie murawy kserotermicznej w ramach projektu „Moje Środowisko – Eko konkurs wolontariacki – wzbogacenie

różnorodności biologicznej murawy kserotermicznej poprzez wysiew nasion, zakup larw, sadzonek i utworzenie infrastruktury dla owadów i gadów”.

PRACOWNIA ŚLĄSKIEGO KALENDARZA EKOLOGICZNEGO

Kierownik pracowni: Sylwia Jędraszek-Prusko

1. Śląski Kalendarz Ekologiczny

Pracownia Śląskiego Kalendarza Ekologicznego w 2023 r. rozpoczęła realizację Kampanii na rzecz różnorodności biologicznej “Bioróżnorodność - Fundament Natury” dofinansowanej ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach. W 2023 roku zorganizowano na terenie Ogródu 7 świąt przyrodniczo-ekologicznych: Dzień Ziemi, Dzień Zagrożonych Gatunków, Dzień Wiatru, Dzień Chwastów, Dzień Siedlisk Naturalnych, Dzień Jeża, Dzień Śniegu. Łącznie wzięło w nich udział ok. **13 000** osób.

W trakcie świąt zostało przeprowadzonych 35 warsztatów (edukacyjne, ogrodnicze, zielarskie, kreatywne, terenowe i in.) dofinansowanych z WFOŚiGW w Katowicach, w tym 6 gier terenowe dla dzieci i młodzieży oraz 16 warsztatów zorganizowanych w ramach środków własnych. Łącznie wzięło w nich udział **5766** dzieci.

W ramach Śląskich Spotkań Seminaryjnych odbyły się:

- **Noce w Ogrodzie** - trzy nocne seminaria popularnonaukowe połączone z dodatkowymi atrakcjami (np. ognisko, biwakowanie). W 2023 r. przeprowadzono: Noc w Ogrodzie, Noc Ciem, Noc Perseidów. Szacowana liczba uczestników to ok. 630 osób.
- **Podróże w Naturę** - siedem seminariów przyrodniczych, tematycznie powiązanych z obchodzonymi w 2023 r. świętami ekologicznymi. Łącznie wzięły w nich udział 153 osoby.
- **Seminaria w Arboretum Gródek w Jaworznie** - dwa seminaria przyrodnicze, w których łącznie wzięło udział 48 osób.

W ramach Kampanii zorganizowano 2 konkursy krótkoterminowe oraz 1 konkurs długoterminowy dla dzieci i młodzieży:

- Konkurs plastyczny “Zachwycający Ogród”, w którym wzięło udział 166 dzieci, nagrodzono 15 prac.
- Konkurs fotograficzny “Migawki z Natury”, w którym wzięło udział 15 dzieci, nagrodzono 11 prac.
- Konkurs długoterminowy “Zielony Odkrywca”, w którym wzięło udział 432 dzieci, nagrodzono 97 uczestników.

W trakcie pięciu świąt ekologicznych na dziedzińcu zorganizowano kiermasz rękodzieła i maszketów wszelakich, a w grudniu zorganizowano kiermasz świąteczny. W kiermaszach w sumie, wzięło udział ponad 32 wystawców, którzy oferowali swoje produkty i rękodzieło.

2. Akcje edukacyjno-ekologiczne.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono 4 akcje ekologiczno – edukacyjne:

- „Posadź Ogród” – akcja sadzenia roślin, zrealizowana 20 maja w trakcie obchodów Dnia Zagrożonych Gatunków. W trakcie akcji uczestnicy posadzili rośliny ozdobne i zioła, zdobywając wiedzę na temat sadzonych gatunków oraz zasad ich pielęgnacji.
- „Książkowe Polecanki z Ogródu” - akcja promująca wartościowe książki naukowe, popularnonaukowe i fabularne, poruszające tematykę przyrodniczą, realizowana od marca do grudnia. W ramach akcji zrecenzowano 9 książek w formie postów zamieszczonych w mediach społecznościowych Ogródu.
- „Edukacyjna Przygoda” – akcja w formie przedstawienia ekologicznego, zrealizowana 17 września w trakcie Dnia Siedlisk Naturalnych w plenerze ogrodu w Mikołowie. Przedstawienie pt. „Tararysiapaty czyli jak Ryś wpadł w tarapaty” przygotowali członkowie Grupy O’Teatr i Fundacji W to mi graj.
- „Drzewo Zielonego Odkrywcy” – akcja sadzenia pamiątkowego drzewa przez laureatów konkursu „Zielony Odkrywca”. Realizowana 15 października w trakcie obchodów Dnia Jeża. W ramach akcji posadzono klon polny na terenie Ogródu.

3. Udział pracowników ŚKE w konferencjach, szkoleniach, wydarzeniach zewnętrznych

- Warsztaty dla edukatorów, nauczycieli, rodziców Dwa Wąwozy: przedwiośnie na Pogórzu Kaczawskim organizowany przez Akademię Zaciekawienia oraz Ptasia Dolina - Dom Spotkań Twórczych; 24-26 lutego 2023 r.; Sylwia Prusko, Kinga Brzeszcz, Marta Duda, Barbara Ziemer
- Zjazd Edukatorów Przyrody 2023 organizowany przez Droga Do Lasu - Bartek Guentzel i Lovelasy w "Frajda" Szkoła Aktywnego Wypoczynku; 17-19 marca 2023 r.; Marta Duda
- Piknik z okazji Dnia Ziemi organizowany przez miasto Mikołów, 28 kwietnia 2023 r.; Zespół ŚOB
- 5 pikników w ramach projektu Kampanii edukacyjno-informacyjnej ZPKWŚ pn. „Wyzwanie – przyrody szanowanie”; 15-28 września 2023 r.; Zespół ŚOB

- Edukacyjny Piknik Przyrodniczy zorganizowany z okazji 35-lecia Parku Krajobrazowego „Góra św. Anny” i Parku Krajobrazowego „Góry Opawskie” 28 września 2023 r.; Kinga Brzeszcz, Miłosz Morawski
- Pikniku z okazji obchodów jubileuszu 65-lecia Śląskiego Ogrodu Zoologicznego w Chorzowie, 8 października 2023 r.; Sylwia Prusko, Marta Duda, Miłosz Morawski
- Konferencja „Wyzwanie – przyrody szanowanie”, 24 października 2023 r. organizowana przez ZPKWŚ; Kinga Brzeszcz
- Mobilne Targi Kariery na Wydziale Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach; 7 listopada 2023 r.; Marta Duda, Agnieszka Szyszka
- Warsztat dla koordynatorów – automotywacja i wypalenie zawodowe organizowane przez Regionalne Centrum Wolontariatu w Katowicach; 23 listopada 2023 r.; Sylwia Prusko

4. Partnerzy i instytucje współpracujące z ŚKE

- Planetarium Śląskie
- Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego
- Pasieka Edukacyjna „Skrzydłaci Przyjaciele”
- Rada Ogródów Botanicznych i Arboretów
- Mikołowski Klub Krótkofalowców
- Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa
- Fundacja Mysikrólik z Bielska-Białej
- Lufcik na Korbkę
- Fundacja w To mi graj
- Grupa O’Teatr
- Mikołów - ogród życia

5. Wystawy

- „Sakura w Japonii” - plenerowa wystawa fotografii udostępniona przez PAN Ogród Botaniczny w Powsinie (wrzesień - marzec 2023 r.)
- „Tadżycki Tygiel. Odbicie natury Azji Środkowej w kulturze kulinarnej Tadżykistanu” - plenerowa wystawa fotografii udostępniona przez PAN Ogród Botaniczny w Powsinie (kwiecień - grudzień 2023 r.)
- „Różnorodność przyrodnicza Doliny Środkowego Bugu” - plenerowa wystawa fotografii współorganizowana z PAN Ogród Botaniczny w Powsinie (od grudnia 2023 r.)

6. Nagrody

- Nagroda dla pracowni Śląskiego Kalendarza Ekologicznego "Zielone Czeki" w kategorii "Programy i akcje na rzecz ochrony przyrody oraz edukacji ekologicznej" przyznawana przez WFOSiGW w Katowicach; 22 maja 2023 r.
- Odznaczenie: Srebrna Odznaka Honorowa za Zasługi dla Województwa Śląskiego dla Sylwii Prusko przyznana przez Sejmik Województwa Śląskiego; 28 listopada 2023 r.

DZIAŁ NAUKI

PRACOWNIA STUDIÓW NAD SYSTEMAMI ADAPTACYJNYMI

Kierownik pracowni: Paweł Kojs

W ramach działań statutowych w bieżącym roku skierowano uwagę na adaptonikę i teorię stresu w kontekście układu przyczynowo-skutkowego. Adaptonika, jako nowa dziedzina naukowa, koncentruje się na analizie adaptonów – złożonych systemów zdolnych do adaptacji do swojego zewnętrznego środowiska. Teoria ta, głęboko osadzona w koncepcji adaptacyjności, podkreśla, że istnienie i funkcjonowanie systemów zależy od ich zdolności do dostosowywania się do swojego wewnętrznego i zewnętrznego środowiska, co jest kluczowe w kontekście zarówno biologicznym, jak i kulturowym.

Znaczącym aspektem adaptoniki jest jej powiązanie z teorią stresu. Stres, rozumiany jako reakcja systemu na zmiany w środowisku zewnętrznym i wewnętrznym, jest fundamentalnym elementem, który wpływa na zdolność systemów do adaptacji. Stres może być zarówno stymulujący (eustres), jak i niszczący (stres letalny), a odpowiedź na stres jest determinującym czynnikiem, który decyduje o przebiegu adaptacji systemu.

W układzie przyczynowo-skutkowym, można dostrzec mechanizm, który tłumaczy, jak systemy przetwarzają stres w procesie adaptacji. Na poziomie przyczynowym, stresory działają na system, wywołując reakcje adaptacyjne, które są skutkami wewnętrznej reorganizacji systemu w celu zachowania jego integralności i funkcjonalności. Na przykład, w biologicznych systemach adaptacyjnych, takich jak gatunki, ukierunkowany stres fizyczny może indukować procesy mutagenezy lub/i selekcjonować mutacje, które z kolei prowadzą do zmian adaptacyjnych umożliwiających przetrwanie gatunku w zmieniającym się środowisku.

Teoria adaptoniki i teoria stresu razem tworzą kompleksowy obraz złożonych systemów adaptacyjnych, gdzie stres jest zarówno impulsem do zmian, jak i barierą, którą system musi pokonać, aby się dostosować. Analiza tych interakcji dostarcza głębszego zrozumienia dynamiki adaptacyjnej w różnych systemach, od mikroskopijnych po makroskopijne, wskazując na uniwersalność procesów adaptacyjnych w naturze i kulturze.

PRACOWNIA KOLEKCJI NAUKOWYCH, ZACHOWAWCZYCH ORAZ OZDOBNYCH

Kierownik pracowni: Leszek Trząski

Pracownia Kolekcji Naukowych, Zachowawczych oraz Ozdobnych ŚOB powstała w 2012 roku w wyniku połączenia Pracowni Kolekcji Roślin Ozdobnych z Pracownią Kolekcji Naukowych i Zachowawczych Śląskiego Ogródu Botanicznego.

Sprawuje ona nadzór nad kolekcjami:

- ozdobnymi, w tym:
 - a) Kolekcją dendrologiczną (sekcja rododendronów i magnolii, sekcja dąbrowy, sekcja drzew i krzewów liściastych, sekcja drzew i krzewów iglastych)
 - b) Kolekcje ozdobne wykonane w ramach projektu pt. „Rozbudowa Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej Śląskiego Ogródu Botanicznego w Mikołowie Etap II (sekcja kwiatowa, sekcja traw ozdobnych, sekcja tarasowa, sekcja rododendronów) – Ogród Czerwony (ul. Grudniowa 2);
 - c) Kolekcje ozdobne (sekcja drzew i krzewów liściastych, sekcja drzew i krzewów iglastych, sekcja rododendronów, sekcja pnączy, sekcja muraw kserotermicznych) – Ogród Żółty (ul. Sosnowa 5).
- zachowawczymi, w tym: Kolekcją sadowniczą starych odmian drzew, krzewów i pnączy owocowych, Kolekcją owocowych drzew ozdobnych – Ogród Czerwony (ul. Grudniowa 2);
- edukacyjnymi, to jest: Kolekcją edukacyjną roślin energetycznych, Kolekcją roślin użytkowych (uprawnych, warzywnych i zielarskich) – Ogród Czerwony (ul. Grudniowa 2) oraz „Zielarium”, Kolekcją Ozdobnych Bylin Polskich i Ogrodem sensorycznym – Ogród Żółty (ul. Sosnowa 5).

1. Pracownicy

W Pracowni, na mocy umowy o pracę, zatrudnione były osoby na stanowiskach:

- kurator Kolekcji Roślin Ozdobnych – (2 etaty) najstarszy od 01.04.2016 r. do nadal;
- pracownik fizyczny – (5 etatów) najstarszy od 06.10.2014 r. do nadal;

2. Realizowane zadania

W 2023 roku realizowane były następujące zadania dofinansowane z Wojewódzkiego funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach:

- “Rozbudowa kolekcji siedliskowej (etap VI). Ogród sensoryczny (etap I)” – zadanie realizowane na terenie Ogródu Żółtego (Sośnia Góra, Ogród Sensoryczny) i Ogródu Zielonego (kolekcja siedliskowa).

Projekt składał się z dwóch części: 1. Utworzenie Ścieżki Sensorycznej (realizowana na terenie Ogródu Żółtego), 2. Rozbudowa kolekcji siedliskowej (realizowana na terenie Ogródu Zielonego, kolekcji siedliskowych z funkcją pola golfowego).

Ad. 1. Do końca roku 2022 zrealizowano większość zadań związanych z założeniem Ogródu Sensorycznego poprzez wykonanie ścieżki sensorycznej w sąsiedztwie CEPiE ŚOB (ścieżki utwardzone o różnorodnych nawierzchniach). W roku 2023 zakończono realizację tej części projektu poprzez wykonanie elementów małej architektury (półka na książki pod chmurką, trejaże dla pnączy) oraz posadzenie 250 szt. roślin.

Ad. 2. W ramach realizacji części związanej z rozbudową siedlisk nasadzono 200 szt. drzew: buk pospolity (100 szt.), lipa drobnolistna (20 szt.), jarząb szwedzki (20 szt.), jarzębina pospolita (30 szt.), klon zwyczajny (10 szt.) oraz jodła pospolita (20 szt.). drzewa posadzono w przygotowanych wcześniej miejscach, zgodnie ze sztuką ogrodniczą i odpowiednio zabezpieczono.

Umowa Dotacji Nr 657/2022/45/OP/wb/D z dnia 20.12.2022. Kwota dofinansowania 75 000,00 zł. Termin zakończenia zadania: 30.11.2023 r.

- "Ogród Kwiatowy Śląskiego Ogródu Botanicznego (etap II). Rozwój szkółki podkładek Kolekcji Sadowniczej Śląskiego Ogródu Botanicznego (etap V). Rozbudowa Kolekcji Roślinnych Śląskiego ogrodu Botanicznego w Ogrodzie Żółtym (etap I)" - zrealizowany na terenie Ogródu Czerwonego (Ogród Kwiatowy i Kolekcja Sadownicza) i Ogródu Żółtego (Kolekcje Roślinne).

W trakcie realizowania zadania rozbudowane zostały:
[1] Ogród Kwiatowy poprzez wzbogacenie i uzupełnienie istniejącej kompozycji o nowe gatunki krzewów i bylin, w tym nowe odmiany róż. Działania związane z rozbudową były bezpośrednią kontynuacją zadania pn.: „Ogród Kwiatowy ŚOB” (etap I), zrealizowanego w 2022 roku. Zakupiono: róże okrywowe w odmianach: ‘Bad Birnbach’, ‘Larissa’, rozchodnik okazały ‘Rosea’, rozchodnik okazały ‘Star Dust’, które posadzono na rosarium oraz werbenę patagońską ‘Violet Blue’, jeżówkę purpurową ‘Vintage Fuchsia’, rudbekię ‘Kissing Smiley’, dzielżan jesienny ‘Salsa’, kalinę japońską, kalinę wonną, które posadzono na rabatach w Ogrodzie Kwietnym.

[2] Szkółka podkładek na terenie Ogródu Botanicznego poprzez dosadzenie nowych podkładek drzew owocowych i zaszczepienie części już rosnących zrazami starych odmian drzew owocowych – do rozdania wśród mieszkańców województwa śląskiego, a przez to ochrony starych odmian drzew owocowych *In situ*.

[3] Kolekcje Roślinne w Ogrodzie Żółtym Śląskiego Ogródu Botanicznego poprzez wzbogacenie i uzupełnienie istniejącej kompozycji (zwłaszcza skarp) o nowe gatunki krzewów oraz bylin, co nadało tym miejscom nowych walorów estetycznych. Miejsca, które objęte były zmianami to istniejąca rabata z roślinami

wrzosowatymi, na której dosadzono m.in.: pięknotkę Bodiniera 'Imperial Pearl', dereń kanadyjski, borówkę wysoką, hortensję ogrodową 'Otaxa', modrzewnicę pospolitą 'Blue Ice', wrzosiec krwisty 'March Seedling', wrzosiec krwisty 'Rubintepich', wrzos pospolity 'Jana' oraz pieris japoński 'Debutante' oraz rabata i cztery skarpy znajdujące się za budynkiem siedziby ŚOB. Na rabacie z wrzosami utworzono obwódkę sadząc: berberys Thunberga w odmianach: 'Concorde' i 'Lime Star' oraz tawułę japońską 'Goldflame'. Na skarpach posadzono róże okrywowe w odmianach: 'The Fairy' i 'Bad Birnbach', jałowiec płożący 'Wiltonii', sosnę kosodrzewinę 'Pumilio', irgę Dammera 'Major' oraz hortensję pnącą. Dodatkowo w celu ograniczenia nadmiernego zachwaszczenia, skarpy zostały zabezpieczone matą kokosową.

Realizowanemu projektowi towarzyszyły zadania dodatkowe dotyczące pielęgnacji posadzonych roślin, a także wymianie starych tablic edukacyjnych na nowe. Powstały 4 nowe tablice o tematyce związanej z Kolekcjami Roślinnymi na Ogrodzie Żółtym m.in.: 1. Rośliny zielarskie, 2. Łąka kwietna, 3. Pnącza, 4. Bór sosnowy. Wszystkie tablice wydrukowano na płytach kompozytowych z okładziną aluminiową typu DIBOND. Dodatkowo w ramach większości ww. zadań dotyczących projektu, zakupiono odpowiednie ilości potrzebnych materiałów i narzędzi ogrodniczych niezbędnych do zabezpieczania i pielęgnacji roślin.

Umowa Dotacji Nr 464/2023/45/OP/wb/D z dnia 30.07.2023. Kwota dofinansowania 35 531,75 zł. Zadanie zakończone 30.12.2023 r.

- "Założenie kolekcji dendrologicznej Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie (etap V). Założenie Kolekcji magnolii (etap I)" – zadanie realizowane na terenie Ogrodu Czerwonego (kolekcja dendrologiczna) i Ogrodu Żółtego (kolekcja magnolii).

Podpisano umowę z WFOŚiGW w Katowicach (07.12.2023 r.) oraz sporządzono plany nasadzeń. Realizację rzeczową całości zadania przewidziano w 2024 roku.

Umowa Dotacji Nr 774/2023/45/OP/wb/D. Kwota dofinansowania 97 250,00 zł.

Termin zakończenia zadania: 30.11.2024 r.

- Realizowane zadania mają na celu rozbudowę istniejących kolekcji oraz zakładanie nowych na terenach dotychczas wstępnie zagospodarowanych.

3. Zadania związane z pielęgnacją kolekcji Śląskiego Ogrodu Botanicznego

- Poza realizacją zadań dofinansowanych w poszczególnych kolekcjach odbywały się niezbędne prace pielęgnacyjne wynikające z ich specyfiki:
- Kolekcje ozdobne: 1) pielęgnacja trawnika, 2) pielęgnacja drzew i krzewów ozdobnych: cięcia formujące i sanitarne, obsypywanie korą, odchwaszczenie, zabezpieczanie palikami, usuwanie wypadów i wykrotów 3) zabiegi pielęgnacyjne traw ozdobnych (cięcie, wyczesywanie, nawożenie, wiązanie w chochoły na okres zimowy) 4) zabiegi pielęgnacyjne bylin (wiosenne

porządkowanie i cięcie bylin po zimie, dzielenie bylin, cięcie przekwitłych kwiatostanów, bieżące prace przy prawidłowym utrzymaniu bylin- podcinanie kwiatostanów bylin ozdobnych z liści, stawianie podpór pod rośliny itp.) 5) pozyskiwanie nasion z przekwitłych bylin; 6) sadzenie bylin; 7) nawożenie nawozami mineralnymi i naturalnymi – kompostem; 8) zabezpieczanie drzew przed zającami i sarnami poprzez instalowanie specjalistycznych osłonek z siatki; 9) zabezpieczenie krzewów i bylin na okres zimowy poprzez odpowiednie wiązanie, wykonywanie chochołów i okrywanie igliwem i agrowłókniną;

- Kolekcja sadownicza: 1) cięcie formujące, odnawiające i sanitarne drzew i krzewów owocowych; 2) szczepienie podkładek (drzew) zrazami pobranymi w wyniku ekspedycji terenowych; 3) pielęgnacja podkładek i szczepów (młodych drzewek) w szkółce poprzez: usuwanie zbędnych pędów, odchwaszczanie, wykonywanie oprysków przeciwko chorobom i szkodnikom; 4) przesadzanie drzew i krzewów w odpowiednio przygotowanych miejscach; 5) nawożenie drzew, krzewów, pnączy i roślin w szkółce nawozami mineralnymi; 6) poprawianie i wykonywanie mocowań drzewek do palików; 7) zabezpieczanie drzew przed zającami i sarnami poprzez instalowanie specjalistycznych osłonek z siatki; 8) zabezpieczenie drzew na okres zimowy.
- Kolekcja Edukacyjna Roślin Energetycznych: 1) wycinanie nadziemnych części roślin energetycznych w celu pobudzenia ich rozrostu;
- Kolekcja Edukacyjna Roślin Uprawnych, Warzywnych i Zielarskich: 1) pielęgnacja trawnika, koszenie; 2) pielęgnacja bylin i ziół posadzonych na podwyższonych, betonowych zagonach; 3) wysiew roślin warzywnych i sadzenie rozsady; 4) produkcja sadzonek niektórych krzewów w tunelu foliowym; 5) pozyskiwanie nasion i wysiew; 6) usuwanie chwastów i ściółkowanie zrębkami; 7) nawożenie nawozami mineralnymi i organicznymi - kompost, gnojówka; 8) cięcie pielęgnacyjne krzewów i bylin; 9) sadzenie bylin i krzewów; 10) zbiór plonów; 11) przygotowanie gleby do spoczynku zimowego 12) zabezpieczanie roślin na okres zimowy (wiązanie traw ozdobnych, zabezpieczanie podwyższonych zagonów).
- Łąka kwietna – przeprowadzono kolejne prace na łące kwietnej: 1) wielokrotnie koszenie (etapami);
- Winnica – na terenie kolekcji przeprowadzono następujące prace: 1) koszenie trawy, chwastów; 2) wiosenne i letnie cięcie winorośli; 3) nawożenie organiczne ProBioEmy; 4) prace pielęgnacyjne polegające na przywiązywaniu winorośli do konstrukcji nośnej; 5) zbiór owoców
- Śląskie kolekcje siedliskowe – w obecnym sezonie wegetacyjnym przeprowadzono prace pielęgnacyjne w istniejącej części oraz prace przygotowawcze w części rozbudowywanej: 1) wyznaczenie terenu pod nasadzenia, dla nasadzeń

planowanych w 2023 i 2022 roku; 2) prace nasadzeniowe – posadzenie 200 drzew rodzimych gatunków liściastych oraz iglastych Polski: buk pospolity – 100 szt., lipa drobnolistna – 20 szt., jarząb szwedzki – 20 szt., jarzębina pospolita – 30 szt., klon zwyczajny – 10 szt., jodła pospolita – 20 szt. (wykopanie dołów, posadzenie, zaprawienie, opalikowanie, zabezpieczenie na zimę), nasadzenia zakończono 10.05.2023; 3) prace porządkowe na terenie kolekcji – cięcie sanitarne, palikowanie; 4) prace inwentaryzacyjne na terenie kolekcji.

Ponadto pracownia zajmowała się bieżącym utrzymaniem pozostałych terenów (to jest łąk, pola uprawnego). Prace polegające na regularnym koszeniu terenów łąkowych (trzy razy w roku) oraz uprawie polowej (uprawa pszenicy: pole poza ogrodzeniem w sąsiedztwie sadów) były wykonywane przez osobę z zewnątrz w ramach umowy barterowej.

4. Udział w seminariach, konferencjach i targach

- udział w XI RHODomanii – Święcie Różaneczników, Arboretum Wojsławice, Ogród Botaniczny Uniwersytetu Wrocławskiego, 24 maja;
- udział 43 Dniach otwartych Drzwi w Mikołowie, Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Mikołowie, 24-25 czerwca;
- udział XXXII Krajowej Wystawie Rolniczej Częstochowa, 2-3 września;
- udział w Dożynkach sołectwa Mokre, Mikołów, 9 września;

5. Organizowane szkolenia

- „Kurs szczepienia drzew owocowych” – organizowany w Radzionkowie (w dniach 25 i 28 marca, w sumie 24 uczestników), dwa 6-godzinne szkolenia dla osób zainteresowanych mające na celu praktyczne zapoznanie się ze szczepieniem drzew owocowych;
- „Tradycyjny sad” - wykład popularnonaukowy w Bibliotece Publicznej w Libiążu (20 uczestników), 6 kwietnia 2023;

6. Współpraca

Pracownia współpracowała z następującymi podmiotami:

- Zespół Szkół w Czerwionce-Leszczyny – organizacja i prowadzenie praktycznej nauki zawodu technik ogrodnik, realizowane od 01.09.2022 do nadal;
- Zespół Szkół Nr 2 Specjalnych im. Marii Grzegorzewskiej w Mikołowie – organizacja i prowadzenie praktycznej nauki zawodu technik ogrodnik, realizowane od 01.09.2018 do nadal

- Zespół Edukacji Wspomagającej w Świętochłowicach – organizacja i prowadzenie praktycznej nauki zawodu technik ogrodnik, realizowane od 01.09.2022 do nadal
- Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Ornontowicach – organizacja i prowadzenie praktycznej nauki zawodu w zawodu ogrodnik, realizowane od 01.09.2023 do nadal
- Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Mikołowie

7. Wydawnictwa

- "O roślinach inaczej. Część 5. Pnącza" Broszura edukacyjna wydana w ramach realizacji projektu „Rozbudowa kolekcji siedliskowej (etap VI). Ogród sensoryczny (etap I)” – nakład 1000 egz. ISBN 978-966695-6-8

ZAKŁAD BIORÓŻNORODNOŚCI

Kierownik: Leszek Trząski

ŚLĄSKI BANK NASION

Kurator: Katarzyna Galej-Ciwiś

1. Główne zadania

1.1 Opracowanie koncepcji zagospodarowania 12 wybranych przestrzeni zielonych w Rudzie Śląskiej na podstawie przeprowadzonych w terenie konsultacji z mieszkańcami.

zleceniodawca - Miasto Ruda Śląska

numer umowy - UM/731/AF/2/WB-W/2023

wartość zlecenia - 49 800,00 zł brutto

okres realizacji - 27 września - 15 grudnia 2023 r.

osoby realizujące zlecenie: Katarzyna Galej-Ciwiś, Ewelina Roszkowska, Agnieszka Szyszka, Marta Malotta, Patryk Bubła

Zlecenie obejmowało wykonanie 12 koncepcji zagospodarowania następujących skwerów i zieleńców znajdujących się w różnych dzielnicach Rudy Śląskiej: zieleniec przy ul. Piastowskiej, skwer przy ul. Dunajewskiego 1, Plac Żwirki i Wigury, zieleniec przy Karola Goduli 28, Park im. A Mickiewicza, skwer przy ul. Orzegowskiej/Hlonda, skwer przy ul. Plac Szkolny, zieleniec przy ul. 1 Maja/Magdziorza, zieleniec przy ul. Różyckiego, skwer przy ul. Kokota/Cynkowa, zieleniec przy Domu Kultury w Bielszowicach oraz zieleniec przy kościele w Bielszowicach. Wymogiem w ramach umowy było przygotowanie koncepcji w sposób umożliwiający Urzędowi Miasta Ruda Śląska o

ubieganie się o środki z Programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego na lata 2021-2027. W koncepcjach należało uwzględnić wytyczne dla dwóch obszarów priorytetowych - FESL.02.15 Ochrona przyrody i bioróżnorodność – ZIT oraz FESL.09.03 Rewitalizacja obszarów miejskich.

Zgodnie z umową, realizację zlecenia rozpoczęto od przeprowadzenia konsultacji z mieszkańcami, społecznikami, pracownikami jednostek Urzędu Miasta oraz innymi osobami zainteresowanymi. Dla każdej z 12 lokalizacji przeprowadzono konsultacje numer 1, mające na celu poznanie oczekiwań i pomysłów zainteresowanych osób a także przedstawienie im informacji dotyczących historii omawianych miejsc, warunków technicznych oraz planów w stosunku do poszczególnych skwerów i zieleńców ze strony Urzędu Miasta. Pierwsze konsultacje obejmowały również wizyty w terenie. Na podstawie wypracowanych wniosków, przygotowane zostały wstępne koncepcje (w wersji papierowej oraz w formie prezentacji), które zaprezentowano podczas drugich konsultacji społecznych. Spotkania te miały na celu przekazanie informacji na temat lokalizacji planowanych stref (komunikacyjnej, rekreacyjnej, przyrodniczej itd.), doboru gatunków roślin do nasadzeń oraz małej architektury. Przygotowane koncepcje spotkały się z bardzo dobrym odbiorem zarówno ze strony mieszkańców jak i pracowników urzędu Miasta oraz jednostek mu podległych. Po niewielkich korektach, na ich podstawie opracowano ostateczne wersje poszczególnych koncepcji, zawierające informacje dotyczące nasadzeń, małej architektury oraz szacunkowych kosztów. Podsumowaniem zlecenia było zaprezentowanie wszystkich 12 koncepcji podczas spotkania w sali Stacji Biblioteka w Rudzie Śląskiej, na którym obecni byli mieszkańcy, społecznicy i decydenci, na czele z Zastępcą Prezydenta Miasta Ruda Śląska, Panią Aleksandrą Skowronek. Finalizacja zlecenia objęła przekazanie 15 grudnia 2023 r. do Urzędu Miasta Ruda Śląska wersji papierowej oraz cyfrowej następujących dokumentów: 12 koncepcji zagospodarowania, 12 koncepcji zagospodarowania w wersji dostępnej cyfrowo, 12 plansz koncepcyjnych, zbiorcze sprawozdanie z konsultacji społecznych.

1.2 Zbiór nasion z terenu ŚOB w Mikołowie

W 2023 roku kontynuowano zbiór nasion gatunków flory Polski z kolekcji ŚOB w Mikołowie, które będą przechowywane w Śląskim Banku Nasion (po wcześniejszym oczyszczeniu i poddaniu testom kiełkowania) i udostępniane zainteresowanym instytucjom na podstawie *index seminum* (zebrano nasiona m. in. następujących gatunków.: sasanka zwyczajna (*Pulsatilla vulgaris*), orlik pospolity (*Aquilegia vulgaris*), bodziszek żałobny (*Geranium phaeum*), jastrzębiec pomarańczowy (*Pilosella aurantiaca*), pierwiosnek lekarski (*Primula veris*), wiązówka bulwkowa (*Filipendula vulgaris*), goździk siny (*Dianthus gratianopolitanus*), naparstnica zwyczajna (*Digitalis grandiflora*), pierwiosnek bezłodygowy (*Primula vulgaris*), zawilec wielkokwiatowy (*Anemone sylvestris*), driakiew gołębia (*Scabiosa columbaria*), smagliczka pagórkowa (*Alyssum montanum*), pierwiosnek wyniosły (*Primula elatior*).

2. Pozostałe zadania i aktywności

- pielęgnacja założonej w 2022 roku dzięki dofinansowaniu ze środków WFOŚiGW w Katowicach kolekcji ozdobnych bylin Polskich (etap I) - dosadzanie nowych gatunków, zbiór nasion, przycinanie żywopłotu bukowego i wiązowego, pielienie.
- współpraca z Wydziałem Biologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Łódzkiego - udostępnienie 16 próbek nasion gatunków rzadkich i chronionych na potrzeby badań Katedrze Geobotaniki i Ekologii Roślin. Nasiona zostaną wykorzystane do celów naukowych i edukacyjnych związanych z działalnością Ogródu Dydaktyczno-Doświadczalnego tej Katedry;
- wsiedlenie sadzonek 2 gatunków rzadkich na terenie Parku Gródek w Jaworznie oraz na Ogrodzie Żółtym w Mikołowie w ramach projektu "Zwiększenie przepustowości oraz rozszerzenie oferty edukacyjnej Śląskiego Ogródu Botanicznego w Mikołowie i Radzionkowie oraz Geosfery w Jaworznie poprzez rozbudowę terenowej infrastruktury edukacyjnej oraz utworzenie edukacyjnych kolekcji ochrony ex situ";
- przejęcie na stan Śląskiego Banku Nasion próbek nasion gatunków rzadkich i chronionych przekazanych przez Leśny Bank Genów Kostrzyca. Przekazano 9 próbek przechowywanych w temp. -24°C oraz 3 próbki przechowywane w warunkach kriogenicznych.
- w grudniu 2023 r. została podpisana umowa na realizację zlecenia dla Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na wykonanie przez ŚOB usługi edukacyjno-promocyjnej (wykonanie 9 ogrodów deszczowych wraz z nasadzeniami oraz z przeprowadzeniem zajęć edukacyjnych) w ramach pilotażowego programu Metropolitalne Ogrody Deszczowe w obszarze Górnośląsko-Zagłębiowskiej, o wartości 112 140,00 PLN. Zlecenie ma zostać zrealizowane do 31 maja 2024 roku.
- Udział w inwentaryzacji:
 - drzew i krzewów na terenie parku Planty w Mikołowie
 - przyrodniczej na obszarze Łazisk Górnych planowanym pod budowę linii kolejowej nr 70 (CPK)
 - przyrodniczej na terenie Kijowej Góry w Będzinie
- Konserwacja urządzeń w laboratorium (przeglądy, wymiana filtrów i olejów, dostawy azotu itp.), pielęgnacja roślin w pokoju hodowlanym oraz zielonej ściany w budynku CEPiE;

3. Konferencje, szkolenia, wydawnictwa, stażyści

- szkolenie "Zmiany w Przepisach ISTA oraz wybrane zagadnienia oceny nasion", zorganizowane przez Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin - Państwowy Instytut Badawczy; 9 marca 2023, on-line;
- udział w debacie obywatelskiej "Dajmy drzewom prawo", zorganizowanej przez Fundację EkoRozwój; 3-4 lutego 2023, Julinek;
- udział w wizycie studyjnej w Lichtensteinie w ramach projektu „Mikołów dla klimatu”, 25-27 czerwca 2023, Vaduz;
- udział w uroczystym otwarciu Centrum Edukacji Ekologicznej Egzotarium w Sosnowcu; 4 grudnia 2023;
- przygotowanie broszury edukacyjnej "Banki nasion w ochronie przyrody";
- wykład i warsztaty z doboru rodzimych gatunków do ogrodów przydomowych w ramach miejskich spotkań dla mieszkańców - projekt Mikołów dla klimatu" (marzec)
- stażyści w 2023 roku: Maja Wieczorek (Uniwersytet Śląski), Martyna Straszak (Uniwersytet Śląski), Jacek Futrzyński (Uniwersytet Śląski)

JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY W RADZIONKOWIE

PRACOWNIA KOLEKCJI SIEDLISKOWYCH

Kurator: Agata Smieja

Pracownia Kolekcji Siedliskowych sprawuje nadzór nad kolekcjami w Śląskim Ogródku Botanicznym w Radzionkowie: siedliskowymi (zbiorowiska łąk trzęślicowych, uchych wrzosowisk, muraw i zarośli kserotermicznych, muraw psammofilnych) oraz tematycznymi (sadowniczą, roślin ozdobnych, miódodajnych, dendrologiczną, paproci). Prowadzi również działalność edukacyjną w ramach funkcjonowania Regionalnej Stacji Edukacji Ekologicznej oraz bierze udział w wydarzeniach zewnętrznych. W roku 2023 kontynuowano monitoring siedlisk przeniesionych z terenu MPL "Katowice" w Pyrzowicach oraz współpracę z Instytutem Fizjologii Roślin w prowadzeniu badań nad wpływem ocieplenia klimatu na zbiorowiska łąkowe.

W 2023 realizowano projekt dofinansowany przez WFOŚiGW w Katowicach pn. „Rozbudowa kolekcji roślinnych Śląskiego Ogródku Botanicznego w Radzionkowie (etap VII) (umowa nr 445/2023/45/OP/wb/D z dnia 25.07.2023, dofinansowanie - 40 108,00 zł, termin zakończenia 30.11.2023). W ramach projektu rozbudowano kolekcję roślin ozdobnych o byliny zadarniające - 1725 sztuk sadzonek. Wzbogacono różnorodność istniejących kolekcji o nowe gatunki roślin i ich odmiany - nasadzono 823 sztuk sadzonek zakupionych w szkółkach, głównie bylin (gatunki flory rodzimej, gatunki botaniczne

innych regionów świata, kultywary uprawne w odmianach), a także pnączy, krzewów oraz drzew – łącznie 78 taksonów reprezentujących 39 rodzajów, w tym 11 nowych dla ogrodu botanicznego. Z wysiewu, w ramach namnażania we własnym zakresie, uzyskano 1000 szt. 30 gatunków flory rodzimej w tym 25 gatunków uznanych za rzadkie lub objęte ochroną prawną. Zakupiono sprzęt ogrodniczy i środki do pielęgnacji ogrodu.

Jak co roku podjęto działania związane z ochroną starych odmian drzew owocowych. Wiosną przeprowadzono akcję informacyjną, pozyskano zrazy zarówno od ludzi prywatnych jak i z sadu zachowawczego Śląskiego Ogródu Botanicznego w Mikołowie. Zaszczepiono 1114 podkładek (zakupionych w ramach dofinansowania), które zasadzono w szkółce i pielęgnowano do jesieni. Przyjęte 862 zaszczepione drzewka rozdano osobom prywatnym i różnego typu instytucjom (szkoły, przedszkola, ogród botaniczny w Zabrze).

Poza realizacją zadań dofinansowanych w poszczególnych kolekcjach odbywały się niezbędne prace pielęgnacyjne wynikające z ich specyfiki, a także niezbędne prace w pasiece ogrodu.

W ramach działalności statutowej wyhodowano z nasion (pozyskanych z natury oraz w ramach wymiany między ogrodami z Index Seminum) lub namnożono z części wegetatywnych i nasadzono w kolekcjach terenowych ogrodu 1680 sadzonek roślin rodzimych oraz ozdobnych.

Zebrano i oczyszczono nasiona z 92 gatunków roślin ze stanowisk naturalnych oraz z kolekcji ogrodowych. Przygotowano Index Seminum (nasiona 59 gatunków).

REGIONALNA STACJA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ W ŚLĄSKIM OGRODZIE BOTANICZNYM W RADZIONKOWIE

Realizowane zadania:

1. Edukacja

Kierownik edukacji: Julia Góra

W roku 2023 w Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Radzionkowie realizowano umowy związane z edukacją dzieci i młodzieży: Warsztaty edukacji ekologicznej i przyrodniczej ŚOB 2022-2023 oraz 2023-2024 (dofinansowanie WFOŚiGW w Katowicach, umowa nr: 565/2022/45/EE/ee/D), Kampania na rzecz adaptacji do zmian klimatu "Śląsk dla Klimatu" (dofinansowanie WFOŚiGW w Katowicach, umowa nr: 68/2023/45/EE/ee/D) i zadanie dofinansowane przez Gminę Radzionków (umowa nr KE.272.5.2023 oraz KE.272.7.2023). Prowadzono również edukację we własnym zakresie oraz we współpracy z TP ŚOB. Na terenie Ogródu Botanicznego w Radzionkowie odbyły się także wycieczki GZM w lipcu 2023.

1.1 Realizacja warsztatów edukacyjnych

- Zajęcia współfinansowane przez WFOŚiGW w Katowicach: 2430 uczestników (warsztaty dla szkół) oraz 2140 uczestników (Śląski Kalendarz Ekologiczny)
- Edukacja Miast dla Miasta Radzionków: 350 uczestników,
- Zajęcia prowadzone przez Towarzystwo Przyjaciół Śląskiego Ogrodu Botanicznego: 5469 uczestników, Doświadczalnia Przyrody 2022/2023 oraz 2023/2024 - 21 oraz 25 osób
- Warsztaty dofinansowane przez Gminę Radzionków w ramach programu Czyste Powietrze pt. "Cała prawda o smogu - mam prawo do czystego powietrza" dofinansowane przez Gminę Radzionków (prowadzący: Łukasz Nicewicz): 25 warsztatów, udział wzięło 407 osób /październik-grudzień 2023 r./
- Letnie spacer z przewodnikiem dofinansowane przez Gminę Radzionków (w każdy wtorek oraz czwartek lipca i sierpnia) - 18 wycieczek, udział wzięło 375 osób

1.2. Wydarzenia edukacyjne

- W roku 2023 w Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Radzionkowie realizowano umowy związane z edukacją dzieci i młodzieży: Warsztaty edukacji ekologicznej i przyrodniczej ŚOB 2022-2023 (dofinansowanie WFOŚiGW w Katowicach, umowa nr: 565/2022/45/EE/ee/D),
- Zimowe Ptakoliczenie 30.01.2022
- 24 I 2023 Ferie w Ogrodzie - dwa warsztaty "My się zimy nie boimy", "Świat pod mikroskopem" (Sandra Kempa, Magdalena Maślak)
- 25 I 2023 Ferie w Ogrodzie - warsztaty "My się zimy nie boimy", "Świat pod mikroskopem" (Sandra Kempa, Magdalena Maślak)
- 29 I 2023 Zimowe Ptakoliczenie, prowadząca: Karolina Skorb
- 28 III 2023 Kurs Szczepienia Drzew Owocowych
- Szczepienie drzew owocowych: zaszczepiono 1114 podkładek,
- Mistrzostwa Śląska w Orientacji Precyzyjnej, które odbędą się w dniach 15 i 16 IV 2023
- 20 V 2023 oraz 18.XI. 2023 Kurs Analizy Pyłkowej organizowany przez SPIN UŚ
- 21 V 2023 Zebranie Związku Pszczelarzy
- 28 V 2023 Charytatywny Festyn dla Agatki /Radzionków-Rojca/ - stoisko ŚOB
- 3 VI 2023 VII Eco Cidry Cross - cykliczna impreza biegowa organizowana na terenie ogrodu botanicznego przez stowarzyszenie "Cidry Lotajom"
- 4 VI 2023 III Cider Cup wyścig MTB XCO
- 2 VII 2023 Wycieczki "Nie bój się Beboka" (x4) w ramach Święta Metropolii GZM
- Wakacyjne spotkania w Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Radzionkowie - cykl 19 spotkań z przyrodnikami, zadanie dofinansowane przez Gminę Radzionków
- 2 IX 2023 Zakończenie lata w Geosferze - stoisko edukacyjne

- 6 IX 2023 - Targi Zajęć Pozalekcyjnych, Bytom-Miechowice - stoisko edukacyjno-informacyjne (Julia Góra, Sandra Kempa)
- 23 IX 2023 Śląska Liga Biegowa III Edycja - Bieg Pierwszy (teren ogrodu botanicznego)
- 25 XI 2023 Warsztaty ekologiczne "Zero Waste" - współpraca z Referatem Ekologii UM Radzionków
- 2 XII 2023 Warsztaty ekologiczne "Jak zadbać o rower przed zimą" - współpraca z Referatem Ekologii UM Radzionków

1.3. Organizowane/współorganizowane kursy, szkolenia, spotkania

- Kurs szczepienia drzew owocowych (28 III 2023 współorganizowane z Towarzystwem Przyjaciół Śląskiego Ogrodu Botanicznego i Pracownią Kolekcji Naukowych, Zachowawczych i Ozdobnych).
- Kurs Analizy Pyłkowej Spin UŚ 20 V 2023 oraz 18 X. 2023 (współorganizacja)

2. Realizowane/współrealizowane projekty

- Warsztaty edukacji ekologicznej i przyrodniczej ŚOB 2022-2023 oraz 2023-2024 (dofinansowane przez WFOŚiGW w Katowicach)
- Rozbudowa kolekcji roślinnych Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie (etap VII) (dofinansowane przez WFOŚiGW w Katowicach)
- Wygrany projekt pn. "Pocztówka ze Śląska", dofinansowanie Fundacja Santander Bank w ramach programu grantowego „Tu Mieszkam, Tu Zmieniam EKO”, czas realizacji od listopada 2023 r.

3. Zlecenia zewnętrzne

- Przeprowadzenie warsztatów na zlecenie Gminy Radzionków (Edukacja ekologiczna dla Gmin, umowa nr KE.272.5.2023)
- wykonanie prac ogrodniczych w kolekcji ex situ przy dyrekcji Ojcowskiego Parku Narodowego (na zlecenie Pracownia Gleba Grzegorz Bojda, umowa nr 19/2020/R)
- Wykład dla EkoKraina - Bioróżnorodność, zespół deficyty natury i rozwój zrównoważony - 01.12.2023

4. Stażyści i praktykanci

Praktyki zawodowe:

- Uczniowie Technikum nr 4 w Bytomiu - Technik fotografii i multimediiów - 6 osób

5. Konferencje naukowe, publikacje

- Przyroda Radzionkowa. Ukryte piękno ziemi radzionkowskiej. Praca zbiorowa pod redakcją Teresy Bryś-Szczygieł, Radzionków 2023 (Julia Góra)

- 22 IV 2023 Festiwal Edukacyjny "Nowe Inspiracje" Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli "WOM" w Katowicach,
- Śląskie Forum Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych - Przyrodnicy razem - doświadczalnie" - 22 IV 2023
- 18 XI 2023 Konferencja "W (nie)mocy neuroróżnorodności". Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli "WOM" w Katowicach- udział czynny
- 07 XI 2023 - Drzewa w mieście - konferencja Polskiej Szkoły Dendrologii i Arborystyki - udział bierny
- 14 VI 2023 - Ogólnopolska Konferencja Ogródów Botanicznych i Arboretów organizowana w ramach 51. Zjazdu Ogródów Botanicznych i Arboretów w Polsce - udział bierny

6. Rozbudowa i pielęgnacja kolekcji roślinnych w Ogrodzie botanicznym

W 2023 roku realizowane były następujące zadania związane z rozbudową i pielęgnacją Śląskiego Ogródu Botanicznego w Radzionkowie:

- monitoring oraz pielęgnacja (nawadnianie, koszenie, usuwanie niepożądanych gatunków roślin, usuwanie podrostu drzew) przeniesionych zbiorowisk roślinnych z terenu MPL Katowice w Pyrzowicach oraz realizacja projektu z Instytutem Fizjologii Roślin PAN
- rozbudowa kolekcji roślin ozdobnych i dendrologicznych, w tym rozbudowa ogrodu skalnego (kontynuacja projektu z 2020 roku - utrzymanie trwałości);
- bieżąca pielęgnacja i wzbogacanie kolekcji siedliskowych o gatunki roślin pozyskane z natury;
- namnażanie roślin do bieżących projektów i zasilania kolekcji w Ogrodzie.

Opracowanie jest wynikiem pracy zbiorowej pracowników Śląskiego Ogródu Botanicznego - Związku Stowarzyszeń.

ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY
- ZWIĄZEK STOWARZYSZEŃ

SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI
STATUTOWEJ W ROKU
2024

Mikołów, 2025

Spis treści

INFORMACJE OGÓLNE	5
JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ POD NAZWĄ "ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY"	5
SKŁAD ZARZĄDU ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO – ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ	5
POSIEDZENIA ZARZĄDU W ROKU SPRAWOZDAWCZYM	5
SKŁAD KOMISJI REWIZYJNEJ ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO – ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ	6
WALNE ZGROMADZENIA CZŁONKÓW ZWOŁANE W ROKU SPRAWOZDAWCZYM	6
DYREKCJA OGRODU BOTANICZNEGO	6
RADA NAUKOWA	6
PRACOWNICY ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO - ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ	7
STAŻYŚCI I PRAKTYKANCI	7
WOLONTARIAT	8
KURSY I SZKOLENIA	8
KONTROLE NA TERENIE ŚOB W ROKU SPRAWOZDAWCZYM	8
UTRZYMANIE INFRASTRUKTURY ZARZĄDZANEJ PRZEZ ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY – ZWIĄZEK STOWARZYSZEŃ	9
1. Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej ŚOB	9
2. Budynek techniczno-socjalny przy ul. Zamkowej 2	9
3. Utrzymanie infrastruktury towarzyszącej kolekcji roślin ozdobnych	9
4. Regionalna Stacja Edukacji Ekologicznej w Radzionkowie i infrastruktura towarzysząca	9
5. Regionalna Stacja Edukacji Ekologicznej w Radzionkowie i infrastruktura towarzysząca kolekcjom terenowym	10
KORZYSTANIE Z UPRAWNIEN I DZIAŁALNOŚĆ ZLECONA PRZEZ ORGANY ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ	10
OGRÓD JAKO JEDNOSTKA NAUKOWA	10
WSPÓŁPRACA	12
CZŁONKOSTWO W ORGANIZACJACH MIĘDZYNARODOWYCH	12
OTWARCIE OGRODU I SZACOWANA LICZBA ODWIEDZAJĄCYCH	13
BIURO PROMOCJI I INFORMACJI	13
TELEWIZJA, RADIO, MAGAZYNY I GAZETY	13
SERWISY INTERNETOWE	14
WYWIADY, ARTYKUŁY, PROGRAMY TELEWIZYJNE	14
MEDIA SPOŁECZNOŚCIOWE	16
STRONA WWW	17
ORGANIZACJE I INSTYTUCJE WSPIERAJĄCE PROMOCJĘ WYDARZEŃ W OGRODZIE	18
BIURO DS. PROJEKTÓW I WNIOSKÓW	18
POZYSKIWANIE FUNDUSZY ZEWNĘTRZNYCH	18
PROJEKTY REALIZOWANE W POWOŁANYCH ZESPOŁACH	21
DZIAŁ EDUKACJI	24
PRACOWNIA EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ	24

1. Realizacja warsztatów	24
2. Półkolonie	25
3. Programy edukacyjne	25
4. Projekty	25
5. Pozostałe działania	26
6. Udział w konferencjach, szkoleniach i webinarach	27
7. Wydawnictwa edukacyjne	27
8. Infrastruktura	28
PRACOWNIA ŚLĄSKIEGO KALENDARZA EKOLOGICZNEGO	28
1. Śląski Kalendarz Ekologiczny	28
2. Akcje edukacyjno-ekologiczne.	29
3. Udział pracowników ŚKE w konferencjach, szkoleniach, wydarzeniach zewnętrznych	29
4. Partnerzy i instytucje współpracujące z ŚKE	30
5. Nagrody	30
6. Projekt edukacyjny w zakresie zachowania bioróżnorodności – Śląski Kalendarz Ekologiczny	31
DZIAŁ NAUKI	31
PRACOWNIA STUDIÓW NAD SYSTEMAMI ADAPTACYJNYMI	31
PRACOWNIA KOLEKCJI NAUKOWYCH, ZACHOWAWCZYCH ORAZ OZDOBNYCH	31
1. Pracownicy	32
2. Realizowane zadania	32
3. Zadania związane z pielęgnacją kolekcji Śląskiego Ogrodu Botanicznego	35
4. Udział w seminariach, konferencjach i targach	37
5. Organizowane szkolenia	37
6. Współpraca	37
7. Wydawnictwa	37
ZAKŁAD BIORÓŻNORODNOŚCI	37
ŚLĄSKI BANK NASION	37
1. Główne zadania	38
2. Pozostałe zadania i aktywności	39
3. Konferencje, szkolenia, wydawnictwa, stażyści	39
PRACOWNIA KOLEKCJI SIEDLISKOWYCH	40
REGIONALNA STACJA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ W ŚLĄSKIM OGRODZIE BOTANICZNYM W RADZIONKOWIE	41
1. Edukacja	41
1.1 Realizacja warsztatów edukacyjnych	41
2. Wydarzenia edukacyjne	42
3. Organizowane/współorganizowane kursy, szkolenia, spotkania	43
4. Realizowane/współrealizowane projekty	43
5. Zlecenia zewnętrzne	43
6. Stażyści i praktykanci	43
7. Konferencje naukowe, publikacje	43

INFORMACJE OGÓLNE

Śląski Ogród Botaniczny z siedzibą w Mikołowie przy ul. Sosnowej 5, 43-190 Mikołów, zarejestrowany w Sądzie Rejonowym Katowice-Wschód, Wydział VIII Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000163011, istnieje od 2003 roku jako związek stowarzyszeń. W jego skład wchodzi: Województwo Śląskie, Polska Akademia Nauk, Uniwersytet Śląski, Powiat Mikołowski, Gmina Mikołów, Gmina Radzionków, Gmina Racibórz, Gmina Jaworzno, Gmina Lyski, Towarzystwo Przyjaciół Śląskiego Ogrodu Botanicznego, Stowarzyszenie Wspólnota, Stowarzyszenie Golf Park Mikołów. Związek ten ma formułę otwartą dla innych samorządów, stowarzyszeń i instytucji naukowych. W 2006 roku instytucja otrzymała zezwolenie Ministra Środowiska na prowadzenie Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie, a w roku 2010 zezwolenie Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska na prowadzenie Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie. Od 15 marca 2010 roku organizacja posiada również status organizacji pożytku publicznego (OPP). Związek Stowarzyszeń działa pod następującymi numerami Polskiej Klasyfikacji Działalności: główny PKD - 94.99.Z (działalność pozostałych organizacji członkowskich, gdzie indziej niesklasyfikowana), pomocniczy PKD - 91.04.Z (działalność ogrodów botanicznych i zoologicznych oraz obszarów i obiektów ochrony przyrody).

JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ POD NAZWĄ "ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY"

Śląski Ogród Botaniczny – Związek Stowarzyszeń tworzy dwie jednostki organizacyjne:

- Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie
- Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie

SKŁAD ZARZĄDU ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO – ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ

- dr Gabriel Tobor – prezes zarządu
- dr Stanisław Piechula – I wiceprezes zarządu
- dr hab. Damian Absalon, prof. UŚ – II wiceprezes zarządu
- mgr inż. Eugeniusz Wycisło – członek zarządu
- Remigiusz Kuś – członek zarządu
- [kadencja 2023-2026]

Funkcja członka zarządu nie wiąże się z pobieraniem wynagrodzenia, jest pełniona społecznie.

POSIEDZENIA ZARZĄDU W ROKU SPRAWOZDAWCZYM

Liczba spotkań: 2, łączna liczba podjętych uchwał: (9)

14.06.2024 r. nr 106 (8)

15.11.2024 r. nr 107 (1)

SKŁAD KOMISJI REWIZYJNEJ ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO – ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ

- Grażyna Nazar – przewodnicząca Komisji Rewizyjnej
 - Karina Tytko – sekretarz Komisji Rewizyjnej
 - Grzegorz Gryt – członek Komisji Rewizyjnej
- [kadencja 2023-2026]

WALNE ZGROMADZENIA CZŁONKÓW ZWOŁANE W ROKU SPRAWOZDAWCZYM

[Skład Prezydium WZC: Michał Rupik – przewodniczący, Ewa Owczarek-Nowak – zastępca przewodniczącego, Damian Matynia – sekretarz].

Liczba spotkań: 2, łączna liczba podjętych uchwał: (11)

- XLI Walne Zgromadzenie ZS ŚOB – 21.06.2024 r. (10)
- XLII Walne Zgromadzenie ZS ŚOB – 18.11.2024 r. (1)

DYREKCJA OGRODU BOTANICZNEGO

Dyrektor

dr Paweł Kojs

Zastępca dyrektora ds. naukowo-dydaktycznych

dr Leszek Trząski

Zastępca dyrektora ds. administracyjno-technicznych

Patryk Bubła

Zastępca dyrektora ds. Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie

dr Magdalena Maślak

RADA NAUKOWA

Przewodniczący:

- prof. dr hab. Arkadiusz Nowak

Z-ca Przewodniczącego:

- dr hab. Justyna Wiland-Szymańska, prof. UAM

Z-ca Przewodniczącego:

- dr hab. inż. Małgorzata Jastrzębska, prof. PŚ

Sekretarz:

- mgr Damian Matynia

Pozostali członkowie:

- dr hab. Damian Absalon, prof. UŚ

- dr Agnieszka Babczyńska, prof. UŚ

- mgr Agnieszka Chećko

- prof. dr hab. Andrzej Czyłok

- dr hab. Joanna Jura-Morawiec, prof. PAN

- dr Paweł Kojs

- dr inż. Czesław Kozioł

- dr Dorota Mańkowska

- dr Magdalena Maślak
- dr inż. Marian Pigan
- dr hab. Marta Pogrzeba, prof. IETU
- mgr inż. Hanna Pompa-Obońska
- prof. dr hab. Jerzy Puchalski
- dr Agata Smieja
- prof. dr hab. Andrzej Szlęk
- dr Grażyna Szymczak
- prof. dr hab. Barbara Tokarska-Guzik
- dr Leszek Trząski
- prof. dr hab. Wiesław Włoch
- dr Agnieszka Zawisza-Raszka

[kadencja 2023-2026]

PRACOWNICY ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO - ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ

STAN ZATRUDNIENIA W ROKU 2024 - STAN NA 31.12.2024

Liczba zatrudnionych osób w oparciu o umowę o pracę	36
Liczba etatów	32,50
Liczba zatrudnionych w oparciu o umowy cywilno - prawne	59

STAŻYŚCI I PRAKTYKANCI

Mikołów:

Staże: brak

Praktyki zawodowe:

- Zespół Edukacji Wspomagającej w Świętochłowicach – praktyczna nauka zawodu w zawodzie ogrodnik, 1 uczennica do 27.06.2024 r.
- Zespół Szkół nr 2 Specjalnych im. Marii Grzegorzewskiej w Mikołowie - praktyczna nauka zawodu, 7 uczniów
- Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Ornontowicach – praktyka zawodowa w zawodzie technik architektury krajobrazu, 1 uczeń
- Zespół Szkół w Czerwionce-Leszczyny – praktyczna nauka zawodu w zawodzie ogrodnik, 1 uczeń
- Uniwersytet Gdański, kierunek ochrona przyrody – praktyka zawodowa, 1 student
- Studenci Wydziału Biotechnologii i Ogrodnictwa Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie - praktyka zawodowa – 2 studentów

Radzionków:

Praktyki zawodowe

- Uczniowie Technikum nr 4 w Bytomiu - Technik fotografii i multimediiów - 4 osoby

WOŁONTARIAT

W 2024 r. zawarto w Ogrodzie 21 porozumień o współpracę w ramach wolontariatu. 3 osoby po raz pierwszy nawiązały współpracę z Ogrodem, a 18 osób kontynuowało współpracę rozpoczętą w latach uprzednich. Zdecydowana większość wolontariuszy wspierała działania Pracowni Śląskiego Kalendarza Ekologicznego w ramach projektu: Kampanii na rzecz różnorodności biologicznej "Bioróżnorodność - Fundament Natury", którego realizacja została dofinansowana ze środków WFOSiGW w Katowicach. Działalność wolontariuszy w tym zakresie dotyczyła głównie zadań związanych z przygotowaniem i przeprowadzeniem warsztatów dla dzieci i młodzieży w ramach świąt. Ponadto wolontariusze wspierali Pracownię Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej w zakresie organizowanych warsztatów, gier terenowych i półkolonii. Kilkoro wolontariuszy zaangażowało się w działania związane z pielęgnacją roślin w Ogrodzie, prace terenowe oraz przygotowanie dokumentacji zdjęciowej kolekcji roślin Ogródu. W okresie od stycznia do grudnia 2024 r. wolontariusze przepracowali na rzecz Ogródu łącznie 602 godziny.

KURSY I SZKOLENIA PRACOWNIKÓW ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO

- Szkolenie z zakresu środków ochrony roślin organizowane online przez Instytut Ogrodnictwa – Państwowy Instytut Badawczy pt. „Nowe rozwiązania w zwalczaniu agrofagów w obliczu redukcji dozwolonych substancji aktywnych ŚOR” - grudzień 2024 (Paweł Wójcik, Marta Tudruj).

KURSY I SZKOLENIA ORGANIZOWANE PRZEZ ŚOB-ZS

- 18.03.2024. Kurs szczepienia drzew owocowych. (Radzionków, współpraca PKNZiO Mikołów);

KONTROLE NA TERENIE ŚOB W ROKU SPRAWOZDAWCZYM

- 28.08.2024 – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach, Oddział w Pszczynie - kontrola dokumentów u podmiotu profesjonalnego (ŚOB) z upoważnieniem do wydawania paszportów
- bieżące kontrole w budynku RSEE, Radzionków - przegląd instalacji przeciwpożarowej (oświetlenie ewakuacyjne, wyłącznik główny), gaśnic, przewodów kominowych spalinowych i wentylacyjnych, klimatyzacji, budowlany, system detekcji gazu Gazex

UTRZYMANIE INFRASTRUKTURY ZARZĄDZANEJ PRZEZ ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY – ZWIĄZEK STOWARZYSZEŃ

1. Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej ŚOB

Budynek Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej. W 2024 roku przeprowadzono przegląd roczny związany z funkcjonowaniem i stanem budynku Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej. Stan budynku określa się jako dobry. Przeprowadzono remont 5 pomieszczeń biurowych (malowanie, wymiana oświetlenia). Liczne niewielkie spękania i rysy pojawiające się głównie w nowej części budynku – do usunięcia podczas prac związanych z malowaniem pomieszczeń.

Budynek byłej wartowni – stan dobry. Budynek gastronomiczny przy placu zabaw wyłączony z użytkowania ze względu na stan techniczny. Budynek wymaga kapitalnego remontu.

Plac zabaw przy CEPiE – stan dobry wykonano niezbędne remonty i wymiany elementów drewnianych. Stan ścieżek oraz małej architektury jest dobry. Ławki są na bieżąco konserwowane. Kostka brukowa na terenie parkingów wykazuje zużycie i w najbliższym czasie będzie wymagała naprawy.

2. Budynek techniczno-socjalny przy ul. Zamkowej 2 - w 2024 przekazano do zasobów ZGL

3. Budynek techniczno-socjalny przy ul. Grudniowej 2

W 2024 przeprowadzono odnowienie wewnątrz budynku w postaci wyczyszczenia ścian i pomalowania wszystkich pomieszczeń. Prac remontowych wymagają również pomieszczenia garażowe. Stan pomieszczeń garażowych jest niezadowolający, stan wewnątrz wymaga kompleksowego remontu wraz z założeniem całej instalacji elektrycznej, ponieważ nie posiada podłączenia do prądu. Budynki garażowe należy dostosować, tak aby posiadały osobne pomieszczenie na: środki ochrony roślin; do magazynowania paliw do maszyn obsługujących ogród; pomieszczenie do obróbki drewna; pomieszczenie do drobnej naprawy maszyn.

4. Utrzymanie infrastruktury towarzyszącej kolekcji roślin ozdobnych

Na terenie Kolekcji Roślin Ozdobnych znajdują się elementy infrastruktury towarzyszącej w postaci m.in. małej architektury. Stan takich elementów jak: altany, kosze na śmieci, ławki – wymagają drobnych napraw oraz ponownego zakonserwowania. Brama wejściowa nr. 5 wymaga wymiany elementów drewnianych. Pomosty drewniane wymagają generalnego remontu - obecnie ze względów bezpieczeństwa są zamknięte dla zwiedzających. Utrzymanie infrastruktury kolekcji roślin ozdobnych to także utrzymanie układu komunikacyjnego, który wymaga dużych nakładów finansowych do poprawy całej nawierzchni. Nadal kolekcje nie posiadają infrastruktury sanitarnej.

5. Regionalna Stacja Edukacji Ekologicznej w Radzionkowie i infrastruktura towarzysząca kolekcjom terenowym

Budynek co roku przechodzi wymagane przeglądy, na bieżąco prowadzone są prace konserwatorskie związane z jego użytkowaniem, podobnie z małą infrastrukturą Ogródu – naprawiane są ławki, schody, poręcze.

KORZYSTANIE Z UPRAWNIEN I DZIAŁALNOŚĆ ZLECONA PRZEZ ORGANY ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

W roku sprawozdawczym organizacja nie korzystała ze zwolnień z opłat sądowych, skarbowych i innych zwolnień w odniesieniu do prowadzonej przez nią działalności pożytku publicznego. Nie korzystano również z uprawnień do nabycia na szczególnych warunkach prawa użytkowania nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, zgodnie z art. 24 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2020 poz. 1057). Nie korzystano także z prawa do nieodpłatnego informowania przez jednostki publicznej radiofonii i telewizji o prowadzonej działalności nieodpłatnej pożytku publicznego, zgodnie z art. 23a ust. 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz.U. 2020 poz. 805). W okresie sprawozdawczym organizacja nie realizowała zadań zleconych przez organy jednostek samorządu terytorialnego czy organy administracji rządowej lub państwowe fundusze celowe.

OGRÓD JAKO JEDNOSTKA NAUKOWA

Decyzją z dnia 7 lutego 2006 r. Minister Środowiska zezwolił związkowi stowarzyszeń Śląski Ogród Botaniczny na prowadzenie ogrodu botanicznego w Mikołowie zgodnie z zapisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, nakładającymi m.in. obowiązek prowadzenia działalności naukowej i upowszechniania wiedzy. Natomiast decyzją z dnia 14 października 2010 Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska zezwolił na prowadzenie ogrodu botanicznego w Radzionkowie. W dniu 29 marca 2017 roku, w związku z rozszerzeniem działalności, Śląski Ogród Botaniczny uzyskał zmianę decyzji Ministra Środowiska poprzez zmianę jej sentencji w zakresie dotyczącym powierzchni oraz numeracji działek, na których znajduje się Ogród. Podobną zmianę w odniesieniu do ogrodu botanicznego w Radzionkowie otrzymano decyzją Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 23.01.2018 r.

Decyzją z dnia 22 stycznia 2013 r. Minister Środowiska wpisał Związek Stowarzyszeń - Śląski Ogród Botaniczny pod nr PL 005 do rejestru instytucji naukowych uprawnionych do przewożenia w celach naukowych przez granicę Unii Europejskiej, bez stosownych zezwoleń, żywego materiału roślinnego, okazów zielnikowych, zasuszonych albo w inny sposób utrwalonych okazów gatunków podlegających ograniczeniom na podstawie przepisów UE dotyczących Konwencji o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem (Konwencja

Waszyngtońska, CITES), w celu nieodpłatnej wymiany, użyczenia lub darowizny do badań naukowych.

Śląski Ogród Botaniczny prowadzi badania naukowe we współpracy m.in. z usytuowanym przy Ogrodzie zamiejscowym Laboratorium Anatomii Roślin powołanym przez Polską Akademię Nauk Ogród Botaniczny – Centrum Zachowania Różnorodności Biologicznej w Powsinie. Wiodącym tematem badawczym Laboratorium jest wzrost promieniowy, w tym aktywność i mechanizmy funkcjonowania kambium, i procesy rozwojowe drzew. Rezultaty prac zespołu publikowane są w renomowanych międzynarodowych czasopismach. Od 15 listopada 2016 roku Śląski Ogród Botaniczny znajduje się również w rejestrze systemu POL-on, jako jednostka naukowa w rozumieniu zapisów art. 2 pkt 9 lit. f) Ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. 2010 nr 96 poz. 615). Po ponownej ewaluacji w roku 2021 pozostawiono Śląski Ogród Botaniczny - Związek Stowarzyszeń w wykazie instytucji tworzących system szkolnictwa wyższego i nauki, prowadzonym w Zintegrowanym Systemie Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on, potwierdzając tym samym, że jednostka spełnia dalej przesłanki, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 20 lipca 2021 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 418, z późn. zm.), tj. prowadzi działalność naukową w sposób samodzielny i ciągły oraz zalicza się do instytucji tworzących system szkolnictwa wyższego i nauki. Nadzór merytoryczny nad działalnością naukowo-badawczą ŚOB sprawuje Rada Naukowa.

Wykaz publikacji wydanych drukiem:

Publikacje w czasopismach naukowych z tzw. listy filadelfijskiej oraz listy MNiSW

- MIODEK, A., MIODEK, A.P. & KOJS, P. 2024. Does Axial Growth of Wood Fibres Disturb the Circular Trunk Symmetry in *Robinia pseudoacacia*? The Botanical Review (MNiSW= 100 pkt. IF= 2.800) (DOI: 10.1007/s12229-024-09312-5).
- SMIEJA-KRÓL B., FIAŁKIEWICZ-KOZIEŁ B., KĄDZIOŁKA-GAWEŁ M., KUBACKI J., PROKOPOWICZ A., SMIEJA A., SIEPAK M. 2024. Self-stabilization of Zn, Pb, Cd, and As in smelter-impacted organic-rich soil: The effect of hydrous Fe oxides and ZnCd sulfide coprecipitation. Chemical Geology, vol. 643 (MNiSW=140)

Przy Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Mikołowie znajduje się również siedziba Rady Ogrodów Botanicznych i Arboretów w Polsce – stowarzyszenia zrzeszającego przedstawicieli polskich ogrodów botanicznych i tworzącego tzw. krajową sieć ogrodów. Jest to organizacja pozarządowa, która inicjuje i podejmuje wspólne badania naukowe, monitoruje uprawę *ex situ* gatunków rzadkich i zagrożonych w skali kraju, tworzy regionalne banki nasion, planuje wspólną strategię rozwoju; przygotowuje programy dydaktyczne i edukacyjne. Podejmuje również działania interwencyjne dla obrony interesów ogrodów botanicznych oraz ochrony zasobów przyrodniczych.

WSPÓŁPRACA

- We współpracy z firmą Wonderful Lighting Sp. z o.o. w listopadzie i grudniu realizowano wystawę multimedialną Ogród Światel zatytułowaną "Piotruś Pan". Wystawa była czynna codziennie w godzinach od godz. 16 do 20 w dni powszednie i od 16 do 21 w dni weekendowe i świąteczne.
- kontynuowano współpracę z Polską Akademią Nauk i uczelniami wyższymi oraz innymi ogrodami botanicznymi w ramach prowadzenia badań naukowych;
- nadal utrzymujemy trzy spółdzielnie socjalne dwie terenowe i jedną prowadząca restaurację i kawiarnię na terenie Ogrodu Żółtego;
- w ramach rozwoju Śląskich Kolekcji Siedliskowych kontynuowano współpracę z Golf Park Mikołów;
- kontynuowano współpracę z Uniwersytetem Śląskim w ramach organizowania staży i praktyk zawodowych dla studentów Wydziału Nauk Przyrodniczych - Instytutu Biologii, Biotechnologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Śląskiego;
- realizowano porozumienie o partnerstwie na rzecz projektu „Mikołów dla Klimatu – wdrażanie inwestycji z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury w mieście” realizowanym w ramach programu „Środowisko, energia i zmiany klimatu”;
- kontynuowano współpracę z Radzionkowskim Szczepem Drużyn Harcerskich i Gromad Zuchowych;
- kontynuowano współpracę z Górnośląsko - Zagłębiowską Metropolią w ramach realizacji Śląskiego Kalendarza Ekologicznego oraz "Ogrodów deszczowych"
- Gmina Łaziska Górne, Gmina Wyry, Gmina Ruda Śląska - współpraca w ramach realizacji projektów

CZŁONKOSTWO W ORGANIZACJACH MIĘDZYNARODOWYCH

Śląski Ogród Botaniczny jest członkiem Botanic Gardens Conservation International (BGCI) – organizacji członkowskiej reprezentującej ogrody botaniczne w ponad 100 krajach na całym świecie, których wspólna praca tworzy największą na świecie sieć ochrony roślin. W roku 2024 wybrano przedstawicieli Rady Ogrodów Botanicznych i Arboretów w Polsce do Europejskiego Konsorcjum Ogrodów Botanicznych, czyli konsorcjum tworzonego przez przedstawicieli wszystkich krajowych sieci ogrodów botanicznych. Reprezentantami Polski w EBGC zostali: Justyna Wiland-Szymańska (Ogród Botaniczny Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) oraz Damian Matynia (Śląski Ogród Botaniczny - Związek Stowarzyszeń). Od 2021 r. Śląski Ogród Botaniczny jest również członkiem Climate Change Alliance of Botanic Gardens – to Sojusz, którego inicjatorami jest Botanic Gardens Conservation International, International Association of Botanic Gardens, Botanic Gardens Australia, and New Zealand. Celem sojuszu jest

promocja badań i działań na rzecz ochrony klimatu. W najbliższych latach 20-50% krajobrazów roślinnych i przestrzeni miejskich dozna najwyższych temperatur w historii pomiarów. Wymagać to będzie ogromnych wysiłków na rzecz zabezpieczenia i zwiększenia kolekcji zagrożonych i użytkowych roślin *ex situ*.

OTWARCIE OGRODU I SZACOWANA LICZBA ODWIEDZAJĄCYCH

Śląski Ogród Botaniczny w MIKOŁOWIE	
Otwarty całorocznie (w sezonie letnim Ogród Żółty i Czerwony w dni powszednie 7.00-22.00, w weekendy w godz. 9.00-22.00)	Liczba osób, które brały czynny udział w działaniach oferowanych przez ŚOB w Mikołowie w roku sprawozdawczym to 20 112
(w sezonie zimowym Ogród Żółty i Czerwony w dni powszednie od godz. 7.00 - 15.00 w weekendy w godz. 9.00 - 15.00)	Liczba osób, które odwiedziły ogród w Mikołowie w roku sprawozdawczym szacowana jest na 160 000
Śląski Ogród Botaniczny w RADZIONKOWIE	
Otwarty całorocznie (od świtu do zmierzchu)	Liczba osób, które brały czynny udział w działaniach oferowanych przez ŚOB w Radzionkowie w roku sprawozdawczym to 10 000
	Liczba osób, które odwiedziły ogród w Radzionkowie w roku sprawozdawczym szacowana jest na 120 000

BIURO PROMOCJI I INFORMACJI

rzecznik prasowy: Małgorzata Szymańczyk

TELEWIZJA, RADIO, MAGAZYNY I GAZETY

Informacje nt. działalności Śląskiego Ogrodu Botanicznego w 2023 roku pojawiały się w TVS, TVP3 Katowice, a także: TVT Rybnik, Telewizji Zabrze, Tarnovizji.

Informacje pojawiały się m.in. w takich rozgłoszeniach radiowych, jak: Radio Esk, Antyradio, Radio eM, CCM, Radio Express, Radio Silesia, Radio Fest, a, Radio Katowice, Radio Piekary.

Informacje pojawiały się m.in. w takich czasopismach i gazetach, jak: Gazeta Mikołowska, Nasza Gazeta, Gazeta Wyborcza, Dziennik Zachodni, Nowiny Zabrzeńskie, Aktualności Powiatu Mikołowskiego, Kurier Radzionkowski, Głos Radzionkowa, Tygodnik Echo.

SERWISY INTERNETOWE

Informacje nt. działalności Śląskiego Ogrodu Botanicznego pojawiały się m.in. w takich serwisach, jak: www.gazetamikolowska.eu, www.mikolowski.pl, www.mojmikolow.pl, www.manawpodrozy.pl, www.slaskie.travel, www.slazag.pl, www.dziecilubiaslaskie.pl, www.silesiadzieci.pl.

WYWIADY, ARTYKUŁY, PROGRAMY TELEWIZYJNE

27 stycznia dr Leszek Trząski - wywiad dla Polsat Czysta Polska nt. wpływu klimatu na rośliny

16 kwietnia dr Leszek Trząski - wywiad dla Dziennika Zachodniego nt wpływu pogody na przyrodę

18 kwietnia mgr Agnieszka Szyszka, mgr Patryk Bubła - wywiad "Ogrody deszczowe Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii"

18 kwietnia dr Leszek Trząski - wywiad dla Radia Eska - o wpływie pogody na rośliny

18 kwietnia dr Leszek Trząski - wywiad dla Radia Katowice, red. W. Skowroński - o wiośnie w przyrodzie

22 kwietnia mgr Agnieszka Szyszka - wywiad dla Antyradia o projekcie "Ogródki deszczowe GZM"

29 kwietnia dr Leszek Trząski - wywiad dla Dziennika Zachodniego o pyleniu drzew

8 maja mgr Sylwia Jędraszek-Prusko wywiad dla Radia Eska nt. Dnia Włóczykija i konkursu "Wkręć się w bioróżnorodność"

8 maja dr Leszek Trząski wywiad dla TVP Katowice - komentarz dot. wycinki drzew w Parku Śląskim

16 maja dr Leszek Trząski wywiad dla TVS red. Łukasz Kądziołka dot. suszy i jej wpływie na rośliny

7 czerwca dr Leszek Trząski wywiad dla TVP Katowice o Dniu Jerzyka i budkach lęgowych

13 czerwca dr Leszek Trząski wywiad dla TVS o edukacji ekologicznej

17 czerwca dr Leszek Trząski wywiad dla Radia Katowice red. Jadwiga Woźnikowska

23 lipca mgr inż. arch. kraj. Marta Tudruij Radio Katowice wypowiedź nt. kradzieży dyń z kolekcji roślin użytkowych

30 sierpnia TVP Katowice, red. Adrian Grad - nagranie o ziołach w ogrodowym Zielarium

20 września TVP Katowice, red. Adrian Grad - nagranie o ziołach w Zielarium

1 października dr Leszek Trząski wywiad dla Dziennika Zachodniego o grzybach

8 października mgr Wojciech Pikula wywiad dla Tygodnika Śląsko-Dąbrowskiego red. Agnieszka Konieczny o jabłoniach w związku z Dniem Jabłoni

8 października mgr Sylwia Jędraszek-Prusko wywiad dla Tygodnika Śląsko-Dąbrowskiego red. Agnieszka Konieczny w związku z Dniem Jabłoni

22 listopada - nagranie TVP Katowice na tle ściany wertykalnej do programu "Wiek to tylko liczba"

Publikacje dotyczące działalności Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie:

(Kurier Radzionkowski, cyklicznie co dwa miesiące):

Zapraszamy Was na zimowy spacer i ferie w naszym Ogrodzie; Szukamy starych odmian drzew owocowych; Ekologiczny kalendarz wydarzeń; Pocztówka ze Śląska. Kurier Radzionkowski nr 1(120)

Udana edukacja antysmogowa. Kurier Radzionkowski nr 2(121)

Złap równowagę- quest przyrodniczy; Wspólne świętowanie na łonie natury; Pocztówka ze Śląska; Noc stworzeń nocnych. Kurier Radzionkowski nr 3(122)

Dzień Roślin Użytkowych; Letnie wycieczki; Strzygi, zmory, beboki i gra terenowa; Udany piknik. Kurier Radzionkowski nr 4(123)

Działo się w Ogrodzie; Ptakoliczenie; Kurier Radzionkowski nr 5(124)

19 czerwca - Gwarek -artykuł "Słowicze śpiewy, sowe wypluwki. WFOŚiGW w Katowicach dofinansował Noc stworzeń nocnych"

https://gwarek.com.pl/pl/679_ekologia-z-zyskiem/51979_slowicze-spiewy-sowie-wypluwki-wfosigw-w-katowicach-dofinansowal-noc-stworzen.html?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAAR2ya5zjdofFv9ucrneUPS6Mxgi8uTZfB-LDJuFEn1bfehZStQpGd_Vys_o_aem_ZmFrZWR1bW15MTZieXRlcw

31 sierpień - Gwarek- fotorelacja "Pożegnanie wakacji w Ogrodzie Botanicznym"
https://gwarek.com.pl/pl/15_fotorelacje/379_inne/29434_pozegnanie-wakacji-w-ogrodzie-botanicznym.html

30 wrzesień - Gwarek- fotorelacja "Ostatnia taka impreza w ogrodzie"

<https://gwarek.com.pl/pl/fotorelacje/inne/ostatnia-taka-impreza-w-ogrodzie-zdjecia-/29564,1>

28 październik - Gwarek- artykuł "Radzionków. Sadzonki jabłoni za darmo. Będą niespodzianki"

https://gwarek.com.pl/pl/19_wiadomosci-z-regionu/55741_radzionkow-sadzonki-jablони-za-darmo-niespodzianki.html

19 wrzesień - Tarnowskie Góry info- artykuł "Dzień Roślin Użytkowych w Radzionkowie. Co będzie czekać na gości w ogrodzie botanicznym?"

<https://www.tarnowskiegory.info/dzien-roslin-uzytkowych-w-radzionkowie-co-bedzie-czekac-na-gosci-w-ogrodzie-botanicznym>

03 marzec - Polskie Radio Katowice- EkoRanek "Spacer po ogrodzie"

<https://www.radio.katowice.pl/zobacz,67913,Eko-Ranek-Spacer-po-ogrodzie.html>

10 marzec - Polskie Radio Katowice- EkoRanek "Smog"

<https://www.radio.katowice.pl/zobacz,67969,EKO-RANEK-Eko-Ranek-Smog.html>

21 kwiecień - Polskie Radio Katowice- EkoRanek "Wiosna i ptaki"

<https://podcasty.radio.katowice.pl/eko-ranek-wiosna-i-ptaki/>

12 maj - Polskie Radio Katowice- EkoRanek "Wody stojące"

<https://www.radio.katowice.pl/zobacz,68655,Eko-Ranek-Wody-stojace.html>

19 maj - Polskie Radio Katowice- EkoRanek "Mewy"

<https://radio.katowice.pl/zobacz,68959,Eko-Ranek-Mewy.html>

9 czerwiec - Polskie Radio Katowice- EkoRanek "Sowy"

<https://podcasty.radio.katowice.pl/eko-ranek-sowy-2/>

30 czerwiec - Polskie Radio Katowice- EkoRanek "Drzewa"

<https://podcasty.radio.katowice.pl/eko-ranek-drzewa-2/>

21 lipiec - Polskie Radio Katowice- EkoRanek "Zapachy ogrodu"

<https://www.radio.katowice.pl/zobacz,69267,Eko-Ranek-Zapachy-ogrodu.html>

4 sierpień - Polskie Radio Katowice- EkoRanek "Rośliny chronione"

<https://podcasty.radio.katowice.pl/eko-ranek-rosliny-chronione/>

12 sierpień - Polskie Radio Katowice- EkoRanek "Rośliny w kamieniołomie"

<https://www.radio.katowice.pl/zobacz,69352,Eko-Ranek-Rosliny-w-kamieniołomie.html>

8 wrzesień - Polskie Radio Katowice- EkoRanek "Barwy ogrodu"

<https://radio.katowice.pl/zobacz,69711,Eko-ranek-Barwy-ogrodu.html>

15 wrzesień - Polskie Radio Katowice- EkoRanek "Kolory"

<https://radio.katowice.pl/zobacz,69818,EKO-RANEK-Eko-Ranek-Kolory.html>

22 wrzesień - Polskie Radio Katowice- EkoRanek "Czym są rośliny użytkowe?"

<https://radio.katowice.pl/zobacz,69903,EKO-RANEK-Eko-Ranek-Czym-sa-rosliny-uzytkowe.html>

22 grudzień - Polskie Radio Katowice- EkoRanek "Choinka"

<https://www.radio.katowice.pl/zobacz,70903,Eko-Ranek-Choinka.html>

MEDIA SPOŁECZNOŚCIOWE

FACEBOOK

Związek Stowarzyszeń prowadzi dwa konta na portalu Facebook. Na 31 grudnia 2024 roku internautów, którzy "obserwują" fanpage Ogrodu w Mikołowie, było ponad 12 800 co stanowi wzrost w stosunku do roku poprzedniego o ok. 1000. Na Facebooku są tworzone wydarzenia, dzięki którym internauci mogą do nich dołączyć i otrzymywać bieżące informacje o tym, co jest organizowane w Ogrodach.

Fanpage Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie to obecnie 5,6 tysiąca obserwujących i 5 tysięcy polubień.

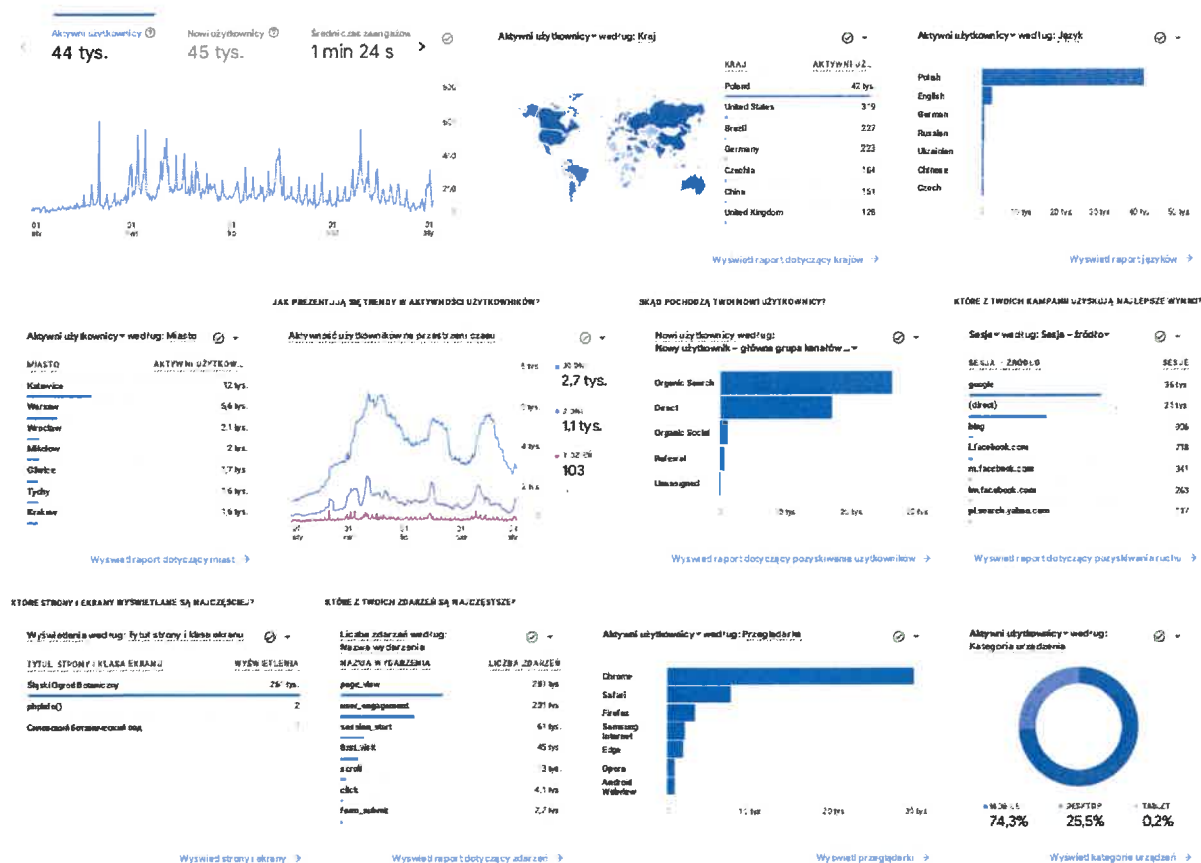
INSTAGRAM

Liczba internautów „obserwujących” profil (followersów) konta Ogródu w Mikołowie to 987 obserwujących. Liczba osób obserwujących profil Ogródu w Radzionkowie to 306 osób.

STRONA WWW

Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie prowadzi witrynę internetową www.obmikołow.robia.pl, natomiast Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie prowadzi witrynę internetową www.obradzionkow.robia.pl. Jej redaktorami są pracownicy Ogródów, którzy zajmują się poszczególnymi tematami, prowadzą projekty naukowe i edukacyjne, o których informują na stronie. Ponadto oprócz standardowej witryny prowadzony jest fanpage na facebooku Śląskiego Ogródu Botanicznego w Mikołowie [SlaskiOgrodBotaniczny], a także na Instagramie oraz fanpage na facebooku Śląskiego Ogródu Botanicznego w Radzionkowie [radzionkow.ogrodbotaniczny]. Jest również strona BIP <https://www.biuletyn.abip.pl/obmikołow/> oraz strona z danymi pogodowymi (stacja meteo: <http://infomet.nazwa.pl/meteo/mikołow/meteo.htm>, detektor burzowy: <http://www.stacjameteo.eu/detektory.eu/mikołow>).

Na koniec roku sprawozdawczego liczba odwiedzin na stronie wynosiła ponad 281 tys. odsłon, a liczba użytkowników to 44 tys.

ORGANIZACJE I INSTYTUCJE WSPIERAJĄCE PROMOCJĘ WYDARZEŃ W OGRODZIE

- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach
- Miasto Mikołów - Mikołów Ogród Życia
- Stowarzyszenie Rada Ogródów Botanicznych i Arboretów w Polsce
- PAN Ogród Botaniczny - CZRB w Powsinie
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach
- Uniwersytet Śląski
- Politechnika Śląska
- GEOsfera Jaworzno
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

BIURO DS. PROJEKTÓW I WNIOSEK

Kierownik: Patryk Bubła

POZYSKIWANIE FUNDUSZY ZEWNĘTRZNYCH

Członkowie Związku Stowarzyszeń w zdecydowanej większości to podmioty tworzące sektor finansów publicznych, a finansowanie działalności Związku w ponad 50% opiera się na finansowaniu w postaci składek członkowskich. Związek nie prowadzi działalności gospodarczej, natomiast dodatkowym sposobem finansowania jest prowadzenie działalności odpłatnej i pozyskiwanie funduszy zewnętrznych (realizacja projektów).

PROJEKTY ZREALIZOWANE (ZAKOŃCZONE W ROKU SPRAWOZDAWCZYM)						
L.p.	tytuł projektu	okres realizacji	wartość projektu	kwota dotacji*	instytucja dofinansowująca	pracownia / zespół
1.	„WARSZTATY EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ ŚOB 2023–2024”	2023–2024	104 667,96 zł	83 600,00 zł	WFOŚiGW w KATOWICACH	Pracownia Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej
2.	„ZAŁOŻENIE KOLEKCJI DENDROLOGICZNEJ ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W MIKOŁOWIE (ETAP V). ZAŁOŻENIE KOLEKCJI MAGNOLII (ETAP I)	01.10.2023–30.11.2024	133 221,04 zł	95 423,16 zł	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Kolekcji Naukowych, Zachowawczych i Ozdobnych
3.	„OGRÓD KWIATOWY ŚOB (ETAP III). ROZWÓJ SZKOŁKI PODKŁADEK KOLEKCJI SADOWNICZEJ ŚOB (ETAP VI). ROZBUDOWA KOLEKCJI ROŚLINNYCH ŚOB W OGRODZIE ŻÓŁTYM (ETAP II)”	01.04–31.12.2024	78 750,00 zł	48 151,21 zł	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Kolekcji Naukowych, Zachowawczych i Ozdobnych

¹ raport Google Analytics za okres 01.01.2023–31.12.2023

4.	"ROZBUDOWA KOLEKCJI ROŚLINNYCH ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W RADZIONKOWIE (ETAP VIII)"	01.04.2024-30.11.2024	56 988,64 zł	34 996,49 zł	WFOŚiGW w Katowicach	Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie
5.	"POCZTÓWKA ZE ŚLĄSKA"	06.11.2023-31.10.2024	10 000 zł	10 000 zł	Fundacja Santander Bank w ramach programu grantowego „Tu Mieszkam, Tu Zmieniam EKO”	Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie
	KAMPANIA NA RZECZ RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ "BIORÓŻNORODNOŚĆ - FUNDAMENT NATURY"	2023-2024	289 120,00 zł	231 220,00 zł wkład własny: 57 900,00 zł	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Śląskiego Kalendarza Ekologicznego
	PROJEKT EDUKACYJNY W ZAKRESIE ZACHOWANIA BIORÓŻNORODNOŚCI - ŚLĄSKI KALENDARZ EKOLOGICZNY	2024	158 670,00 zł	158 670,00 zł	Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia	Pracownia Śląskiego Kalendarza Ekologicznego
	„MIKOŁÓW DLA KLIMATU - WDRAŻANIE INWESTYCJI Z ZAKRESU BŁĘKITNO-ZIELONEJ INFRASTRUKTURY W MIEŚCIE” (WNIOSKODAWCA - GMINA MIKOŁÓW, ŚOB –PARTNER)	01.08.2021-30.04.2024	17 161 435,85	14 513 338,59	Fundusze Norweskie i EOG (europejski obszar gospodarczy) na lata 2014-2021 w ramach działania 7.3. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do ich skutków. Program priorytetowy 7.3.0.1. Realizacja inwestycji w zakresie zielono-niebieskiej infrastruktury w miastach	Zespół osób
	"BŁĘKITNO-ZIELONY MIKOŁÓW - KAMPANIA EDUKACYJNA NA RZECZ ADAPTACJI MIAST DO ZMIAN KLIMATYCZNYCH	01.08.2021-30.04.2024	Budżet projektu 1 450 775,40	Kwota dotacji 139 381,87 Wkład własny 76 721,30 Udział EOG i BP 1 224 584,64	WFOŚiGW w KATOWICACH	Zespół osób
	"PROJEKT EDUKACYJNY W ZAKRESIE ZACHOWANIA BIORÓŻNORODNOŚCI - ŚLĄSKI KALENDARZ EKOLOGICZNY"	2024	158 670,00 zł	158 670,00 zł	Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia	Pracownia Śląskiego Kalendarza Ekologicznego

			ŁĄCZNIE	477 859,41 PLN 2 673 709,41 EUR Udział SOB 120 507,00 EUR	364 443,1 PLN 2 225 968 EUR		
PROJEKTY REALIZOWANE (NIEZAKOŃCZONE W ROKU SPRAWOZDAWCZYM)							
Lp.	tytuł projektu	okres realizacji	wartość projektu	kwota dotacji*	instytucja dofinansowująca	pracownia / zespół	
1.	„WARSZTATY EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ SOB REALIZOWANE W LATACH 2024–2025”	2024–2025	114 930,00 zł	91 900,00 zł	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej	
2.	OGRÓD KWIATOWY SOB (ETAP IV). ZAŁOŻENIE KOLEKCJI DENDROLOGICZNEJ SOB (ETAP VI).	01.10.24 - 30.06.25	135 000,00 zł	96 800,00 zł	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Kolekcji Naukowych, Zachowawczych i Ozdobnych	
3.	“ŚLĄSKIE. PRZYWRACAMY BŁĘKIT”. KOMPLEKSOWA REALIZACJA OCHRONY POWIETRZA DLA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO.	01.01.2022 - 31.12.2027	Budżet projektu: 353 140,00 EUR Udział SOB 17 657,00 EUR	335 483,00 EUR	Program LIFE Unii Europejskiej Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Zespół osób	
	ŁĄCZNIE		14 585 056,80 zł	11 281 574,20 zł			
WNIOSKI ZŁOŻONE, KTÓRE NIE OTRZYMAŁY DOTACJI W ROKU SPRAWOZDAWCZYM LUB NIE ZOSTAŁY ZREALIZOWANE							
Lp.	tytuł projektu	okres realizacji	wartość projektu	kwota dotacji	instytucja dofinansowująca	pracownia / zespół	
	PROGRAM “KTO TY JESTEŚ? - POLAK MAŁY”	20.09.2024- 20.12.2024	116 355,00 zł	116 355,00 zł	Ministerstwo Edukacji Narodowej	Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie	
WNIOSKI ZŁOŻONE W TRAKCIE OCENY ORAZ PO OCENIE (PLANOWANE DO REALIZACJI)							
Lp.	tytuł projektu	okres realizacji	wartość projektu	kwota dotacji	instytucja dofinansowująca	pracownia / zespół	
1.	FLORINTEGRAL SILEŚIA - ZINTEGROWANA OCHRONA IN SITU I EX SITU RZADKICH, ZAGROŻONYCH I PRIORYTETOWYCH GATUNKÓW FLORY NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	06.2025- 31.12.2029	3 776 220,47	3 207 237,40	Urząd Marszałkowski	Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie	
WNIOSKI PRZYGOTOWYWANE DO ZŁOŻENIA							
Lp.	tytuł projektu	okres realizacji	wartość projektu	kwota dotacji	instytucja dofinansowująca	pracownia / zespół	

1.	„WARSZTATY EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ ŚOB REALIZOWANE W LATACH 2025–2026”	2025–2026	-	-	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej
	“ROZWÓJ SZKÓLKI PODKŁADEK KOLEKCJI SADOWNICZEJ ŚOB (ETAP VII). ROZBUDOWA KOLEKCJI ROŚLINNYCH ŚOB W OGRODZIE ŻÓŁTYM (ETAP III)”	2025	-	-	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Kolekcji Naukowych, Zachowawczych i Ozdobnych
	ROZBUDOWA KOLEKCJI ROŚLINNYCH ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W RADZIONKOWIE (ETAP IX)	2025	-	-	WFOŚiGW w Katowicach	Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie
	KAMPANIA NA RZECZ RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ “BIORÓŻNORODNOŚĆ KLUCZEM DO NATURY”	2025-2026	-	-	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Śląskiego Kalendarza Ekologicznego
	PROJEKT EDUKACYJNY W ZAKRESIE ZACHOWANIA BIORÓŻNORODNOŚCI - ŚLĄSKI KALENDARZ EKOLOGICZNY - EDYCJA 2	2025			Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia	Pracownia Śląskiego Kalendarza Ekologicznego

**Środki ogółem przyznane na okres realizacji przez instytucję finansującą dany projekt.*

PROJEKTY REALIZOWANE W POWOŁANYCH ZESPOŁACH

1. Mikołów dla klimatu - wdrażanie inwestycji z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury w mieście

Kierownik projektu: Ewelina Roszkowska

Zespół: dr Leszek Trząski, Ewelina Roszkowska, Agnieszka Adamek, Katarzyna Galej-Ciwiś, Agnieszka Szyszka, Barbara Ziemer, Marta Cofała, Miłosz Morawski

W trakcie realizowania projektu przeprowadzono następujące inwestycje: budowa 3,5 kilometrowej ścieżki pieszo-rowerowej, rewitalizację przestrzeni zabytkowego parku Planty poprzez odnowienie warstwy krzewów, przywrócenie zdolności retencyjnej Małego Stawu, wzbogacenie Dużego Stawu o system napowietrzający i nasadzeniem nowych roślin brzegowych i rozszczelnienie nawierzchni ścieżek; rewitalizację i zaadaptowanie mokradeł miejskich w Parku Trzech Pokoleń poprzez utworzenie drewnianych ścieżek tarasowych; utworzenie nowych terenów zielonych (parku kieszonkowego, łąki miejskiej oraz rabat miododajnych); wymiana wiat przystankowych na konstrukcje z zielonym dachem i ogrodem deszczowym; wykonanie 2 parkingów z przepuszczalną powierzchnią; zamontowanie 3 lamp hybrydowych; zakup 8 zielonych ładowarek; nasadzono drzewa przy centrum przesiadkowym oraz na rynku; wykonano pielęgnację starodrzewia.

Równolegle prowadzona była kampania edukacyjno-informacyjna, mająca na celu poszerzanie świadomości mieszkańców na temat zmian klimatycznych w ujęciu

holistycznym oraz zwiększenie aktywności społecznej w zakresie indywidualnych inicjatyw zagospodarowania wód deszczowych lub/i innych rozwiązań.

Kampania edukacyjno-informacyjna "Błękitno-Zielony Mikołów"

Kampania edukacyjno-informacyjna dotyczy edukacji dzieci, młodzieży i osób dorosłych w zakresie ochrony środowiska (w tym klimatu), gospodarowania zasobami ekosystemowymi, kształtowania przestrzeni miejskiej, wykorzystania i wdrażania rozwiązań błękitno-zielonej infrastruktury oraz zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców Mikołowa.

W ramach zadania Błękitno-Zielona Szkoła:

- odbyło się trzydniowe szkolenie dla 30 nauczycieli mikołowskich szkół podstawowych;
- przeprowadzono 1348 godzin warsztatowych, w których wzięło udział 8029 uczniów;
- 4 konkursy dla uczniów: klasy 1-3 "Bajkowo o Klimacie" (wpłynęły 134 prace), klasy 4-6 "Zielono mi - dbam o klimat" (nadesłano 36 prace), klasy 7-8 „Kreatywnie dla Klimatu” (zgłoszono 29 prac) oraz konkurs "Błękitno-Zielono Mi" (wpłynęły 44 prace).

W ramach zadania Błękitno-Zielone Miasto:

- Odbyły się cztery wędrowki miejskie - spacerzy komentowane, w których wzięło udział 61 uczestników;
- Odbyło się dwanaście spotkań miejskich - warsztatów dla mieszkańców nt. wykorzystania rozwiązań opartych na przyrodzie i zagospodarowania wód opadowych we własnych ogrodach. W spotkaniach wzięło udział łącznie 141 mieszkańców Mikołowa;
- Konkurs dla mieszkańców „Ogródek, balkon, doniczka – dbam o klimat”, na który wpłynęło 8 prac;
- Uruchomieniu 3 wariantów gry mobilnej (dwóch pieszych i jednej rowerowej), gra została pobrana 150 razy.

Działania informacyjno-komunikacyjne opierały się na:

- Stworzeniu i prowadzeniu strony internetowej projektu pod adresem www.mikołów.dla.klimatu.mikolow.eu (łączna liczba zdarzeń 43 026, łączna liczba użytkowników 3 408);
- prowadzeniu profili w mediach społecznościowych projektu (FB i IG). Fanpage projektu założony w portalu Facebook osiągnął 340 obserwujących, natomiast konto na Instagramie obserwuje 195 osób;

- Organizacji konferencji otwierającej (wzięły udział 53 osoby) oraz zamykającej (dla 176 osób);
- Organizacji wizyty studyjnej w Polsce i Liechtensteinie;
- Publikacji artykułów w gazetach, które osiągnęły łączny nakład 25 900 (Dziennik Zachodni – Nasz Tygodnik Śląsk 17 600 + Gazeta Mikołowska 8300);
- Wydaniu 3 broszur edukacyjno-informacyjnych dla mieszkańców: „Mikołów w zmieniającym się klimacie”, „Misja: uratujmy naszą przyszłość” oraz „Klimatyczne wyzwanie” o łącznym nakładzie 22 000 sztuk;
- Wydaniu publikacji popularno-naukowej o nakładzie 1 000 sztuk;
- Wydaniu poradnika rozwiązań adaptacyjnych i mitygacyjnych o nakładzie 5 000 sztuk.

2. Śląskie. Przywracamy błękit

Nazwa projektu: „Śląskie. Przywracamy błękit”. Kompleksowa realizacja ochrony powietrza dla województwa Śląskiego.

Instytucja dofinansowująca: program LIFE Unii Europejskiej oraz Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Numer projektu: LIFE IPE/PL/000007 - LIFE-IP AQP-SILESIAN-SKY

Wartość projektu:

środki LIFE 335 483,00€
środki własne 17 657,00 €
Razem 353 140,00 €

Czas trwania projektu: 01.01.2022 - 31.12.2027

Kierownik projektu: dr Leszek Trząski

Zespół: Patryk Bubła, Katarzyna Galej-Ciwiś, Ewelina Roszkowska, dr Leszek Trząski

Śląski Ogród Botaniczny od 2022 roku uczestniczy w zaplanowanym do roku 2027 projekcie „Śląskie. Przywracamy błękit” finansowanym z programu LIFE. Jest to projekt realizowany przez kilkadziesiąt samorządów oraz kilka instytucji badawczych, a liderem jest Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego. ŚOB jest odpowiedzialny za opracowanie i pilotażowe wdrożenie koncepcji wzbogacenia tzw. terenów trudnych w zieloną infrastrukturę. Efektem projektu ma być mierzalna poprawa jakości powietrza, a działania ŚOB są wycinkiem przedsięwzięć obejmujących zarówno ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza ze źródeł komunalno-bytowych jak i zmniejszenie ekspozycji ludzi na zanieczyszczenia zawarte w powietrzu.

3. Usługa wykonania koncepcji zagospodarowania terenu dla przedsięwzięcia pn. „Ekopark w sąsiedztwie rzeki Gostynki”

zleceniodawca - Gmina Wiry

wartość zlecenia - 12.300,00 zł brutto

okres realizacji zlecenia - 14.11.2023 r. - 30.06.2024 r.

zespół: Ewelina Roszkowska, Katarzyna Galej-Ciwiś, dr Leszek Trząski, Patryk Bubła

Usługa obejmowała wykonanie koncepcji w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości Gostyń, która będzie podstawą do sporządzenia projektu technicznego. Realizacja zlecenia obejmowała opracowanie koncepcji wraz z dokumentacją zagospodarowania terenu, obejmującą kompozycję zieleni w postaci nasadzeń rodzimych drzew, krzewów i bylin (z uwzględnieniem gatunków i form zgodnych z siedliskami i docelowymi funkcjami terenu), zaplanowanie elementów małej architektury, naturalnego placu zabaw, ścieżki edukacyjnej oraz małej retencji z uwzględnieniem zasad dostępności. Przygotowane zostały również szacunkowe koszty poszczególnych składowych inwestycji.

JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY W MIKOŁOWIE

DZIAŁ EDUKACJI

PRACOWNIA EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ

Kierowniczka pracowni: Agnieszka Szyszka

1. Realizacja warsztatów

Zrealizowano warsztaty edukacyjne i półkolonie dla **8 412 uczestników i uczestniczek**. Warsztaty zrealizowano w ramach:

- projekt dofinansowany przez WFOŚiGW w Katowicach pt. „Warsztaty edukacji przyrodniczej i ekologicznej ŚOB 2023–2024” – zrealizowano warsztaty dla **1 897 uczestników i uczestniczek**;
- projekt dofinansowany przez WFOŚiGW w Katowicach pt. „Warsztaty edukacji przyrodniczej i ekologicznej ŚOB realizowane w latach 2024–2025” – zrealizowano warsztaty dla **1 074 uczestników i uczestniczek**;
- warsztaty edukacyjne w ramach współpracy z Towarzystwem Przyjaciół Śląskiego Ogródu Botanicznego – zrealizowano warsztaty dla **4 756 uczestników i uczestniczek**;
- warsztaty edukacyjne w ramach współpracy z Urzędem Marszałkowskim w Katowicach – zrealizowano warsztaty dla **143 uczestników i uczestniczek**;

- warsztaty edukacyjne w ramach dwóch edycji projektu „Ogrody deszczowe GZM” – założono **19 ogrodów deszczowych** i zrealizowano warsztaty dla około **460 uczestników i uczestniczek**.

2. Półkolonie

- zorganizowano i przeprowadzono jeden turnus półkolonii zimowych pod hasłem „Zimowe szepty drzew”. W półkoloniach wzięło udział **22 dzieci** (29.01–2.02);
- zorganizowano i przeprowadzono dwa turnusy półkolonii letnich pod hasłem „Półkolonie na tropie przygody”. W półkoloniach wzięło udział łącznie **60 dzieci** (15–20.07 i 22–27.07).

3. Programy edukacyjne

Realizowano warsztaty w ramach **25 programów edukacyjnych**. Tematyka zagadnień w ramach warsztatów była przyrodnicza, ekologiczna i dostosowana do wieku odbiorców.

- warsztaty dla dzieci w wieku przedszkolnym i klas I-III szkoły podstawowej: Kalejdoskop natury, Wróżka Ziołuszka, Owadzia spółka, Leśne duszki, Opierzona ferajna, Kącik ogrodnika, Tajemniczy mieszkańcy budek lęgowych, Liściaste historie jesieni, Wiosna ziemnych ludków, Pomocni mieszkańcy Ogrodu, Las bez tajemnic, Ślady i tropy zwierząt, Krecik – zielony ma berecik;
- warsztaty dla uczniów od IV klasy szkoły podstawowej i dorosłych: Przyrodnicze spotkania Śląskiego Ogrodu Botanicznego, Warsztaty mikroskopowe;
- warsztaty dla dzieci, uczniów szkół wszystkich szczebli i dorosłych: Zielarium, Spacery z przewodnikiem, Warsztaty integracyjne, Warsztaty kosmetyczne, Życie wewnątrz uła, gry terenowe, ogniska;
- warsztaty zielarskie i kosmetyczne dla seniorów;
- warsztaty sensoryczne dla osób z niepełnosprawnościami;
- warsztaty świąteczno-zimowe dla dzieci w wieku przedszkolnym oraz uczniów szkół podstawowych: Lilek w tarapatkach, Choinkowo, Piernikowy ludzik, Miś i świąteczna choinka.

4. Projekty

4.1 Zlecenie „Usługa edukacyjno-promocyjna w ramach pilotażowego programu Metropolitalne ogrody deszczowe w obszarze GZM”

Wartość zlecenia - 112 140,00 PLN brutto

Zleceniodawca - Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia

Numer umowy - IŚ/65/2023 z 28.12.2023 r.

Termin realizacji zlecenia - 31 maja 2024 r.

Zespół: Dział Edukacji, Katarzyna Galej-Ciwiś, Patryk Bubła

Realizacja zlecenia obejmowała: udział w wizytach wstępnych na terenach 9 placówek (szkoły podstawowe, przedszkole, Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach, Zespół Szkół Techniczno-Zawodowych) kontakt z ich władzami, wybór i zakup materiałów i roślin do wykonania ogrodów deszczowych, przeprowadzenie zajęć warsztatowych i gier terenowych w każdej placówce, kontakt z mediami.

4.2 Zlecenie "Organizacja działań warsztatowo-edukacyjnych – Ogrody

Deszczowe GZM"

wartość zlecenia - 153 750,00 PLN brutto

zleceniodawca - Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia

numer umowy - IS/27/2024 z 19.08.2024 r.

termin realizacji zlecenia - 30 listopada 2024 r.

zespół: Dział Edukacji, Katarzyna Galej-Ciwiś, Patryk Bubła

Realizacja zlecenia obejmowała: udział w wizytach wstępnych na terenach 10 placówek (szkoły podstawowe, stowarzyszenia, szkoły średnie), kontakt z ich władzami, wybór i zakup materiałów i roślin do wykonania ogrodów deszczowych, przeprowadzenie zajęć warsztatowych i gier terenowych w każdej placówce, kontakt z mediami, opracowanie i druk broszury edukacyjnej oraz tablic edukacyjnych.

5. Pozostałe działania

- czyszczenie budek lęgowych dla ptaków w Ogrodzie Żółtym i na ścieżce edukacyjnej (luty);
- prowadzenie warsztatów organizowanych w ramach Śląskiego Kalendarza Ekologicznego podczas: Dnia Dzikiej Przyrody (14.04), Dnia Włóczykija (18.05), Dnia Łąk (16.06), Dnia Leniwych Spacerów (6.07), Dnia Grzybów (15.09), Dnia Jabłoni (13.10), Dnia Lodu (8.12);
- prowadzenie warsztatów podczas Dnia Ziemi na rynku w Mikołowie (30.04);
- udział w panelu dyskusyjnym „Katastrofa na talerzu” w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Mikołowie (29.05);
- prowadzenie warsztatów w ramach letniej akcji literackiej i pleneru artystycznego pt. „Opowieści o ciszy” realizowanej przez Dom Oświatowy Biblioteki Śląskiej (25.07);
- prowadzenie prelekcji dotyczącej bioróżnorodności w trakcie pikniku ekologicznego organizowanego przez UM w Zabrze (27.09);
- organizacja i prowadzenie zajęć na temat edukacji przyrodniczej dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym dla studentów i studentek dziennych i zaocznych I roku pedagogiki Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego

w Katowicach. Odbyło się pięć spotkań, w których wzięło udział ok. 190 studentek i studentów (9.10, 16.10, 23.10, 25.10, 30.10, 8.11);

- prowadzenie warsztatów w ramach projektu „Szczęśliwy senior” w Wyrach (16.10, 12.11, 26.11, 10.12, 17.12);
- udział w Targach Książki w Katowicach (8.11);
- dokarmianie ptaków w Ogrodzie Żółtym (zima);
- monitoring zwierząt dziko występujących w Ogrodzie Żółtym i Ogrodzie Czerwonym poprzez regularne zakładanie fotopułapek (cały rok);
- opieka nad założonym w celach edukacyjnych w 2019 roku wiwarium z roślinami drapieżnymi (cały rok);
- opieka nad założonymi w celach edukacyjnych terrariami z bezkręgowcami i żabą rogatą (cały rok);
- przygotowywanie i publikowanie na stronie FB Ogrodu postów o tematyce przyrodniczej oraz relacji z warsztatów i innych działań Pracowni Edukacji, aktualizacja zakładki „Edukacja” na stronie www Ogrodu (cały rok).

6. Udział w konferencjach, szkoleniach i warsztatach

- udział w warsztatach Fundacji Ogrody Przyszłości „Szkoła Ogrodników”, prowadząca: Monika Laksa (20.01);
- udział w szkoleniu Polskiej Fundacji Przedsiębiorczości „Pisz jasno i skutecznie, czyli podstawy prostego języka”, prowadzący: Jakub Krzywolak (28.02);
- udział w szkoleniu na temat Standardów Ochrony Małoletnich (29.02);
- udział w szkoleniu Polskiej Fundacji Przedsiębiorczości „Feminatywy. O co tyle krzyku”, prowadzący: Maciej Makselon (8.02);
- udział w szkoleniu z pierwszej pomocy, prowadząca: Katarzyna Galej-Ciwiś (19.03);
- udział w szkoleniu Polskiej Fundacji Przedsiębiorczości „Inkluzywnie i grzecznie, czyli jak pisać (nie tylko) mejle, prowadzący: Jakub Krzywolak (22.03);
- udział w IV Zlocie Edukatorów w Rogalinku i prowadzenie warsztatów „Wołanie wiosny – tradycyjne pieśni wiosenne” oraz gry terenowej „Siewcy przyszłości” (22–24.03);
- udział w konferencji podsumowującej projekt „Mikołów dla klimatu” oraz wygłoszenie prezentacji podsumowującej działania edukacyjne „Błękitno-Zielone Szkoły” (10–12.04);
- udział w szkoleniu Polskiej Fundacji Przedsiębiorczości „Prosty język – szybsza komunikacja”, prowadząca: Kamila Paradowska (9.10).

7. Wydawnictwa edukacyjne

Opracowano i wydrukowano następujące wydawnictwa edukacyjne:

- zakładki edukacyjne (5 wzorów);
- ulotka edukacyjna „Gra terenowa – rozŁĄKA”;

- Zeszyty Edukacyjne Śląskiego Ogrodu Botanicznego, tom 39 „Magiczna moc roślin”;
- Zeszyty Edukacyjne Śląskiego Ogrodu Botanicznego, tom 41, „O roślinach inaczej. Część 4. Krzewy”;
- Zeszyty Edukacyjne Śląskiego Ogrodu Botanicznego, tom 42 „Owady. Cykl życiowy”;
- opowiadania dla dzieci o przygodach zwierząt żyjących w Ogrodzie „Opowieści z Ogródu”;
- bajka kamishibai „Kicek i Szarak”.

8. Infrastruktura edukacyjna

- Pracownia Edukacji przyjęła darowiznę w postaci domku do apiinhalacji i podjęła się jego opieki;
- utworzenie ścieżki na murawie kserotermicznej.

PRACOWNIA ŚLĄSKIEGO KALENDARZA EKOLOGICZNEGO

Kierowniczką pracowni: Sylwia Jędraszek-Prusko

1. Śląski Kalendarz Ekologiczny

Pracownia Śląskiego Kalendarza Ekologicznego w 2024 r. kontynuowała realizację Kampanii na rzecz różnorodności biologicznej „Bioróżnorodność - Fundament Natury” dofinansowanej ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach. W 2024 roku zorganizowano na terenie Ogródu 7 świąt przyrodniczo-ekologicznych: Dzień Dzikiej Przyrody (14 kwietnia), Dzień Włóczykija (18 maja), Dzień Łąk (16 czerwca), Dzień Leniwych Spacerów (6 lipca), Dzień Grzybów (15 września), Dzień Jabłoni (13 października), Dzień Lodu (8 grudnia). We wszystkich wydarzeniach wzięło łącznie udział ok. **11 700** osób.

W trakcie świąt zostało przeprowadzonych 35 warsztatów (edukacyjne, ogrodnicze, zielarskie, kreatywne, terenowe i in.) dofinansowanych z WFOŚiGW w Katowicach oraz 6 gier terenowych dla dzieci i młodzieży, a także 21 warsztatów zorganizowanych w ramach środków własnych. Łącznie wzięło w nich udział **5708** dzieci.

W ramach Śląskich Spotkań Seminaryjnych odbyły się:

- **Noce w Ogrodzie** - trzy nocne seminaria popularnonaukowe połączone z dodatkowymi atrakcjami (np. nocne obserwacje, ognisko, biwakowanie). W 2024 r. przeprowadzono: Noc w Ogrodzie, Noc Ciem, Noc Perseidów. Szacowana liczba uczestników to ok. 740 osób.
- **Podróże w Naturę** - siedem seminariów przyrodniczych, tematycznie powiązanych z obchodzonymi w 2024 r. świętami ekologicznymi. Łącznie wzięły w nich udział 172 osoby.

- **Seminaria w Arboretum Gródek w Jaworznie** - dwa seminaria przyrodnicze, w których łącznie wzięło udział 38 osób.

W ramach Kampanii zorganizowano 2 konkursy krótkoterminowe oraz 1 konkurs długoterminowy dla dzieci i młodzieży:

- Konkurs filmowy „wKręć się w bioróżnorodność”, w którym wzięło udział 9 dzieci i wszystkie zostały nagrodzone.
- Konkurs kreatywny „Przytulić Ogród”, w którym wzięło udział 11 dzieci i wszystkie zostały nagrodzone.
- Konkurs długoterminowy „Zielony Odkrywca”, w którym wzięło udział 380 dzieci, nagrodzono 129 uczestników.

W trakcie sześciu świąt ekologicznych na dziedzińcu zorganizowano kiermasz rękodzieła i maszekotów wszelakich. W kiermaszach w sumie, wzięło udział ok. 35 wystawców, którzy oferowali swoje produkty i rękodzieło.

2. Akcje edukacyjno-ekologiczne.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono 4 akcje ekologiczno – edukacyjne:

- „Posadź Ogród” – akcja sadzenia roślin, 18 maja w trakcie obchodów Dnia Włóczykija. W trakcie akcji uczestnicy posadzili rośliny ozdobne i zioła, zdobywając wiedzę na temat sadzonych gatunków oraz zasad ich pielęgnacji.
- „Książkowe Polecanki z Ogródu” - akcja promująca wartościowe książki naukowe, popularnonaukowe i fabularne, poruszające tematykę przyrodniczą, realizowana każdego miesiąca przez cały rok. W ramach akcji zrecenzowano 12 książek w formie postów zamieszczonych w mediach społecznościowych Ogródu.
- „Edukacyjna Przygoda” – akcja w formie przedstawienia ekologicznego, zrealizowana 15 września w trakcie Dnia Grzybów. Przedstawienie pt. „Pamiętajmy o grzybach” miało charakter baśniowego stand-up’u, który został przygotowany przez Teatr Lufcik na Korbkę i Gadający Świstak/ Baśnie na warsztacie.
- „Drzewo Zielonego Odkrywcy” – akcja sadzenia pamiątkowego drzewa przez laureatów konkursu „Zielony Odkrywca”. Realizowana 13 października w trakcie obchodów Dnia Jabłoni. W ramach akcji posadzono buk zwyczajny na terenie Ogródu.

3. Udział pracowników ŚKE w konferencjach, szkoleniach, wydarzeniach zewnętrznych

- 22-24 marca 2024 r. - IV Zlot Edukatorów Przyrody w Rogalinku organizowany przez Radość na wietrze, Przedszkole leśne "Leśne gzubki" i Droga Do Lasu - Bartek Guentzel - Sylwia Prusko, Kinga Brzeszcz, Marta Duda, Barbara Ziemer, Agnieszka Szyszka, Marta Cofała, Miłosz Morawski, Weronika Ratajska;
- 22 kwietnia 2024 r. - Dzień Ziemi w Śląskim Ogródzie Zoologicznym - Sylwia Prusko, Kinga Brzeszcz, Marta Duda, Miłosz Morawski;
- 27 kwietnia 2024 r. - „Od wielkiego wybuchu do planety” Dzień Ziemi w Planetarium Śląskim - Sylwia Prusko, Kinga Brzeszcz, Marta Duda;
- 10-12 kwietnia 2024 r. - udział w konferencji podsumowującej projekt „Mikołów dla klimatu” - Zespół ŚOB;
- 30 maja 2024 r. - Dzień Ziemi organizowany przez Miasto Mikołów - Sylwia Prusko, Katarzyna Galej-Ciwis, Barbara Ziemer, Marta Cofała;
- 8 listopada 2024 r. - udział w Targach Książki w Katowicach - Sylwia Prusko, Marta Duda, Kinga Brzeszcz, Agnieszka Adamek.

4. Partnerzy i instytucje współpracujące z ŚKE

- Planetarium – Śląski Park Nauki
- Śląski Ogród Zoologiczny w Chorzowie
- Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego
- Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
- Wojewódzka Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa
- Śląskie. Przywracamy Błękit
- Pasieka Edukacyjna „Skrzydłaci Przyjaciele”
- Mikołowski Klub Krótkofalowców
- Misja Drzewa
- Lufcik na Korbkę
- Fundacja w To mi graj
- Rada Ogródów Botanicznych i Arboretów
- Mikołów - ogród życia

5. Nagrody

- Nominacje do nagrody “Słoneczniki” edycja 2024 r. w kategorii Przyroda i Logika;

6. Projekt edukacyjny w zakresie zachowania bioróżnorodności – Śląski Kalendarz Ekologiczny

W 2024 roku realizowany był projekt pn. “Projekt edukacyjny w zakresie zachowania bioróżnorodności - Śląski Kalendarz Edukacyjny” finansowany ze środków Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii.

Działania przeprowadzone podczas wybranych świąt ekologicznych: Dzień Dzikiej Przyrody (14 kwietnia), Dzień Włóczykija (18 maja), Dzień Łąk (16 czerwca), Dzień Leniwych Spacerów (6 lipca), Dzień Grzybów (15 września), Dzień Jabłoni (13 października). Zrealizowano:

- 6 warsztatów edukacyjnych;
- 3 spotkania edukacyjne;
- 1 spektakl teatralny;
- 2 warsztaty doświadczalne.

Działania przeprowadzone poza świętami ekologicznymi:

- wielkoformatowa wystawa plenerowa "Zielona Strona Metropolii"

Wystawa fotografii przygotowana we współudziale Związku Polskich Fotografów Przyrody - Okręgu Śląskiego. Po ekspozycji w Mikołowie wystawa będzie prezentowana w Ogrodzie w Radzionkowie.

- konkurs fotograficzny "Metropolia. Cuda Przyrody"

Konkurs skierowany do osób pełnoletnich, zgłoszono 68 fotografii, z czego 7 zostało nagrodzonych.

Osoby oraz instytucje współpracujące w ramach projektu:

- Marcin Kostrzyński
- Adam Zbyryt
- Fundacja Łąka
- Grupa O'Teatr
- Laboratorium Pana Korka
- Mariusz Wierzgoń
- Związek Polskich Fotografów Przyrody - Okręg Śląski

DZIAŁ NAUKI

PRACOWNIA STUDIÓW NAD SYSTEMAMI ADAPTACYJNYMI

Kierownik pracowni: Paweł Kojs

W 2024 roku kontynuowano rozwój badań statutowych w obszarze adaptoniki jako nowej dziedziny nauki poświęconej analizie systemów adaptacyjnych – tzw. adaptonów – w kontekście ich relacji ze środowiskiem. Szczególną uwagę poświęcono hierarchicznej strukturze adaptonów oraz ich zdolności do relaksacji stresu i odbudowy wewnętrznej integralności.

Adapton definiowany jest jako system zdolny do adaptacji względem swojego wewnętrznego i zewnętrznego środowiska. Może nim być zarówno molekula biologiczna, organizm, jak i zjawiska kulturowe, takie jak język, teoria czy cywilizacja. Istotną cechą adaptonów jest ich funkcjonowanie w strukturze hierarchicznej – każdy system może być jednocześnie adaptonem niższego rzędu i elementem adaptonu wyższego rzędu. Kluczowym czynnikiem warunkującym ich trwanie jest zdolność do redukcji napięć (stresów) w obrębie i na granicy środowiska wewnętrznego i zewnętrznego.

W 2024 r. opracowano i pogłębiono typologię stresu obejmującą continuum siedmiu podtypów – od eustresu po stres letalny – wskazując na strefy przejściowe (np. subdistres) i ich rolę w rozwoju oraz destrukcji systemów adaptacyjnych. Zwrócono także uwagę na zjawisko nadmiernej adaptacji (systemy nadadaptacyjne), które – choć formalnie zachowują zdolność adaptacji – mogą destabilizować swoje otoczenie, prowadząc do homogenizacji i utraty różnorodności.

W analizie kulturowej podjęto próbę modelowego porównania procesów mutagenyzy biologicznej i innowacyjności kulturowej, wskazując na analogiczne mechanizmy odpowiedzi systemów na gwałtowne zmiany środowiskowe. Ukazano również, w jaki sposób język funkcjonuje jako adapton kulturowy – złożony ekosystem semiotyczny, którego trwałość i rozwój zależy od napięć i synergii w obrębie społeczności użytkowników.

Działania pracowni przyczyniły się do pogłębienia rozumienia uniwersalnych mechanizmów adaptacyjnych w przyrodzie i kulturze oraz podkreśliły znaczenie relacyjnego, systemowego podejścia w badaniach nad stresem, różnorodnością i trwałością systemów złożonych.

PRACOWNIA KOLEKCCI NAUKOWYCH, ZACHOWAWCZYCH ORAZ OZDOBNYCH

Kierownik pracowni: Leszek Trzaski

Pracownia Kolekcji Naukowych, Zachowawczych oraz Ozdobnych ŚOB powstała w 2012 roku w wyniku połączenia Pracowni Kolekcji Roślin Ozdobnych z Pracownią Kolekcji Naukowych i Zachowawczych Śląskiego Ogrodu Botanicznego.

Sprawuje ona nadzór nad kolekcjami:

- ozdobnymi, w tym:
 - a) Kolekcją dendrologiczną (sekcja rododendronów i magnolii, sekcja dąbrowy, sekcja drzew i krzewów liściastych, sekcja drzew i krzewów iglastych)
 - b) Kolekcje ozdobne wykonane w ramach projektu pt. „Rozbudowa Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie Etap II (sekcja kwiatowa, sekcja traw ozdobnych, sekcja tarasowa, sekcja rododendronów) – Ogród Czerwony (ul. Grudniowa 2);

c) Kolekcje ozdobne (sekcja drzew i krzewów liściastych, sekcja drzew i krzewów iglastych, sekcja rododendronów, sekcja pnączy, sekcja muraw kserotermicznych) – Ogród Żółty (ul. Sosnowa 5).

- zachowawczymi, w tym: Kolekcją sadowniczą starych odmian drzew, krzewów i pnączy owocowych, Kolekcją owocowych drzew ozdobnych – Ogród Czerwony (ul. Grudniowa 2);
- edukacyjnymi, to jest: Kolekcją edukacyjną roślin energetycznych, Kolekcją roślin uprawnych, warzywnych i zielarskich – Ogród Czerwony (ul. Grudniowa 2) oraz „Zielarium”, Kolekcją Ozdobnych Bylin Polskich i Ogrodem sensorycznym – Ogród Żółty (ul. Sosnowa 5).

1. Pracownicy

W Pracowni, na mocy umowy o pracę, zatrudnione były osoby na stanowiskach:

- kurator Kolekcji Roślin Ozdobnych – (2 etaty) najstarszy od 01.04.2016 r. do nadal;
- pracownik fizyczny – (6 etatów);

2. Realizowane zadania

W 2024 roku realizowane były następujące zadania dofinansowane z Wojewódzkiego funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach:

- “Ogród Kwiatowy Śląskiego Ogrodu Botanicznego (etap III). Rozwój szkółki podkładek Kolekcji Sadowniczej Śląskiego Ogrodu Botanicznego (etap VI). Rozbudowa Kolekcji Roślinnych Śląskiego ogrodu Botanicznego w Ogrodzie Żółtym (etap II)” - zrealizowany na terenie Ogrodu Czerwonego (Ogród Kwiatowy i Kolekcja Sadownicza) i Ogrodu Żółtego (Kolekcje Roślinne).

W trakcie realizowania zadania rozbudowane zostały:
[1] Ogród Kwiatowy poprzez wzbogacenie i uzupełnienie istniejącej kompozycji o nowe gatunki krzewów i bylin, wraz z obsadzeniem północnego ogrodzenia Ogrodu Czerwonego różnymi odmianami powojników i stworzenie tym samym bariery dla wiatru. Działania związane z rozbudową były bezpośrednią kontynuacją zadania pn.: „Ogród Kwiatowy ŚOB” (etap II), realizowanego w 2023 roku. Zakupiono 706 sztuk roślin: magnolię Soulange’a ‘Pinkie’, magnolię Soulange’a ‘Lennei’, magnolię wielkokwiatową, bez czarny ‘Black Beauty’, bez czarny ‘Black Tower’, bez koralowy ‘Sutherland Gold’, kiścień warzywny ‘Rainbow’, pieris japoński, pieris japoński ‘Minor’, pieris japoński ‘Mountain Fire’, jaśmin nagokwiatowy, jaśminowiec ‘Dame Blanche’, jaśminowiec wonny, jaśminowiec ‘Biały Karzeł’, azalia japońska ‘Rococo’, barbula klandońska ‘Heavenly Blue’, hortensja bukietowa MEGA MINDY, hortensja kosmata HOT CHOCOLATE, hortensja piłkowana ‘Koreana’, hortensja ogrodowa ‘Sarena Pink’, hortensja ogrodowa FLAIR & FLAVOURS ‘Raspberry Lemonade’, hortensja ogrodowa SALSA ‘Sidsalimp’, hortensja ogrodowa ‘Jip Blue’, hortensja ogrodowa

'Blauling', hortensja ogrodowa 'Cotton Candy', hortensja ogrodowa 'Velvet Beauty Red', hortensja ogrodowa ENDLESS SUMMER SUMMER LOVE 'Bailmacfive', hortensja piłkowana DAREDEVIL 'JPD01', hortensja bukietowa 'Limelight', wiesiołek okazały 'Siskiou Pink', gipsówka wiechowata 'Bristol Fair', aster nowoangielski, aster krzaczasty, pysznogłówka kropkowana 'Violacea', ożanka hyrkańska, penstemon naparstnicowy 'Dark Tower', glaura Lindheimera Baby Butterfly 'Dark Pink', ciemiernik grandorfski HGC Ice N' Roses 'Red', ciemiernik korsykański 'Silver Lace', ciemiernik mieszańcowy HGC Ice Breaker 'Fancy', ciemiernik cuchnący, powojnik 'Etoile', powojnik 'Krakowiak', powojnik 'Mazurek', powojnik 'Purpurea Plena Elegans', powojnik 'Venosa Violacea', powojnik 'Polish Spirit', powojnik 'Praecox', powojnik 'Paul Farges' Summer Snow, powojnik mandżurski, powojnik górski 'Freda', bluszcz pospolity 'Białystok', bluszcz kolchidzki 'Dentata', które posadzono na rabatach w Ogrodzie Kwietnym.

[2] Szkołka podkładek na terenie Ogródu Botanicznego w Mikołowie poprzez dosadzenie 400 sztuk nowych podkładek drzew owocowych i zaszczepienie części już rosnących zrazami starych odmian drzew owocowych – do rozdania wśród mieszkańców województwa śląskiego, a przez to ochrony starych odmian drzew owocowych *In situ*.

[3] Kolekcje Roślinne w Ogrodzie Żółtym Śląskiego Ogródu Botanicznego poprzez wzbogacenie i uzupełnienie istniejącej kompozycji o nowe gatunki roślin okrywowych na stromych skarpach znajdujących się za budynkiem siedziby ŚOB oraz rabaty znajdującej się w północnej części ogrodu o nowe nasadzenia bylin, co nadało tym miejscom nowych walorów estetycznych. Posadzono 774 sztuk roślin: przetacznik kłosowy 'First Choice', rozchodnik okazały 'Brillant', odętkę wirginijską 'Rose', kłosowiec 'Blue Fortune' oraz miskant chiński 'Ferner Osten', powojnik 'Praecox', powojnik 'Paul Farges', bluszcz pospolity, jałowiec płózący 'Wiltoni', sosnę kosodrzewinę, irgę Dammera 'Major', perowskie łobodolistną 'Jelena' i hortensję bukietową. Dodatkowo w celu ograniczenia nadmiernego zachwaszczenia, skarpy zostały zabezpieczone matą kokosową.

Realizowanemu projektowi towarzyszyły zadania dodatkowe dotyczące wymianie starych tablic edukacyjnych na nowe. Powstały 4 nowe tablice o tematyce związanej z Kolekcjami Roślinnymi na Ogrodzie Żółtym m.in.: 1. Rośliny okrywowe, 2. Murawy kserotermiczne, 3. Trawniki, 4. Ścieżka sensoryczna. Wszystkie tablice wydrukowano na płytach kompozytowych z okładziną aluminiową typu DIBOND. Dodatkowo w ramach większości ww. zadań dotyczących projektu, zakupiono odpowiednie ilości potrzebnych materiałów i narzędzi ogrodniczych niezbędnych do zabezpieczania i pielęgnacji roślin.

Umowa Dotacji Nr 291/2024/45/OP/wb/D. Kwota dofinansowania 48 750 zł. Zadanie zakończone 31.12.2024 r.

- "Założenie kolekcji dendrologicznej Śląskiego Ogródu Botanicznego w Mikołowie (etap V). Założenie Kolekcji magnolii (etap I)" – zadanie zrealizowane na terenie

Ogrodu Czerwonego (kolekcja dendrologiczna) i Ogrodu Żółtego (kolekcja magnolii). Umowę z WFOŚiGW w Katowicach podpisano w 2023 roku. Realizację rzeczową całości zadania zaplanowano na 2024 rok.

W trakcie realizowania zadania:

[1] rozbudowano kolekcję dendrologiczną w Ogrodzie Czerwonym poprzez uzupełnienie istniejącej kolekcji o nowe nasadzenia ozdobnych różaneczników i azalii. Działania związane z rozbudową były kontynuacją zadania zakończonego w 2012 roku pn.: „Założenie kolekcji dendrologicznej ŚOB w Mikołowie (IV etap)”. Posadzone krzewy o różnorodnych kolorach kwiatów zwiększą różnorodność biologiczną oraz pozytywnie wpłyną na atrakcyjność Ogrodu Czerwonego. W trakcie realizacji zadania zakupiono w sumie 138 szt. krzewów. Posadzono: różaneczniki i azalie w odmianach: ‘Ještěd^{PBR}’, ‘Haaga’, ‘Klenová’, ‘Bez-děz’, ‘Bolesław Chrobry’, ‘Królowa Jadwiga’, ‘Kazimierz Wielki’, ‘Kazimierz Odnowiciel’, ‘Libretto’, ‘Blutopia’, ‘Roseum Elegans’, ‘Helsinki University’, ‘Catawbiense Grandiflorum’.

[2] utworzono nową Kolekcję magnolii na terenie Ogrodu Żółtego ŚOB, zlokalizowanej w dwóch miejscach: część alejowa, przy wejściu i parkowa, w zachodniej części Ogrodu. Założona Kolekcja wzbogaci Ogród o nowe gatunki roślin, które na tym terenie nie są jeszcze dostępne. Wczesne wiosenne kwitnienie wybranych odmian, stanie się ciekawą atrakcją, wartą zobaczenia o tej porze roku. W trakcie realizacji zadania zakupiono 50 sztuk magnolii w różnych odmianach. Posadzono: magnolię wielkokwiatową ‘Alta’, ‘D.D Blanchard’, magnolię pośrednią: ‘Genie’, ‘Burgundy’, ‘Coates’, magnolię Loebnera ‘Merrill’, magnolie purpurową ‘Betty’, magnolie ‘Laura’ i magnolie nagą ‘Yellow River’.

Realizowanemu projektowi towarzyszyły zadania dodatkowe dotyczące wymianie starych tablic edukacyjnych na nowe. Powstały 3 nowe tablice o tematyce związanej z Kolekcjami Roślinnymi na Ogrodzie Żółtym m.in.: 1. Krzewy liściaste, 2. Drzewa liściaste, 3. Rośliny iglaste. Wszystkie tablice wydrukowano na płytach kompozytowych z okładziną aluminiową typu DIBOND. Dodatkowo w ramach większości ww. zadań dotyczących projektu, zakupiono odpowiednie ilości potrzebnych materiałów i narzędzi ogrodniczych niezbędnych do zabezpieczania i pielęgnacji roślin. Zakupiono również nowy komputer, który wyposażył biuro pracowni. Jest niezbędny do wykonywania projektów nasadzeń, opracowania graficznego tablic, sporządzania i przechowywania inwentaryzacji.

Umowa Dotacji Nr 774/2023/45/OP/wb/D. Kwota dofinansowania 97 250,00 zł.
Termin zakończenia zadania: 30.11.2024 r.

Realizowane zadania mają na celu rozbudowę istniejących kolekcji oraz zakładanie nowych na terenach dotychczas wstępnie zagospodarowanych.

3. Zadania związane z pielęgnacją kolekcji Śląskiego Ogródu Botanicznego

- Poza realizacją zadań dofinansowanych w poszczególnych kolekcjach odbywały się niezbędne prace pielęgnacyjne wynikające z ich specyfiki:
- Kolekcje ozdobne: 1) pielęgnacja trawnika, 2) pielęgnacja drzew i krzewów ozdobnych: cięcia formujące i sanitarne, obsypywanie korą, odchwaszczenie, zabezpieczanie palikami, usuwanie wypadów i wykrotów 3) zabiegi pielęgnacyjne traw ozdobnych (cięcie, wyczesywanie, nawożenie, wiązanie w chochoły na okres zimowy) 4) zabiegi pielęgnacyjne bylin (wiosenne porządkowanie i cięcie bylin po zimie, dzielenie bylin, cięcie przekwitłych kwiatostanów, bieżące prace przy prawidłowym utrzymaniu bylin- podcinanie kwiatostanów bylin ozdobnych z liści, stawianie podpór pod rośliny itp.) 5) pozyskiwanie nasion z przekwitłych bylin; 6) sadzenie bylin; 7) nawożenie nawozami mineralnymi i naturalnymi – kompostem; 8) zabezpieczanie drzew przed zającami i sarnami poprzez instalowanie specjalistycznych osłonek z siatki; 9) zabezpieczenie krzewów i bylin na okres zimowy poprzez odpowiednie wiązanie, wykonywanie chochołów i okrywanie igliwem i agrowłókniną;
- Kolekcja sadownicza: 1) cięcie formujące, odnawiające i sanitarne drzew i krzewów owocowych; 2) szczepienie podkładek (drzew) zrazami pobranymi w wyniku ekspedycji terenowych; 3) pielęgnacja podkładek i szczepów (młodych drzewek) w szkółce poprzez: usuwanie zbędnych pędów, odchwaszczenie, wykonywanie oprysków przeciwko chorobom i szkodnikom; 4) przesadzanie drzew i krzewów w odpowiednio przygotowanych miejscach; 5) nawożenie drzew, krzewów, pnączy i roślin w szkółce nawozami mineralnymi; 6) poprawianie i wykonywanie mocowań drzewek do palików; 7) zabezpieczanie drzew przed zającami i sarnami poprzez instalowanie specjalistycznych osłonek z siatki; 8) zabezpieczenie drzew na okres zimowy.
- Kolekcja Edukacyjna Roślin Energetycznych: 1) wycinanie nadziemnych części roślin energetycznych w celu pobudzenia ich wzrostu;
- Kolekcja Edukacyjna Roślin Uprawnych, Warzywnych i Zielarskich: 1) pielęgnacja trawnika, koszenie; 2) pielęgnacja bylin i ziół posadzonych na podwyższonych, betonowych zagonach; 3) wysiew roślin warzywnych i sadzenie rozsady; 4) produkcja sadzonek niektórych krzewów w tunelu foliowym; 5) pozyskiwanie nasion i wysiew; 6) usuwanie chwastów i ściółkowanie zrębkami; 7) nawożenie nawozami mineralnymi i organicznymi - kompost, gnojówka; 8) cięcie pielęgnacyjne krzewów i bylin; 9) sadzenie bylin i krzewów; 10) zbiór plonów; 11) przygotowanie gleby do spoczynku zimowego 12) zabezpieczanie roślin na okres zimowy (wiązanie traw ozdobnych, zabezpieczanie podwyższonych zagonów).
- Winnica – na terenie kolekcji przeprowadzono następujące prace: 1) koszenie trawy, chwastów; 2) opryski i nawożenie wiosenne; 3) cięcie winorośli; 3) prace pielęgnacyjne polegające na przywiązywaniu winorośli do konstrukcji nośnej; 4) zbiór owoców

- Śląskie kolekcje siedliskowe – w obecnym sezonie wegetacyjnym na terenie kolekcji przeprowadzono prace pielęgnacyjne - porządkowe (cięcie sanitarne, palikowanie) oraz prace inwentaryzacyjne.

Ponadto pracownia zajmowała się bieżącym utrzymaniem pozostałych terenów (to jest łąk, pola uprawnego). Prace polegające na regularnym koszeniu terenów łąkowych (trzy razy w roku) oraz uprawie polowej (uprawa pszenicy: pole poza ogrodzeniem w sąsiedztwie sadów) były wykonywane przez osobę z zewnątrz w ramach umowy barterowej.

4. Udział w seminariach, konferencjach i targach

- udział w wystawie ogrodów pokazowych "Ogrody Daisy", Pszczyna, 26 maja;
- udział w 44 Dniach Otwartych Drzwi w ŚODR, Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Mikołowie, 29-30 czerwca;
- udział w XXXIII Krajowej Wystawie Rolniczej, Częstochowa, 1 września;

5. Organizowane szkolenia

- „Kurs szczepienia drzew owocowych” – organizowany przy współpracy Ogródu w Radzionkowie (18 marca, w sumie 10 uczestników), jedno 6-godzinne szkolenie dla osób zainteresowanych mające na celu praktyczne zapoznanie się ze szczepieniem drzew owocowych;
- "Szczepienie Drzew" - wykład popularnonaukowy w Beskidzki Dom Zielin „Przytulnia” w Brennej (15 uczestników), 2 marca 2024;

6. Współpraca

Pracownia współpracowała z następującymi podmiotami:

- Zespół Szkół w Czerwionce-Leszczyny – organizacja i prowadzenie praktycznej nauki zawodu technik ogrodnik, realizowane od 01.09.2022 do nadal;
- Zespół Szkół Nr 2 Specjalnych im. Marii Grzegorzewskiej w Mikołowie – organizacja i prowadzenie praktycznej nauki zawodu technik ogrodnik, realizowane od 01.09.2018 do nadal
- Zespół Edukacji Wspomagającej w Świętochłowicach – organizacja i prowadzenie praktycznej nauki zawodu technik ogrodnik, realizowane od 01.09.2022 do 27.06.2024 r.
- Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Ornontowicach – organizacja i prowadzenie praktycznej nauki zawodu w zawodu ogrodnik, realizowane od 01.09.2023 do nadal
- Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Mikołowie

7. Wydawnictwa

- "O roślinach inaczej. Część 5. Pnącza" Broszura edukacyjna wydana we współpracy z Pracownią Edukacji – nakład 1000 egz. ISBN 978-966695-6-8
- "O roślinach inaczej. Część 4. Krzewy" Broszura edukacyjna wydana we współpracy z Pracownią Edukacji – nakład 1000 egz. ISBN 978-83971567-2-2

ZAKŁAD BIORÓŻNORODNOŚCI

Kierownik: Leszek Trząski

ŚLĄSKI BANK NASION

Kurator: Katarzyna Galej-Ciwiś

1. Główne zadania

1.1 Opracowanie materiałów eksperckich do wniosków miasta Łaziska Górne dotyczących Działania 2.14 Ochrona przyrody i bioróżnorodność oraz 10.7 Rekultywacja terenów przemysłowych, zdewastowanych zdegradowanych na cele środowiskowe.

Zlecniodawca - Urząd Miasta Łaziska Górne

Numer umowy - RRM.7.2024

Wartość zlecenia - 8 000,00 zł (w tym 23% VAT)

Osoby realizujące - Katarzyna Galej-Ciwiś, Leszek Trząski, Patryk Bubła

Na zlecenie Urzędu Miasta Łaziska Górne, w terminie do 22 kwietnia 2025, dla trzech lokalizacji (Plac Ratuszowy, obszar w obrębie ul. I Maja, teren za Żabką) przygotowane zostały materiały opisowe niezbędne do złożenia wniosków. W ramach zlecenia przygotowane zostały treści dotyczące poniższych zagadnień:

Działanie 10.7 - Rekultywacja terenów przemysłowych, zdewastowanych, zdegradowanych na cele środowiskowe. W ramach zlecenia w ŚOB przygotowano materiały merytoryczne dotyczące rekultywacji zwałowiska przy ul. Sienkiewicza/Kwiatowej oraz stawów przy dawnym ERG-u. Przygotowane treści obejmowały następujące zagadnienia: poprawa i odtwarzanie stanu siedlisk przyrodniczych, zwalczanie rozprzestrzeniania się i eliminowanie obcych gatunków inwazyjnych, ochrona przyrody poprzez zmniejszenie presji ruchu turystycznego, wpływ projektu na ograniczenie antropopresji, przygotowanie kampanii edukacyjnej.

Działanie 2.14 - Ochrona przyrody i bioróżnorodność. W ramach zlecenia w ŚOB przygotowano materiały merytoryczne dotyczące zwiększenia bioróżnorodności w trzech lokalizacjach: na Placu Ratuszowym, w obszarze ul. I Maja oraz na Terenie za żabką. Przygotowane treści obejmowały następujące zagadnienia: zwalczanie inwazyjnych gatunków obcych, standardy ochrony drzew, wpływ projektu na bioróżnorodność, analiza gotowych koncepcji pod kątem roślinności, wpływ projektu na poprawę jakości

stanu gatunków i siedlisk, wpływ projektu na zwiększenie świadomości społecznej w zakresie ochrony bioróżnorodności.

1.2 Opracowanie materiałów eksperckich do wniosku Miasta Łaziska Górne dotyczącego Działania 2.15 Ochrona przyrody i bioróżnorodność - ZIT.

Zleceniodawca - Urząd Miasta Łaziska Górne

Numer umowy - RRM.11.2024 z 12.09.2024

Wartość zlecenia - 3 690,00 zł (w tym 23% VAT)

Osoby realizujące - Katarzyna Galej-Ciwiś

Na zlecenie Miasta Łaziska Górne, w terminie do 30.10.2025 r., dla dwóch lokalizacji (Park Wyszyńskiego i Sad miejski) przygotowane zostały materiały opisowe niezbędne do złożenia wniosków (Bioróżnorodność w formule ZIT). W ramach zlecenia przygotowane zostały treści dotyczące następujących zagadnień: zwalczanie inwazyjnych gatunków obcych, standardy ochrony drzew, wpływ projektu na bioróżnorodność, analiza gotowych koncepcji pod kątem roślinności, wpływ projektu na poprawę jakości stanu gatunków i siedlisk, wpływ projektu na zwiększenie świadomości społecznej w zakresie ochrony bioróżnorodności.

1.3 Zbiór nasion z terenu ŚOB w Mikołowie

W 2024 roku kontynuowano zbiór nasion gatunków flory Polski z kolekcji ŚOB w Mikołowie, które będą przechowywane w Śląskim Banku Nasion (po wcześniejszym oczyszczeniu i poddaniu testom kiełkowania) i udostępniane zainteresowanym instytucjom na podstawie *index seminum* (zebrano nasiona m. in. następujących gatunków: sasanka zwyczajna (*Pulsatilla vulgaris*), orlik pospolity (*Aquilegia vulgaris*), bodziszek żałobny (*Geranium phaeum*), jastrzębiec pomarańczowy (*Pilosella aurantiaca*), pierwiosnek lekarski (*Primula veris*), wiązówka bulwkowa (*Filipendula vulgaris*), goździk siny (*Dianthus gratianopolitanus*), naparstnica zwyczajna (*Digitalis grandiflora*), pierwiosnek bezłodygowy (*Primula vulgaris*), zawilec wielkokwiatowy (*Anemone sylvestris*), driakiew gołębia (*Scabiosa columbaria*), smagliczka pagórkowa (*Alyssum montanum*), pierwiosnek wyniosły (*Primula elatior*).

2. Pozostałe zadania i aktywności

- Udział w inwentaryzacji drzew i krzewów wzdłuż ulicy Sosnowej w Mikołowie na potrzeby Urzędu Miasta
- udział w przygotowaniu wniosku o dofinansowanie projektu FlorIntegral Silesia (metodyka zbioru i przechowywania nasion oraz zarodników grzybów, wyceny sprzętów)
- udział w 2 wizjach lokalnych dotyczących realizacji projektów zazielenienia skwerów miejskich w Rudzie Śląskiej (projekt zakończony w 2023 roku)

- pielęgnacja założonej w 2022 roku (dzięki dofinansowaniu ze środków WFOŚiGW w Katowicach) kolekcji ozdobnych bylin Polskich (etap I) - dosadzanie nowych gatunków, zbiór nasion, przycinanie żywopłotu bukowego i wiązowego, pielienie.
- Konserwacja urządzeń w laboratorium (przeglądy, wymiana filtrów i olejów, dostawy azotu itp.), pielęgnacja roślin w pokoju hodowlanym oraz zielonej ściany w budynku CEPIE;

3. Konferencje, szkolenia, wydawnictwa, stażyści

- udział w rocznym kursie dendrologii w Polskiej Szkole Dendrologii i Arborystyki w Bielsku-Białej (13 z 20 dwudniowych zjazdów w Bielsku-Białej i Wrocławiu). Egzamin państwowy VCC - Vocational Competence Certificate, odbędzie się w kwietniu 2025 roku.
- udział w szkoleniu "Wybrane zagadnienia merytoryczne oraz formalno-prawne dotyczące inwentaryzowania dendroflory" organizowanym przez Federację Arborystów Polskich; 12.04.2024 r.
- wygłoszenie wykładu oraz prowadzenie warsztatów podczas Nocy Biologów na Uniwersytecie Śląskim; 26.01.2024 r.
- udział w szkoleniu w ramach projektu Archiclima dotyczącym zakładania, funkcji oraz pielęgnacji ogrodów deszczowych; 01.02.2024 r.
- przygotowanie opisów i zdjęć kilkudziesięciu gatunków bylin rodzimych nadających się do ogrodów przydomowych, na potrzeby broszury wydanej w ramach realizacji projektu Mikołów dla klimatu
- przygotowanie treści broszury edukacyjnej dotyczącej ogrodów deszczowych, w ramach realizacji zlecenia GZM (umowa IŚ/27/2024)
- w 2024 roku w ŚBN praktyki studenckie realizowała Julia Zamora - studentka kierunku Ochrona zasobów przyrodniczych na Uniwersytecie Gdańskim (praktyki w terminie 01-16.08.2024 r.)
- przeprowadzenie szkolenia z udzielania pierwszej pomocy dla pracowników ŚoB, z użyciem elektronicznego fantoma oraz automatycznego defibrylatora; 19.03.2024 r.

JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY W RADZIONKOWIE

1. PRACOWNIA KOLEKCJI SIEDLISKOWYCH

Kurator: Agata Smieja

Pracownia sprawuje nadzór nad kolekcjami roślinnymi Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie. W 2024 roku rozbudowywano kolekcje w ramach projektu dofinansowanego z WFOŚiGW w Katowicach oraz w ramach działalności statutowej.

Łącznie nasadzono 5953 sadzonki, w tym 1746 sztuk zakupiono w szkółkach, pozostałe 4207 uzyskano z hodowli własnej bądź pozyskano z natury. Kolekcje wzbogaciły się o 94 taksonów, w tym 35 gatunków rodzimych z których 12 podlega ochronie prawnej.

W ramach realizowanego projektu pn. „Rozbudowa kolekcji roślinnych Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie (etap VIII) (umowa nr 293/2024/45/OP/wb/D z dnia 04.07.2024, dofinansowanie - 34 996,49 zł, 01.04 - 30.11.2024) założono rabatę sasankową (powierzchnia ok 120m², nasadzonych 325 sadzonek z uprawy własnej), założono nową kolekcję tematyczną "Rośliny Zielarskie Flory Polskiej" (powierzchnia ok 112 m², nasadzono łącznie 1707 sadzonek wyhodowanych lub pozyskanych z natury we własnym zakresie), wzbogacano różnorodność w obrębie istniejących kolekcji (1937 sadzonek oraz 1430 cebulek). W ramach projektu rozbudowano również zaplecze namnożeniowe ogrodu o 6 rozsadników oraz system zbierania deszczówki, zakupiono także sprzęt ogrodniczy i środki ochrony i pielęgnacji roślin.

W ramach działalności własnej: wzbogacono kolekcje zwłaszcza o gatunki rodzime podlegające ochronie gatunkowej lub rzadkie i lokalnie zagrożone; na bieżąco prowadzono niezbędne prace pielęgnacyjne i remontowe wynikające ze specyfiki kolekcji i znajdującej się tam infrastruktury; sprawowano opiekę nad pszczołami w pasiece ogrodowej; kontynuowano monitoring siedlisk przeniesionych z terenu MPL "Katowice" w Pyrzowicach. Jak co roku podjęto działania związane z ochroną starych odmian drzew owocowych. Wiosną przeprowadzono akcję informacyjną, pozyskano zrazy od ludzi prywatnych. Zaszczepiono 851 podkładek (zakupionych w ramach dofinansowania), które zasadzono w szkółce i pielęgnowano do jesieni. Przyjęte 623 zaszczepione drzewka rozdano osobom prywatnym i różnego typu instytucjom (szkoły, przedszkola, Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie).

W ramach działalności statutowej zebrano i oczyszczono nasiona 98 gatunków roślin ze stanowisk naturalnych oraz z kolekcji ogrodowych. Przygotowano Index Seminum (nasiona 41 gatunków).

2. REGIONALNA STACJA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ

Realizowane zadania:

1. Edukacja

Kierownik edukacji: Julia Góra

W roku 2024 w Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Radzionkowie realizowano umowy związane z edukacją dzieci i młodzieży: Warsztaty edukacji ekologicznej i przyrodniczej ŚOB 2023-2024 oraz 2024-2025 (dofinansowanie WFOŚiGW w Katowicach, umowa nr: 586/2023/45/EE/ee/D oraz 596/2024/45/EE/ee/D), Kampania na rzecz różnorodności biologicznej "Różnorodność- Fundament Natury" (dofinansowanie WFOŚiGW w

Katowicach, umowa nr: 68/2023/45/EE/ee/D) i zadanie dofinansowane przez Gminę Radzionków (umowa nr KE.272.4.2024 oraz KS.605.6.2021). Prowadzono również edukację we własnym zakresie oraz we współpracy z TP ŚOB. Na terenie Ogródu Botanicznego w Radzionkowie odbyły się także wycieczki GZM w lipcu 2024.

1.1 Realizacja warsztatów edukacyjnych

- Zajęcia współfinansowane przez WFOŚiGW w Katowicach: 2255 uczestników (warsztaty dla szkół) oraz 2355 uczestników (Śląski Kalendarz Ekologiczny),
- Zajęcia prowadzone przez Towarzystwo Przyjaciół Śląskiego Ogródu Botanicznego: 4459 uczestników, Doświadczalnia Przyrody 2023/2024 - 28 osób,
- Warsztaty dofinansowane przez Gminę Radzionków w ramach programu Czyste Powietrze pt. "Cała prawda o smogu - mam prawo do czystego powietrza" (prowadzący: Łukasz Nicewicz): 24 warsztatów, udział wzięło 391 osób /styczeń-marzec 2024 r./
- Warsztaty dofinansowane przez Gminę Radzionków, realizacja kampanii pt "Nie podgrzewaj atmosfery", w ramach projektu "Śląskie. Przywracamy Błękit", (prowadzący: Łukasz Nicewicz): 24 warsztatów, udział wzięło 289 osób /listopad 2024 r./
- Letnie spacer z przewodnikiem (w każdy czwartek lipca i sierpnia) - 7 wycieczek, udział wzięło 156 osób

2. WYDARZENIA

- W roku 2024 w Śląskim Ogrórze Botanicznym w Radzionkowie realizowano umowy związane z edukacją dzieci i młodzieży: Warsztaty edukacji ekologicznej i przyrodniczej ŚOB 2023-2024 oraz 2024-2025 (dofinansowanie WFOŚiGW w Katowicach, umowa nr: 586/2023/45/EE/ee/D oraz 596/2024/45/EE/ee/D),
- 26.01.2024 Noc Biologów na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach - stoisko edukacyjne
- 27.01.2024 Zimowe Ptakolice, prowadząca: Karolina Skorb
- 01.02.2024 oraz 08.02.2024 Ferie w Mieście - dwa warsztaty "O jeżach i nietoperzach", "Herbatka z Botanikiem" (Agnieszka Kandzia, Julia Góra)
- 11.02.2024 Bieg charytatywny "Krzysiek dla Krzyśka" organizowana na terenie ogrodu botanicznego przez stowarzyszenie "Cidry Lotajom"
- 18.03.2024 Kurs Szczepienia Drzew Owocowych
- Szczepienie drzew owocowych: zaszczepiono 851 podkładek,
- 8.06.2024 VIII Eco Cidry Cross - cykliczna impreza biegowa organizowana na terenie ogrodu botanicznego przez stowarzyszenie "Cidry Lotajom"
- 16.06.2024 Zebranie Związku Pszczelarzy

- 30.06.2024 Wycieczki "Fauna kserotermiczna obszarów powyrobowiskowych Śląskiego Ogródu Botanicznego w Radzionkowie" (x 3) w ramach Święta Metropolii GZM
- Wakacyjne spotkania w Śląskim Ogródku Botanicznym w Radzionkowie – cykl 7 spotkań z przyrodnikami
- 27.07.2024 Turniej Szachowy Cider Lato
- 10.08.2024 Piknik ekologiczny "Lato z Radiem i Telewizją Polską" - stoisko edukacyjne
- 19.10.2024 Śląska Liga Biegowa IV Edycja - Bieg Pierwszy (teren ogrodu botanicznego)
- Cyklicznie na terenie ogrodu botanicznego harcerze i zuchy z Radzionkowskiego Szczepu Drużyn Harcerskich i Gromad Zuchowych organizują zbiórki i biwaki

3. ORGANIZOWANE/WSPÓŁORGANIZOWANE KURSY, SZKOLENIA, SPOTKANIA

- Kurs szczepienia drzew owocowych (18.03.2024 współorganizowane z Towarzystwem Przyjaciół Śląskiego Ogródu Botanicznego).

4. REALIZOWANE/WSPÓŁREALIZOWANE PROJEKTY

- Warsztaty edukacji ekologicznej i przyrodniczej ŚOB 2023-2024 (dofinansowane przez WFOŚiGW w Katowicach) i Warsztaty edukacji ekologicznej i przyrodniczej ŚOB 2024-2025 (dofinansowane przez WFOŚiGW w Katowicach)
- Rozbudowa kolekcji roślinnych Śląskiego Ogródu Botanicznego w Radzionkowie (etap VIII), 01.04.-30.11.2024, dofinansowane przez WFOŚiGW w Katowicach;
- "Pocztówka ze Śląska" w ramach programu grantowego „Tu Mieszkam, Tu Zmieniam EKO”, 06.11.2023-31.10.2024, dofinansowanie Fundacja Santander Bank
- Kampania na rzecz różnorodności biologicznej "Bioróżnorodność - Fundament Natury", 20.03.2023-31.12.2024, dofinansowane przez WFOŚiGW w Katowicach;

5. ZLECENIA ZEWNĘTRZNE

- Przeprowadzenie warsztatów "Nie podgrzewaj atmosfery" na zlecenie Gminy Radzionków (umowa z dnia 24.10.2024)

6. STAŻYŚCI I PRAKTYKANCI

Praktyki zawodowe:

- Uczniowie Technikum nr 4 w Bytomiu - Technik fotografii i multimediiów - 4 osoby

7. KONFERENCJE NAUKOWE, PUBLIKACJE

- Smieja-Król, B.; Fiałkiewicz-Kozieł, B.; Kądziołka-Gaweł, M.; Kubacki, J.; Prokopowicz, A.; Smieja, A.; Siepak, M. 2024. Self-stabilization of Zn, Pb, Cd, and

- As in smelter-impacted organic-rich soil: The effect of hydrous Fe oxides and ZnCd sulfide coprecipitation. *Chemical Geology*, vol. 643;
- 27-29.05.2024. 31st International School of Nature Conservation in Karst Areas. Invasive species and protection of water ecosystems in Natura 2000 sites (Agata Smieja);
 - Akademia Znaczący Pogody w Planetarium Śląskim raz w m-cu od X 2024 do VI 2025 (Julia Góra);

Opracowanie jest wynikiem pracy zbiorowej
pracowników Śląskiego Ogródu Botanicznego - Związku Stowarzyszeń.

ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY
- ZWIĄZEK STOWARZYSZEŃ

SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI
STATUTOWEJ W ROKU
2025

Mikołów, 2026

Spis treści

INFORMACJE OGÓLNE	5
JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ POD NAZWĄ "ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY"	5
SKŁAD ZARZĄDU ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO – ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ	5
POSIEDZENIA ZARZĄDU W ROKU SPRAWOZDAWCZYM	5
SKŁAD KOMISJI REWIZYJNEJ ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO – ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ	6
WALNE ZGROMADZENIA CZŁONKÓW ZWOŁANE W ROKU SPRAWOZDAWCZYM	6
DYREKCJA OGRODU BOTANICZNEGO	6
RADA NAUKOWA	6
PRACOWNICY ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO - ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ	7
STAŻYŚCI I PRAKTYKANCY	7
WOLONTARIAT	8
KURSY I SZKOLENIA	8
KONTROLE NA TERENIE ŚOB W ROKU SPRAWOZDAWCZYM	8
UTRZYMANIE INFRASTRUKTURY ZARZĄDZANEJ PRZEZ ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY – ZWIĄZEK STOWARZYSZEŃ	9
1. Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej ŚOB	9
2. Budynek techniczno-socjalny przy ul. Zamkowej 2	9
3. Utrzymanie infrastruktury towarzyszącej kolekcji roślin ozdobnych	9
4. Regionalna Stacja Edukacji Ekologicznej w Radzionkowie i infrastruktura towarzysząca	9
5. Regionalna Stacja Edukacji Ekologicznej w Radzionkowie i infrastruktura towarzysząca kolekcjom terenowym	10
KORZYSTANIE Z UPRAWNIEN I DZIAŁALNOŚĆ ZLECONA PRZEZ ORGANY ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ	10
OGRÓD JAKO JEDNOSTKA NAUKOWA	10
WSPÓŁPRACA	12
CZŁONKOSTWO W ORGANIZACJACH MIĘDZYNARODOWYCH	12
OTWARCIE OGRODU I SZACOWANA LICZBA ODWIEDZAJĄCYCH	13
BIURO PROMOCJI I INFORMACJI	13
TELEWIZJA, RADIO, MAGAZYNY I GAZETY	13
SERWISY INTERNETOWE	14
WYWIADY, ARTYKUŁY, PROGRAMY TELEWIZYJNE	14
MEDIA SPOŁECZNOŚCIOWE	16
STRONA WWW	17
ORGANIZACJE I INSTYTUCJE WSPIERAJĄCE PROMOCJĘ WYDARZEŃ W OGRODZIE	18
BIURO DS. PROJEKTÓW I WNIOSEKÓW	18
POZYSKIWANIE FUNDUSZY ZEWNĘTRZNYCH	18

PROJEKTY REALIZOWANE W POWOŁANYCH ZESPOŁACH	21
DZIAŁ EDUKACJI	24
PRACOWNIA EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ	24
1. Realizacja warsztatów	24
2. Półkolonie	25
3. Programy edukacyjne	25
4. Projekty	25
5. Pozostałe działania	26
6. Udział w konferencjach, szkoleniach i webinarach	27
7. Wydawnictwa edukacyjne	27
8. Infrastruktura	28
PRACOWNIA ŚLĄSKIEGO KALENDARZA EKOLOGICZNEGO	28
1. Śląski Kalendarz Ekologiczny	28
2. Akcje edukacyjno-ekologiczne.	29
3. Udział pracowników ŚKE w konferencjach, szkoleniach, wydarzeniach zewnętrznych	29
4. Partnerzy i instytucje współpracujące z ŚKE	30
5. Nagrody	30
6. Projekt edukacyjny w zakresie zachowania bioróżnorodności – Śląski Kalendarz Ekologiczny	
DZIAŁ NAUKI	31
PRACOWNIA STUDIÓW NAD SYSTEMAMI ADAPTACYJNYMI	31
PRACOWNIA KOLEKCJI NAUKOWYCH, ZACHOWAWCZYCH ORAZ OZDOBNYCH	31
1. Pracownicy	32
2. Realizowane zadania	32
3. Zadania związane z pielęgnacją kolekcji Śląskiego Ogrodu Botanicznego	35
4. Udział w seminariach, konferencjach i targach	37
5. Organizowane szkolenia	37
6. Współpraca	37
7. Wydawnictwa	37
ZAKŁAD BIORÓŻNORODNOŚCI	37
ŚLĄSKI BANK NASION	37
1. Główne zadania	38
2. Pozostałe zadania i aktywności	39
3. Konferencje, szkolenia, wydawnictwa, stażysci	39
PRACOWNIA KOLEKCJI SIEDLISKOWYCH	40
REGIONALNA STACJA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ W ŚLĄSKIM OGRODZIE BOTANICZNYM W RADZIONKOWIE	41
1. Edukacja	41
1.1 Realizacja warsztatów edukacyjnych	41

2. Wydarzenia edukacyjne	42
3. Organizowane/współorganizowane kursy, szkolenia, spotkania	43
4. Realizowane/współrealizowane projekty	43
5. Zlecenia zewnętrzne	43
6. Stażyści i praktykanci	43
7. Konferencje naukowe, publikacje	43

INFORMACJE OGÓLNE

Śląski Ogród Botaniczny z siedzibą w Mikołowie przy ul. Sosnowej 5, 43-190 Mikołów, zarejestrowany w Sądzie Rejonowym Katowice-Wschód, Wydział VIII Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000163011, istnieje od 2003 roku jako związek stowarzyszeń. W jego skład wchodzi: Województwo Śląskie, Polska Akademia Nauk, Uniwersytet Śląski, Powiat Mikołowski, Gmina Mikołów, Gmina Radzionków, Gmina Racibórz, Gmina Jaworzno (*do czerwca 2025*), Gmina Lyski (*do czerwca 2025*), Towarzystwo Przyjaciół Śląskiego Ogrodu Botanicznego, Stowarzyszenie Wspólnota, Stowarzyszenie Golf Park Mikołów. Związek ten ma formułę otwartą dla innych samorządów, stowarzyszeń i instytucji naukowych. Od 2006 roku instytucja posiada zezwolenie Ministra Środowiska na prowadzenie Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie, a od 2010 roku zezwolenie Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska na prowadzenie Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie. Od 15 marca 2010 roku organizacja posiada również status organizacji pożytku publicznego (OPP). Związek Stowarzyszeń działa pod następującymi numerami Polskiej Klasyfikacji Działalności: główny PKD - 94.99.Z (działalność pozostałych organizacji członkowskich, gdzie indziej niesklasyfikowana), pomocniczy PKD - 91.04.Z (działalność ogrodów botanicznych i zoologicznych oraz obszarów i obiektów ochrony przyrody).

DANE ADRESOWE

ul. Sosnowa 5, 43-190 Mikołów
tel. 32 779 76 02; 535 808 368
e-mail sibg@sibg.org.pl
elektroniczna skrzynka podawcza: /SIBG/domyslna
adres do e-Doręczeń: AE:PL-59288-67175-VSJSW-14
www.obmikolow.robia.pl, www.obradzionkow.robia.pl
NIP: 635-168-17-50
REGON: 278108970

JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ POD NAZWĄ "ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY"

Śląski Ogród Botaniczny – Związek Stowarzyszeń tworzy dwie jednostki organizacyjne:

- Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie
- Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie

SKŁAD ZARZĄDU ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO – ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ

- dr Gabriel Tobor – prezes zarządu
- dr Stanisław Piechula – I wiceprezes zarządu
- dr hab. Damian Absalon, prof. UŚ – II wiceprezes zarządu
- mgr inż. Eugeniusz Wycisło – członek zarządu
- Remigiusz Kuś – członek zarządu

[kadencja 2023-2026]

Funkcja członka zarządu nie wiąże się z pobieraniem wynagrodzenia, jest pełniona społecznie.

POSIEDZENIA ZARZĄDU W ROKU SPRAWOZDAWCZYM

Liczba spotkań: 4, łączna liczba podjętych uchwał: (8)

10.04.2025 r. nr 108 (1)

03.06.2025 r. nr 109 (3)

01.08.2025 r. nr 110 (3)

02.10.2025 r. nr 111 (1)

SKŁAD KOMISJI REWIZYJNEJ ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO – ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ

- Grażyna Nazar – przewodnicząca Komisji Rewizyjnej
- Karina Tytko – sekretarz Komisji Rewizyjnej
- Grzegorz Gryt – członek Komisji Rewizyjnej

[kadencja 2023-2026]

WALNE ZGROMADZENIA CZŁONKÓW ZWOŁANE W ROKU SPRAWOZDAWCZYM

[Skład Prezydium WZC: Michał Rupik – przewodniczący, Ewa Owczarek-Nowak – zastępca przewodniczącego, Damian Matynia – sekretarz].

Liczba spotkań: 2, łączna liczba podjętych uchwał: (12)

- XLIII Walne Zgromadzenie ZS ŚOB – 16.06.2025 r. (10)
- XLIV Walne Zgromadzenie ZS ŚOB – 13.10.2025 r. (2)

DYREKCJA OGRODU BOTANICZNEGO

Dyrektor

dr Paweł Kojs

Zastępca dyrektora ds. naukowo-dydaktycznych

dr Leszek Trzaski

Zastępca dyrektora ds. administracyjno-technicznych

Patryk Bubła

Zastępca dyrektora ds. Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie

dr Magdalena Maślak

RADA NAUKOWA

Przewodniczący:

- prof. dr hab. Arkadiusz Nowak

Z-ca Przewodniczącego:

- dr hab. Justyna Wiland-Szymańska, prof. UAM

Z-ca Przewodniczącego:

- dr hab. inż. Małgorzata Jastrzębska, prof. PŚ

Sekretarz:

- mgr Damian Matynia

Pozostali członkowie:

- dr hab. Damian Absalon, prof. UŚ

- dr Agnieszka Babczyńska, prof. UŚ

- mgr Agnieszka Chećko

- prof. dr hab. Andrzej Czyłok

- dr hab. Joanna Jura-Morawiec, prof. PAN

- dr Paweł Kojs

- dr inż. Czesław Koziół

- dr Dorota Mańkowska

- dr Magdalena Maślak

- dr inż. Marian Pigan

- dr hab. Marta Pogrzeba, prof. IETU

- mgr inż. Hanna Pompa-Obońska

- prof. dr hab. Jerzy Puchalski

- dr Agata Smieja

- prof. dr hab. Andrzej Szlęk

- dr Grażyna Szymczak

- prof. dr hab. Barbara Tokarska-Guzik

- dr Leszek Trzaski

- prof. dr hab. Wiesław Włoch

- dr Agnieszka Zawisza-Raszka

[kadencja 2023-2026]

PRACOWNICY ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO - ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ

STAN ZATRUDNIENIA W ROKU 2025 – STAN NA 31.12.2025

Liczba zatrudnionych osób w oparciu o umowę o pracę	36
Liczba etatów	32
Liczba zatrudnionych w oparciu o umowy cywilno - prawne	60

WOLONTARIAT

Koordynatorka wolontariatu: Sylwia Jędraszek-Prusko

W 2025 r. zawarto 20 porozumień o współpracy w ramach wolontariatu. Pięć osób po raz pierwszy nawiązało współpracę z Ogrodem, natomiast 15 wolontariuszy kontynuowało zaangażowanie rozpoczęte w latach poprzednich. Zdecydowana większość wolontariuszy wspierała działania Pracowni Śląskiego Kalendarza Ekologicznego w ramach projektu kampanii na rzecz różnorodności biologicznej „Bioróżnorodność kluczem do natury”, którego realizacja została dofinansowana ze środków WFOŚiGW w Katowicach. Ich aktywność koncentrowała się przede wszystkim na przygotowaniu i prowadzeniu warsztatów dla dzieci i młodzieży, organizowanych w związku z obchodami świąt ekologicznych. Ponadto wolontariusze wspierali Pracownię Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej w realizacji warsztatów, gier terenowych oraz półkolonii. Kilkoro wolontariuszy zaangażowała się również w prace związane z pielęgnacją roślin, działania terenowe oraz przygotowanie dokumentacji fotograficznej kolekcji roślin. W okresie od stycznia do grudnia 2025 r. wolontariusze przepracowali na rzecz Ogródu łącznie 566 godzin.

W grudniu zorganizowano Dzień Wolontariusza ŚOB, aby podziękować wolontariuszom za ich całoroczny wolontariat na rzecz Ogródu (zaangażowani pracownicy: Sylwia Prusko, Kinga Brzeszcz, Marta Duda, Agnieszka Adamek).

Jak co roku jeden z wolontariuszy został nominowany do nagrody w ramach Mikołowskiej Gali Wolontariatu, która odbyła się 5 grudnia 2025 r., a Ogród reprezentowała Sylwia Prusko.

Ponadto jedna z wolontariuszek została nominowana do nagrody Śląskie Orły Wolontariatu, której gala odbyła się 5 grudnia 2025 r. Ogród reprezentowała Kinga Brzeszcz.

W 2025 roku rozszerzono działania w zakresie wolontariatu pracowniczego – dwie grupy z sektora bankowego wsparły Ogród w pracach terenowych (14 osób).

Radzionków:

W 2025 r. zawarto 5 porozumień o współpracę w ramach wolontariatu: 3 osoby cyklicznie pomagały w trakcie świąt organizowanych w ramach Kalendarza Ekologicznego, 2 osoby pomagały w pracach pielęgnacyjnych kolekcji roślinnych.

KURSY I SZKOLENIA PRACOWNIKÓW ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO

- Intensywne, specjalistyczne szkolenie BCU Bratne "Arborystyka i wiedza o drzewach"), 8-12 grudnia 2025 r. (K. Galej-Ciwiś, D. Matynia).
- Kurs pilarz/drwał organizowany przez Fundację Polska Szkoła Dendrologii i Arborystyki, 12-16.05.2025 (M. Morawski, W. Ratajska)
- Zasady Cięcia Drzew i krzewów ozdobnych organizowany przez Stowarzyszenia Naukowo – Techniczne Inżynierów i Techników Ogrodnictwa oddział w Poznaniu, 04.04.2025 (P. Wójcik, A. Jarek)
- Szkolenie pt. Sadzenie i pielęgnacja drzew miejskich rosnących w trudnych warunkach glebowych zorganizowanym przez MENTOR szkolenia z Administracji i Biznesu, 26.03.2025 r. (M. Tudruj)
- Kurs dendrologii w Polskiej Szkole Dendrologii i Arborystyki w Bielsku-Białej zakończony egzaminem państwowy VCC – Vocational Competence Certificate, odbył się na przełomie 2024-2025, zakończenie kwiecień 2025 roku. (W. Ratajska, K. Galej-Ciwiś)

KURSY I SZKOLENIA ORGANIZOWANE PRZEZ ŚOB-ZS

- Kurs szczepienia drzew owocowych (terminy: 01.04.2025, 05.04.2026) organizowany w ramach inicjatywy oddolnej "Spotkajmy się pod jabłonią" organizowanej w ramach projektu "Siła harcerskich relacji w procesie transformacji" finansowanego w ramach Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 PST Działanie FESL.10.24 – Włączenie społeczne – wzmocnienie procesu sprawiedliwej transformacji (SOB Radzionków);
- "Przyroda bez tajemnic" – szkolenie dla liderów edukacji przyrodniczej – cykl szkoleń (terminy: 08.05.2025, 15.05.2025, 29.05.2025, 05.06.2025, 12.06.2025) organizowanych w ramach inicjatywy oddolnej "Przyroda bez tajemnic" w ramach projektu "Siła harcerskich relacji w procesie transformacji" finansowanego z Funduszy Europejskich dla Śląskiego 2021-2027 PST Działanie FESL.10.24 – Włączenie społeczne – wzmocnienie procesu sprawiedliwej transformacji (ŚOB Radzionków).

KONTROLE NA TERENIE ŚOB W ROKU SPRAWOZDAWCZYM

- 17.04.2025 – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach – kontrola zadania w ramach umowy dotacji nr 774/2023/45/08/wb/D z dn. 7.12.2023
- 11.06.2025 r. – kontrola dokumentów finansowych do zaopiniowania sprawozdania finansowego oraz sprawozdania z działalności statutowej za rok 2024 w ramach komisji rewizyjnej ŚOB
- 20.09.2025 – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach - kontrola zadania inwestycyjnego "Ogród Kwiatowy ŚOB (etap IV). Założenie kolekcji dendrologicznej ŚOB (etap VI); w ramach umowy dotacji.
- bieżące kontrole w budynkach CEPiE, RSEE, Radzionków – przegląd instalacji przeciwpożarowej (oświetlenie ewakuacyjne, wyłącznik główny), gaśnic, przewodów kominowych spalinowych i wentylacyjnych, klimatyzacji, budowlany, system detekcji gazu Gazex.

UTRZYMANIE INFRASTRUKTURY ZARZĄDZANEJ PRZEZ ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY – ZWIĄZEK STOWARZYSZEŃ

1. Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej ŚOB

Budynek Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej. W 2025 r. przeprowadzono przegląd roczny związany z funkcjonowaniem i stanem budynku Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej. Stan budynku określa się jako dobry. Liczne niewielkie spękania i rysy pojawiające się głównie w nowej części budynku – do usunięcia podczas prac związanych z malowaniem pomieszczeń.

Budynek byłej wartowni – stan dobry. Budynek gastronomiczny przy placu zabaw wyłączony z użytkowania ze względu na zły stan techniczny. Budynek wymaga kapitalnego remontu.

Plac zabaw przy CEPiE – stan dobry; wykonano niezbędne remonty i wymianę elementów drewnianych. Stan ścieżek oraz małej architektury jest dobry. Ławki są na bieżąco konserwowane. Kostka brukowa na terenie parkingów wykazuje zużycie i w najbliższym czasie będzie wymagała naprawy.

2. Budynek techniczno-socjalny przy ul. Grudniowej 2

Stan budynku dobry. Prac remontowych wymagają pomieszczenia garażowe. Stan pomieszczeń garażowych jest niezadowolający, stan wewnątrz wymaga kompleksowego remontu wraz z założeniem całej instalacji elektrycznej, ponieważ nie posiada podłączenia do prądu. Budynki garażowe należy dostosować, tak aby posiadały osobne pomieszczenie na: środki ochrony roślin; do magazynowania paliw do maszyn

obsługujących ogród; pomieszczenie do obróbki drewna; pomieszczenie do drobnej naprawy maszyn.

4. Utrzymanie infrastruktury towarzyszącej kolekcji roślin ozdobnych

Na terenie Kolekcji Roślin Ozdobnych znajdują się elementy infrastruktury towarzyszącej w postaci m.in. małej architektury. Stan takich elementów jak: altany, kosze na śmieci, ławki – wymaga drobnych napraw oraz ponownego zakonserwowania. Brama wejściowa nr 5 wymaga wymiany elementów drewnianych. Pomosty drewniane wymagają generalnego remontu – obecnie ze względów bezpieczeństwa są zamknięte dla zwiedzających. Utrzymanie infrastruktury kolekcji roślin ozdobnych to także utrzymanie układu komunikacyjnego, który wymaga dużych nakładów finansowych do poprawy całej nawierzchni. Nadal miejsce to nie posiada infrastruktury sanitarnej.

5. Regionalna Stacja Edukacji Ekologicznej w Radzionkowie i infrastruktura towarzysząca kolekcjom terenowym

Budynek co roku przechodzi wymagane przeglądy, na bieżąco prowadzone są prace konserwatorskie związane z jego użytkowaniem, podobnie z małą infrastrukturą Ogródu – naprawiane są ławki, schody, poręcze.

KORZYSTANIE Z UPRAWNIEN I DZIAŁALNOŚĆ ZLECONA PRZEZ ORGANY ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

W roku sprawozdawczym organizacja nie korzystała ze zwolnień z opłat sądowych, natomiast korzystała ze zwolnień skarbowych w odniesieniu do prowadzonej przez nią działalności pożytku publicznego. Nie korzystano z uprawnień do nabycia na szczególnych warunkach prawa użytkowania nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, zgodnie z art. 24 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2020 poz. 1057). Nie korzystano także z prawa do nieodpłatnego informowania przez jednostki publicznej radiofonii i telewizji o prowadzonej działalności nieodpłatnej pożytku publicznego, zgodnie z art. 23a ust. 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz.U. 2020 poz. 805). W okresie sprawozdawczym organizacja nie realizowała zadań zleconych przez organy jednostek samorządu terytorialnego czy organy administracji rządowej lub państwowe fundusze celowe.

OGRÓD JAKO JEDNOSTKA NAUKOWA

Decyzją z dnia 7 lutego 2006 r. Minister Środowiska zezwolił związkowi stowarzyszeń Śląski Ogród Botaniczny na prowadzenie ogrodu botanicznego w Mikołowie zgodnie z zapisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, nakładającymi m.in.

obowiązek prowadzenia działalności naukowej i upowszechniania wiedzy. Natomiast decyzją z dnia 14 października 2010 Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska zezwolił na prowadzenie ogrodu botanicznego w Radzionkowie. W dniu 29 marca 2017 roku, w związku z rozszerzeniem działalności, Śląski Ogród Botaniczny uzyskał zmianę decyzji Ministra Środowiska poprzez zmianę jej sentencji w zakresie dotyczącym powierzchni oraz numeracji działek, na których znajduje się Ogród. Podobną zmianę w odniesieniu do ogrodu botanicznego w Radzionkowie otrzymano decyzją Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 08.12.2025 r.

Decyzją z dnia 22 stycznia 2013 r. Minister Środowiska wpisał Związek Stowarzyszeń – Śląski Ogród Botaniczny pod nr PL 005 do rejestru instytucji naukowych uprawnionych do przewożenia w celach naukowych przez granicę Unii Europejskiej, bez stosownych zezwoleń, żywego materiału roślinnego, okazów zielnikowych, zasuszonych albo w inny sposób utrwalonych okazów gatunków podlegających ograniczeniom na podstawie przepisów UE dotyczących Konwencji o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem (Konwencja Waszyngtońska, CITES), w celu nieodpłatnej wymiany, użyczenia lub darowizny do badań naukowych.

Śląski Ogród Botaniczny prowadzi badania naukowe we współpracy m.in. z usytuowanym przy Ogrodzie zamiejscowym Laboratorium Anatomii Roślin powołanym przez Polską Akademię Nauk Ogród Botaniczny – Centrum Zachowania Różnorodności Biologicznej w Powsinie. Wiodącym tematem badawczym Laboratorium jest wzrost promieniowy, w tym aktywność i mechanizmy funkcjonowania kambium, i procesy rozwojowe drzew. Rezultaty prac zespołu publikowane są w renomowanych międzynarodowych czasopismach. Od 15 listopada 2016 roku Śląski Ogród Botaniczny znajduje się również w rejestrze systemu POL-on, jako jednostka naukowa w rozumieniu zapisów art. 2 pkt 9 lit. f) Ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. 2010 nr 96 poz. 615). Po ponownej ewaluacji w roku 2021 pozostawiono Śląski Ogród Botaniczny – Związek Stowarzyszeń w wykazie instytucji tworzących system szkolnictwa wyższego i nauki, prowadzonym w Zintegrowanym Systemie Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on, potwierdzając tym samym, że jednostka spełnia dalej przesłanki, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 20 lipca 2021 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 418, z późn. zm.), tj. prowadzi działalność naukową w sposób samodzielny i ciągły oraz zalicza się do instytucji tworzących system szkolnictwa wyższego i nauki. Nadzór merytoryczny nad działalnością naukowo-badawczą ŚOB sprawuje Rada Naukowa.

Wykaz publikacji wydanych drukiem:

Publikacje w czasopismach naukowych z tzw. listy filadelfijskiej oraz listy MNiSW

- **MIODEK A., MIODEK A.P. & KOJS P.** 2025. Wood fiber bodies of *Robinia pseudoacacia* increase their transverse surface area without cell wall expansion. Wood Science and Technology 59, 67. doi: 10.1007/s00226-025-01669-z (IF=3,0; MNiSW=200).
- **MIODEK A., MIODEK A.P. & KOJS P.** 2025. Does Axial Growth of Wood Fibres Disturb the Circular Trunk Symmetry in *Robinia pseudoacacia*? The Botanical Review 91, 201-220 doi: 10.1007/s12229-024-09312-5 (IF= 3,0; MNiSW=100).
- **MIODEK A., MIODEK A.P. & KOJS P.** 2025. Interplay between vessel element development and frequency of cambial cell divisions in broadleaved trees. Trees 39, 13. doi: 10.1007/s00468-024-02590-x (IF=2,1; MNiSW=100)

WSPÓŁPRACA

- We współpracy z firmą Wonderful Lighting Sp. z o.o. w listopadzie i grudniu realizowano wystawę multimedialną Ogród Świąteł zatytułowaną "Piotruś Pan". Wystawa była czynna codziennie w godzinach od godz. 16 do 20 w dni powszednie i od 16 do 21 w dni weekendowe i świąteczne.
- kontynuowano współpracę z Polską Akademią Nauk i uczelniami wyższymi oraz innymi ogrodami botanicznymi w ramach prowadzenia badań naukowych;
- nadal utrzymujemy trzy spółdzielnie socjalne dwie terenowe i jedną prowadzącą restaurację i kawiarnię na terenie Ogrodu Żółtego;
- w ramach rozwoju Śląskich Kolekcji Siedliskowych kontynuowano współpracę z Golf Park Mikołów;
- kontynuowano współpracę z Uniwersytetem Śląskim w ramach organizowania staży i praktyk zawodowych dla studentów Wydziału Nauk Przyrodniczych - Instytutu Biologii, Biotechnologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Śląskiego;
- realizowano porozumienie o partnerstwie na rzecz projektu „Mikołów dla Klimatu – wdrażanie inwestycji z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury w mieście” realizowanym w ramach programu „Środowisko, energia i zmiany klimatu”;
- kontynuowano współpracę z Radzionkowskim Szczepem Drużyn Harcerskich i Gromad Zuchowych;
- kontynuowano współpracę z Górnośląsko - Zagłębiowską Metropolią w ramach realizacji Śląskiego Kalendarza Ekologicznego oraz "Ogrodów deszczowych"
- Gmina Łaziska Górne, Gmina Wiry, Gmina Ruda Śląska - współpraca w ramach realizacji projektów

Przy Śląskim Ogródku Botanicznym w Mikołowie znajduje się również siedziba Rady Ogródów Botanicznych i Arboretów w Polsce – stowarzyszenia zrzeszającego przedstawicieli polskich ogrodów botanicznych i tworzącego tzw. krajową sieć ogrodów. Jest to organizacja pozarządowa, która inicjuje i podejmuje wspólne badania naukowe, monitoruje uprawę *ex situ* gatunków rzadkich i zagrożonych w skali kraju, tworzy regionalne banki nasion, planuje wspólną strategię rozwoju; przygotowuje programy dydaktyczne i edukacyjne. Podejmuje również działania interwencyjne dla obrony interesów ogrodów botanicznych oraz ochrony zasobów przyrodniczych.

CZŁONKOSTWO W ORGANIZACJACH MIĘDZYNARODOWYCH

- Botanic Gardens Conservation International (BGCI) – globalna organizacja członkowska skupiająca instytucje zajmujące się ochroną roślin, reprezentująca ogrody botaniczne w ponad 100 krajach i łącząca je w największą na świecie sieć współpracy na rzecz ochrony różnorodności roślin. Członkostwo w BGCI wzmacnia międzynarodową widoczność ŚOB, ułatwia udział w inicjatywach i projektach sieciowych oraz dostęp do narzędzi i standardów wspierających ochronę roślin *ex situ* i *in situ*.
- European Botanic Gardens Consortium (EBGC) – europejska platforma współpracy, w ramach której przedstawiciele krajowych sieci ogrodów botanicznych koordynują działania i wymianę informacji na poziomie europejskim. EBGC integruje krajowe sieci w Europie i wspiera wspólne stanowiska oraz inicjatywy ogrodów botanicznych, zwłaszcza w obszarze ochrony roślin, edukacji i reagowania na wyzwania środowiskowe. Od 2024 roku reprezentantami Polski w EBGC są: Justyna Wiland-Szymańska (Ogród Botaniczny Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) oraz Damian Matynia (Śląski Ogród Botaniczny - Związek Stowarzyszeń).
- Climate Change Alliance of Botanic Gardens (członkostwo ŚOB od 2021 r.) – to Sojusz, którego inicjatorami jest Botanic Gardens Conservation International, International Association of Botanic Gardens, Botanic Gardens Australia, and New Zealand. Celem sojuszu jest promocja badań i działań na rzecz ochrony klimatu. W najbliższych latach 20-50% krajobrazów roślinnych i przestrzeni miejskich dozna najwyższych temperatur w historii pomiarów. Wymagać to będzie ogromnych wysiłków na rzecz zabezpieczenia i zwiększenia kolekcji zagrożonych i użytkowych roślin *ex situ*.

OTWARCIE OGRODU I SZACOWANA LICZBA ODWIEDZAJĄCYCH

Śląski Ogród Botaniczny w MIKOŁOWIE

Otwarty całorocznie (w sezonie letnim Ogród Żółty i Czerwony w dni powszednie 7.00-22.00, w weekendy w godz. 9.00-22.00) (w sezonie zimowym Ogród Żółty i Czerwony w dni powszednie od godz. 7.00 - 15.00 w weekendy w godz. 9.00 - 15.00)	Liczba osób, które brały czynny udział w działaniach oferowanych przez ŚOB w Mikołowie w roku sprawozdawczym to 21 572 Liczba osób, które odwiedziły ogród w Mikołowie w roku sprawozdawczym szacowana jest na 160 000
Śląski Ogród Botaniczny w RADZIONKOWIE	
Otwarty całorocznie (od świtu do zmierzchu)	Liczba osób, które brały czynny udział w działaniach oferowanych przez ŚOB w Radzionkowie w roku sprawozdawczym to 9 600 Liczba osób, które odwiedziły ogród w Radzionkowie w roku sprawozdawczym szacowana jest na 120 000

BIURO PROMOCJI I INFORMACJI

rzecznik prasowy: Małgorzata Szymańczyk

UDZIAŁ PRACOWNIKÓW W NAGRANIACH DLA MEDIÓW

- 24.01. Radio Katowice Wiadomości Regionalne „Zrazy Poszukiwane”
- 06.02. TVP Info Teleexpress Extra Agata Smieja
- 11.03. TVS Leszek Trząski
- 19.03. TVP1 Teleexpress Extra Agata Smieja
- 20.03. TVP3 Katowice Aktualności „Owoce jak w banku. W Radzionkowie szczepią miłość do starych drzew” Wojciech Pikula, Paweł Wójcik
- 20.03. TVP 1 Agrobiznes „Z miłości do dawności” Wojciech Pikula, Paweł Wójcik
- 10.05. Twoje Media Leszek Trząski
- 23.06. Polsat News Czysta Polska Leszek Trząski
- 01.07. Tarnowskiegory.info „Ruszają popularne letnie wycieczki z przewodnikiem w Śląskim Ogródzie Botanicznym w Radzionkowie”
- 05.07. TV Silesia i Radio Katowice Paweł Kojs, Sylwia Jędraszek-Prusko – Dzień Rysia
- 22.08. Silesia Dzieci „Piknik na zakończenie wakacji – w rytmie i w ogrodzie”
- 21.09. Raciborska Telewizja Kablowa i portal naszracibórz.pl Sylwia Jędraszek-Prusko – Dzień Rzek
- 19.12. Silesia info „Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie to prawdziwy raj dla miłośników natury!”

Artykuły w „Kurierze Radzionkowskim”

Nr 1 (125) „Zimowe ptakolice”, „Nie podgrzewaj atmosfery”, „Szukamy edukatorów przyrody”, „Śląski Kalendarz Ekologiczny”

Nr 2 (126) „Złap równowagę”, „Śląski Kalendarz Ekologiczny”

Nr 3 (127) „Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie ma już 10 lat!”, „Piknik w Śląskim Ogrodzie Botanicznym radosnym zakończeniem wakacji”

Nr 4 (128) „W świecie pajaków”, „Świetlna spacer”

Artykuły w „Dzienniku Zachodnim”

21.08. „Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie ma już dziesięć lat. Piękne miejsce na pożegnanie lata i wakacji. Ale tu pięknie!”

21.08. Ślężag „Święto Ogrodu w Radzionkowie. Piknik z okazji zakończenia wakacji w Śląskim Ogrodzie Botanicznym”

21.08. Tylko Śląsk „Rodzinne Święto Ogrodu: piknik i pożegnanie wakacji w Śląskim Ogrodzie Botanicznym”

12.11. „Złota jesień w Ogrodzie Botanicznym w Radzionkowie. To prawdziwy raj dla miłośników przyrody”

Artykuły w „Gwarku”

15.01. „Przygody ekologiczne ze Śląskim Ogrodem Botanicznym w Radzionkowie”

21.01. „Akcja nie tylko dla mieszkańców Radzionkowa. Chodzi o drzewa”

13.03. „Radzionków. Szukają chętnych do pracy w ogrodzie”

30.03. „Radzionków. Diament pod lupą, skandynawski granit”

06.04. „Stare drzewa mają swoją historię”

30.04. „Wspaniała okazja do nauki i zabawy. Śląski Ogród Botaniczny zaprasza”

15.05. „Noc ciemnego nieba w Radzionkowie. Ogród Botaniczny zaprasza”

01.07. „Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie zaprasza na bezpłatne wycieczki”

10.07. „Radzionków. Spacer po ogrodzie Botanicznym”

29.08. „Pożegnanie wakacji w Ogrodzie Botanicznym”

31.10. „Na spacerach o zanieczyszczeniu światłem. ŚOB Zaprasza”

10.12. „O zanieczyszczeniu Światłem. ŚOB zaprasza do Radzionkowa”

Artykuły w „Życiu Bytomskim”

08.02. „Chcą ocalić smaki dzieciństwa”

16.11. „Pospaceruj po Radzionkowie”

Cykliczny program w Radiu Katowice „Ekoranek”

05.01. „Zmiany klimatyczne” Łukasz Nicewicz

02.02. „Ptakolice” Witold Nocoń

09.02. „O ptakach” Witold Nocoń

16.02. „Pąki drzew” Sabina Cios

16.03. „O węglu” Aleksandra Bednarek

23.03. „Jak powstaje węgiel” Aleksandra Bednarek

27.04. „Rośliny włókniste” Sandra Kempa

- 05.05. „Tkaniny i włókna” Sandra Kempa
29.06. „Kwiaty w ogrodzie” Sabina Cios
20.07. „Zioła” Sandra Kempa
27.07. „Rośliny lecznicze” Sandra Kempa
03.08. „Spacer entomologiczny cz. 1” Łukasz Nicewicz
10.08. „Spacer entomologiczny cz.2” Łukasz Nicewicz
31.08. „Rośliny w sztuce” Ewa Pilarczyk
07.09. „Drzewa w sztuce. Jakimi drzewami inspirowali się artyści?” Ewa Pilarczyk
14.09. „Spacer z ornitologiem cz. 1” Justyna Soska
21.09. „Spacer z ornitologiem cz.2” Justyna Soska
28.09. „Spacer z arachnologiem cz. 1” Łukasz Nicewicz
05.10. „Spacer z arachnologiem cz.2” Łukasz Nicewicz
12.10. „Hydrobiologia” Katarzyna Skowrońska-Ochmann
09.11. „Jeże i nietoperze” Małgorzata Bednarek

MEDIA SPOŁECZNOŚCIOWE

FACEBOOK

Związek Stowarzyszeń prowadzi dwa konta na portalu Facebook. Na 31 grudnia 2025 roku internautów, którzy „obserwują” fanpage Ogrodu w Mikołowie, było ponad 14 tys., co stanowi wzrost w stosunku do roku poprzedniego o ok. 1200. Na Facebooku są tworzone wydarzenia, dzięki którym internauci mogą do nich dołączyć i otrzymywać bieżące informacje o tym, co jest organizowane w ogrodach. Fanpage Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie to obecnie 6,6 tysiąca obserwujących i 5,9 tysięcy polubień.

INSTAGRAM

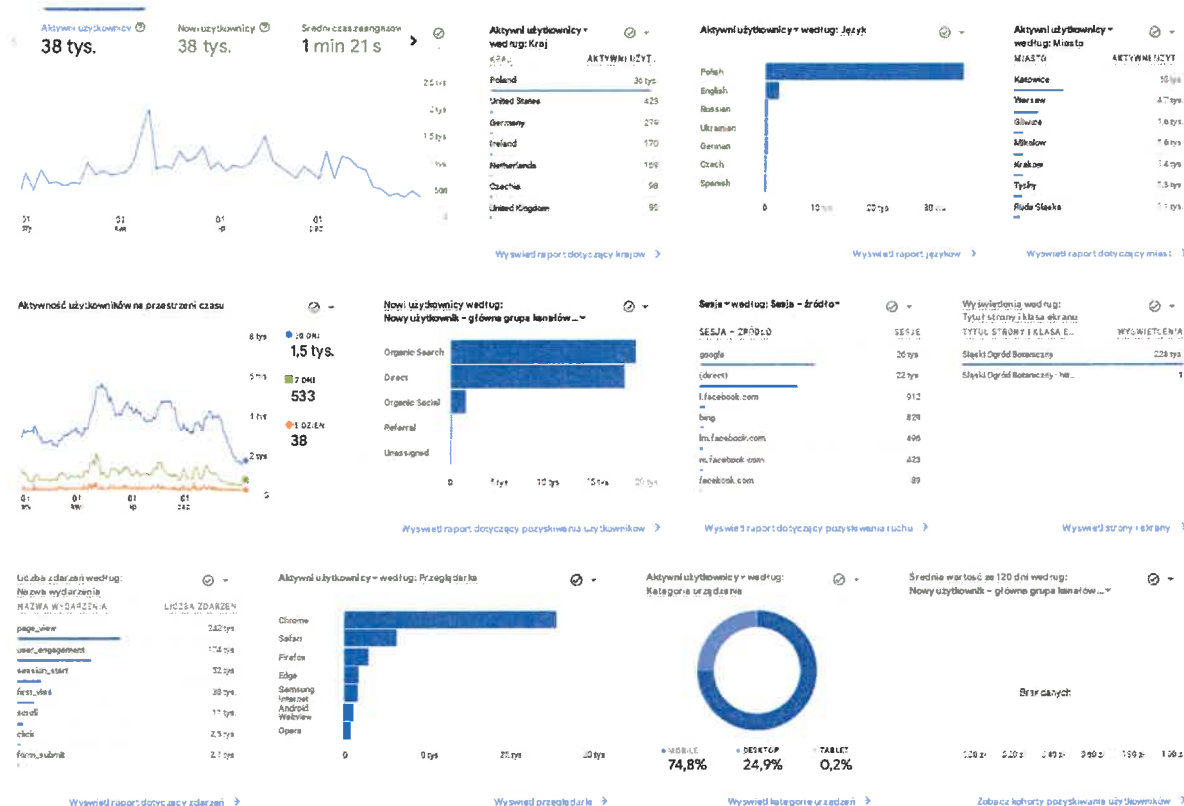
Liczba internautów „obserwujących” profil (followersów) konta Ogrodu w Mikołowie to 1051 obserwujących. Liczba osób obserwujących profil Ogrodu w Radzionkowie to 335 osób.

STRONA WWW

Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie prowadzi witrynę internetową www.obmikolow.robia.pl, natomiast Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie prowadzi witrynę internetową www.obradzionkow.robia.pl. Jej redaktorami są pracownicy Ogrodów, którzy zajmują się poszczególnymi tematami, prowadzą projekty naukowe i edukacyjne, o których informują na stronie. Ponadto oprócz standardowej witryny prowadzony jest fanpage na facebooku Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie [SlaskiOgrodBotaniczny], a także na Instagramie oraz fanpage na facebooku Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie [radzionkow.ogrodbotaniczny]. Jest również strona BIP <https://www.biuletyn.abip.pl/obmikolow/> oraz strona z danymi

pogodowymi (stacja meteo: <http://infomet.nazwa.pl/meteo/mikolow/meteo.htm>,
detektor burzowy: http://www.stacjameteo.eu/detektory_eu/mikolow).

Na koniec roku sprawozdawczego liczba odwiedzin na stronie wynosiła ponad 242 tys. odsłon, a liczba użytkowników to 38 tys.

1

ORGANIZACJE I INSTYTUCJE WSPIERAJĄCE PROMOCJĘ WYDARZEŃ

- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach
- Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia
- Miasto Mikołów – Mikołów Ogród Życia
- Stowarzyszenie Rada Ogródów Botanicznych i Arboretów w Polsce
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach
- Uniwersytet Śląski
- Politechnika Śląska
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- Hufiec ZHP Bytom

¹ raport Google Analytics za okres 01.01.2025-31.12.2025

- Stowarzyszenie "Cidry Lotajom"
- Aś Napędzana Pasją
- Placówki Niepubliczne TIKA Przedszkole i Żłobek
- Referat Ochrony Środowiska UM Radzionków

BIURO DS. PROJEKTÓW I WNIOSEK

Kierownik: Patryk Bubła

POZYSKIWANIE FUNDUSZY ZEWNĘTRZNYCH

Członkowie Związku Stowarzyszeń w zdecydowanej większości to podmioty tworzące sektor finansów publicznych, a finansowanie działalności Związku w ponad 50% opiera się na finansowaniu w postaci składek członkowskich. Związek nie prowadzi działalności gospodarczej, natomiast dodatkowym sposobem finansowania jest prowadzenie działalności odpłatnej i pozyskiwanie funduszy zewnętrznych (realizacja projektów).

PROJEKTY ZREALIZOWANE (ZAKOŃCZONE W ROKU SPRAWOZDAWCZYM)						
L.p.	tytuł projektu	okres realizacji	wartość projektu	kwota dotacji*	instytucja dofinansowująca	pracownia / zespół
1.	„WARSZTATY EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ ŚOB 2024–2025”	2024–2025	114 780,50 zł	91 900,00 zł	WFOŚiGW w KATOWICACH	Pracownia Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej oraz Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie
	PROJEKT EDUKACYJNY W ZAKRESIE ZACHOWANIA BIODORÓDNOŚCI - ŚLĄSKI KALENDARZ EKOLOGICZNY	24.03.2025–08.12.2025	123 000,00 zł	123 000,00 zł	GÓRNOŚLĄSKO-ZAGŁĘBIOWSKA METROPOLIA	Pracownia Śląskiego Kalendarza Ekologicznego
2.	„SPOTKAJMY SIĘ POD JABŁONIĄ”	06.03.2025 – 28.05.2025	5508,00 zł	5508,00 zł	Inicjatywa oddolna w ramach projektu „Siła harcerskich relacji w procesie transformacji”	Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie

3.	"PRZYRODA BEZ TAJEMNIC"	08.05.2025 - 12.06.2025	5320,97 ZŁ	5320,97 ZŁ	Inicjatywa oddolna w ramach projektu "Siła harcerskich relacji w procesie transformacji"	Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie
4.	"LATO W OGRODZIE"	22.07.2025-2 3.09.2025	7479,00 zł	7479,00 zł	Fundacja Totalizatora Sportowego	Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie
5.	"ROZBUDOWA KOLEKCJI ROŚLINNYCH ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W RADZIONKOWIE (ETAP IX)	01.04.2025-2 1.11.2025	47 178,38 zł	30 229,24 zł	WFOŚiGW w Katowicach	Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie
	"„OGROD KWIATOWY ŚOB (ETAP IV). ZAŁOŻENIE KOLEKCJI DENDROLOGICZNEJ ŚOB (ETAP VI)."	2025	147 285,71 zł	96 800,00 zł (WYKORZYSTANO 96 638,15 zł)	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Kolekcji Naukowych, Zachowawczych i Ozdobnych
ŁĄCZNIE			477 859,41 PLN 2 673 709,41 EUR Udział SOB 120 507,00 EUR	364 443,1 PLN 2 225 968 EUR		
PROJEKTY REALIZOWANE (NIEZAKOŃCZONE W ROKU SPRAWOZDAWCZYM)						
Lp.	tytuł projektu	okres realizacji	wartość projektu	kwota dotacji*	instytucja dofinansowująca	pracownia / zespół
1.	"„WARSZTATY EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ ŚOB REALIZOWANE W LATACH 2025–2026"	2025–2026	120 780,00 zł	96 380,00 zł	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej oraz Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie
2.	"„ROZBUDOWA KOLEKCJI ROŚLINNYCH ŚOB W OGRODZIE ŻÓŁTYM (ETAP III). ROZWÓJ SZKÓŁKI PODKŁADEK KOLEKCJI SADOWNICZEJ (ETAP VII).	01.04.2025 - 31.01.2026	65 800,00 zł	40 000,00 zł (WYKORZYSTANO 38 909,19 zł)	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Kolekcji Naukowych, Zachowawczych i Ozdobnych

3.	"ŚLĄSKIE, PRZYWRACAMY BŁĘKIT". KOMPLEKSOWA REALIZACJA OCHRONY POWIERZCHNI DLA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO.	01.01.2022 - 31.12.2027	Budżet projektu: 353 140,00 EUR Udział ŚOB 17 657,00 EUR	335 483,00 EUR	Program LIFE Unii Europejskiej Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Zespół osób
	KAMPANIA NA RZECZ RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ "BIOROZNOŻNOŚĆ KLUCZEM DO NATURY"	20.03.2025- 12.12.2026	329 760,00 zł	263 740,00 zł	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Śląskiego Kalendarza Ekologicznego
	FLORIntegral SILESIA - ZINTEGROWANA OCHRONA IN SITU I EX SITU RZADKICH, ZAGROŻONYCH I PRIORYTETOWYCH GATUNKÓW FLORY NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO.	do 31.12.2029	3 776 220,47 zł		WFOŚiGW w Katowicach	Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie
	FLORIntegral SILESIA - ZINTEGROWANA OCHRONA IN SITU I EX SITU RZADKICH, ZAGROŻONYCH I PRIORYTETOWYCH GATUNKÓW FLORY NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO.	do 31.12.2029	3 776 220,47 zł	3 207 237,40 zł	W ramach Osi Priorytetowej II Fundusze Europejskie na zielony rozwój	Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie
ŁĄCZNIE			14 585 056,80 zł	11 281 574,20 zł		
WNIOSKI ZŁOŻONE, KTÓRE NIE OTRZYMAŁY DOTACJI W ROKU SPRAWOZDAWCZYM LUB NIE ZOSTAŁY ZREALIZOWANE						
L.p.	tytuł projektu	okres realizacji	wartość projektu	kwota dotacji	instytucja dofinansująca	pracownia / zespół
	"CZAS NA LAS"	23.04.2025-2 8.09.2025	14910,00 zł	14910,00 zł	Fundacja Santander	Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie
WNIOSKI ZŁOŻONE W TRAKCIE OCENY ORAZ PO OCENIE (PLANOWANE DO REALIZACJI)						
Lp.	tytuł projektu	okres realizacji	wartość projektu	kwota dotacji	instytucja dofinansująca	pracownia / zespół
	"ROZBUDOWA KOLEKCJI ROŚLINNYCH ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W RADZIONKOWIE (ETAP X)	01.04.2026-3 0.11.2026	41 633,00 zł	-	WFOŚiGW w Katowicach	Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie
	"NATURALNIE AKTYWNI"	02.01.2026-2 8.12.2029	1 692 365,50 zł	-	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (FENiKS)	Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie

	ROZBUDOWA KOLEKCJI ROŚLINNYCH ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO	01.11.2025 -30.11.2026	129 224,60 zł	99 983,00 zł	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Kolekcji Naukowych, Zachowawczych i Ozdobnych
WNIOSKI PRZYGOTOWYWANE DO ZŁOŻENIA						
Lp.	tytuł projektu	okres realizacji	wartość projektu	kwota dotacji	instytucja dofinansująca	pracownia / zespół
1.	„WARSZTATY EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ ŚOB REALIZOWANE W LATACH 2026–2027”	2026–2027	-	-	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej

**środki ogółem przyznane na okres realizacji przez instytucję finansującą dany projekt.*

PROJEKTY REALIZOWANE W POWOŁANYCH ZESPOŁACH

1. Śląskie. Przywracamy błękit

Nazwa projektu: „Śląskie. Przywracamy błękit”. Kompleksowa realizacja ochrony powietrza dla województwa Śląskiego.

Instytucja dofinansowująca: program LIFE Unii Europejskiej oraz Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Numer projektu: LIFE IPE/PL/000007 - LIFE-IP AQP-SILESIA-SKY

Wartość projektu:

środki LIFE 335 483,00€
środki własne 17 657,00 €
Razem 353 140,00 €

Czas trwania projektu: 01.01.2022 - 31.12.2027

Kierownik projektu: dr Leszek Trząski

Zespół: Patryk Bubła, Katarzyna Galej-Ciwiś, Ewelina Roszkowska, dr Leszek Trząski

Śląski Ogród Botaniczny od 2022 roku uczestniczy w zaplanowanym do roku 2027 projekcie „Śląskie. Przywracamy błękit” finansowanym z programu LIFE. Jest to projekt realizowany przez kilkadziesiąt samorządów oraz kilka instytucji badawczych, a liderem jest Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego. ŚOB jest odpowiedzialny za opracowanie i pilotażowe wdrożenie koncepcji wzbogacenia tzw. terenów trudnych w zieloną infrastrukturę. Efektem projektu ma być mierzalna poprawa jakości

powietrza, a działania ŚOB są wycinkiem przedsięwzięć obejmujących zarówno ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza ze źródeł komunalno-bytowych jak i zmniejszenie ekspozycji ludzi na zanieczyszczenia zawarte w powietrzu.

2. Usługa wykonania koncepcji zagospodarowania terenu dla przedsięwzięcia pn. "Ekopark w sąsiedztwie rzeki Gostynki"

zleceniodawca - Gmina Wiry

wartość zlecenia - 12.300,00 zł brutto

okres realizacji zlecenia - 14.11.2023 r. - 30.06.2024 r.

zespół: Ewelina Roszkowska, Katarzyna Galej-Ciwiś, dr Leszek Trzaski, Patryk Bubła

Usługa obejmowała wykonanie koncepcji w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości Gostyń, która będzie podstawą do sporządzenia projektu technicznego. Realizacja zlecenia obejmowała opracowanie koncepcji wraz z dokumentacją zagospodarowania terenu, obejmującą kompozycję zieleni w postaci nasadzeń rodzimych drzew, krzewów i bylin (z uwzględnieniem gatunków i form zgodnych z siedliskami i docelowymi funkcjami terenu), zaplanowanie elementów małej architektury, naturalnego placu zabaw, ścieżki edukacyjnej oraz małej retencji z uwzględnieniem zasad dostępności. Przygotowane zostały również szacunkowe koszty poszczególnych składowych inwestycji.

JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY W MIKOŁOWIE

DZIAŁ EDUKACJI

PRACOWNIA EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ

Kierowniczka pracowni: Agnieszka Szyszka

1. Realizacja warsztatów

Zrealizowano warsztaty edukacyjne i półkolonie dla **9772 uczestników i uczestniczek**. Warsztaty zrealizowano w ramach następujących projektów:

- projekt dofinansowany przez WFOŚiGW w Katowicach pt. „Warsztaty edukacji przyrodniczej i ekologicznej ŚOB 2024–2025” – zrealizowano warsztaty dla **2192 uczestników i uczestniczek**;

- projekt dofinansowany przez WFOŚiGW w Katowicach pt. „Warsztaty edukacji przyrodniczej i ekologicznej ŚOB realizowane w latach 2025–2026” – zrealizowano warsztaty dla **1913 uczestników i uczestniczek**;
- warsztaty edukacyjne w ramach współpracy z Towarzystwem Przyjaciół Śląskiego Ogródu Botanicznego – zrealizowano warsztaty dla **5607 uczestników i uczestniczek**.

2. Półkolonie

- zorganizowano i przeprowadzono dwa turnusy półkolonii letnich pod hasłem „Półkolonie na tropie przygody”. W półkoloniach wzięło udział łącznie **60 dzieci** (21–25.07 i 28.07–1.08).

3. Programy edukacyjne

Realizowano warsztaty w ramach **25 programów edukacyjnych**. Tematyka zagadnień w ramach warsztatów była przyrodnicza, ekologiczna i dostosowana do wieku odbiorców.

- warsztaty dla dzieci w wieku przedszkolnym i klas I-III szkoły podstawowej: Kalejdoskop natury, Wróżka Ziołuszka, Owadzia spółka, Leśne duszki, Opierzona ferajna, Kącik ogrodnika, Tajemniczy mieszkańcy budek lęgowych, Liściaste historie jesieni, Wiosna ziemnych ludków, Pomocni mieszkańcy Ogródu, Las bez tajemnic, Ślady i tropy zwierząt, Kicek i Szarak;
- warsztaty dla uczniów od IV klasy szkoły podstawowej i dorosłych: Przyrodnicze spotkania Śląskiego Ogródu Botanicznego, Warsztaty mikroskopowe;
- warsztaty dla dzieci, uczniów szkół wszystkich szczebli i dorosłych: Zielarium, Spacery z przewodnikiem, Warsztaty integracyjne, Warsztaty kosmetyczne, Życie wewnątrz uła, gry terenowe, ogniska;
- warsztaty zielarskie i kosmetyczne dla seniorów;
- warsztaty sensoryczne dla osób z niepełnosprawnościami;
- warsztaty świąteczno-zimowe dla dzieci w wieku przedszkolnym oraz uczniów szkół podstawowych: Lilek w tarapatach, Choinkowo, Piernikowy ludzik, Miś i świąteczna choinka.

4. Projekty realizowane na zlecenie zewnętrznych podmiotów

4.1. Zlecenie „Szczęśliwy senior w Gminie Wiry”

Zleceniodawca: Gmina Wiry

Termin realizacji zlecenia: 2025–2026

Zlecenie obejmuje zajęcia z zakresu edukacji zdrowotnej dla uczestników projektu współfinansowanego z Unii Europejskiej.

W ramach zlecenia odbywają się cykliczne spotkania dwa razy w miesiącu dla seniorów w Wyrach. Od stycznia do grudnia poprowadzono 24 warsztaty o tematyce zdrowotnej, zielarskiej i kulinarnej.

4.2. Zlecenie w ramach projektu „W kierunku transformacji w gminie Wiry”, nr FESL.10.24-IZ.01-070G/23

Zlecniodawca: Gmina Wiry

Termin realizacji zlecenia: 2025

W ramach projektu w sierpniu 2025 roku poprowadzono warsztaty „Sadzimy deszcz – jak założyć ogród deszczowy” w Zagrodzie Śląskiej przy Miejskim Domu Kultury w Gostyni.

4.3. Zlecenie na inwentaryzację przyrodniczą oraz działania edukacyjne w ramach projektu „Przebudowa zwałowiska położonego w Łaziskach Górnych pomiędzy ulicami Stokrotek, Kwiatową, Sienkiewicza”, nr FESL.10.07-IZ.01-08GE/24

Zlecniodawca: Miasto Łaziska Górne

Termin realizacji zlecenia: 2025–2026

Przedmiotem umowy są: przyrodnicze warsztaty terenowe dla dzieci, młodzieży i seniorów „Idziemy na hałdę”; wykłady popularnonaukowe skierowane do grona dorosłych odbiorców; publikacja edukacyjna (opracowanie treści do publikacji wraz z jej wydrukiem oraz opracowanie treści merytorycznych do tablic edukacyjnych oraz do strony internetowej).

W ramach zlecenia w 2025 roku przeprowadzono następujące działania:

- udział w przygotowaniu inwentaryzacji przyrodniczej (część faunistyczna) obejmującej teren inwestycji pod nazwą „Przebudowa zwałowiska położonego w Łaziskach Górnych pomiędzy ulicami Stokrotek, Kwiatową, Sienkiewicza”;
- przeprowadzenie dwóch wykładów popularnonaukowych dla dorosłych: „Co żyje na hałdzie?” (1.12) oraz „Zrównoważone wykorzystanie zasobów wodnych – ogrody deszczowe” (4.12);
- przygotowanie informacji na temat hałd niezbędnych do strony internetowej.

4.4. Zlecenie na działania edukacyjne w ramach projektu „Transformacja na terenie Miasta Łaziska Górne” nr FESL.10.24-IZ.01-0727/23

Zleceniodawca: Miasto Łaziska Górne

Termin realizacji zlecenia: 2025–2026

Przedmiotem umowy jest prowadzenie warsztatów: „Zielona Przemiana: Praktyczne podejście do zmian klimatycznych i ochrony środowiska”, „Zrównoważony rozwój w przestrzeni miejskiej”, „Ekologiczna gra: zrozumieć wpływ działalności człowieka na środowisko”, „Zielona przemiana: mapowanie ścieżki do ekologicznej przyszłości”, „Zielona gospodarka: nowe możliwości zawodowe i przekwalifikowanie w dobie transformacji”.

W ramach zlecenia w 2025 roku przeprowadzono następujące działania:

- stanowisko warsztatowe podczas Przystanku Kultura w Łaziskach Górnych (4.07);
- warsztaty dla działkowców oraz ich rodzin (18.07, 25.07, 1.08, 8.08, 22.08);
- stanowisko warsztatowe na hałdzie w Łaziskach Górnych (31.08);
- warsztaty dla dzieci podczas Ekowakacji w Bibliotece w Łaziskach Górnych (4–8.08).

4.5. Inwentaryzacja w Gliwicach

Termin realizacji zlecenia: 2025–2026

Udział w przygotowywaniu inwentaryzacji przyrodniczej (część faunistyczna) w Gliwicach na terenach wyznaczonych pod utworzenie użytków ekologicznych.

5. Pozostałe działania

- pomoc w organizacji gry terenowej dla rodzin „Baśniowy las” w Katowicach (12.01);
- organizacja spotkania edukatorów w Ogrodzie (31.01);
- prowadzenie warsztatów dla dzieci podczas ferii organizowanych w Kinie Kosmos w Katowicach (23.02);
- czyszczenie i zawieszanie budek lęgowych dla ptaków w Ogrodzie Żółtym i na ścieżce edukacyjnej (luty);
- prowadzenie warsztatów rodzinnych („O czym szumią zioła”, „Kicek i Szarak”) oraz gry terenowej („Tropem wiosny”) dla pracowników firmy Energopomiar oraz ich rodzin (5.04);
- prowadzenie warsztatów podczas Przedmajówki na Rynku w Mikołowie (30.04);

- prowadzenie spaceru po ścieżce edukacyjnej w ramach „Kierunku GZM” (28.06);
- udział w spotkaniu Rady Interesariuszy Wydziału Nauk Społecznych, które odbyło się w Katowicach (30.06);
- prowadzenie warsztatów o roślinach przyjaznych pszczołom w Miejskim Domu Kultury Ligota w Katowicach w ramach Zielonego Budżetu Miasta Katowice (2.08);
- organizacja pikniku rodzin adopcyjnych i prowadzenie warsztatów dla Śląskiego Ośrodka Adopcyjnego w Katowicach (6.09);
- organizacja pikniku rodzinnego dla Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mikołowie (20.09);
- organizacja i prowadzenie gry terenowej oraz ogniska dla rodzin „poMOCne DRZEWiaste – edukatorzy dzieciom” we współpracy z edukatorami Ogródu (28.09);
- prowadzenie warsztatów organizowanych w ramach Śląskiego Kalendarza Ekologicznego podczas: Dnia Ptaków (13.04), Dnia Niezapominajki (25.05), Dnia Słońca (15.06), Dnia Rysia (5.07), Dnia Rzek (21.09), Dnia Mchu i Paproci (12.10);
- organizacja i prowadzenie zajęć na temat edukacji przyrodniczej dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym dla studentów i studentek dziennych i zaocznych I roku pedagogiki Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Odbyło się sześć spotkań, w których wzięło udział ok. 150 studentek i studentów (8.10, 15.10, 17.10, 22.10, 24.10, 29.10);
- prowadzenie warsztatów „Wróżka Ziołuszka” podczas Kongresu Nauczycieli organizowanego przez Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Katowicach (8.11);
- udział w Targach Książki w Katowicach (9.11);
- monitoring zwierząt dziko występujących w Ogrodzie Żółtym i Ogrodzie Czerwonym poprzez regularne zakładanie fotopułapek (cały rok);
- opieka nad założonym w celach edukacyjnych w 2019 roku wiwarium z roślinami drapieżnymi (cały rok);
- opieka nad założonymi w celach edukacyjnych terrariami z gekonami i żabą rogatą (cały rok);
- przygotowywanie i publikowanie na stronie FB Ogródu postów o tematyce przyrodniczej oraz relacji z warsztatów i innych działań Pracowni Edukacji, aktualizacja zakładki „Edukacja” na stronie www Ogródu (cały rok).

6. Udział w konferencjach, szkoleniach i warsztatach

- udział w II Ogólnopolskiej konferencji „Opowieść w edukacji, edukacji środowiskowej, terapii i rozwoju człowieka” organizowanej przez Miejską Bibliotekę Publiczną im. J. Śniegonia w Wiśle (6–7.03);

- udział w V Zlocie Edukatorów Przyrody w Czarnym Dunajcu (28–30.03);
- udział w spacerze przyrodniczym (ornitologicznym) prowadzonym przez Michała Książka w Katowicach (9.04);
- udział w spacerze „Tajemnice Katowickich Lasów – Tajemnice Grzybów” prowadzonym przez dra Leszka Trzaskiego i organizowanym przez Fundację Tree Your Mind. Leśne Projekty (26.10);
- udział w warsztatach zielarskich z Sarą Orzechowską „Warsztat naparowy z elementami towaroznawstwa” i „Leki dawnej wsi we współczesnym laboratorium – tworzenie preparatów ziołowych” w Kętach (22.11);
- udział w wykładach i warsztatach oraz prowadzenie wykładu „Tradycyjne ziołolecznictwo a badania naukowe” podczas Beskidzkiego Święta Ziół w Osadzie Sopki Stopki w Ciężynie (14.12);
- udział w kursie pszczelarskim prowadzonym w Ogrodzie przez Łukasza Przybyłą z Pasieki Edukacyjnej – Skrzydlaci Przyjaciele (marzec–październik);
- udział w rocznym kursie pedagogiki dzikiej przyrody prowadzonym przez Alinę Michalik (marzec 2025–styczeń 2026).

7. Wydawnictwa edukacyjne

Opracowano i wydrukowano następujące wydawnictwa edukacyjne:

- zakładki edukacyjne (7 wzorów);
- Zeszyty Edukacyjne Śląskiego Ogródu Botanicznego, tom 44, „Biomy świata”;
- Zeszyty Edukacyjne Śląskiego Ogródu Botanicznego, tom 45, „Rzecz o ssakach”.

8. Infrastruktura edukacyjna

- za zielarium postawiono namiot do prowadzenia warsztatów w razie deszczu;
- pielęgnacja ogródków ziołowych i innych nasadzeń przy zielarium oraz przy ścieżce sensorycznej.

PRACOWNIA ŚLĄSKIEGO KALENDARZA EKOLOGICZNEGO

Kierowniczka pracowni: Sylwia Jędraszek-Prusko

1. Śląski Kalendarz Ekologiczny

Pracownia Śląskiego Kalendarza Ekologicznego w 2025r. rozpoczęła realizację Kampanii na rzecz różnorodności biologicznej „Bioróżnorodność kluczem do natury” dofinansowanej ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach. W 2025 roku zorganizowano na terenie Ogródu 6 świąt przyrodniczo-ekologicznych: Dzień Ptaków (13 kwietnia), Dzień Niezapominajki

(25 maja), Dzień Słońca (15 czerwca), Dzień Rysia (5 lipca), Dzień Rzek (21 września), Dzień Mchu i Paproci (12 października). We wszystkich wydarzeniach wzięło łącznie udział ok. **11 800** osób.

W trakcie świąt zostało przeprowadzonych 30 warsztatów (edukacyjne, ogrodnicze, zielarskie, kreatywne, terenowe i in.) dofinansowanych z WFOŚiGW w Katowicach oraz 6 gier terenowych dla dzieci i młodzieży, a także 20 warsztatów zorganizowanych w ramach środków własnych. Łącznie wzięło w nich udział około **6000** dzieci.

W trakcie sześciu świąt ekologicznych na dziedzińcu zorganizowano kiermasz rękodzieła i maszketów wszelakich. W kiermaszach w sumie, wzięło udział ok. 22 wystawców, którzy oferowali swoje produkty i rękodzieło.

Ponadto w ramach Kampanii zorganizowano następujące wydarzenia:

- 2 Noce w Ogrodzie (Noc Ciem i Noc Perseidów)
- 6 Podróży w Naturę (spotkania przyrodnicze dla rodzin z dziećmi)
- 4 spacery komentowane Ogród krok po kroku
- 3 Zielone Popołudnia (pikniki plenerowe w Ogrodzie Czerwonym)

Szacuje się, że w powyższych aktywnościach wzięło udział ok. 900 osób.

Konkursy dla dzieci i młodzieży:

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono 2 konkursy:

- Konkurs plastyczny "Barwy polskiej natury", w którym wzięło udział 54 dzieci, a 13 prac zostało nagrodzonych.
- Konkurs długoterminowy "Zielony Odkrywca", w którym wzięło udział 355 dzieci, nagrodzono 160 uczestników.

Akcje edukacyjno-ekologiczne.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono 4 akcje ekologiczno – edukacyjne:

- „Posadź Ogród” – akcja sadzenia roślin połączona z edukacją przyrodniczą,
- „Książkowe Polecanki z Ogrodu” - akcja promująca wartościowe książki naukowe, popularnonaukowe i fabularne, poruszające tematykę przyrodniczą.
- „Edukacyjna Przygoda” – akcja zrealizowana w formie pokazów naukowych pt. Czy woda ma pH?

- „Drzewo Zielonego Odkrywcę” – akcja sadzenia pamiątkowego drzewa przez laureatów konkursu „Zielony Odkrywca”.

2. Projekt edukacyjny w zakresie zachowania bioróżnorodności – Śląski Kalendarz Ekologiczny

W 2025 roku realizowano projekt pn. „Projekt edukacyjny w zakresie zachowania bioróżnorodności - Śląski Kalendarz Edukacyjny” finansowany ze środków Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii.

W trakcie wybranych świąt ekologicznych: Dzień Ptaków (13 kwietnia), Dzień Niezapominajki (25 maja), Dzień Słońca (15 czerwca), Dzień Rysia (5 lipca), Dzień Mchu i Paproci (12 października) zrealizowano następujące działania:

- 5 warsztatów edukacyjnych;
- 3 spotkania edukacyjne;
- 1 spektakl teatralny;
- 1 warsztat doświadczalny.

Działania przeprowadzone poza świętami ekologicznymi:

- konkurs fotograficzny „Metropolia. Cuda Przyrody”

Konkurs skierowany do osób pełnoletnich, zgłoszono 91 fotografii, z czego 8 zostało nagrodzonych.

Osoby oraz instytucje współpracujące w ramach projektu:

- dr Andrzej Kruszewicz
- Teatr Bajki Agi
- Karol Wójcicki - Z głową w gwiazdach
- rodzina Matysiaków
- Laboratorium Pana Korka

3. Udział pracowników ŚKE w konferencjach, szkoleniach, wydarzeniach zewnętrznych

- 19 stycznia 2025 r. - „Baśniowy Las - Święto Leśnych Rodzin” ogólnopolskie wydarzenie organizowane przez edukatorów przyrodniczych - Marta Duda;
- 28-30 marca 2025 r. - V Zlot Edukatorów Przyrody w Czarnym Dunajcu - Sylwia Prusko, Kinga Brzeszcz, Marta Duda;

- 9 kwietnia 2025 r. - spacer ornitologiczny prowadzonym przez Michała Książka i organizowany przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Katowicach - Marta Duda;
- 16 kwietnia 2025 - spacer ornitologiczny prowadzony przez Sergeia Sidoruka i organizowany przez Fundację Tree Your Mind. Leśne Projekty - Marta Duda;
- 26 kwietnia 2025 r. - Dzień Ziemi w Planetarium Śląskim - Kinga Brzeszcz, Marta Duda;
- 26 kwietnia 2025 r. - 50-lecie Mikołowskiego Klubu Krótkofalowców w ŚOB - Sylwia Prusko;
- 9 maja 2025 r. - Przystanek Ekologia w ŚOB - Sylwia Prusko, Marta Duda;
- 2 czerwca 2025 r. - oficjalne podsumowanie konkursu "Zielone pracownie" organizowanego przez WFOSiGW w Katowicach - Kinga Brzeszcz, Katarzyna Galej-Ciwis;
- 28 czerwca 2025 r. - festiwal miniwypraw Kierunek GZM w ŚOB Mikołów - Sylwia Prusko, Marta Duda, Leszek Trząski, Miłosz Morawski;
- 25-27 lipca 2025 r. - Akademia Tropienia dla Dorosłych - zjazd "Kości" - Marta Duda;
- 20 sierpnia 2025 r. - spacer przyrodniczy „Tajemnice Katowickich Lasów – Tajemnice Mszaków” prowadzonym przez dra Mariusza Wierzgonia i organizowanym przez Fundację Tree Your Mind. Leśne Projekty - Marta Duda;
- 30 września 2025 r. - uroczyste rozdanie nagród w konkursie "Metropolia. Cuda Przyrody." w MetroLab w Katowicach - Sylwia Prusko, Agnieszka Adamek;
- 1-2 października 2025 r. - Study Tour Łódź w ramach podsumowania udziału w festiwalu miniwypraw Kierunek GZM - Sylwia Prusko, Marta Duda;
- 5 października 2025 r. - spacer ornitologiczny prowadzonym przez Witolda Noconia i organizowanym przez Górnośląskie Koło Ornitologiczne - Marta Duda;
- 17-19 października 2025 r. - Akademia Tropienia dla Dorosłych - zjazd "Gniazda, odchody, wypluwki" - Marta Duda;
- 5 listopada 2025 r. - udział w szkoleniu "Zastosowanie sztucznej inteligencji w marketingu" - Agnieszka Adamek
- 19 listopada 2025 r. - udział w szkoleniu "Zastosowanie AI w pracy przedsiębiorstwa" - Agnieszka Adamek
- 22 listopada 2025 r. - warsztat zielarski z Sarą Orzechowską „Warsztat naparowy z elementami towaroznawstwa” i „Leki dawnej wsi we współczesnym

laboratorium – tworzenie preparatów ziołowych” i organizowanych przez Fundację Leśne Przebudzenie - Marta Duda;

- 25-26 listopada 2025 r. - udział w wydarzeniu “Climate-Con 2025 – III Śląski Konwent Klimatyczny” organizowanym przez Województwo Śląskie - Marta Duda, Agnieszka Adamek;
- 3 grudnia 2025 r. - Dzień Wolontariusza ŚOB w CAS Mikołów - Sylwia Prusko, Kinga Brzeszcz, Marta Duda, Agnieszka Adamek;
- 5 grudnia 2025 r. - Mikołowska Gala Wolontariatu - Sylwia Prusko;
- 5 grudnia 2025 r. - Śląskie Orły Wolontariatu - Kinga Brzeszcz;
- 5 grudnia 2025 r. - udział w spotkaniu Górnośląskiego Koła Ornitologicznego - Marta Duda.

4. Pozostałe działania:

- koordynacja wolontariatu - Sylwia Prusko,
- koordynacja i prowadzenie strony internetowej Ogródu - Sylwia Prusko, Marta Duda,
- koordynacja i prowadzenie fanpage Ogródu - Sylwia Prusko, Marta Duda, Agnieszka Adamek;
- inwentaryzacja przyrodnicza (część faunistyczna) na terenie proponowanych użytków ekologicznych w Gliwicach Łabędach - Marta Duda (kwiecień, wrzesień, październik, grudzień);
- inwentaryzacja przyrodnicza (część faunistyczna) na terenie małej hałdy w Łaziskach Górnych - Marta Duda (lipiec);
- czyszczenie budek lęgowych na terenie Ogródu Żółtego oraz Ścieżce Dydaktycznej - Marta Duda (luty);
- zakładanie nowych budek lęgowych na terenie Ogródu Żółtego oraz Ścieżce Dydaktycznej - Marta Duda (marzec).

5. Partnerzy i instytucje współpracujące z ŚKE

- Planetarium – Śląski Park Nauki
- Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego
- Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego

- Wojewódzka Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa
- Śląskie. Przywracamy Błękit
- Pasięka Edukacyjna „Skrzydłaci Przyjaciele”
- Mikołowski Klub Krótkofalowców
- Rada Ogródów Botanicznych i Arboretów
- Mikołów - ogród życia
- Przyroda dla Sosnowca
- Górnośląskie Koło Ornitologiczne
- Leśne Pogotowie - Jacek Wąsiński
- Akademia Nauki i Rozwoju

DZIAŁ NAUKI

PRACOWNIA STUDIÓW NAD SYSTEMAMI ADAPTACYJNYMI

Kierownik pracowni: Paweł Kojs

W 2025 roku kontynuowano i rozwijano prace badawcze w obszarze adaptoniki jako transdyscyplinarnego ujęcia systemów adaptacyjnych, rozumianych jako byty i procesy zdolne do podtrzymywania swojej integralności poprzez dostosowywanie się do warunków środowiska wewnętrznego i zewnętrznego. W szczególności pogłębiono refleksję nad relacyjnym charakterem adaptonów, ich osadzeniem w układach hierarchicznych oraz rolą środowisk zewnętrznych jako struktur buforujących i umożliwiających trwanie bardziej złożonych systemów wewnętrznych.

W ramach prowadzonych analiz rozszerzono także ujęcie granic i stref przejściowych między systemem a jego otoczeniem, wskazując na znaczenie ekotonów jako obszarów szczególnie istotnych dla procesów innowacji, różnicowania i powstawania nowych form organizacji w przyrodzie i kulturze. Równolegle rozwijano model uwzględniający współwystępowanie relacji hierarchicznych i heterarchicznych w systemach złożonych, podkreślając, że trwałość adaptonów zależy zarówno od uporządkowania strukturalnego, jak i od sieciowych, wielokierunkowych powiązań umożliwiających elastyczne reagowanie na zmiany środowiskowe.

Istotnym kierunkiem prac w 2025 r. było również pogłębienie biosemiotycznego wymiaru adaptoniki, w którym adaptacja ujmowana jest nie tylko jako reakcja materialna, lecz także jako proces interpretowania sygnałów płynących ze środowiska. W tym kontekście kontynuowano rozwój typologii stresu jako jednego z podstawowych

narzędzi opisu relacji między systemem a otoczeniem, obejmującej kontinuum od stanów korzystnej stymulacji po stany przeciążenia i dezintegracji. Szczególną uwagę poświęcono szerokiemu spektrum eustresu oraz jego znaczeniu dla podtrzymywania sprawności adaptacyjnej systemów.

W 2025 roku podjęto ponadto próbę praktycznego zastosowania rozwijanej typologii stresu w obszarze edukacji. Analizowano rolę siedmiu typów eustresu w procesie uczenia się oraz możliwości wykorzystania naprzemiennych mikrowyzwań i faz regeneracji do stopniowego poszerzania odporności adaptacyjnej uczniów. Badania te wskazały na użyteczność adaptoniki jako narzędzia interpretacji procesów zachodzących nie tylko w układach biologicznych, ale także w systemach społecznych i kulturowych.

Lista publikacji:

- **MIODEK, A., MIODEK, A.P. & KOJS, P.** 2025. Wood fiber bodies of *Robinia pseudoacacia* increase their transverse surface area without cell wall expansion. *Wood Science and Technology* 59, 67. doi: 10.1007/s00226-025-01669-z (IF=3,0; MNiSW=200)
- **MIODEK, A., MIODEK, A.P. & KOJS, P.** 2025. Does Axial Growth of Wood Fibres Disturb the Circular Trunk Symmetry in *Robinia pseudoacacia*? *The Botanical Review* 91, 201-220 doi: 10.1007/s12229-024-09312-5 (IF= 3.0; MNiSW= 100)
- **MIODEK, A., MIODEK, A.P. & KOJS, P.** 2025. Interplay between vessel element development and frequency of cambial cell divisions in broadleaved trees. *Trees* 39, 13. doi: 10.1007/s00468-024-02590-x (IF=2,1; MNiSW=100)

Pozostała aktywność (dr Adam Miodek):

- International Association of Wood Anatomists – członek
- Recenzja grzecznościowa artykułu naukowego dla czasopisma *New Phytologist* (IF=8,300; MNiSW=140 pkt)
- Prowadzenie wykładu z zakresu *Fizjologii roślin* dla firmy Japońskie Ogrody Bonsai (25.01.2025 r.)

PRACOWNIA KOLEKCJI NAUKOWYCH, ZACHOWAWCZYCH ORAZ OZDOBNYCH

Kierownik pracowni: Leszek Trząski

Kurator kolekcji na Ogrodzie Żółtym: Izabela Gwóźdź

Kurator kolekcji na Ogrodzie Czerwonym: Marta Tudruj

Nadzór nad pracami w kolekcjach na Ogrodzie Zielonym: Magdalena Pardon

Pracownia Kolekcji Naukowych, Zachowawczych oraz Ozdobnych ŚOB powstała w 2012 roku w wyniku połączenia Pracowni Kolekcji Roślin Ozdobnych z Pracownią Kolekcji Naukowych i Zachowawczych Śląskiego Ogrodu Botanicznego.

Sprawuje ona nadzór nad kolekcjami:

- ozdobnymi, w tym:
 - a) Kolekcją dendrologiczną (sekcja rododendronów i magnolii, sekcja dąbrowy, sekcja drzew i krzewów liściastych, sekcja drzew i krzewów iglastych)
 - b) Kolekcje ozdobne wykonane w ramach projektu pt. „Rozbudowa Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie Etap II (sekcja kwiatowa, sekcja traw ozdobnych, sekcja tarasowa, sekcja rododendronów) – Ogród Czerwony (ul. Grudniowa 2);
 - c) Kolekcje ozdobne (sekcja drzew i krzewów liściastych, sekcja drzew i krzewów iglastych, sekcja rododendronów, sekcja pnączy, sekcja muraw kserotermicznych) – Ogród Żółty (ul. Sosnowa 5).
- zachowawczymi, w tym: Kolekcją sadowniczą starych odmian drzew, krzewów i pnączy owocowych, Kolekcją owocowych drzew ozdobnych – Ogród Czerwony (ul. Grudniowa 2);
- edukacyjnymi, to jest: Kolekcją edukacyjną roślin energetycznych, Kolekcją roślin uprawnych, warzywnych i zielarskich – Ogród Czerwony (ul. Grudniowa 2) oraz „Zielarium”, Kolekcją Ozdobnych Bylin Polskich i Ogrodem sensorycznym – Ogród Żółty (ul. Sosnowa 5).

1. Pracownicy

W Pracowni, na mocy umowy o pracę, zatrudnione były osoby na stanowiskach:

- kurator Kolekcji Roślin Ozdobnych – (2 etaty) najstarszy od 01.04.2016 r. do nadal;
- pracownik fizyczny – (5 etatów);

2. Realizowane zadania

W 2025 roku realizowane były następujące zadania dofinansowane z Wojewódzkiego funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach:

- „Rozbudowa Kolekcji Roślinnych ŚOB w Ogrodzie Żółtym (etap III). Rozwój szkółki podkładek Kolekcji Sadowniczej ŚOB (etap VII) (umowa nr 218/2025/45/OP/wb/D z dnia 13.05.2025, dofinansowanie - 40 000,00 zł, 01.04. - 31.01.2026). Zakładanym celem projektu było rozbudowanie kolekcji roślinnych na terenie Ogrodu Żółtego. Działania obejmowały wzbogacenie i

uzupełnienie istniejącej kompozycji o nowe gatunki roślin okrywowych na stromych skarpach, zlokalizowanych za budynkiem siedziby ŚOB, utworzenie nowej rabaty bylinowej przy głównej ścieżce prowadzącej do siedziby ŚOB w sąsiedztwie rzeźby plenerowej – poprzez nowe nasadzenia bylin i traw, a także ustawienie i obsadzenie dwóch dużych donic z kompozytu na trawniku piknikowym, ciekawą kompozycją roślinną. Ponadto projekt zakładał rozbudowę szkółki podkładek Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie i Radzionkowie poprzez dosadzenie nowych podkładek drzew owocowych i zaszczepienie części już rosnących zrazami starych odmian drzew owocowych – do rozdania wśród mieszkańców województwa śląskiego, a przez to ochrony starych odmian drzew owocowych *In situ*. Realizowanemu projektowi towarzyszyły zadania dodatkowe dotyczące przygotowania tematycznych tablic edukacyjnych (2 szt.) i zamontowania ich na istniejących stelażach. Łącznie nasadzono 932 szt. roślin oraz 350 szt. cebul. Zakupiono 1800 szt. podkładek drzew owocowych.

- “Ogród kwiatowy ŚOB (etap IV). Założenie kolekcji dendrologicznej ŚOB (etap IV)” – zadanie zrealizowane na terenie Ogrodu Czerwonego, (umowa nr 27/2025/45/OP/wb/D z dnia 21.01.2025, dofinansowanie - 96 638,15 zł, 01.10.24 - 30.06.2026). Zakładanym celem projektu było rozbudowa Ogrodu Kwiatowego poprzez nasadzenia bylin ozdobnych oraz uzupełnienie założenia kolekcji dendrologicznej o nowe gatunki drzew ozdobnych i krzewów z rodzaju *Rhododendron*. Wyznaczone cele osiągnięto poprzez wprowadzenie nowych nasadzeń roślinnych, dzięki którym zwiększono różnorodność biologiczną i potencjał dydaktyczny ŚOB o nowe przestrzenie edukacyjne. Działania związane z rozbudową kolekcji na Ogrodzie Kwiatowym polegały na utworzeniu nowoczesnej kompozycji rabaty bylinowej poprzez nasadzenie odpowiednio dobranych gatunków bylin (1700szt.) w połączeniu z krzewami hortensji bukietowej. Kompozycja została rozplanowana tak, aby efekt dekoracyjny i edukacyjny był widoczny przez cały sezon wegetacyjny czyli pojawiły się tam rośliny kwitnące wiosną takie jak floks sztydasty, dzwonek karpacki, następnie rozwijające się byliny letnie m.in. gaura Lindhaimera, rdest himalajski, werbena patagońska oraz późno kwitnące jesienne zawilce japońskie czy perowskia łobodolistna. Prace rozpoczęto od zakupu niezbędnych narzędzi i materiałów potrzebnych do nasadzeń i przeprowadzenia prac pielęgnacyjnych w terenie m.in. zakup wózków ogrodowych, obornika granulowanego oraz kory dekoracyjnej (marzec, czerwiec 2025). W kolejnym etapie przeprowadzono pielęgnację wytyczonej rabaty: wypleniono z chwastów, przekopano widłami teren pod nasadzenia, rozłożono obornik wzbogacający ziemi, ponownie wzniesiono i zmieszano ziemię, a następnie w tak przygotowanym podłożu nasadzono rośliny zgodnie z wytyczonym planem. W międzyczasie zakupiono zaplanowane rośliny tak,

aby od razu po przygotowaniu rabaty pod nasadzenia posadzić zakupione rośliny. Po wykonaniu planowanych prac rabata została uzupełniona o korę sosnową i tabliczki z oznakowaniem gatunków roślin (czerwiec 2025). Działania związane z kolejnym etapem założenia kolekcji dendrologicznej zostały rozpoczęte od zakupu minikoparki gąsienicowej, która znacznie ułatwiła prace związane z wykopywaniem dołów pod nasadzenia planowanych drzew ozdobnych i krzewów (marzec 2025). Zakupiono również specjalistyczne narzędzia i materiały niezbędne do przeprowadzenia prac pielęgnacyjnych w kolekcji dendrologicznej. Dzięki zastosowaniu zakupionego profesjonalnego sprzętu arborystycznego, takiego jak liny, uprząże czy piły, prace przebiegały w sposób bezpieczny i precyzyjny. Miało to korzystny wpływ zarówno na kondycję drzew, jak i poprawiło bezpieczeństwo odwiedzających (usunięcie posuszu w koronie, wygonionych lub chorych konarów, redukcje). Użycie odpowiednich narzędzi pozwoliło zachować estetykę roślin oraz zminimalizować ryzyko uszkodzeń cennych okazów. Działania te umożliwiły również przygotowanie terenu pod nowe nasadzenia, przy jednoczesnym pozostawieniu osłony z dorosłych drzew. Następnie wykonano szereg prac przygotowujących teren pod nasadzenia w postaci: wyznaczenia miejsc nasadzeń, skoszenia i uprzątnięcia terenu, wykopania dołów, zaprawienia ich ziemią urodzajną i obornikiem. W tak wykonanym podłożu nasadziliśmy drzewa i krzewy zgodnie z sztuką ogrodniczą. Gatunki drzew wymagające podpór zostały zabezpieczone palikami, dodatkowo niektóre gatunki zostały zabezpieczone siatką przeciwko zgryzaniu przez zwierzę (kwiecień, maj 2025). Miejsca nasadzonych drzew wysypano korą w celu ograniczenia chwastów. Zawieszono lub wsadzono tabliczki z oznakowaniem danego gatunku. Łącznie nasadzono 1864 szt. roślin.

3. Zadania związane z pielęgnacją kolekcji Śląskiego Ogrodu Botanicznego

- Poza realizacją zadań dofinansowanych w poszczególnych kolekcjach odbywały się niezbędne prace pielęgnacyjne wynikające z ich specyfiki:
- Kolekcje ozdobne: 1) pielęgnacja trawnika, 2) pielęgnacja drzew i krzewów ozdobnych: cięcia formujące i sanitarne, obsypywanie korą, odchwaszczenie, zabezpieczanie palikami, usuwanie wypadów i wykrotów 3) zabiegi pielęgnacyjne traw ozdobnych (cięcie, wyczesywanie, nawożenie, wiązanie w chochoły na okres zimowy) 4) zabiegi pielęgnacyjne bylin (wiosenne porządkowanie i cięcie bylin po zimie, dzielenie bylin, cięcie przekwitłych kwiatostanów, bieżące prace przy prawidłowym utrzymaniu bylin- podcinanie kwiatostanów bylin ozdobnych z liści, stawianie podpór pod rośliny itp.) 5) pozyskiwanie nasion z przekwitłych bylin; 6) sadzenie bylin; 7) nawożenie nawozami mineralnymi i naturalnymi – kompostem; 8) zabezpieczanie drzew przed zającami i sarnami poprzez instalowanie specjalistycznych osłonek z siatki;

- 9) zabezpieczenie krzewów i bylin na okres zimowy poprzez odpowiednie wiązanie, wykonywanie chochołów i okrywanie igliwem i agrowłókniną;
- Kolekcja sadownicza: 1) cięcie formujące, odnawiające i sanitarne drzew; 2) nawożenie drzew, 3) zabezpieczenie drzew w postaci bielenia na okres zimowy i przenówek.
 - Kolekcja Edukacyjna Roślin Energetycznych: 1) wycinanie nadziemnych części roślin energetycznych w celu pobudzenia ich rozrostu;
 - Kolekcja Edukacyjna Roślin Uprawnych, Warzywnych i Zielarskich: 1) pielęgnacja trawnika, koszenie; 2) pielęgnacja bylin i ziół posadzonych na podwyższonych, betonowych zagonach; 3) wysiew roślin warzywnych i sadzenie rozsady; 4) produkcja sadzonek niektórych krzewów w tunelu foliowym; 5) pozyskiwanie nasion i wysiew; 6) usuwanie chwastów i ściółkowanie zrębkami; 7) nawożenie nawozami mineralnymi i organicznymi - kompost, gnojówka; 8) cięcie pielęgnacyjne krzewów i bylin; 9) sadzenie bylin i krzewów; 10) zbiór plonów; 11) przygotowanie gleby do spoczynku zimowego 12) zabezpieczanie roślin na okres zimowy (wiązanie traw ozdobnych, zabezpieczanie podwyższonych zagonów).
 - Winnica – na terenie kolekcji przeprowadzono następujące prace: 1) koszenie trawy, chwastów; 2) opryski i nawożenie wiosenne; 3) cięcie winorośli; 3) prace pielęgnacyjne polegające na przywiązywaniu winorośli do konstrukcji nośnej; 4) zbiór owoców
 - Śląskie kolekcje siedliskowe – w obecnym sezonie wegetacyjnym na terenie kolekcji przeprowadzono: prace pielęgnacyjno - porządkowe (cięcie sanitarne, palikowanie); prace inwentaryzacyjne, które pomogą w przyszłości stworzyć bazę danych oraz plan rozbudowy kolekcji; nasadzenia drzew gatunku jarzab brekinia pozyskanego w ramach współpracy z Leśnym Bankiem Genów Kostrzyca z Lasami Państwowymi.

Ponadto pracownia zajmowała się bieżącym utrzymaniem pozostałych terenów (pola uprawnego, ścieżki dydaktyczno-przyrodniczej - łącznika pomiędzy terenem Ogrodu Żółtego, a Ogrodu Czerwonego). Prace polegające na uprawie polowej (uprawa kukurydzy: pole poza ogrodzeniem w sąsiedztwie sadów) były wykonywane przez osobę z zewnątrz w ramach umowy barterowej, regularne utrzymywanie ścieżki w postaci koszenia, cięcia pielęgnacyjnego i sanitarnego drzew i krzewów, odświeżenie platform widokowych na kamieniołomie w postaci ponownego zaimpregnowania ich.

Pracownia również podejmowała inne działania, zlecone przez przełożonego w postaci inwentaryzacji dendrologicznej, zakupu roślin - drzew, pielęgnacji wcześniejszych nasadzeń (cięcia sanitarne, usuwanie wypadów) oraz uzupełnienia podpór pod drzew

(uzupełniania palików) w ramach umowy nr UM/LMB/2021/01/5 z dnia 10 lutego 2021r. z Maczki Bór S.A..

4. Udział w seminariach, konferencjach i targach

- udział w XV Targi Sadownictwa i Warzywnictwa w Kielcach w 22 stycznia;
- udział w wystawie ogrodów pokazowych "Ogrody Daisy", Pszczyna, 24 maja;
- udział w 44 Dniach Otwartych Drzwi w ŚODR, Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Mikołowie, 28-29 czerwca;
- udział w XXXIV Krajowej Wystawie Rolniczej, Częstochowa, 6 września;

5. Organizowane szkolenia

Pracownia organizowała i współorganizowała następujące szkolenia:

- Szkolenie ze szczepienia drzew owocowych wspólnie ze Śląskim Ogrodem Botanicznym w Radzionkowie, dwa szkolenia po 5 godz. 01.04 oraz 05.04.2025;
- Szkolenie pt. "Szczepienie drzew owocowych" dla Miejskiej Biblioteki Publicznej w Libiążu, 3 godz. 08.09.2025;
- Szkolenie pt. "Uprawa drzew owocowych tradycyjnych odmian w ogródkach działkowych i ogrodach przydomowych" we współpracy ze Śląskim Ogrodem Botanicznym w Radzionkowie, 5 godz. 19.09.2025

6. Współpraca

Pracownia współpracowała z następującymi podmiotami:

- Zespół Szkół Nr 2 Specjalnych im. Marii Grzegorzewskiej w Mikołowie – organizacja i prowadzenie praktycznej nauki zawodu technik ogrodnik, realizowane od 01.09.2018 do nadal
- Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Mikołowie

7. Wydawnictwa

- "O drzewach inaczej. Część 2. Drzewa iglaste i obce" Broszura edukacyjna wydana we współpracy z Pracownią Edukacji – nakład 1000 egz. ISBN 978-83-971567-7-7
- "O roślinach inaczej. Część 6. Zioła" Broszura edukacyjna wydana we współpracy z Pracownią Edukacji – nakład 1000 egz. ISBN 978-83-977776-0-6
- "O roślinach inaczej. Część 9. Rośliny dziwne i magiczne" Broszura edukacyjna wydana we współpracy z Pracownią Edukacji – nakład 1000 egz. ISBN 978-83-971567-9-1

ZAKŁAD BIORÓŻNORODNOŚCI

Kierownik: Leszek Trząski

ŚLĄSKI BANK NASION

Kurator: Katarzyna Galej-Ciwiś

1. Główne zadania

1.1 Opracowanie materiałów eksperckich do wniosków miasta Łaziska Górne dotyczących Działania 2.14 Ochrona przyrody i bioróżnorodność oraz 10.7 Rekultywacja terenów przemysłowych, zdewastowanych zdegradowanych na cele środowiskowe.

Zleceniodawca - Urząd Miasta Łaziska Górne

Numer umowy - RRM.7.2024

Wartość zlecenia - 8 000,00 zł (w tym 23% VAT)

Osoby realizujące - Katarzyna Galej-Ciwiś, Leszek Trząski, Patryk Bubła

Na zlecenie Urzędu Miasta Łaziska Górne, w terminie do 22 kwietnia 2025, dla trzech lokalizacji (Plac Ratuszowy, obszar w obrębie ul. I Maja, teren za Żabką) przygotowane zostały materiały opisowe niezbędne do złożenia wniosków. W ramach zlecenia przygotowane zostały treści dotyczące poniższych zagadnień:

Działanie 10.7 – Rekultywacja terenów przemysłowych, zdewastowanych, zdegradowanych na cele środowiskowe. W ramach zlecenia w ŚOB przygotowano materiały merytoryczne dotyczące rekultywacji zwałowiska przy ul. Sienkiewicza/Kwiatowej oraz stawów przy dawnym ERG-u. Przygotowane treści obejmowały następujące zagadnienia: poprawa i odtwarzanie stanu siedlisk przyrodniczych, zwalczanie rozprzestrzeniania się i eliminowanie obcych gatunków inwazyjnych, ochrona przyrody poprzez zmniejszenie presji ruchu turystycznego, wpływ projektu na ograniczenie antropopresji, przygotowanie kampanii edukacyjnej.

Działanie 2.14 – Ochrona przyrody i bioróżnorodność. W ramach zlecenia w ŚOB przygotowano materiały merytoryczne dotyczące zwiększenia bioróżnorodności w trzech lokalizacjach: na Placu Ratuszowym, w obszarze ul. I Maja oraz na Terenie za żabką. Przygotowane treści obejmowały następujące zagadnienia: zwalczanie inwazyjnych gatunków obcych, standardy ochrony drzew, wpływ projektu na bioróżnorodność, analiza gotowych koncepcji pod kątem roślinności, wpływ projektu na poprawę jakości stanu gatunków i siedlisk, wpływ projektu na zwiększenie świadomości społecznej w zakresie ochrony bioróżnorodności.

1.2 Opracowanie materiałów eksperckich do wniosku Miasta Łaziska Górne dotyczącego Działania 2.15 Ochrona przyrody i bioróżnorodność - ZIT.

Zleceniodawca - Urząd Miasta Łaziska Górne

Numer umowy - RRM.11.2024 z 12.09.2024

Wartość zlecenia - 3 690,00 zł (w tym 23% VAT)

Osoby realizujące - Katarzyna Galej-Ciwiś

Na zlecenie Miasta Łaziska Górne, w terminie do 30.10.2025 r., dla dwóch lokalizacji (Park Wyszyńskiego i Sad miejski) przygotowane zostały materiały opisowe niezbędne do złożenia wniosków (Bioróżnorodność w formule ZIT). W ramach zlecenia przygotowane zostały treści dotyczące następujących zagadnień: zwalczanie inwazyjnych gatunków obcych, standardy ochrony drzew, wpływ projektu na bioróżnorodność, analiza gotowych koncepcji pod kątem roślinności, wpływ projektu na poprawę jakości stanu gatunków i siedlisk, wpływ projektu na zwiększenie świadomości społecznej w zakresie ochrony bioróżnorodności.

1.3 Zbiór nasion z terenu ŚOB w Mikołowie

W 2024 roku kontynuowano zbiór nasion gatunków flory Polski z kolekcji ŚOB w Mikołowie, które będą przechowywane w Śląskim Banku Nasion (po wcześniejszym oczyszczeniu i poddaniu testom kiełkowania) i udostępniane zainteresowanym instytucjom na podstawie *index seminum* (zebrano nasiona m. in. następujących gatunków: sasanka zwyczajna (*Pulsatilla vulgaris*), orlik pospolity (*Aquilegia vulgaris*), bodziszek żałobny (*Geranium phaeum*), jastrzębiec pomarańczowy (*Pilosella aurantiaca*), pierwiosnek lekarski (*Primula veris*), wiązówka bulwkowa (*Filipendula vulgaris*), goździk siny (*Dianthus gratianopolitanus*), naparstnica zwyczajna (*Digitalis grandiflora*), pierwiosnek bezłodygowy (*Primula vulgaris*), zawilec wielkokwiatowy (*Anemone sylvestris*), driakiew gołębia (*Scabiosa columbaria*), smagliczka pagórkowa (*Alyssum montanum*), pierwiosnek wyniosły (*Primula elatior*).

2. Pozostałe zadania i aktywności

- Udział w inwentaryzacji drzew i krzewów wzdłuż ulicy Sosnowej w Mikołowie na potrzeby Urzędu Miasta
- udział w przygotowaniu wniosku o dofinansowanie projektu FlorIntegral Silesia (metodyka zbioru i przechowywania nasion oraz zarodników grzybów, wyceny sprzętów)
- udział w 2 wizjach lokalnych dotyczących realizacji projektów zazielenienia skwerów miejskich w Rudzie Śląskiej (projekt zakończony w 2023 roku)

- pielęgnacja założonej w 2022 roku (dzięki dofinansowaniu ze środków WFOŚiGW w Katowicach) kolekcji ozdobnych bylin Polskich (etap I) - dosadzanie nowych gatunków, zbiór nasion, przycinanie żywopłotu bukowego i wiązowego, pielienienie.
- Konserwacja urządzeń w laboratorium (przeglądy, wymiana filtrów i olejów, dostawy azotu itp.), pielęgnacja roślin w pokoju hodowlanym oraz zielonej ściany w budynku CEPiE;

3. Konferencje, szkolenia, wydawnictwa, stażyści

- udział w rocznym kursie dendrologii w Polskiej Szkole Dendrologii i Arborystyki w Bielsku-Białej (13 z 20 dwudniowych zjazdów w Bielsku-Białej i Wrocławiu). Egzamin państwowy VCC - Vocational Competence Certificate, odbędzie się w kwietniu 2025 roku.
- udział w szkoleniu "Wybrane zagadnienia merytoryczne oraz formalno-prawne dotyczące inwentaryzowania dendroflory" organizowanym przez Federację Arborystów Polskich; 12.04.2024 r.
- wygłoszenie wykładu oraz prowadzenie warsztatów podczas Nocy Biologów na Uniwersytecie Śląskim; 26.01.2024 r.
- udział w szkoleniu w ramach projektu Archiclima dotyczącym zakładania, funkcji oraz pielęgnacji ogrodów deszczowych; 01.02.2024 r.
- przygotowanie opisów i zdjęć kilkudziesięciu gatunków bylin rodzimych nadających się do ogrodów przydomowych, na potrzeby broszury wydanej w ramach realizacji projektu Mikołów dla klimatu
- przygotowanie treści broszury edukacyjnej dotyczącej ogrodów deszczowych, w ramach realizacji zlecenia GZM (umowa IŚ/27/2024)
- w 2024 roku w ŚBN praktyki studenckie realizowała Julia Zamora - studentka kierunku Ochrona zasobów przyrodniczych na Uniwersytecie Gdańskim (praktyki w terminie 01-16.08.2024 r.)
- przeprowadzenie szkolenia z udzielania pierwszej pomocy dla pracowników ŚoB, z użyciem elektronicznego fantoma oraz automatycznego defibrylatora; 19.03.2024 r.

JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY W RADZIONKOWIE

1. PRACOWNIA KOLEKCJI ROŚLINNYCH

Kurator: Agata Smieja

Pracownia sprawuje nadzór nad kolekcjami roślinnymi Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie. W 2025 roku rozbudowywano kolekcje w ramach projektu dofinansowanego z WFOŚiGW w Katowicach oraz w ramach działalności statutowej. Łącznie nasadzono 4288 sadzonek w tym 25 sztuk zakupiono w szkółkach, pozostałe uzyskano z hodowli własnej bądź pozyskano z natury. Kolekcje wzbogaciły się o 55 taksonów, w tym 44 gatunków rodzimych z których 3 podlega ochronie prawnej.

W ramach realizowanego projektu pn. „Rozbudowa kolekcji roślinnych Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie (etap IX) (umowa nr 216/2025/45/OP/wb/D z dnia 13.05.2025, dofinansowanie - 30 229,24 zł, 01.04 - 21.11.2025) kontynuowano budowę kolekcji tematycznej "Rośliny Zielarskie Flory Polskiej" (42 kwatery dla nowych gatunków, 2400 nasadzone rośliny), wzbogacano różnorodność w obrębie istniejących kolekcji (1888 sadzonek oraz 500 cebulek). W ramach projektu zakupiono i zamontowano stalowe podpory pod róże pnące oraz podpory w formie ogrodzenia pod gatunki kolcowoju, zakupiono także sprzęt ogrodniczy i środki ochrony i pielęgnacji roślin.

W ramach działalności własnej: wzbogacono kolekcje zwłaszcza o gatunki rodzime podlegające ochronie gatunkowej lub rzadkie i lokalnie zagrożone; na bieżąco prowadzono niezbędne prace pielęgnacyjne i remontowe wynikające ze specyfiki kolekcji i znajdującej się tam infrastruktury; sprawowano opiekę nad pszczołami w pasiece ogrodowej; kontynuowano monitoring siedlisk przeniesionych z terenu MPL "Katowice" w Pyrzowicach. Jak co roku podjęto działania związane z ochroną starych odmian drzew owocowych. Wiosną przeprowadzono akcję informacyjną, pozyskano zrazy od ludzi prywatnych. Zaszczepiono 744 podkładek (zakupionych w ramach dofinansowania), które zasadzono w szkółce i pielęgnowano do jesieni. Przyjęte 607 zaszczepione drzewka rozdano osobom prywatnym i różnego typu instytucjom (szkoły, przedszkola).

W ramach działalności statutowej oczyszczono 183 próbek nasion roślin zebranych ze stanowisk naturalnych oraz z kolekcji ogrodowych. Przygotowano Index Seminum (nasiona 83 gatunków).

2. REGIONALNA STACJA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ

Realizowane zadania:

1. Edukacja

Kierownik edukacji: Julia Góra

W roku 2025 w Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Radzionkowie przeprowadzono łącznie **436** warsztatów, w których udział wzięło **9609** osób.

Realizowano umowy związane z edukacją dzieci i młodzieży: Warsztaty edukacji ekologicznej i przyrodniczej ŚOB 2024-2025 oraz 2025-2026 (dofinansowanie WFOŚiGW w Katowicach, umowa nr: 596/2024/45/EE/ee/D oraz 1754/2025/45/EE/ee/D). Prowadzono również edukację we własnym zakresie oraz we współpracy z TP ŚOB.

1.1 Realizacja warsztatów edukacyjnych

- Zajęcia współfinansowane przez WFOŚiGW w Katowicach: 1867 uczestników (warsztaty dla szkół) oraz 3011 uczestników (Śląski Kalendarz Ekologiczny),
- Zajęcia prowadzone przez Towarzystwo Przyjaciół Śląskiego Ogrodu Botanicznego: 3791 uczestników,
- Warsztaty dofinansowane przez Gminę Radzionków w ramach projektu "Nie podgrzewaj atmosfery": 190 uczestników
- Letnie spacer z przewodnikiem (w każdy wtorek oraz czwartek lipca i sierpnia) - udział wzięło 338 osób

2. POZOSTAŁE WYDARZENIA W ŚLĄSKIM OGRODZIE BOTANICZNYM W RADZIONKOWIE

- 26.01.2025 Zimowe Ptakoliczenie, prowadząca: Karolina Skorb
- 21.01.2025 oraz 28.01.2025 Ferie w Mieście - dwie zimowe wycieczki po ogrodzie (Agnieszka Kandzia, Julia Góra)
- 01.04 oraz 05.04.2025 - Kursy Szczepienia Drzew Owocowych
- Szczepienie drzew owocowych: zaszczepiono 744 podkładek
- 17.05.2025 Śląska Liga Biegowa
- 31.05.2025 Eco Cidry Cross - cykliczna impreza biegowa organizowana na terenie ogrodu botanicznego przez stowarzyszenie "Cidry Lotajom"
- 07.06.2025 Industriada, Radzionków - dwa warsztaty geologiczne (Agata Smieja, Julia Góra)
- "Siła Kobiet" w ramach unijnego projektu Siła harcerskich relacji w procesie transformacji - pięć warsztatów: 27.05, 03.06, 10.06, 17.06, 24.06.2025 (Sandra Kempa, Julia Góra, Wincenty Ołowski)
- kurs dla osób zajmujących się przyrodniczą edukacją dzieci, młodzieży oraz dorosłych pn. "Przyroda bez tajemnic" - 5 warsztatów: 08.05., 15.05, 29.05, 05.06, 12.06.2025 (Magdalena Maślak, Julia Góra, Agata Smieja, Sandra Kempa)
- 03.07.2025 - wizyta studyjna uczestników LX Zjazdu Polskiego Towarzystwa Botanicznego

- wakacyjne spotkania w Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Radzionkowie – cykl 9 wycieczek przyrodniczych (wkład własny): czwartki lipiec-sierpień
- wakacyjne spotkania w Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Radzionkowie dofinansowane przez Fundację Totalizatora Sportowego - cykl 9 wycieczek przyrodniczych: wtorki od lipca do września
- 19.07.2025 Turniej Szachowy Cider Lato
- 18.10.2025 Śląska Liga Biegowa
- 18.10.2025, 15.11.2025 - Kurs Analizy Pyłkowej
- "Świet(l)ne spacer" w ramach współpracy z Gminą Radzionków: 14.11, 12.12.2025
- cyklicznie na terenie ogrodu botanicznego harcerze i zuchy z Radzionkowskiego Szczepu Drużyn Harcerskich i Gromad Zuchowych organizują zbiórki i biwaki, ponadto odbyły się 3 spotkania Szkoły Tańca "Say Dance"
- od kwietnia do września na terenie ogrodu był dostępny quest przyrodniczy pn. "Złap równowagę - quest na rzecz zrównoważonego rozwoju"

3. ORGANIZOWANE/WSPÓŁORGANIZOWANE KURSY, SZKOLENIA, SPOTKANIA

- realizacja dwóch Inicjatyw Oddolnych w ramach projektu „Siła harcerskich relacji w procesie transformacji” finansowanego w ramach Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021 – 2027 FST Działanie FESL.10.24 - Włączenie społeczne - wzmocnienie procesu sprawiedliwej transformacji.

4. REALIZOWANE/WSPÓŁREALIZOWANE PROJEKTY

- Warsztaty edukacji ekologicznej i przyrodniczej ŚOB 2024-2025 (dofinansowane przez WFOŚiGW w Katowicach) i Warsztaty edukacji ekologicznej i przyrodniczej ŚOB 2025-2026 (dofinansowane przez WFOŚiGW w Katowicach)
- Rozbudowa kolekcji roślinnych Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie (etap IX), 01.04.2025-21.11.2025, dofinansowane przez WFOŚiGW w Katowicach;
- Kampania na rzecz różnorodności biologicznej "Bioróżnorodność Kluczem Do Natury", 26.03.2025 - 31.12.2026, dofinansowane przez WFOŚiGW w Katowicach;
- "Lato w Ogrodzie" 22.07.2025 - 16.09.2025, dofinansowane przez Fundację Totalizatora Sportowego

5. ZLECENIA ZEWNĘTRZNE

- Wyhodowanie i nasadzenie roślin do Ogrodu Ojcowskiego (Ojcowski PN, termin: 2025-2029, kwota : 14760,00 zł),

- Wykonanie prac ogrodniczych na potrzeby Ojcowskiego PN (Rest Adam Marquardt, termin: 01.09.2025-31.10.2028, kwota: 30 000,00 zł netto),
- "Świet(l)ne spacery" na zlecenie Gminy Radzionków (umowa KS.605.6.2021 z dnia 15.10.2025)
- Przeprowadzenie warsztatów "Nie podgrzewaj atmosfery" na zlecenie Gminy Radzionków (umowa KS.605.6.2021 z dnia 02.01.2025)

6. KONFERENCJE NAUKOWE, SYMPOZJA, PUBLIKACJE, SZKOLENIA

- Vončina G., Stebel A., Smieja A., Krause R. 2025. Gałęziak prząslik *Eucladium verticillatum* (Bryophyta, Pottiaceae) w Pienińskim Parku Narodowym na tle rozmieszczenia w polskich Karpatach. Pieniny – Przyroda i Człowiek MONOGRAFIE XXI: 67–78
- Smieja A. 7220 *Źródłiska wapienne ze zbiorowiskami *Cratoneurion commutati*. W: Korzeniak J., Perzanowska J., Cieśla A., Gawryś R., Kolada A. (red.). 2025. Czerwona lista siedlisk przyrodniczych Polski. GIOŚ, Kraków-Sękocin Stary-Warszawa. 154-155.
- LX Zjazd Polskiego Towarzystwa Botanicznego w Katowicach „Natura zmian... z botaniką w przyszłość”. 29.06.-04.07.2025 Katowice. Prowadzenie sesji terenowej „Ogrody Botaniczne Górnego Śląska” - M. Maślak, A. Smieja (część ŚOB Radzionków).
- Seminarium "Monitoring Siedlisk Przyrodniczych w Polsce - stan ochrony siedlisk, zmiany metodyczne, kierunki rozwoju"; 17-18.06.2025, Sękocin Stary (A. Smieja).
- XXXV Sympozjum Jurajskie "Człowiek i Przyroda Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej"; 11-12.09.2025, Smoleń (A. Smieja).
- Maślak M., Zawisza-Raszka A., Smieja A., Góra J., Turduj M., Zakrzewski D. 2025. Ogrody botaniczne Górnego Śląska [w:] Walory przyrodnicze oraz dziedzictwo kulturowe wybranych regionów województwa śląskiego i terenów przyległych red. Stebel A., Hutniczak A. 2025. LX Zjazd Polskiego Towarzystwa Botanicznego.
- LX Zjazd Polskiego Towarzystwa Botanicznego w Katowicach „Natura zmian... z botaniką w przyszłość”. 29.06. - 04.07.2025 Katowice. Maślak M. Projekt FlorIntegral Silesia – działania Śląskiego Ogródu Botanicznego na rzecz ochrony ex situ rzadkich gatunków roślin województwa śląskiego - wystąpienie.
- udział w szkoleniu: "Terenowa edukacja przyrodnicza dzieci i młodzieży", Jaroszowice 15-16 października 2025, Ministerstwo Klimatu i Środowiska (Magdalena Maślak)

- udział w szkoleniu: "Elektronizacja zamówień publicznych", które odbyło się 17 czerwca 2025 r. - Urząd Marszałkowski (Magdalena Maślak)
- udział w szkoleniu: "Rozliczanie projektów z FST/EFRR - działania wdrażane przez Departament Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego", które odbyło się 27 maja 2025 - Urząd Marszałkowski (Magdalena Maślak).
- udział w szkoleniu: "Obowiązki informacyjno-promocyjne w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027", które odbyło się 6 czerwca 2025 r. - Urząd Marszałkowski (Magdalena Maślak).
- udział w szkoleniu: Kontrola projektów dofinansowanych z FST/EFRR w ramach FE SL 2021-2027, działania wdrażane przez DFR UMWS - - Urząd Marszałkowski (Magdalena Maślak).

Niniejsze opracowanie zostało przygotowane zespołowo przez pracowników Śląskiego Ogródu Botanicznego – Związku Stowarzyszeń.

